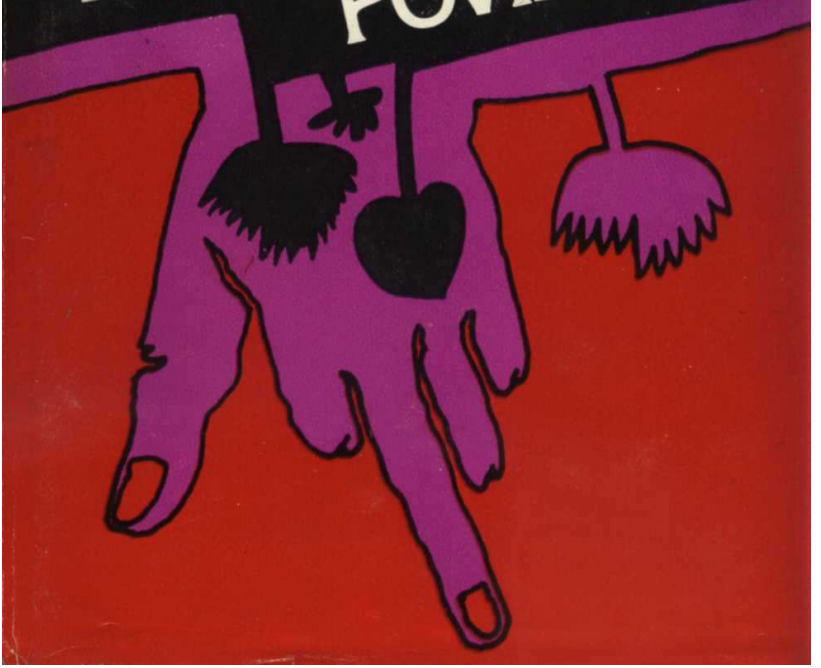
Roald DAHL

FANTASTICKÉ POVIEDKY

Preložila Ivica Chorvátová

Copyright © Roald Dahl 1948, 1949, 1950, 1952, 1953, 1961
Translation © Ivica Chorvátová 1987

GURMÁN

V ten večer sme u Mikea Schofielda v Londýne sedeli pri stole šiesti: Mike so ženou a dcérou, moja žena a ja a istý Richard Pratt.
Richard Pratt bol známy gurmán. Bol prezidentom malej spoločnosti, známej ako Epikurejci, a každý mesiac súkromne vydával pre jej členov brožúrku o jedlách a o víne. Usporadúval večere, na ktorých sa podávali prepychové pokrmy a vzácne vína. Z obavy, že by si mohol poškodiť chuť, odmietol fajčiť a keď bola reč o víne, mal čudný, takmer komický zvyk hovoriť o ňom, akoby to bola živá bytosť. „Rozvážne víno," povedal by, „dosť rezervované a vyhýbavé, no celkom rozvážne." Alebo: „Dobromyseľné víno, žičlivé a veselé – možno tak trochu necudné, no v každom prípade dobromyseľné."
S Richardom Prattom som sa na večeri u Mika stretol dovtedy už dvakrát a zakaždým sa Mike so ženou vytiahli a pripravili pre slávneho gurmána nejakú lahôdku. A zrejme ani táto večera nemala byť výnimkou. Len čo sme vošli do jedálne, všimol som si, že stôl je slávnostne prestretý. Vysoké sviece, žlté ruže, množstvo ligotavého striebra, tri vínové poháre pred každým tanierom a hlavne jemná vôňa pečúceho sa mäsa, ktorá sa šírila z kuchyne, mi vohnali do úst prvé teplé pramienky slín.
Keď sme sa usadili, spomenul som si, že pri obidvoch predchádzajúcich návštevách Richarda Pratta si s ním Mike zahral takú malú hru, v ktorej sa stavili, či uhádne

druh a ročník ponúkaného klaretu. Pratt vtedy odpovedal, že by to nemalo byť ťažké, keďže ide o jeden z dobrých ročníkov. Potom sa s ním Mike stavil, že ak sa mu to nepodarí, dostane od Pratta kartón toho vína. Pratt súhlasil a oba razy vyhral. Bol som si istý, že aj dnes večer sa tá hra zopakuje, pretože Mikovi už tak veľmi nezáležalo na tom, že prehrá stávku, ak sa tým dokáže, že jeho víno je natoľko dobré, aby sa dalo spoznať podľa chuti, a Prattovi zrejme spôsobovalo nesmiernu, ťažko potláčanú radosť, keď mohol predviesť svoje vedomosti.

Prvým chodom bola chrumkavá pražená rybacia zmes na masle, ku ktorej sa podávalo moselské víno. Mike vstal, nalial si víno, a keď si znovu sadol, všimol som si, že pozerá na Richarda Pratta. Postavil fľašku predo mňa, takže som si mohol prečítať, čo bolo napísané na vinetke. Stálo tam: Geierslay Ohligsberg 1945. Nahol sa ku mne a pošepol mi, že Geierslay je malá, cudzincom nič nehovoriaca dedinka v moselskom kraji, o ktorej za hranicami Nemecka málokto vie. Povedal, že víno, ktoré pijeme, je pre čosi nezvyčajné a v ten rok bola taká slabá úroda, že cudziemu človeku by sa sotva ušla nejaká fľaška. On osobne navštívil minulé leto Geierslay, aby získal zopár tuctov fliaš, ktoré mu naveľa – naveľa prepustili.

„Pochybujem, že niekto u nás má teraz čo len fľašu tohto vína." Videl som, že znovu pozrel na Richarda Pratta. „To moselské je skvelé," pokračoval, pričom zvýšil hlas, „výborne sa hodí pred klaretom. Mnohí namiesto neho podávajú rýnske víno, no len preto, že nič lepšie

nepoznajú. Rýnske víno ničí jemný klaret, viete to? Podávať rýnske pred klaretom je barbarstvo. Ale moselské – ach! – moselské je to pravé!“

Mike Schofield je príjemný muž stredného veku. No je to obchodník s akciami. Presnejšie povedané, pracuje ako burzový maklér a ako mnohí jeho kolegovia, aj on akoby sa cítil stiesnene, ba až zahanbene, že s takým chabým talentom prišiel k toľkým peniazom. Srdce mu hovorilo, že nie je oveľa viac ako majiteľ stávkovej kancelárie – horlivý, nekonečne ctihodný, a v skryte bezohľadný majiteľ stávkovej kancelárie – a bol si vedomý toho, že to vedia aj jeho priatelia. Preto sa teraz usiloval spraviť zo seba kultúrneho človeka, pestoval si literárny a estetický vkus, zbieral obrazy, venoval sa hudbe, knihám a podobným veciam. Jeho malé kázanie o rýnskom a moselskom víne patrilo k tomu, patrilo k tej vytúženej kultúre.

„Chutné vínko, nemyslíte?“ povedal. Ešte vždy upieral pohľad na Richarda Pratta. Všimol som si, že zakaždým, keď sklonil hlavu, aby si vložil do úst praženú rybu, vrhol na druhú stranu stola rýchly, kradmý pohľad. Takmer som cítil, ako čaká na chvíľu, keď si Pratt prvýkrát uchlipne a s labužníckym prekvapeným, možno až začudovaným úsmevom zdvihne zrak od pohára a potom sa začnú zhovárať a Mike im porozpráva o tej dedinke Geierslay.

Richard Pratt však víno neochutnal. Bol náruživo zahĺbený do rozhovoru s Mikeovou osemnásťročnou dcérou Louisou. Sedel k nej napoly obrátený, usmieval sa

na ňu, rozprával jej, pokiaľ som dobre počul, historku o šéfovi akejsi parížskej reštaurácie. Ako vykladal, čoraz väčšmi sa k nej nakláňal, až sa zdalo, že v zápale do nej vrazí, a chúďa dievča sa od neho odťahovalo, ako sa len dalo, zdvorilo, takmer zúfalo prikyvovalo a hľadelo mu nie do tváre, ale na najvrchnejší gombík jeho smokingu.
Zjedli sme rybu a slúžka prišla odpratať taniere. Keď podišla k Prattovi, zbadala, že sa jedla ešte nedotkol, a tak sa zháčila a Pratt si ju všimol. Naznačil jej rukou, aby odišla, prestal vykladať a náhlivo začal jesť, rýchlymi trhanými pohybmi si hádzal do úst malé chrumkavé kúsky hnedej ryby. Keď dojedol, načiahol sa za pohárom, dvoma krátkymi dúškami pustil víno dolu hrdlom a hneď sa aj zvrtol k Louise Schofieldovej – chystal sa pokračovať v rozhovore.
Mike to všetko videl. Uvedomoval som si, ako tam sedí, ani sa nepohne, ovláda sa, pozerá na hosťa. Jeho okrúhla veselá tvár akoby pomaly ochabovala a vädla, no ovládal sa, sedel nehybne a mlčal.
O chvíľu slúžka priniesla druhý chod. Bol to obrovský kus pečenej hovädziny. Položila ho na stôl pred Mikea, ten vstal, rozkrájal ho, pričom delil mäso na tenučké plátky a opatrne ich ukladal na taniere, ktoré slúžka roznášala. Keď všetkých vrátane seba obslúžil, položil nôž a naklonil sa dopredu s rukami opretými o kraj stola.
„Teraz," povedal, čo malo patriť nám všetkým, no hľadel pritom na Richarda Pratta. „A teraz ten klaret. Idem ho vziať, ak dovolíte."
„Ideš ho vziať, Mike?" spýtal som sa. „Kde je?"

„V mojej pracovni, s vytiahnutou zátkou – dýcha.“
„Prečo v pracovni?“
„Naberá predsa izbovú teplotu. Stojí tam dvadsaťštyri hodín.“
„Ale prečo v pracovni?“
„Je to najlepšie miesto v dome. Pomohol mi ho vybrať Richard, keď tu bol naposledy.“
Keď Pratt počul svoje meno, zvrtol sa.
„Nemám pravdu?“ spýtal sa Mike.
„Áno,“ odpovedal Pratt a vážne prikyvoval. „Tak je.“
„Je na registračke v mojej pracovni,“ povedal Mike. „To je miesto, ktoré sme vybrali. Vhodné miesto v miestnosti so stálou teplotou bez prievanu. Teraz ma ospravedlňte, prosím, idem ho vziať.“
Pomyslenie na ďalšie víno, na ktoré sa dá uzavrieť stávka, mu vrátilo náladu, náhlivo vyšiel z dverí, o minútu nato sa už pomalšie vrátil, kráčal zľahka a v oboch rukách držal košík na víno, v ktorom ležala tmavá fiaska. Vinetka bol obrátená smerom dolu, nebolo na ňu vidieť.
„Tak!“ zvolal, keď podišiel k stolu. „A čo toto víno, Richard? Toto nikdy neuhádnete!“
Richard Pratt sa pomaly obrátil a pozrel na Mika, potom mu pohľad skĺzol na fľašku uloženú v malom košíku, zdvihol obočie, nepatrne, povýšenecky a zároveň vypučil spodnú peru – odrazu vyzeral majestátne i mrzko.
„Nikdy na to neprídete,“ povedal Mike. „Ani za sto rokov.“
„Klaret?“ zhovievavo sa spýtal Richard Pratt. „Pravdaže.“

„Potom teda pochádza z nejakej menšej vínnej oblasti?“
„Možno áno, Richard. A možno aj nie.“
„Ale je to dobrý ročník? Jeden z najlepších?“
„Áno, za to ručím.“
„Potom by to teda nemalo byť ťažké,“ povedal Richard Pratt ťahavo, s výrazom vrcholnej znudenosti. Ibaže sa mi na tej jeho ťahavej výslovnosti a unudenosti čosi nevidelo: medzi očami mal akúsi zlú chmáru a ako som naňho hľadel, v jeho správaní bola dychtivosť, ktorá ma mierne znepokojovala.
„Toto víno je naozaj ťažko určiť,“ povedal Mike. „Nebudem vás nútiť, aby ste naň uzavreli stávku.“
„To iste. Ale prečo nie?“ Znova pomaly nadvihol obočie; pohľad mal chladný a napätý.
„Lebo je to ťažké.“
„Nuž, viete, nie je to pre mňa veľmi lichotivé.“
„Môj milý,“ povedal Mike, „s radosťou uzavriem s vami stávku, ak si to želáte.“
„Nemalo by byť veľkým problémom určiť, o aké víno ide.“
„Chcete tým povedať, že sa stavíte?“
„Nič iné si ani neželám,“ povedal Richard Pratt.
„Tak teda dobre, ako zvyčajne. O kartón toho vína.“
„Podlá vás to nebudem vedieť uhádnuť, však?“
„Úprimne povedané, pri všetkej úcte, ktorú k vám prechovávam, nie,“ povedal Mike. Usiloval sa správať zdvorilo, ale Pratt si nedal námahu, aby zatajil, že na celú vec hľadí zvysoka. Lež na počudovanie, ďalšia otázka akoby predsa len prezrádzala istý záujem.

„Chcete zvýšiť stávku?“
„Nie, Richard. Kartón stačí.“
„Chceli by ste sa staviť o päťdesiat kartónov?“
„To by bolo hlúpe.“
Mike stál bez pohnutia za svojou stoličkou na čele stola, opatrne držal fiasku v smiešnom prútenom košíku. Okolo nosných dierok mu vyrazili biele fľaky a pery mal zovreté.
Pratt sa znovu pohodlne oprel o operadlo stoličky a so zdvihnutým obočím, napoly privretými očami a s jemným úsmevom, ktorý mu pohrával kútikmi úst, hľadel na Mikea. A znovu som si všimol, alebo sa mi to len zdalo, v tvári toho muža bolo čosi zreteľne znepokojujúce, tieň dychtivosti medzi očami, ba i v samých očiach, presne v ich strede, v čiernych zreničkách sa pomaly zažíhal plamienok ľstivosti.
„Takže nechcete zvýšiť stávku?“
„Pokiaľ ide o mňa, priateľko, nedbám,“ odpovedal Mike. „Stavím sa, o čo len chcete.“
My ostatní sme sedeli mlčky a pozorovali oboch mužov. Mikeova manželka sa začala znepokojovať; nespokojne vykrivila ústa a cítil som, že im každú chvíľu skočí do reči. Pečená hovädzina ležala na tanieroch pred nami a pomaly sa z nej parilo.
„Takže sa stavíte o všetko, čo budem chcieť?“
„Už som vám predsa povedal. Stavím sa o všetko, na čo si len zmyslíte, ak na tom trváte.“
„Hoci aj o desaťtisíc libier?“
„Pravdaže, ak si to želáte.“ Mike už nadobudol väčšiu

istotu. Dobre vedel, že môže pristúpiť na akúkoľvek sumu, ktorú si Pratt určí.
„Tak vravíte, že stávku mám určiť ja?“ spýtal sa znovu Pratt.
„Tak je.“
Mlčali sme, kým sa Pratt pomaly poobzeral okolo stola, najskôr vrhol pohľad na mňa, potom rad–radom na tri ženy. Ako keby nám chcel pripomenúť, že sme svedkami tejto ponuky.
„Mike!“ povedala pani Schofieldová. „Mike, skončime s tým nezmyslom a začnime jesť. Vychladne nám.“
„Ale to nie je nezmysel,“ pokojne jej povedal Pratt. „Uzatvárame malú stávku.“
Všimol som si, že v pozadí stojí slúžka s misou zeleniny a nevie, či má s ňou podísť k stolu, alebo nie.
„Dobre teda,“ pokračoval Pratt. „Poviem vám, o čo sa chcem staviť.“
„No tak, von s tým,“ takmer trúfalo ho pobádal Mike. „Nedbám, nech je to čokoľvek, len to už povedzte.“
Pratt prikývol a v kútikoch úst mu znova pohrával úsmev, potom, celkom pomaly, hľadiac celý čas na Mikea, povedal: „Chcem, aby sme sa stavili o ruku vašej dcéry.“
Louise Schofieldová vyskočila. „Tak dosť!“ zvolala. „Nie! Tu už končí zábava! Pozri, ocko, to už nemá so zábavou nič spoločné.“
„No tak, drahá,“ ozvala sa jej matka. „Oni len žartujú.“
„Ja nežartujem,“ povedal Richard Pratt. „To je absurdné,“ povedal Mike. Znovu bol v pomykove. „Vraveli ste, že sa

stavíte o všetko, čo budem chcieť.“
„Mal som na mysli peniaze.“
„Ale nehovorili ste výslovne o peniazoch.“
„Myslel som na ne.“
„Škoda, že ste to nepovedali. No nič to, ak sa chcete vrátiť k pôvodnej stávke, súhlasím.“
„Tu nejde o to, vrátiť sa k pôvodnej stávke, priateľu. To nebola predsa nijaká stávka, pretože vaša ponuka nemôže byť rovnocenná. Vy predsa nemáte dcéru, ktorej ruku by ste mi, v prípade, že prehraté, mohli ponúknuť. A ak by ste ju aj mali, nechcel by som sa s ňou oženiť.“
„To som rada, drahý,“ povedala Mikeova žena.
„Dám vám, čo len budete chcieť,“ vyhlásil Pratt. „Napríklad svoj dom. Vyhovuje vám dom?“
„Ktorý?“ spýtal sa Mike, teraz žartoval.
„Čo mám na vidieku.“
„Prečo nie aj ten druhý?“
„Tak dobre, ak chcete. Oba domy.“
Všimol som si, že v tej chvíli Mike zaváhal. Urobil krok vpred a položil košík s fľaškou opatrne na stôl. Odsunul nabok soľničku, potom aj koreničku, nato zdvihol nôž, chvíľu zamyslene hľadel na jeho čepeľ a znovu ho položil. Aj jeho dcéra si všimla, že zaváhal.
„No tak, ocko!“ zvolala. „To je absurdné! Je to také hlúpe, že na to nemám ani slov. Odmietam, aby ste o mňa takto uzatvárali stávku.“
„Máš pravdu, drahá,“ povedala jej matka. „Už aj s tým prestaň, Mike, sadni si a jedz!“
Mike si ju nevšímal. Pozrel na dcéru a usmial sa; bol to

pomalý, otcovský, ochrancovský úsmev. Ale oči sa mu zrazu víťazoslávne rozžiarili. „Vieš," vravel s úsmevom, „vieš, Louise, mali by sme o tom pouvažovať."
„Prestaň, ocko! Odmietam ťa ďalej počúvať. V živote som o takej hlúposti ešte nepočula!"
„No vážne, miláčik. Počkaj a vypočuj si ma!"
„Ale ja si to nechcem vypočuť."
„Louise! Prosím ťa! Veci sa majú takto: Tu Richard nám ponúkol serióznu stávku. Bol to jeho nápad, nie môj. A ak prehrá, musí na nás prepísať značný majetok. No tak, počkaj, miláčik, neprerušuj ma. Ide o to, že *nemá šancu vyhrať*."
„Ale on si asi myslí, že má."
„Tak teraz počúvaj, ja viem, čo hovorím. Ak odborník degustuje nejaký klaret – ak nejde o jeden z najlepších druhov, ako sú Lafite či Latour – môže len približne určiť, o akú vinicu ide. Môže, samozrejme, označiť Bordeaux ako kraj, odkiaľ víno pochádza, či je zo St. Emilionu, Pomerolu, Gravesu či z Médocu. No každý kraj zahŕňa niekoľko oblastí, neveľkých chotárov a každý chotár má veľa, veľa malých viníc. Človek ich len na základe chuti a vône nemôže rozlíšiť. Otvorene ti poviem, že toto víno, ktoré som sem priniesol, pochádza z malej vinice, v okolí ktorej sa nachádza množstvo iných malých viníc, a on tú vinicu neuhádne. To je vylúčené."
„Tým si nemôžeš byť taký istý," povedala dcéra.
„A ja ti vravím, že môžem. Pozri, hoci to tvrdím len ja, ale do vinárstva sa rozumiem pomerne dobre, to vieš. A potom, ako je nebo nado mnou, dieťa moje, som tvoj otec

a vari si nemyslíš, že by som ťa vohnal do čohosi – čohosi, čo nechceš, no nie? Usilujem sa vytĺcť pre teba nejaké peniaze.“
„Mike!“ ostro zasiahla jeho žena. „Prestaň už, Mike, prosím ťa!“
Znovu si ju nevšímal. „Ak pristaneš na túto stávku,“ povedal dcére, „o desať minút si majiteľkou dvoch veľkých domov.“
„Ale ja nechcem dva veľké domy, ocko!“
„Tak ich predaj! Hneď mu ich predaj naspäť. To všetko nechaj na mňa. A potom, len pomysli, dcérenka, budeš bohatá! Na celý život budeš mať o seba postarané!“
„Ach, ocko! Mne sa to nepáči. Podlá mňa je to hlúpe.“
„Aj podľa mňa,“ povedala matka. Kým hovorila, pokyvovalala hlavou, prudko, ako sliepka. „Hanbi sa, Mike, že ti vôbec niečo také prišlo na um! A ešte do toho zaťahuješ vlastnú dcéru!“
Mike na ňu ani len nepozrel. „Pristaň na to!“ Nedočkavo naliehal a uprene hľadel na dievča. „Pristaň, rýchlo! Ručím ti za to, že nebudeš škodovať.“
„Ale mne sa to nepáči, ocko.“
„No tak, dieťa moje. Pristaň!“
Mike na ňu tvrdo naliehal. Nakláňal sa k nej, hypnotizoval ju neúprosným, prenikavým pohľadom a pre dcéru nebolo jednoduché odporovať mu. „A čo ak budem škodovať?“
„Už som ti povedal, že nemôžeš nič stratiť. Ručím ti za to.“
„Ach, ocko, musím do toho ísť?“

„Chcem pre teba získať majetok. No tak teda, čo povieš, Louise? Súhlasíš?“
Naposledy zaváhala. Potom bezmocne pokrčila plecami a povedala: „Nuž, dobre teda. Ale len ak odprisaháš, že mi nič nehrozí.“
„Dobre!“ Zvolal Mike. „Skvelé! Tak teda stávka platí!“
„Áno,“ povedal Richard Pratt a pozeral pri tom na dievča. „Stávka platí.“
Mike v tej chvíli zdvihol fľašu, crkol si z nej za náprstok do pohára, potom vzrušene obehol stôl a naplnil aj ostatným poháre. Všetci hľadeli na Richarda Pratta, pozorovali jeho tvár, keď sa pravou rukou pomaly načiahol za pohárom a priložil si ho k nosu. Ten muž mal asi päťdesiat rokov a jeho tvár nepôsobila príťažlivo. Akoby sa celá scvrkla na ústa –ústa a pery – plné, vlhké pery profesionálneho gurmána, spodná pera v strede ovisnutá, spustená, ustavične odchýlená pera ochutnávača, vytvarovaný otvor na obrubu pohára či na nejaký hit. Ako kľúčová dierka, pomyslel som si, keď som na ne pozeral; jeho ústa sú ako veľká vlhká kľúčová dierka.
Pomaly zdvihol pohár k nosu. Ponoril doň konček nosa, pohyboval ním nad hladinou vína a pôžitkársky vdychoval. Zľahka víno v pohári rozvíril, aby sa uvoľnil buket. Bol vrcholne sústredený. Zavrel oči a celá horná polovica jeho tela, hlava, krk a hrudník pripomínala akýsi obrovský citlivý čuchový prístroj, oživujúci, filtrujúci a analyzujúci informáciu z nosa.
Všimol som si, že si Mike hovie na stoličke, akoby sa ho

to vôbec netýkalo, no sleduje pritom každý Richardov pohyb. Pani Schofieldová, jeho manželka, sedela meravo a vystreto na opačnom konci stola, upierala pohľad priamo pred seba, na napätej tvári sa jej zračil nesúhlas. Dcéra Louise si odtiahla stoličku trochu nabok, aby sedela oproti gurmánovi, a rovnako ako jej otec pozorne naňho hľadela.

Čuchová procedúra trvala najmenej minútu, potom so zavretými očami, bez pohnutia hlavy Pratt priložil pohár k ústam a odpil z neho takmer polovicu. Zastavil sa, ústa mal plné vína a začal ho vychutnávať; potom pár glgov pustil dolu hrdlom a videl som, ako mu pri tom poskakuje ohryzok. No väčšiu časť si ponechal v ústach. Potom už viac nepreglgal, vtiahol cez pery do úst trochu vzduchu, ten sa v ústach zmiešal s vínovými výparmi a vnikol mu do pľúc. Zadržal dych, potom vydýchol a nakoniec preháňal víno po jazyku a žul ho, doslova ho žul, akoby to bol chlieb.

Bol to veľkolepý, pôsobivý výkon a musím povedať, že to robil dobre.

„Hm," povedal, odložil pohár a ružovým jazykom si prešiel po perách. „Hm, áno. Veľmi zaujímavé vínko – jemné a ušľachtilé, s takmer ženskou chuťou."

V ústach mal nadbytok slín a keď hovoril, prskali na stôl červenkasté bublinky.

„Teraz začnem vylučovať," povedal. „Prepáčte mi, že si počínam tak dôkladne, no v stávke ide o veľa. Normálne by som možno trochu riskoval, napredoval by som rýchlo a natrafil by som na tú vinicu, ktorú mám na mysli. No

tentoraz – tentoraz sa musím pohybovať opatrne, tak veru.“ Pozrel na Mikea a usmial sa hrubými a vlhkými perami. Mike úsmev neopätoval.
„Tak najskôr, z ktorej oblasti Bordeaux toto víno pochádza? To nie je veľmi ťažké uhádnuť. Je také ľahké, že nemôže byť ani zo St. Emilionu, ani z Gravesu. Je jasné, že pôjde o Médoc. O tom niet pochýb.
Ďalej – z ktorého chotára v Médocu? Ani to by vylučovacou metódou nemalo byť ťažké uhádnuť. Margaux? Nie. To nemôže byť Margaux. Nemá prenikavý buket vín z Margaux. Pauillac? Ani Pauillac to nemôže byť. Na Pauillac je to priveľmi hladké, priveľmi jemné a rafinované víno. Pauillacské víno má svoj ráz, priam sugestívnu chuť. A okrem toho, podľa mňa, Pauillac obsahuje jemnú pachuť, zvláštnu prachovú, zemitú pachuť, ktorú získava hrozno z tamojšej pôdy. Nie, nie. Toto – toto je veľmi jemné víno, podľa prvej chuti skromné, plaché a ostýchavé, pri druhom glgu pôsobí síce placho, ale celkom ušľachtilo. Možno pri tom druhom glgu je až trochu šibalské a aj trochu vyzývavé, dráždi jazyk náznakom tanínu. Zato pachuť je potom rozkošná, utešujúca a ženská, je v nej čosi bujaré a dobré a týmto sa vyznačujú iba vína z chotára St. Julien. Celkom isto je to St. Julien.“
Oprel sa dozadu a prsty rúk opatrne zopäl na úrovni pŕs. Tváril sa smiešne dôležito, ale videl som, že v tom bol sčasti zámer, jednoducho si chcel urobiť posmech zo svojho hostiteľa. Pristihol som sa, že takmer dychtivo čakám, ako bude pokračovať. Louise si zapálila cigaretu.

Pratt začul, ako škrtla zápalka, zvrtol sa k nej a prudko zahorel nefalšovaným hnevom. „Prosím vás!“ zvolal. „Nerobte to, prosím vás! Je to odporný zvyk fajčiť pri stole!“

Pozrela naňho, horiacu zápalku držala ešte vždy v ruke a pomaly preniesla pohľad na jeho tvár; chvíľu naňho pozerala, potom pomaly, pohŕdavo odvrátila zrak. Sklonila hlavu, sfúkla zápalku, no cigaretu ďalej držala v prstoch nezapálenú.

„Prepáčte, drahá,“ povedal Pratt, „no jednoducho neznesiem, keď niekto pri stole fajčí.“ Už naňho nepozrela.

„Tak počkajte – kde sme to prestali?“ pokračoval. „Aha, áno. Toto víno pochádza z Bordeaux, z chotára St. Julien v oblasti Médoc. Zatiaľ to sedí. No dostávame sa k tvrdšiemu oriešku – k názvu samej vinice. Pretože v St. Juliene je množstvo viníc, ako náš hostiteľ už predtým správne poznamenal, často medzi vinami jednotlivých viníc nebýva veľký rozdiel. No uvidíme.“

Znovu sa odmlčal, zavrel oči. „Usilujem sa zistiť úrodu,“ povedal. „Ak sa mi to podarí, mám spolovice vyhrané. Tak teda, počkajme. Je jasné, že toto víno nepochádza z prvej úrody – ani z druhej. Nie je to víno prvého výberu. Chýba mu kvalita, tá, tá – ako sa tomu vraví? – iskra, sila. Ale tretia úroda – to by mohlo byť. No predsa sa mi to nezdá. Vieme, že to bol úrodný rok – prezradil nám to náš hostiteľ – a to tomu vínu asi trochu pomohlo. Musím si dávať pozor. Tu si musím dávať veľký pozor.“

Zdvihol pohár a znovu si trochu usrkol.

„Áno," povedal a cmukol. „Nemýlil som sa. Je to štvrtá úroda. Teraz som si istý. Štvrtá úroda z naozaj skvelého roku. A preto na chvíľu chutilo, akoby bolo z tretej – čo, dokonca z druhej úrody. Dobre! To je už lepšie. Už sa blížime! Ktoré vinice v St. Juliene dosahujú štvrtú úrodu?"

Znovu sa odmlčal, zdvihol pohár a priložil si jeho okraj k preliačenej ovisnutej spodnej pere. Potom som videl, ako prudko vyplazil ružový úzky jazyk a jeho konček ponoril do vína a znovu ho rýchlo vtiahol späť – odpudzujúci pohľad. Keď odložil pohár, oči nechal zatvorené, tvár mal sústredenú, len pery sa mu pohybovali, kĺzali sa jedna po druhej ako dve mokré špongie.

„Už to mám!" zvolal. „Pri druhom ochutnaní tanín a ostrý, zvieravý tlak na jazyku. Áno, áno, pravdaže! Teraz som na to prišiel! Víno pochádza z jednej z tých malých viníc v okolí Beychevelle. Už si spomínam. Beychevellský okres, rieka a malý prístav, ktorý sa už na prepravu vína nemôže používať, lebo ho zanášajú naplaveniny. Beychevelle… že by to bol samotný Beychevelle? Nie, nezdá sa mi to. Nie je to celkom ono. Je to však niekde v tesnej blízkosti. Chateau Talbot? Že by to bol Talbot? Áno, to by mohlo byť. Počkajte ch vilku."

Znovu si odchlipol z vína a kútikom oka som zbadal, ako sa Mike Schofield čoraz väčšmi nakláňa k stolu, ústa má pevne zovreté a malými očkami visí na Richardovi Prattovi.

„Nie, zmýlil som sa. Nie je to Talbot. Talbotské víno sa vstrebáva o čosi rýchlejšie ako toto; jeho strapce visia

bližšie pri zemi. Ak je to ročník ,34, čo verím, že je, potom to nemôže byť Talbot. Dobre, dobre. Nechajte ma rozmýšľať. Nie je to víno z Beychevelle ani z Talbotu, a predsa – predsa pochádza z vinice niekde veľmi blízko nich, tak blízko, že sa musí nachádzať takmer medzi nimi. Tak teda, ktorá vinica by to mohla byť?“
Zaváhal, my sme čakali a hľadeli mu do tváre. Teraz každý, dokonca aj Mikova žena, upieral naňho pohľad. Počul som, ako slúžka opatrne, aby nenarušila ticho, položila za mnou na príborník misu so zeleninou.
„Ach!“ zvolal. „Mám to! Áno, myslím, že to mám!“
Naposledy si upil z vína. Potom sa s pohárikom v ruke zvrtol k Mikeovi, usmial sa naňho pomalým sladkým úsmevom a povedal: „Viete, aké je to víno? Je to Chateau Branaire–Ducru.“
Mike sedel meravo, ani sa nepohol.
„A je to ročník 1934.“
Všetci sme pozreli na Mikea a čakali sme, kedy obráti fľašku v košíku a ukáže nám vinetku.
„Je to vaše posledné slovo?“ spýtal sa Mike.
„Áno, myslím, že áno.“
„Tak teda áno, alebo nie?“
„Áno, posledné.“
„Ešte raz, ako znie ten názov?“
„Chateau Branaire–Ducru. Sympatická malá vinica. Veľmi pekný kaštieľ. Poznám ho dobre. Neviem, prečo som na to hneď neprišiel.“
„No tak, ocko,“ ozvalo sa dievča. „Obráť tú fľašu, nech sa pozrieme. Chcem tie dva domy.“

„Moment," povedal Mike. „Počkaj chvíľku." Sedel nehybne, v očiach mal zmätok a tvár sa mu scvŕkala a bledla, akoby sa z nej pomaly strácala všetka sila.
„Michael!" ostro zvolala jeho žena z opačnej strany stola. „Čo je?"
„Prosím ťa, Margarét, nemiešaj sa do toho!" Richard Pratt hľadel na Mikea a na ústach i v malých rozžiarených očiach mu pohrával úsmev. Mike nehľadel na nikoho.
„Ocko!" utrápené vykríkla dcéra. „Ocko, hádam nechceš povedať, že to uhádol!"
„No tak, neboj sa, drahá," utešoval ju Mike. „Nemáš sa čoho báť."
Myslím, že najmä preto, aby mal pokoj od rodiny, zvrtol sa Mike k Richardovi Prattovi a povedal mu: „Niečo vám poviem, Richard. Hádam by bolo lepšie, keby sme sa vytratili vedia a trochu sa pozhovárali."
„Nemám sa o čom zhovárať," povedal Pratt. „Nechcem nič iné, len vidieť nálepku na tej fľaške." Už vedel, že vyhral; správal sa s tichou aroganciou víťaza a videl som, že keby sa vyskytol nejaký problém, vedel by byť vrcholne nepríjemný. „Na čo čakáte?" spýtal sa Mikea. „Len ukážte tú etiketu."
A vtom sa to stalo: za Richardom Prattom stála slúžka, drobná vzpriamená postava v bielo–čiernej uniforme a držala čosi v rukách. „Myslím, že sú vaše, pane," povedala.
Pratt sa obzrel, zbadal okuliare s tenkým kosteným rámom, ktoré mu podávala, a na chvíľu zaváhal. „Vážne? Možno, že sú, neviem."

„Áno, pane, sú vaše.“ Slúžka bola postaršia žena – mala bližšie k sedemdesiatke než k šesťdesiatke – oddaná služobníčka, ktorá pracovala pre rodinu už dlhé roky. Položila okuliare na stôl vedia Pratta.

Pratt nepoďakoval, vzal okuliare a šuchol si ich do náprsného vrecka za bielu vreckovku.

Ale slúžka sa nechystala odísť. Zostala stáť vedia, kúsok za Richardom Prattom a v jej správaní a spôsobe, ako tam stála, malá, nehybná a vzpriamená, bolo niečo také nezvyčajné, že som pri pohľade na ňu odrazu začal čosi šípiť. V jej stareckej sivej tvári sa zračil chladný odhodlaný výraz, pery mala zovreté, malú bradu vystrčenú a ruky pred sebou pevne založené. S čudným čepčekom na hlave a bielou zásterou, ktorú mala na uniforme, vyzerala ako nejaký drobný naježený vtáčik s bielou hrudou.

„Zabudli ste si ich v pracovni pána Schofielda,“ povedala. Hlas jej znel neprirodzene, no vedome zdvorilo. „Hore na zelenej registračke v jeho pracovni, pane, keď ste tam pred večerou zašli.“

Chvíľu trvalo, kým sme plne pochopili význam jej slov a v tichu, ktoré nasledovalo, som si uvedomil, že Mike pomaly vstáva zo stoličky, že sa mu do tváre vracia farba, naširoko otvára oči, špúli pery a okolo nosných dierok sa mu začínajú rozlievať nebezpečné biele fľaky.

„No tak, Michael!“ zvolala jeho žena. „Upokoj sa už, Michael, miláčik! Upokoj sa!“

AJ JAHŇA MÔŽE ZABIŤ

V izbe bolo teplo a poriadok, závesy boli zatiahnuté, dve stolné lampy – jej a tá vedľa prázdneho kresla oproti – zažnuté. Na príborníku za ňou dva vysoké poháre, sóda a whisky. V miske čerstvé kocky ľadu.
Mary Maloneyová čakala, kým sa manžel vráti z práce. Podchvíľou pozrela na hodiny, no neznepokojovala sa, bolo jej jednoducho dobre pri myšlienke, že s každou minútou, čo prejde, sa blíži jeho návrat. Usmievala sa sama pre seba, všetko, čo robila, robila s úsmevom. Šila a z jej sklonenej hlavy vyžarovala čudná spokojnosť. Pokožku na tvári mala nádherne priezračnú – čakala dieťa, bola v šiestom mesiaci – ústa jemné a oči žiarivé, plné pokoja sa zdali väčšie, tmavšie ako predtým.
Keď hodiny ukazovali o desať minút päť, zbystrila sluch a o chvíľu, presne ako vždy, na štrku zaškrípali pneumatiky, buchli dvere na aute, ozvali sa kroky pod oknom a zaštrkotal kľúč v zámke. Odložila šitie, vstala a išla mu v ústrety, aby ho mohla pobozkať, len čo vojde dnu.
„Ahoj, miláčik," povedala.
„Ahoj," odpovedal.
Vzala mu kabát a zavesila ho do šatníka. Potom šla pripraviť nápoje – silnejší preňho, slabší pre seba. O chvíľu už znovu sedela vo svojom kresle a šila a on sedel oproti nej, v oboch rukách držal vysoký pohár a potriasal ním, až kocky ľadu cengali.
Tieto chvíle mala z celého dňa najradšej. Vedela, že kým

manžel nevypije prvý pohárik, nebude mať veľa chuti zhovárať sa s ňou, a tak sedela vo svojom kresle pokojne a mlčky vychutnávala po toľkých hodinách samoty jeho prítomnosť. Jeho spoločnosť jej spôsobovala nesmiernu radosť a horúca chlapskosť, ktorá z neho vyžarovala, keď boli sami dvaja, ju zohrievala, tak ako človeka, čo sa opaľuje, zohrievajú slnečné lúče. Páčilo sa jej, keď takto uvoľnene sedel v kresle, alebo vošiel do dverí a pomaly, dlhými krokmi sa prechádzal po izbe. Milovala ten sústredený, prenikavý pohľad, ktorým na nej spočinul, smiešny tvar úst a najmä to, ako sa nezmieňoval o svojej únave a sedel pohrúžený do seba a ožil, až keď si upil whisky. „Unavený, miláčik?“

„Hej,“ odpovedal. „Som unavený.“ A len čo to dopovedal, urobil niečo nezvyčajné. Zdvihol pohár a na dúšok ho vyprázdnil, hoci bol ešte dopoly alebo takmer dopoly plný. Vlastne ani naňho nepozerala, no vedela, čo spravil, pretože keď spustil ruku, začula, ako kocky ladu narazili na dno prázdneho pohára. Na chvíľu sa odmlčal, oprel sa do kresla, potom vstal a pomaly si šiel naliať ďalší pohár.

„Nalejem ti!“ zvolala a vyskočila.

„Seď,“ povedal.

Keď sa vrátil, všimla si, že tentoraz má nápoj tmavojantárovú farbu – bola to čistá whisky. „Miláčik, mám ti priniesť papuče?“

„Nie.“

Sledovala, ako si pomaly uchlipkáva tmavožltý nápoj a videla na pohári drobné mastné krúžky – taká silná bola

whisky.
„Podľa mňa je to hanba, aby nechali policajta s tvojou hodnosťou celý deň peši hliadkovať," povedala.
Neodpovedal, a tak znovu sklonila hlavu a šila ďalej, no zakaždým, keď priložil pohár k perám, začula, ako kocky ľadu narážajú o sklo pohára.
„Miláčik," ozvala sa. „Nemám ti doniesť kúsok syra? Večeru som nerobila, lebo je štvrtok."
„Netreba," povedal.
„Ak si pri veľmi unavený a nechce sa ti večerať vonku," pokračovala, „ešte nie je neskoro. V mrazničke je kopa mäsa a iných vecí, môžeš sa najesť doma a nemusíš sa ani z kresla pohnúť."
Pozerala naňho, čakala na odpoveď, úsmev, ľahké prikývnutie, ale on nereagoval.
„V každom prípade," pokračovala, „ti zatiaľ donesiem trocha syra a sušienky."
„Nechcem," povedal.
Znepokojene sa zahniezdila, veľké oči nespúšťala z jeho tváre. *„Musíš* sa navečerať. Bude to raz–dva hotové. Urobím to rada. Môžeme mať jahňacie kotlety. Alebo bravčové. Čo chceš. V chladničke je všetko."
„Nechaj to tak," povedal.
„Ale, miláčik, *musíš* sa najesť. Idem čosi pripraviť a potom sa rozhodneš, či budeš jesť, alebo nie."
Vstala a položila šitie na stolík vedia lampy. „Sadni si," povedal. „Na chvíľu si sadni." Začínali sa jej zmocňovať obavy. „No tak," vravel. „Sadni si."
Pomaly sa spustila do kresla a ustavične naňho hľadela

tými veľkými zmätenými očami. Dopil druhý pohár a zamračene hľadel na jeho dno.
„Počúvaj," povedal. „Musím ti čosi povedať."
„A čo, miláčik? O čo ide?"
Sedel nehybne so sklonenou hlavou, takže svetlo lampy, ktorá stála za ním, mu dopadalo na čelo a oči, brada a ústa zostali v tieni. Všimla si, ako sa mu pri kútiku ľavého oka nebadane sťahuje sval.
„Obávam sa, že to bude pre teba tak trochu šokujúca správa," vravel. „No dlho som o tom rozmýšľal a rozhodol som sa, že jedinou možnosťou je otvorene ti všetko povedať. Dúfam, že ma za to nebudeš priveľmi odsudzovať."
A povedal jej to. Netrvalo to dlho, štyri, najviac päť minút, a po celý čas sedela meravo, nespúšťala z neho oči, v ktorých sa, postupne ako rozprával, zračila čoraz väčšia ohúrenosť a hrôza.
„Tak je to," dokončil svoje rozprávania. „Viem, že ti to oznamujem v najnevhodnejšom čase, no nič iné mi jednoducho nezostáva. Budem ti, samozrejme, dávať peniaze a dozriem, či bude o teba postarané. Hádam naozaj netreba robiť okolo toho veľký rozruch. Aspoň dúfam, že sa bez toho zaobídeme. Mohlo by mi to v práci uškodiť."
V prvej chvíli nechcela tomu vôbec veriť, nechcela si to ani len priznať. Možno ani nič nepovedal, možno si to celé vymyslela. Keď si bude robiť svoje a správať sa, akoby nebola nič počula, možno z toho neskôr precitne, možno zistí, že sa nič také nestalo.

„Idem urobiť večeru," zašepkala a on ju tentoraz nezdržiaval.
Keď prechádzala cez izbu, nohami akoby sa ani nedotýkala dlážky. Necítila vôbec nič, len jej prišlo trochu nevoľno, mala nutkanie vracať. Odteraz boli všetky jej pohyby automatické – zišla po schodoch do pivnice, zažala svetlo, otvorila mrazničku, vsunula dnu ruku a vybrala z nej prvé, čo chytila. Vybrala čosi a pozrela na to. Bolo to v papieri, a tak papier rozbalila a znovu sa pozrela.
Jahňacie stehno.
Dobre teda, budú mať na večeru jahňacinu. Niesla stehno hore, oboma rukami ho držala za kosť na konci a ako prechádzala cez obývaciu izbu, všimla si, že manžel stojí pri okne, obrátený chrbtom, a zastala.
„Preboha," ozval sa, keď ju začul, no neobrátil sa. „Nerob mi večeru. Odchádzam."
Vtedy Mary Maloneyová jednoducho podišla k nemu, bez rozmýšľania zdvihla veľké zmrazené jahňacie stehno do výšky a z celej sily ho udrela do temena.
Malo to rovnaký účinok, akoby ho ovalila oceľovou tyčou.
Cúvla o krok, čakala a najzábavnejšie bolo, že on ešte najmenej štyri či päť sekúnd stál a zľahka sa knísal. Nato sa zvalil na koberec.
Prudký pád, hluk a to, že sa prevrátil malý stolík, jej pomohlo dostať sa zo šoku. Pomaly vyšla z izby, cítila chlad, bola prekvapená, potom tam chvíľu stála, civela na telo a v rukách ešte vždy pevne zvierala komicky

vyzerajúci kus mäsa.
Dobre, povedala si. Tak som ho teda zabila. Bolo až čudné, ako mala v hlave odrazu jasno. Začala bleskovo uvažovať. Ako žena policajta veľmi dobre vedela, aký trest ju čaká. To je dobre. Jej je to jedno. Vlastne by to bolo vykúpenie. Ale na druhej strane – čo bude s dieťaťom? Aký trest je pre vrahyne, ktoré čakajú dieťa? Čaká smrť obe, matku i dieťa? Alebo počkajú, kým sa dieťa narodí? Čo robia?
Mary Maloneyová to nevedela. A nechcela nič riskovať.
Odniesla mäso do kuchyne, položila ho na pekáč, zapla rúru na najvyšší stupeň a vložila ho dnu. Potom si umyla ruky a vybehla hore do spálne. Sadla si pred zrkadlo, upravila sa, narúžovala si ústa a namaľovala sa. Pokúsila sa o úsmev. Vyzeral dosť čudne. Skúsila to znovu.
„Dobrý večer, Sam," povedala veselo, nahlas.
Aj jej hlas znel čudne.
„Sam, dajte mi, prosím, zemiaky. Áno a hádam aj konzervu hrášku."
To bolo lepšie. Aj úsmev, aj hlas boli už lepšie. Ešte niekoľkokrát si to precvičila. Potom zbehla dolu, obliekla si kabát, zadnými dverami vyšla von a cez záhradu prešla na ulicu.
Nebolo ani šesť a v potravinárskom obchode sa ešte svietilo.
„Dobrý večer, Sam," povedala veselo a usmiala sa na muža za pultom.
„Ale, dobrý večer, pani Maloneyová. Ako sa máte?"
„Sam, dajte mi, prosím, zemiaky. Áno, a hádam aj

konzervu hrášku.“
Muž sa zvrtol a načiahol sa na policu za sebou po sterilizovaný hrášok.
„Patrick je unavený, a tak usúdil, že dnes budeme večerať doma. Vo štvrtok, ako viete, jedávame vonku a teraz ma prichytil, že nemám doma nijakú zeleninu.“
„A čo mäso, pani Maloneyová?“
„Nie, ďakujem, mäso mám. Vybrala som z mrazničky pekné jahňacie stehno.“
„Aha.“
„Nevarím rada, keď mám mäso nerozmrazené, Sam, no tentokrát som urobila výnimku. Myslíte, že sa to bude dať jesť?“
„Podlá môjho názoru,“ ozval sa predavač, „nie je v tom nijaký rozdiel. Vezmete si z týchto ružiakov?“
„Ach, áno, to bude dobré. Dve kilá.“
„Nič iné?“ Predavač nachýlil hlavu nabok a vľúdne na ňu pozrel. „A ďalej? Čo mu ponúknete ako dezert?“
„Nuž, čo by ste navrhli, Sam?“
Poobzeral sa po obchode. „Čo tak kúsok tvarohového koláča? Viem, že ho má rád.“
„Výborne,“ súhlasila. „Zbožňuje ho.“
A keď to všetko bolo zabalené a ona zaplatila, vyčarila na tvári ten najžiarivejší úsmev a povedala: „Ďakujem, Sam. Dobrú noc.“
„Dobrú noc pani Maloneyová. A ďakujem.“
A teraz, vravela si, keď sa náhlila späť, teraz sa jednoducho vraciam domov k manželovi, ktorý čaká na večeru; a ona ju musí pripraviť tak, aby mu čo najväčšmi

chutila, pretože je chudák unavený, a ak sa náhodou, keď vojde do domu, stane, že objaví čosi nezvyčajné, tragické alebo strašné, tak to bude pre ňu prirodzene šok a začne šalieť od zármutku a hrôzy. Rozumiete, *nečaká,* že niečo objaví, jednoducho sa vracia so zeleninou domov. Pani Maloneyová ide vo štvrtok večer domov so zeleninou, aby uvarila svojmu manželovi večeru.

Tak sa veci majú, povedala si. Rob všetko prirodzene. Nech všetko prebieha absolútne prirodzene a nebude treba nič hrať.

Preto, keď vošla zadnými dverami do kuchyne, čosi si pospevovala a usmievala sa.

„Patrick!“ zvolala. „Ako sa cítiš, miláčik?“

Položila nákup na stôl a prešla do obývačky, a keď ho uvidela, ako tam leží na dlážke so skrčenými nohami, s jednou rukou vykrútenou pod telom, bol to pre ňu naozaj šok. Ožila v nej všetka bývalá láska a túžba po ňom, a tak pribehla k nemu, kľakla si vedľa neho a začala zúfalo nariekať. Šlo to samo. Nebolo treba nič predstierať.

O niekoľko minút vstala a podišla k telefónu. Vedela číslo policajnej stanice, a keď sa muž na druhom konci ozval, zvolala: „Rýchlo! Poďte rýchlo! Patrick je mŕtvy!“

„Kto je tam?“

„Pani Maloneyová. Manželka Patricka Maloneyho.“

„Čože? Patrick Maloney je mŕtvy?“

„Myslím, že áno,“ vzlykala. „Leží na zemi a myslím, že je mŕtvy.“

„Hneď sme tam,“ povedal ten muž.

Auto prišlo veľmi rýchlo, a keď otvorila vchodové dvere,

vošli dnu dvaja policajti. Poznala ich oboch, poznala takmer všetkých chlapcov z toho okrsku, a s hysterickým plačom sa vrhla Jackovi Noonanovi do náručia. Opatrne ju usadil do kresla, potom sa pridal k svojmu kolegovi O'Malleymu, ktorý sa skláňal nad mŕtvolou.
„Je mŕtvy?" zvolala.
„Obávam sa, že áno, Čo sa stalo?"
Stručne rozpovedala, ako odišla do obchodu a ako ho našla na zemi, keď sa vrátila. Kým rozprávala, plakala a rozprávala, objavil Noonan na hlave mŕtveho malú škvrnku zrazenej krvi. Ukázal ju O'Malleymu, ktorý zaraz vstal a ponáhľal sa k telefónu.
Onedlho začali do domu prichádzať ďalší ľudia. Najskôr lekár, potom dvaja detektívi, jedného z nich poznala po mene. Potom prišiel policajný fotograf, ktorý urobil zopár snímok a odborník na odtlačky prstov. Nad mŕtvolou sa veľa šepkalo a tlmene hovorilo a detektívi jej kládli množstvo otázok. Ale správali sa k nej milo. Znovu vyrozprávala svoju verziu príbehu, tentoraz pekne od začiatku, odvtedy, ako prišiel Patrick domov a ona šila, bol unavený, taký unavený, že sa mu nechcelo ísť von na večeru. Rozpovedala im, ako vložila mäso do rúry – je tam aj teraz, pečie sa – a ako si odbehla do obchodu kúpiť zeleninu, a keď sa vrátila, našla ho ležať na zemi.
„Do ktorého obchodu?" spýtal sa jej jeden z detektívov.
Povedala mu a on sa zvrtol a pošepkal čosi druhému detektívovi, ktorý hneď nato odišiel.
O pätnásť minút bol späť s papierom, na ktorom mal všelijaké poznámky, znovu sa šepkalo, no pomedzi

vzlyky začula zopár pošepky vyslovených slov: „…správala sa celkom normálne… vo veľmi dobrej nálade… chcela mu uvariť dobrú večeru… hrášok… tvarohový koláč… vylúčené, že by…“

Po chvíli fotograf a doktor odišli, prišli dvaja ďalší ľudia a odniesli na nosidlách mŕtvolu. Potom odišiel expert na odtlačky prstov. Zostali dvaja detektívi, rovnako ako obaja policajti. Tí boli k nej obzvlášť milí a Jack Noonan sa jej spýtal, či by radšej nechcela niekam odísť, trebárs k sestre, alebo k nim domov, kde by sa jeho manželka o ňu postarala a kde by mohla prenocovať.

Povedala, že nie… V tej chvíli cítila, že by nevedela spraviť ani krok. Nemajú nič proti tomu, keby tu zostala, kým sa nebude cítiť lepšie? Nie je jej v tejto chvíli najlepšie, to veru nie.

Nemala by si teda radšej ľahnúť, spýtal sa jej Jack Noonan.

Nie, odpovedala, chce zostať tam, kde je, v tomto kresle. Možno pôjde, trochu neskôr, keď jej bude lepšie.

Nechali ju teda tak a oni pokračovali v práci – prehľadávali dom. Podchvíľou sa jej jeden z detektívov čosi spýtal. Keď išiel okolo Jack Noonan, milo sa jej prihovoril. Vášho manžela, povedal jej, zabili úderom do temena hlavy ťažkým tupým predmetom, najskôr nejakým masívnym kusom kovu. Hľadali smrtiaci nástroj. Vrah ho mohol vziať so sebou, no na druhej strane ho možno odhodil, alebo ukryl niekde v dome.

„To je stará známa vec,“ povedal, „stačí nájsť zbraň a máme vraha.“

Neskôr k nej podišiel jeden z detektívov a sadol si vedľa nej. Spýtal sa jej, či nemajú doma nejaký predmet, ktorý by mohol slúžiť ako smrtiaci nástroj. Nepozrela by sa, či niečo nechýba – povedzme masívne kladivo alebo ťažká kovová váza?
Odpovedala, že nemajú nijakú ťažkú kovovú vázu. „A masívne kladivo?“
Myslí, že nemajú masívne kladivo. No v garáži by mohlo byť čosi také.
Hľadali ďalej. Vedela, že v záhrade okolo domu sú ďalší policajti. Počula, ako im pod nohami škrípe štrk a z času na čas zbadala škárou medzi závesmi záblesk baterky. Čas pokročil, všimla si, že hodiny na kozube ukazujú takmer deväť hodín. Zdalo sa, že štyroch mužov, ktorí prehľadávali izby, sa začína zmocňovať únava, boli už trochu vyčerpaní.
„Jack,“ ozvala sa, keď okolo nej znovu prešiel seržant Noonan. „Nenaliali by ste mi čosi?“
„Pravdaže vám nalejem. Z tejto whisky?“
„Áno, ďakujem. Ale len trochu. Možno ma to postaví na nohy.“
Podal jej pohár.
„Prečo si aj vy nenalejete?“ spýtala sa. „Musíte byť strašne unavený. Prosím, ponúknite sa. Boli ste ku mne veľmi milý.“
„Nuž,“ zaváhal. „Je to tak trochu proti predpisom, no kvapku si dám, aby ma to vzpružilo.“
Jeden za druhým prichádzali aj ostatní a každého presvedčila, aby si dal za pohárik whisky. Rozpačito

postávali navôkol s pohárom v ruke, cítili sa v jej prítomnosti stiesnene, prihovárali sa jej, aby ju utešili. Seržant Noonan sa vzdialil do kuchyne, rýchlo sa vrátil a povedal: „Pozrite, pani Maloneyová, viete, že máte ešte vždy zapnutú rúru a v nej mäso?“
„Ach, bože!“ zvolala. „To je pravda!“
„Radšej vám ju vypnem, dobre?“
„Buďte taký dobrý, Jack. Ďakujem vám pekne.“
Keď sa seržant po druhýkrát vrátil, pozrela naňho veľkými tmavými uslzenými očami. „Jack?“ oslovila ho.
„Prosím?“
„Urobili by ste mi malú láskavosť – vy a vaši kolegovia?“
„Vynasnažíme sa, pani Maloneyová.“
„Dobre teda,“ povedala. „Všetci, ako ste tu, ste dobrí priatelia môjho drahého Patricka a robíte všetko, aby ste dolapili jeho vraha. A asi ste už poriadne vyhladli, už je dávno po večeri a viem, že Patrick, pokoj jeho duši, by mi nikdy neodpustil, keby som sa voči vám v jeho dome nesprávala ako vzorná hostiteľka. Nezajedli by ste si z tej jahňaciny, čo je v rúre? Bude už dobre upečená.“
„Ale kdeže, v nijakom prípade,“ povedal seržant Noonan.
„Prosím vás,“ naliehala. „Prosím vás, zjedzte ju. Ja sa nemôžem jedla ani dotknúť, aspoň nie toho, čo bolo určené preňho. Ale vy áno. Urobíte mi radosť, ak to zjete. Potom sa môžete znovu pustiť do práce.“
Štyria policajti hodnú chvíľu váhali, no boli naozaj hladní, a tak ich napokon presvedčila, aby šli do kuchyne a obslúžili sa. Žena zostala na svojom mieste, počúvala

cez otvorené dvere a začula, ako sa zhovárajú, a keďže mali plné ústa mäsa, ich hlasy zneli hrubo a nezrozumiteľne.
„Dáš si ešte, Charlie?“
„Nie. Radšej čosi nechajme.“
„Chce, aby sme to dojedli. Povedala to. Urobíme jej radosť.“
„Dobre teda. Daj mi ešte kúsok.“
„Muselo to byť čertovsky ťažké železo, čo ním ten chlap ovalil chudáka Patricka,“ vravel jeden z nich. „Doktor vraví, že má lebku roztrieskanú, ako keby ho udreli mlatom.“
„Práve preto by sme to mali ľahko nájsť.“
„Moja reč.“
„Nech to bol ktokoľvek, nevláčil by sa s tým dlhšie, ako je nevyhnutné.“
Jeden z nich si odgrgol.
„Ja osobne si myslím, že bude kdesi tu, *v dome.*“
„Možno sa nám povaľuje rovno pod nosom. Čo ty na to, Jack?“
A Mary Maloneyová sa vo vedľajšej izbe rozchichotala.

JUŽAN

Bolo pár minút pred šiestou, a tak som si pomyslel, že si kúpim pivo, pohoviem si na ležadle pri bazéne a užijem si trochu podvečerného slnka.
Zašiel som do baru, vzal si pivo, vyniesol ho von a kráčal cez záhradu k bazénu. Záhrada bola pekná, s trávnikmi, záhonmi azaliek a vysokými kokosovými palmami, v korunách ktorých vial vietor, až listy šuchotali a praskali, ako keby horeli. Pod listami som videl strapce veľkých hnedých orechov.
Okolo bazéna bolo množstvo ležadiel, biele stolíky, obrovské pestrofarebné slnečníky a naokolo sedeli v plavkách opálení muži a ženy. V bazéne boli tri či štyri dievčatá a zo desať chlapcov, špliechali na všetky strany, výskali a hádzali si veľkú loptu.
Stál som a sledoval ich. Dievčatá boli Angličanky z hotela. Chlapcov som nepoznal, no prízvuk mali americký, a tak som usúdil, že to budú námorní kadeti, ktorí sem prišli z cvičnej americkej námornej lode, čo zakotvila dnes ráno pri prístavnom móle.
Pohol som sa ďalej, sadol si pod žltý slnečník, kde boli ešte štyri voľné miesta, nalial si pivo a pohodlne sa s cigaretou zvalil na operadlo.
Bolo veľmi príjemné sedieť na slniečku s pivom a cigaretou. Bolo príjemné sedieť a pozorovať kúpajúcich, ktorí sa čľapkali v zelenej vode.
Americkí námorníci sa správali k Angličankám milo. Dostali sa až tak ďaleko, že sa ponárali pod vodu a

chytali ich za nohy.
V tej chvíli som si všimol malého postaršieho chlapíka, ktorý svižne kráčal popri okraji bazéna. Mal na sebe perfektný biely oblek, zvysoka kládol nohy, čo vyzeralo, akoby pri chôdzi skackal. Na hlave mal veľký krémový panamský klobúk, skackal popri bazéne a prezeral si stoličky a ľudí.
Zastavil sa pri mne a usmial sa dvoma radmi drobných nerovných, trochu zažltnutých zubov. Úsmev som opätoval.
„Prepáčte,… sím, dovolíte vás prisadnúť?“
„Pravdaže,“ povedal som. „Nech sa páči.“
Rázne pohýbal operadlom stoličky, aby sa presvedčil, že je dobrá, potom si sadol a prekrížil nohy. Biele semišové topánky boli dierkované, aby sa nohy mohli vetrať.
„Príjemný večer,“ povedal. „Tu na Jamajke večery príjemné.“ Nerozoznal som, či jeho prízvuk mal v sebe čosi talianske alebo španielske, ale bol som si nacistom, že je to Juhoameričan. A starý, keď ste sa mu lepšie prizreli. Mohol mať tak šesťdesiatosem až sedemdesiat rokov.
„Áno,“ povedal som. „Veru. Je tu ohromne.“
„A, ak sa smiem spýtať, odkiaľ sú títo? Títo nie z hotela.“ Ukazoval na chlapcov v bazéne.
„Myslím, že sú to americkí námorníci,“ povedal som mu. „Američania, ktorí sa učia za námorníkov.“
„Jasne, že Američania. Kto by druhý vedel taký krik robiť ako oni. Vy nijaký Američan, čo?“
„Nie,“ odpovedal som. „Nie som Američan.“
Odrazu stál pred nami jeden z amerických kadetov.

Kvapkala z neho voda a vedia neho stála mladá Angličanka.
„Je to tu voľné?“ spýtal sa.
„Áno,“ odpovedal som.
„Mohli by sme si prisadnúť?“
„Prosím.“
„Ďakujeme,“ povedal. V ruke držal zrolovaný uterák a keď si sadol, rozvinul ho a vybral z neho balíček cigariet a zapaľovač. Ponúkol dievča cigaretou, odmietlo; potom ponúkol mňa a ja som si jednu vzal. Nízky chlapík povedal: „Ďakujem, nebudem. Myslím, mám ešte cigaru.“ Vytiahol puzdro z krokodílej kože, vybral z neho cigaru, potom vytiahol nožík s malými nožničkami a odstrihol konček cigary.
„Dovoľte, pripálim vám.“ Mladý Američan mu pridržal zapaľovač.
„V tomto vetri to nebude robiť.“
„Určite bude. Ten funguje vždy.“
Nízky chlapík vytiahol z úst ešte nezapálenú cigaru a pozrel zboku na mládenca. „Vždy?“ spýtal sa pomaly.
„Jasne, nikdy nezlyhal. Mne sa to teda ešte nestalo.“
Nízky chlapík ešte vždy úkosom gánil na mládenca. „Dobre, dobre. Takže my presvedčení tento slávny zapaľovač vždy nehapruje. Je tak?“
„Pravdaže,“ povedal chlapec. „Tak je.“ Mal asi deväťnásť–dvadsať rokov, podlhovastú pehavú tvár a pomerne ostrý vtáčí nos. Hrudník nemal ešte veľmi opálený a aj ten mal pehavý, s niekoľkými chumáčmi bledoryšavých chĺpkov. Zapaľovač držal v pravej ruke,

chystal sa ho zapáliť. „Nikdy nezlyhá," povedal, tentoraz s úsmevom, náročky sa pýšiac svojím zapaľovačom. „Prisahám vám, že nikdy nezlyhá."
„Momentík, prosím." Ruka s cigarou vyletela hore, dlaň roztvoril, akoby chcel zastaviť premávku. „Iba jedna chvíľka." Hovoril čudne jemným, bezfarebným hlasom a po celý čas nespúšťal z chlapca oči.
„A čo keby sme o to stavili?" Usmieval sa na chlapca. „Nestavíme o čosi, že váš zapaľovač nezapáli?"
„Pravdaže, stavím sa," povedal chlapec. „Prečo nie?"
„Rád robíte stávky?"
„Jasne, vždy."
Chlapík sa odmlčal, skúmavo hľadel na cigaru a musím povedať, že sa mi jeho správanie nie veľmi pozdávalo. Vyzeralo to tak, že sa usiluje z toho niečo vytĺcť, priviesť chlapca do rozpakov a zároveň som mal pocit, že v tom vychutnáva čosi osobné, utajené.
Znovu pozrel na chlapca a pomaly povedal: „Aj ja rád robím stávky. Prečo by sme nespravili stávku? Stavme sa o dačo solídne."
„No počkajte," povedal chlapec. „To nepôjde. Stavím sa s vami o štvrť dolára. Dokonca o dolár, či koľko tu mám… tuším zopár šilingov."
Nízky chlapík znovu pokýval rukou. „Počujete. Urobíme žart. Spravíme stávku. Potom ideme hore do hotela, do mojej izby bez vetra, a stavím s vami, že vy nepodaríte desaťkrát za sebou zapáliť ten váš fajnový zapaľovač."
„Stavme sa, že hej," povedal chlapec.
„Dobre. V poriadku. Spravíme stávku, hej?"

„Jasné. Stavím sa o dolár.“
„Nie, nie. Navrhujem veľmi výhodnú stávku. Ja bohatý a rád pobavím. Počúvajte. Pred hotelom mám auto. Je príma auto, vaše, americké. Cadillac…“
„Ale, no tak! Počkajte!“ Chlapec sa zvalil na ležadlo a zasmial sa. „Ja vám takú cennú vec nemôžem ponúknuť. To je šialenstvo.“
„Nijaké šialenstvo. Podaríte desaťkrát za sebou zapáliť a cadillac je váš. Chcel by ten cadillac?“
„Pravdaže by som chcel cadillac.“ Mládenec sa ešte vždy uškŕňal.
„Fajn. Tak to by sme mali. Urobíme stávku a ja ponúkam cadillac.“
„A čo vložím ja?“
Nízky chlapík opatrne odstránil zo svojej ešte vždy nezapálenej cigary červený pásik. „Chcem od vás, milý môj, aby ste nehrali o čosi, o nič, čo nemáte. Chápete?“
„Tak teda o čo sa mám staviť?“
„Pomôžem, dobre?“
„Dobre. Pomôžte.“
„Ide o maličkosť, bez ktorého zaobídete, a ak pri náhode prehraté, nebude chýbať. Dobre?“
„A to je?“
„A to je, napríklad, malíček na ľavá ruka.“
„Čože?!“ Mládenec sa prestal uškŕňať. „Áno. Prečo nie? Vyhráte, auto je váš, prehraté, beriem prst.“
„To nechápem. Ako to myslíte, že si beriete prst?“
„Odfiknem ho.“
„Preboha! To je šialená stávka, tuším zostanem len pri

tom dolári.“
Starček sa znovu zvalil na operadlo, zdvihol roztvorené dlane a mierne pohŕdavo mykol plecami. „Dobre, dobre, dobre,“ povedal. „Nechápem. Dušujete, že zapáli, ale bojíte staviť. Zabudnime na to, dobre?“
Mládenec sedel celkom nehybne a civel na mládež v bazéne. Potom si odrazu spomenul, že si nezapálil cigaretu. Vložil si ju do úst, zovrel ruky okolo zapaľovača a brnkol prstom do kolieska. Knôt sa zapálil a horel malým pravidelným žltým plamienkom, nijako nerušeným vetrom, ktorý sa nijako nevedel predrať cez zovreté Američanove ruky.
„Pripáľte aj mne,“ ozval som sa. „Ach, prepáčte, zabudol som.“
Vystrel som ruku po zapaľovač, no chlapec vstal, podišiel ku mne a pripálil mi.
„Ďakujem,“ povedal som a mládenec sa vrátil na svoje ležadlo.
„Páči sa vám tu?“ spýtal som sa. „Hej,“ odpovedal. „Je tu krásne.“
Potom nastalo ticho. Videl som, že tomu kratúchovi sa podarilo svojou absurdnou ponukou nasadiť Američanovi do hlavy chrobáka. Sedel ako zarezaný a bolo zrejmé, že v ňom vzrastá akési neurčité napätie. Potom sa začal na ležadle mrviť, šúchal si prsia, masíroval šiju, napokon si položil obe ruky na kolená a začal si po nich klopkať prstami. O chvíľu už podupkával aj nohou.
„Preberme si tú vašu stávku ešte raz,“ vyhŕkol napokon.

„Vravíte, že pôjdeme do vašej izby a ak zapálim tento zapaľovač desaťkrát za sebou, vyhrám cadillac. No ak sa mi to čo len raz nepodarí, prídem o malíček na ľavej ruke. Je tak?“
„Tak je. Taká stávka. Ale asi bojíte.“ ~
„A čo spravíme, ak prehrám? To mám ten prst nastaviť, aby ste mi ho mohli odseknúť?“
„Ach, nie! Tak nepôjde to. Mohol by ste čosi premyslieť a vôbec by ste nechceli dať prst. Spravil by som tak, že prv, ako sa do toho dáme, priviažem ruku o stôl a čakám vedia s nožom, aby som prst odrezal, keď zapaľovač nehorí.“
„Aký je to ročník?“ spýtal sa mládenec.
„Prepáčte, nerozumiem.“
„Aký je ročník – koľko rokov má ten cadillac?“
„Aha! Aký starý? Áno. Z minulého roka. Celkom nové auto. No vidím, že bojíte rizika. Američania na to nie sú.“
Chlapec sa len na chvíľu odmlčal, potom pozrel najskôr na Angličanku, potom na mňa. „Dobre,“ povedal príkro. „Stavím sa.“
„Výborne!“ Kratúch ticho tleskol. „Dobre,“ povedal. „Hneď do toho pustíme. A vy, pane,“ zvrtol sa ku mne, „budete hádam taký láskavosť a robíte nám, ako sa to hovorí – rozhodca.“ Oči mal mútne, takmer bezfarebné a drobné čierne zreničky sa mu ligotali.
„Nuž,“ povedal som. „Myslím, že je to bláznivá stávka. Veľmi sa mi nepozdáva.“
„Ani mne,“ povedala Angličanka. Ozvala sa prvý raz. „Podlá mňa je tá stávka hlúpa a smiešna.“

„To myslíte vážne, že ak ten mládenec prehrá, odseknete mu prst?“ spýtal som sa.
„Iste. Aj to, že ak sa vyhrá, dostane cadillac. Tak poďme. Ideme do moja izba.“
Vstal. „Nechcete napred niečo obliecť?“ spýtal sa.
„Nie,“ odpovedal mládenec. „Pôjdem takto.“ Potom sa zvrtol ku mne. „Budem si pokladať za česť, ak pôjdete s nami a budete nám robiť rozhodcu.“
„Dobre,“ súhlasil som. „Pôjdem s vami, ale vôbec sa mi to nepáči.“
Nízky chlapík nás viedol späť cez záhradu do hotela. Zmocnilo sa ho vzrušenie, ba až vytrženie a zrejme aj preto sa zdalo, že nadskakuje pri chôdzi väčšmi ako zvyčajne.
„Bývam v bočnom krídle,“ povedal. „Chcete najsamprv vidieť auto? Je hneď tu.“
Zaviedol nás na miesto, odkiaľ sme mohli vidieť na príjazdovú cestu do hotela, zostal stáť a ukázal na vyleštený bledozelený cadillac, zaparkovaný tesne vedia.
„Tu je. Ten zelená. Páči vám?“
„Nuž, je to pekné auto,“ povedal mládenec.
„Dobre. Teraz ideme hore a uvidíme, či to podaríte vyhrať.“
Šli sme za ním do bočného krídla a potom hore na prvé poschodie. Odomkol dvere a všetci sme sa nahrnuli do veľkej útulnej dvojposteľovej izby. Na jednej posteli bol prehodený dámsky župan.
„Najsamprv,“ povedal chlapík, „dáme sebe jeden pohárik martini.“

Fľaše s nápojmi stáli na stolíku v kúte oproti, všetko bolo pripravené na miešanie koktailov: bol tam šejker, nádoba s ľadom a množstvo pohárov. Začal pripravovať martini, no medzitým stisol zvonček, čochvíľa sa ozvalo klopanie na dvere a vošla farebná chyžná.

„Ach!“ zvolal, položil fľašu ginu, vybral z vrecka peňaženku a vybral z nej libru. „Niečo by som od vás potreboval.“ Podal chyžnej bankovku.

„To pre vás.“ povedal. „Chceme trochu pobaviť a od vás chcem, aby mi zohnala dve – nie, tri vecičky. Potrebujem málo klincov, ďalej kladivo a kuchynský nôž, sekáčik, ktorý môžete požičať z kuchyne. Zoženiete, však?“

„*Sekáčik!*“ Chyžná vyvalila oči a zalomila rukami. „*Ozajstný* sekáč?“

„Áno, áno, pravdaže. No tak, rýchlo šetko sem. Určite podaríte tie veci zohnať.“

„Áno, pane. Pokúsim sa, pane. Určite ich sem prinesiem.“ A odišla.

Nízky chlapík nám podal martini. Stáli sme tam a popíjali, mládenec s podlhovastou pehavou tvárou a výrazným nosom okrem vyblednutých hnedých plaviek nemal na sebe nič, Angličanka, kostnatá blondína v bledomodrých plavkách, ktorá po celý čas pozorovala mládenca ponad okraj pohára, nízky chlapík s bezfarebnými očami, ktorý tam stál v perfektnom bielom obleku, popíjal martini a pozeral na dievča v bledomodrých plavkách. Nevedel som, čo si mám o tom celom myslieť. Zdalo sa, že chlapík to myslí so stávkou vážne a vyzeralo to tak, že to myslí vážne aj s tým

odseknutím prsta. Ale, dočerta, čo ak ten mládenec prehrá? Potom s ním budeme na tom cadillacu, ktorý nevyhral, uháňať do nemocnice. To by už len bolo! No nebolo by to ohromné? Ako to ja vidím, bolo by to celkom hlúpe a zbytočné.
„Nezdá sa vám, že je to hlúpa stávka?“ ozval som sa.
„Podlá mňa je dobrá,“ odpovedal mládenec. Mal už v sebe jedno dvojité martini.
„Myslím, že tá stávka je hlúpa a smiešna,“ povedalo dievča. „A čo ak prehráš?“
„To nič. Keď tak nad tým uvažujem, nepamätám si veru, že by som kedysi mal nejaký osoh z tohto malíčka na ľavej ruke.“ Mladý Američan vystrel prst. „To je on, a doteraz pre mňa ešte nič neurobil. Tak prečo by som sa oň nestavil? Podľa mňa je to dobrá stávka.“
Kratúch sa usmial, zdvihol šejker a znovu nám nalial.
„Najsamprv začneme,“ povedal, „odovzdám k rukám, hm… rozhodca, kľúče od auta.“ Vybral z vrecka kľúče od auta a dal mi ich. „Papiere,“ pokračoval, „technický preukaz a poistka sú v priehradka.“
Nato vošla dnu farebná chyžná. V jednej ruke niesla malý sekáčik, taký, aký používajú mäsiari, v druhej kladivo a balíček klincov.
„Dobre. Zohnala ste šetko. Ďakujem, ďakujem. Už môžete odísť.“ Počkal, kým chyžná zatvorila dvere, položil všetky veci na jednu z postelí a povedal: „Tak sa pripravíme, dobre?“ A mládencovi povedal: „Pomôžte mi,… sím, s tým stolom. Trochu potisneme.“
Bol to bežný typ hotelového písacieho stolíka, obyčajný

podlhovastý stôl, asi meter dvadsaťkrát deväťdesiat centimetrov, na ktorom ležal atrament, perá a papier. Odtiahli ho doprostred izby, ďalej od steny a odložili z neho všetky písacie potreby.
„A teraz," povedal, „stoličku." Zdvihol stoličku a položil ju vedia stolíka. Bol veľmi čulý a vzrušený akoby mal na starosti organizáciu hier na detskom večierku. „A teraz klince. Musím tĺcť klince." Vybral klince a začal ich zatĺkať do stola.
Stáli sme tam, mládenec, dievča a ja, v ruke sme držali martini a hľadeli sme, ako ten chlapík pracuje. Prizerali sme sa, ako zatĺkol do stola dva klince, vzdialené od seba asi pätnásť centimetrov. Nezatĺkol ich celkom; z každého kúsok trčal. Potom prstami vyskúšal, či dobre držia.
Každému by bolo hneď jasné, že ten darebák to nerobí po prvý raz, povedal som si. Ani raz nezaváhal. Stôl, klince, kladivo, sekáčik. Vie presne, čo potrebuje a čo s tým.
„Teraz," povedal, „potrebujem už len málo špagáta." Našiel ho. „Dobre, môžeme začať. Sadol by ste si, prosím, tu k stolu?" povedal chlapcovi.
Mládenec odložil pohár a sadol si.
„Teraz položte ľavá ruka medzi tieto dva klince. Sú len na to, nech vám môžem priviazať ruku. Tak, dobre. Teraz vám pevno priviažem ruku o stôl – tak." Omotal povraz okolo mládencovho zápästia, potom niekoľkokrát v miestach, kde je ruka najširšia, a napokon ho tuho utiahol okolo klincov. Spravil to dobre, a keď prácu dokončil, bolo jasné, že mládenec nebude môcť ruku odtiahnuť. Prstami však pohybovať mohol.

„Teraz, prosím, stisnite dlaň a dajte von len malý prst. Musí byť vystretý a narovnaný a ležať na stole. Výborne! Výborne! Sme nachystaní. Pravou rukou budete robiť so zapaľovačom. A ešte jedna ch víla, prosím."
Odbehol k posteli a vzal sekáčik. Vrátil sa a so sekáčikom v ruke sa postavil vedia stola.
„Všetci pripravení?" spýtal sa. „Pán rozhodca, musíte povedať začiatok."
Angličanka v bledomodrých plavkách stála tesne za Američanovou stoličkou. Stála a mlčala. Američan sedel, ani sa nepohol, v pravej ruke držal zapaľovač a nespúšťal oči zo sekáčika.
Kratúch pozeral na mňa.
„Ste pripravený?" spýtal som sa mládenca.
„Pripravený."
„A vy?" oslovil som nízkeho chlapíka.
„Celkom pripravený," povedal, zdvihol sekáčik a držal ho asi pol metra nad Američanovým prstom, pripravený seknúť. Ten to videl, no neodtiahol sa a pery mal pevne zovreté. Nepatrne zdvihol obočie a zamračil sa.
„V poriadku," povedal som. „Poďme!"
Mladý Američan sa ozval: „Mohli by ste mi, prosím vás, nahlas odratúvať, koľkokrát zapálim?"
„Dobre," súhlasil som. „Budem vám rátať."
Nadvihol palcom príklop a, opäť palcom, prudko stisol spúšť. Kremienok zaiskril, knôt sa zapálil a horel malým žltým ohníkom.
„Raz!" zvolal som.
Nesfúkol oheň; uzavrel príklop a počkal asi päť sekúnd,

kým ho znova otvoril.
Veľmi prudko stisol tlačidlo – pružinu a knôt znovu vzbĺkol.
„Dva.“
Všetci mlčali. Mládenec nespustil zrak zo zapaľovača. Nízky chlapík držal sekáčik vo vzduchu a aj on hľadel na zapaľovač.
„Tri!“
„Štyri!“
„Päť!“
„Šesť!“
„Sedem!“
Bolo vidieť, že je to jeden z tých zapaľovačov, čo fungujú. Kremienok hádzal veľkú iskru a knôt mal správnu dĺžku. Sledoval som, ako mládenec palcom spustil príklop a zahasil tak oheň. Pauza. Po nej palcom uzáver znovu otvoril. Pracoval len palcom. Palec obhospodaroval spúšť. Nadýchol som sa, pripravený povedať osem. Palec stlačil spúšť. Kremienok zaiskril. Zjavil sa plamienok.
„Osem!“ zvolal som a v tej chvíli sa otvorili dvere.
Všetci sme sa zvrtli a vo dverách sme zbadali ženu: nevysoká čiernovláska, nie najmladšia, stála tam asi dve sekundy, potom sa s výkrikom vrútila dnu.
„Carlos! Carlos!“
Schmatla ho za zápästie, vytrhla mu sekáčik, hodila ho na posteľ, chytila nízkeho chlapíka za chlopne bieleho obleku, začala ním energicky mykať a po celý čas mu rýchlo, hlasne a zúrivo dohovárala, zrejme po španielsky. Mykala ním tak rýchlo, že nám doslova kmital pred

očami. Stal sa len nezreteľným, nejasným, rýchlo sa pohybujúcim obrysom, ako keď sa pozeráme na spice krútiaceho sa kolesa.
Potom žena spomalila a nízky chlapík znovu nadobudol svoju podobu. Žena ho odvliekla cez miestnosť a sotila horeznačky na posteľ. Sadol si na peľasť, žmurkal očami a pohyboval hlavou, akoby sa chcel presvedčiť, či ňou ešte môže hýbať.
„Prepáčte," povedala žena. „Je mi veľmi ľúto, že sa také niečo mohlo stať." Hovorila takmer dokonalou angličtinou.
„Je to hrozné," pokračovala. „Asi som naozaj na vine ja. Na desať minút som ho nechala samého, šla som ku kaderníčke a kým som sa vrátila, už v tom bol zase." Zdalo sa, že ju to veľmi zarmucuje a že je veľmi znepokojená.
Mládenec si odvažoval ruku. Angličanka a ja sme tam mlčky stáli.
„Je nebezpečný," vravela žena. „Tam na juhu, kde bývame, vyhral už od rozličných ľudí dokopy štyridsaťsedem prstov a prišiel o jedenásť áut. Nakoniec sa vyhrážali, že ho zabijú. Preto som s ním prišla sem."
„Bola len malá stávka," mrmlal nízky chlapík na posteli.
„Zrejme sa stavil o auto," povedala žena.
„Áno," odpovedal mládenec. „O cadillac."
„Nemá nijaké auto. Auto patrí mne. A o to je to horšie," pokračovala, „staví sa, a nemá o čo. Hanbím sa za to všetko, veľmi ma to mrzí." Pôsobila dojmom veľmi príjemnej ženy.

„Nuž teda," povedal som, „tu sú kľúče od vášho auta." Položil som ich na stôl.
„Bola len taká maličká stávka," mrmlal kratúch.
„Nemá sa o čo staviť," vravela žena. „Nemá už na tomto svete nič. Vôbec nič. Aby ste tomu rozumeli, všetko som od neho vyhrala, už dávno. Trvalo to dlho, veľmi dlho a nebolo to jednoduché, no nakoniec som všetko od neho vyhrala." Pozrela na chlapca a usmiala sa, bol to chabý, smutný úsmev, potom podišla bližšie a načiahla sa za kľúčmi na stole.
Aj teraz mám tú ruku pred očami; bol na nej len jeden prst a palec.

VOJAK

Bola jedna z tých nocí, keď mal pocit, že vie, čo znamená byť slepcom: nevedel očami rozoznať ani tieň predmetu, ba ani len obrysy stromov, črtajúce sa na pozadí oblohy.
Vnímal, že k nemu z tmy dolieha šum lístia živého plota, fŕkanie koňa kdesi obďaleč v poli, tlmený náraz kopyta, keď kôň pohol nohou; a raz začul nízko nad hlavou trepot krídel.
„Jock," povedal nahlas. „Už pôjdeme domov." Obrátil sa a pobral sa za psom, ktorý ho v tme viedol.
Bude asi polnoc, pomyslel si. To znamená, že čoskoro bude zajtra. Zajtrajšok bude horší ako dnešok. Zajtrajšok bude vôbec najhorší, lebo sa stane dneškom – a dnešok je teraz.
Dnešný deň sa mu veľmi nevydaril, najmä tá príhoda s trieskou.
Prestaň s tým, povedal si. Nemá význam myslieť na to. Nikomu to nepomôže, keď bude myslieť na také veci. Mysli pre zmenu na čosi iné. Vieš, že sa môžeš zbaviť nepríjemnej myšlienky, ak ju nahradíš inou. Vráť sa v myšlienkach tak ďaleko, ako len môžeš. Nože si spomeň na niečo z lepších čias. Na letné prázdniny pri mori, na mokrý piesok, červené vedierka, siete na morské raky, skaly klzké od chalúh, malé priezračné jazierka, morské sasanky, slimáky, mušle a niekedy aj sivého priesvitného raka, učupeného hlboko v nádhernej zelenej vode.
Ale ako sa mu tá trieska mohla zapichnúť do päty, že to ani necítil?

To nie je dôležité. Pamätáš, ako si zbieral mušle pozdĺž okraja príboja, všetky boli také jemné a dokonalé; akoby si držal celou cestou domov vzácny drahokam; drobné oranžové ulity, perleťové mušle ustríc, drobné kúsky smaragdovozeleného skla, živého kraba pustovníka, srdcovky, chrbát raje a raz – na čo sa nedá nikdy zabudnúť – vysušenú, morom vybielenú ľudskú čeľusť aj so zubami, bielu a zvláštnu medzi mušľami a kamienkami. Aha, mami, pozri, čo som našiel! Pozri, mami! Pozri!

No vráťme sa k tej trieske. Zareagovala dosť podráždene.

„Chceš tým povedať, že si ju necítil?“ spýtala sa zlostne.

„Jednoducho som ju necítil a hotovo.“

„Hádam mi nechceš nahovoriť, že ak ti pichnem do nohy špendlík, ani to nezacítiš?“

„Nič také som nepovedal.“

A potom ho odrazu špendlíkom, ktorým vyberala triesku, pichla do členka a keďže sa nepozeral, nevedel, čo urobila, až keď zhrozene vykríkla. A keď pozrel dolu, videl, že má v členku až po kosť zapichnutý špendlík, takmer ho nebolo ani vidieť.

„Vyber to,“ povedal. „Z toho môže byť otrava krvi.“

„Chceš povedať, že to necítiš?“

„Vyber to, dobre?“

„Chceš povedať, že ťa to nebolí?“

„Strašne to bolí. Vyber to.“

„Čo je s tebou?“

„Povedal som, že to strašne bolí. Nepočula si?“ Prečo mu robia také veci?

Keď som bol dolu pri mori, dali mi drevenú lopatku, aby som sa hral v piesku. Jamky, ktoré som si vyhĺbil, boli prázdne ako čajová šálka a more zakaždým stúplo, pokiaľ mohlo.
Pred rokom mi doktor povedal: „Zatvorte oči. A teraz mi povedzte, či vám tlačím prst hore alebo dolu."
„Hore," povedal. „A teraz?"
„Dolu. Nie, hore. Myslím, že hore."
Čudné, že sa mu neurochirurg chcel hrať s prstami na nohe.
„Uhádol som to, pán doktor?"
„Výborne ste to zvládli."
No to bolo pred rokom. Pred rokom sa cítil dobre. Vtedy sa mu nestávali také veci ako teraz. Tak napríklad vodovodný kohútik.
Prečo bol dnes ráno v kúpeľni horúci kohútik na druhej strane? To bolo posledné.
Rozumiete, nie je to vôbec dôležité, no bolo by zaujímavé vedieť, prečo ho vymenili.
Myslíte, že ho mohla vymeniť, vziať skrutkovač a francúzsky kľúč, v noci sa prikradnúť a vymeniť ho?
Myslíte si to? Nuž – ak to naozaj chcete vedieť – spravila to. Podľa toho, ako sa v poslednom čase správa, bola by toho celkom schopná.
Je to čudná, neznášanlivá žena. Viete, nebývala taká, no niet pochýb, že práve teraz je rovnako čudná a neznášanlivá, ako keď sem prišli. Najmä v noci.
Áno, v noci. To je ten najhorší čas – noc.
Prečo, keď v noci načiahne pravú ruku, jeho prsty necítia,

čoho sa dotýkajú? Zhodil lampu, ona sa zobudila a prudko si sadla, zatiaľ čo on hmatkal v tme a hľadal na zemi lampu.
„Čo to vyvádzaš?“
„Zhodil som lampu. Prepáč.“
„Ach, bože,“ povedala. „Včera to bol pohár s vodou. Čo je to s tebou?“
Raz mu doktor prechádzal pierkom po chrbte ruky a ani to necítil. No ucítil, keď ho škrabol špendlíkom.
„Privrite oči. Nie – nesmiete sa pozerať. Tuho ich privrite. A teraz mi povedzte, či je to horúce, alebo studené.“
„Horúce.“
„A toto?“
„Studené. Vlastne horúce. Áno, horúce, však?“
„Správne,“ povedal doktor. „Zvládli ste to výborne.“ No to bolo pred rokom.
Prečo boli v poslednom čase všetky vypínače na stenách, keď sa k nim potme načahoval, o pár centimetrov ďalej, ako si pamätal?
Nemysli na to, vravel si. Najdôležitejšie je nemyslieť na to.
A keď sme už pri tom, prečo majú steny ich obývačky zo dňa na deň trochu iný odtieň?
Zelený a modrozelený a modrý; a niekedy – niekedy mu farby plávajú pred očami, akoby na ne pozeral cez horúci opar.
Otázky sa vynárali jedna za druhou, pravidelne, tak ako kartotečné lístky vypadávajú zo stroja.
Čia tvár sa mihla v okne, keď večerali? Čie oči? „Na čo to

pozeráš?“
„Na nič,“ odpovedal. „No bolo by dobre, keby sme zatiahli závesy, nemyslíš?“
„Róbert, na čo to pozeráš?“
„Na nič.“
„Prečo tak uprene hladíš na okno?“
„Bolo by dobre, keby sme zatiahli závesy, nemyslíš?“ odpovedal.
Kráčal popri mieste na poli, kde počul koňa, a teraz ho začul znova: fŕkanie, tlmené dupnutie kopyta a prežúvanie trávy, podobné zvuku, ako keď človek chrúme zeler.
„Ahoj, starký,“ povedal koňovi, hlasno zvolal do tmy. „Ahoj, starký.“
Odrazu začul za sebou kroky, pomalé kroky tesne za sebou a zastal. Kroky zastali. Zvrtol sa, prenikal pohľadom tmu.
„Dobrý večer,“ povedal. „Zasa ste tu?“
V tichu, ktoré nasledovalo, počul, ako vietor vlní lístie živého plota.
„Idete tým smerom ako ja?“ spýtal sa.
Pomaly sa obrátil a vedený psom šiel ďalej a znovu sa za ním ozvali kroky, no tentoraz tichšie, akoby ten človek kráčal po prstoch.
Zastal a znovu sa obrátil.
„Nevidím vás,“ povedal, „lebo je už tma. Poznám vás?“
Znovu ticho, líca mu ovieval chladný letný vietor a pes na remienku sa mykal, chcel sa dostať domov.
„No dobre,“ zvolal. „Ak nechcete, nemusíte odpovedať.

No pamätajte, že o vás viem.“
Niekto sa ho usiluje prekabátiť.
Zďaleka z tmy od západu, z veľkej výšky k nemu doliehal slabý hukot lietadla. Znovu sa zastavil, zdvihol hlavu a načúval.
„Na míle ďaleko,“ povedal. „Neletí sem.“
Ale prečo, keď niektoré z nich preletia nad ich domom, všetko v ňom zmeravie, on prestane rozprávať i pracovať a len sedí a či stojí, akoby bol ochrnutý, a čaká na svišťanie bomby. Tak ako dnes po večeri.
„Prečo si sa tak skrčil?“ spýtala sa ho. „Skrčil?“
„Prečo si sa skrčil? Pred čím sa krčíš?“
„Krčím?“ spýtal sa znovu. „Neviem, ako to myslíš.“
„Veru nie,“ odpovedala, hľadela naňho chladne prísnymi, trochu prižmúrenými modro–bielymi očami ako vždy, keď sa v nich zračilo pohŕdanie. Páčilo sa mu, ako prižmurovala oči a v najväčšom pohŕdaní ich napoly privierala a pohľad mala zastretý.
Včera skoro ráno, keď ležal v posteli a dolu v doline sa práve začala ozývať delostreľba, vystrel ľavú ruku a aby sa trochu uspokojil, dotkol sa jej.
„Čo to robíš, dočerta?!“
„Nič, drahá.“
„Zobudil si ma.“
„Prepáč.“
Uľavilo by sa mu, keby mu vždy nad ránom, keď sa začína ozývať delostreľba, dovolila prišuchnúť sa bližšie k nej.
O chvíľu bude doma. Za posledným ohybom cestičky

uvidel cez záclonu v obývačke tlmené ružové svetlo, náhlivo vykročil k bránke, prešiel ňou a pes ho viedol po chodníku k predným dverám.
Na verande sa zastavil a v tme hmatkal po kľučke.
Keď odchádzal, bola napravo. Presne si pamätal, že keď pred polhodinou odchádzal a zatváral dvere, bola na pravej strane.
A nemohlo sa stať, že vymenila aj kľučku? Len aby ho zmiatla? Nevzala tašku s náradím a kým bol vonku so psom, neprehodila ju rýchlo na druhú stranu?
Posunul ruku doľava – a vo chvíli, keď sa mu prsty dotkli kľučky, akoby sa mu v hlave ozval krátky, ale prudký výbuch a do hlavy sa mu vohnal príval hnevu, rozhorčenia a strachu. Otvoril dvere, rýchlo ich za sebou pribuchol a zakričal: „Edna, si tu?“
Nikto sa neozval, tak zakričal znovu a tentoraz ho počula.
„Čo zase chceš? Zobudil si ma.“
„Poď na chvíľu dolu. Chcem sa s tebou porozprávať.“
„Ach, bože!“ odpovedala. „Buď ticho a poď hore.“
„Poď sem!“ zvolal. „Okamžite pod sem!“
„No akurát! Poď ty sem.“
Muž sa odmlčal, zaklonil hlavu a pozrel hore do tmy na poschodie. Videl, kde sa zábradlie stáča doľava a stúpa, až sa mu pred podestou stráca v tme; keby šiel krížom cez podestu, dostal by sa do spálne, a aj tam bude tma.
„Edna!“ zvolal. „Edna!“
„Choď dočerta!“
Pomaly vystupoval po schodoch, stúpal pomaly, pridržiaval sa zábradlia, aby nestratil smer, dal sa doľava

a kráčal do tmy nad sebou. Keď už bol hore, ešte raz zdvihol nohu, no nebol tam nijaký schod; ale rátal s tým, a tak nenarobil hrmot. Potom na chvíľu zastal, načúval a zdalo sa mu – hoci si tým nebol istý – že počuje, ako sa v diaľke v doline znovu začína rozliehať streľba, prevažne ťažké delá, sedemdesiatpäťky a hádam kdesi v pozadí aj zopár mínometov.

Teraz prejsť cez podestu a otvorenými dverami – čo nebol v tme nijaký problém, pretože cestu už dobre poznal – priamo na koberec v spálni, o ktorom vedel, že je hrubý, mäkký a bledozelený, hoci ho necítil, ani nevidel.

V strede izby čakal a načúval. Znovu zaspala, dýchala dosť hlasno a zakaždým, keď vydýchla, pomedzi zuby jej unikal vzduch, čo znelo ako tiché hvízdanie. Záclona zľahka narážala o otvorené okno a vedľa postele tik–tak tikal budík.

Teraz, keď si jeho oči privykli na tmu, rozoznal už peľasť postele, bielu plachtu, zasunutú pod matrac, vypukliny jej nôh pod prikrývkou; vtom, akoby si uvedomovala mužovu prítomnosť v izbe, sa žena pohla. Počul, ako sa obrátila a potom ešte raz. Už nedýchala tak nahlas. Namiesto toho počul, ako sa zľahka hýbe, raz zaškrípali na posteli struny, hlasno ako výkrik v tme.

„To si ty, Róbert?“

Ani sa nepohol, mlčal.

„Róbert, si tam?“

Hlas jej znel čudne a dosť nepríjemne. „Róbert!“ Teraz už bola celkom hore. „Kde si?“ Kde už len ten hlas počul? Bol akýsi škrekľavý, nesúrodý, ako keď nesúzvučne

narazia na seba dva vysoké tóny.
A okrem toho, hlas nevedel vysloviť r v slove Róbert. Kto ho to len oslovoval Uobert?
„Uobert," zopakovala. „Čo robíš?"
Bola to sestrička v nemocnici, tá vysoká s blond vlasmi? Nie, to bolo dávnejšie. Na taký príšerný hlas by sa mal pamätať. Len chvíľočka, a spomenie si.
V tej chvíli začul, ako šťukol vypínač nočnej lampy a v záplave svetla zbadal ženu, ktorá v čomsi, čo vyzeralo ako ružová pyžama, ležala opretá o lakeť na posteli. Na tvári sa jej zračilo prekvapenie, oči mala široko roztvorené. Líca a brada sa jej leskli od krému.
„Radšej to polož," povedala, „lebo sa trafíš porezať."
„Kde je Edna?" Zlostne na ňu hľadel.
Žena opretá o lakeť ho pozorne sledovala. Pri nohách postele stál nehybne, vzpriamene, s pätami tesne pri sebe, takmer v pozore, urastený, plecnatý muž v ťažkom tmavohnedom vlnenom obleku.
„No tak," rozkázala. „Polož to."
„Kde je Edna?"
„Čo je ti, Uobert?"
„Nič mi nie je. Iba sa spytujem, kde je moja žena?"
Žena sa postupne a nenáhlivo posadila a spustila nohy z postele. „Dobre teda," povedala napokon zmeneným hlasom, v prísnych modro–bielych očiach sa skrývala tajuplnosť a prefíkanosť, „ak to chceš naozaj vedieť, Edna odišla. Odišla vtedy, keď si bol preč."
„Kam šla?"
„To nepovedala."

„A ty si kto?“
„Ja som len jej priateľka.“
„Nemusíš na mňa kričať,“ povedal. „Načo sa rozčuľuješ?“
„Chcem len, aby si vedel, že nie som Edna.“ Muž chvíľu rozmýšľal, potom povedal: „Odkiaľ vieš, ako sa volám?“
„Edna mi to povedala.“
Znovu zmĺkol, dôkladne si ju prezeral, ešte vždy trochu zarazený, no už oveľa pokojnejší, hľadel na ňu pokojne, hádam až trochu pobavene.
„Tuším sa mi Edna väčšmi pozdávala.“
V tichu, ktoré nasledovalo, sa obaja ani len nepohli. Žena bola veľmi napätá, teraz sedela vystreto, ruky v lakťoch trochu ohnuté mala tesne pritisnuté k telu a dlaňami sa opierala o matrac.
„Vieš, mám Ednu rád. Povedala ti, že ju mám rád?“
Žena neodpovedala.
„Myslím, že je cundra. Je to smiešne, no aj tak ju mám rád.“
Žena nepozerala mužovi do tváre, sledovala jeho pravú ruku.
„Odporná krutá cundrička, tá Edna.“
Potom sa nadlho odmlčal, stál vzpriamene, ani sa nepohol, žena sedela nehybne na posteli a odrazu bolo tak ticho, že cez otvorené okno počuli, ako ďaleko v údolí padá z mlynského potoka voda ponad hať.
Potom sa muž ozval znovu, odmerane, pomaly, celkom neosobne.
„Vlastne, myslím, že ma prestala mať rada.“

Žena sa posunula bližšie k peľasti. „Polož ten nôž," povedala, „lebo sa porežeš."
„Nekrič, prosím ťa. Nemôžeš so mnou hovoriť vľúdne?" Odrazu sa muž naklonil dopredu, uprene sa zahľadel žene do tváre a nadvihol obočie. „Čudné," povedal. „To je veľmi čudné."
Pristúpil o krok bližšie, kolenami sa dotkol postele. „Troška sa podobáš na Ednu."
„Edna odišla. Už som ti povedala."
Ďalej na ňu uprene hľadel a žena sa ani nepohla, dlane vtláčala hlboko do matraca. „Ale je to čudné," ozval sa.
„Povedala som ti, že Edna odišla. Som jej priateľka. Volám sa Mary."
„Moja žena," vravel muž, „má hneď za ľavým uchom smiešne malé hnedé materinské znamienko. Ty ho nemáš, čo?"
„Pravdaže nie."
„Ukáž, nech sa pozriem."
„Povedala som ti, že ho nemám."
„Aj tak, chcel by som sa presvedčiť."
Muž pomaly obchádzal okraj postele. „Zostaň, kde si," povedal. „Nehýb sa, prosím ťa." A pomaly, nespúšťajúc z nej pohľad, k nej pristúpil a v kútikoch úst mu pohrával slabý úsmev.
Žena počkala, kým sa k nej priblížil až na dosah, a nato ho bleskovo, takže to nestihol postrehnúť, pravou rukou mocne udrela do tváre. A keď si sadol na posteľ a rozplakal sa, vzala mu z ruky nôž, rýchlo vyšla z izby a zbehla dolu do haly, kde bol telefón.

TÁ NEŽNÁ PANI MÔJHO SRDCA

Už roky mám vo zvyku poobede si pospať. Usadím sa v obývačke do kresla, pod hlavu si podložím vankúš, nohy si vyložím na kožený taburet a čítam, kým nezaspím.
Vtedy v piatok popoludní som si hovel v kresle ako vždy s knihou v rukách – starou obľúbenou knihou od Doubledaya a Westwooda Rody denných motýľov – keď sa z diváňa oproti ozvala moja ináč aj tak vždy radovravná žena. „Tí dvaja," povedala, „kedy majú prísť?"
Neodpovedal som, tak otázku zopakovala, tentoraz hlasnejšie.
Zdvorilo som jej odpovedal, že neviem.
„Akosi sa mi nevidia," povedala. „Najmä on."
„Nie, drahá, sú v poriadku."
„Arthur. Vravím, že sa mi akosi nevidia."
Spustil som knihu a pozrel na ňu, ako leží na diváne s vyloženými nohami a listuje v akomsi módnom časopise.
„Stretli sme sa s nimi iba raz," povedal som.
„Strašný chlap, naozaj. Ustavične chrlí vtipy, historky a vôbec."
„Som presvedčený, že to zvládneš, drahá."
„Aj ona je dobrá beštia. Čo myslíš, kedy asi prídu?"
Vyslovil som názor, že niekedy okolo šiestej. „A podlá teba nie sú hrozní?" spýtala sa a namierila na mňa prstom. „Nuž…"
„Sú príšerní, vážne."
„Teraz im už sotva môžeme zabrániť, aby prišli, Pamela."

„Sú absolútne nemožní," povedala.
„Tak prečo si ich potom pozývala?" Otázka mi vykĺzla z úst skôr, ako som tomu mohol zabrániť a hneď som to aj oľutoval, pretože už zo zásady nikdy neprovokujem svoju ženu, ak to nie je nevyhnutné. Nastalo ticho, hľadel som jej do tváre a čakal na odpoveď – tá veľká biela tvár ma tak udivovala a fascinovala, že boli chvíle, keď som od nej vedel len horko–ťažko odtrhnúť pohľad. Niekedy večer, keď vyšívala, alebo kreslila tie malé spletité kvetinové motívy, jej tvár znehybnela a vyžarovala z nej jemná vnútorná sila, toľká krása, až sa to nedá opísať, a ja som sedával, predstieral, že čítam, a neodtŕhal od nej zrak. A teraz, v tejto chvíli, keď hľadela podráždene a rozladené, keď mala zmraštené čelo a nedotklivo ohrnutý nos, musel som uznať, že v tejto žene je čosi vznešené, čosi nádherné, takmer veľkolepé; a bola taká vysoká, oveľa vyššia ako ja – hoci podľa môjho názoru teraz, keď prekročila päťdesiatku, by sa dalo povedať, že je skôr veľká ako vysoká.
„Vieš veľmi dobre, prečo som ich pozvala," odpovedala drsne. „Pre bridž, pre nič iné. Hrajú vynikajúco a o slušné stávky." Zdvihla zrak a všimla si, že na ňu hladím. „Nuž," pokračovala, „myslím, že tak sa na to pozeráš aj ty."
„Isteže, ale…"
„Nebuď blázon, Arthur."
„Musím povedať, že vtedy, keď som sa s nimi prvý a jediný raz stretol, videli sa mi celkom milí."
„Aj mäsiar je taký."

„Prosím ťa, Pamela. Nechajme to.“
„Počuj,“ povedala a spustila časopis do lona, „aj ty, aj ja vieme, čo sú to za ľudia. Párik hlúpych štrébrov, ktorí si myslia, že sa môžu všade vopchať len preto, lebo hrajú dobre bridž.“
„Isteže, máš pravdu, drahá, no namojdušu nechápem, prečo…“
„Veď ti vravím – aby sme si aspoň raz dobre zahrali. Už som chorá a unavená z tých hier so zelenáčmi. No naozaj neviem, prečo mám tých odporných ľudí strpieť vo svojom dome.“
„Pravdaže, drahá, no nie je teraz už prineskoro?“
„Arthur!“
„Prosím?“
„Prečo sa, preboha, so mnou večne škriepiš? V*i*eš, že sa ti nepáčia takisto ako mne.“
„Myslím, že sa naozaj nemusíš znepokojovať, Pamela. Napokon, zdá sa, že majú celkom dobré spôsoby.“
„Arthur, netvár sa tak povýšenecky.“ Hľadela na mňa prísne veľkými sivými očami a aby som sa vyhol jej pohľadu – tie oči ma niekedy vedeli vyviesť z miery – vstal som a podišiel som k skleným dverám, ktoré viedli do záhrady.
Na veľkom zvažujúcom sa trávniku pred domom sa striedali bledé a tmavé pásy trávy – bol čerstvo ostrihaný. Na vzdialenom konci boli dve veľké forzítie konečne v plnom kvete, ich dlhé zlaté reťazce na pozadí starších stromov oslepujúco žiarili. V záhrade kvitli aj ruže, ohnivočervené begónie a v dlhom kvetinovom záhone

všetky moje nádherné hybridné vlčie bôby, orlíčky, stračie nôžky, klinčeky a obrovské bledé voňavé kosatce. Po príjazdovej ceste sa vracal z obeda jeden zo záhradníkov. Ponad stromy som videl na strechu jeho domu a za ním na jednej strane miesto, odkiaľ cesta vychádza cez železničnú bránu na Canterbury Road.
Dom mojej ženy. Jej záhrada. Aké je to všetko krásne! Aké pokojné! Len keby sa Pamela trochu menej usilovala organizovať mi šťastie, keby na mňa toľko nenaliehala, aby som robil veci nie pre svoje potešenie, ale pre vlastné dobro, tak by som mal raj na zemi. Aby ste rozumeli, nechcem vzbudiť dojem, že ju nemám rád – zbožňujem aj vzduch, ktorý dýcha – alebo že to s ňou neviem, alebo že nie som pánom v dome. Chcem povedať len toľko, že občas mi ide trochu na nervy. Napríklad tie jej drobné zlozvyky – bol by som nesmierne rád, keby sa ich všetkých zbavila, najmä toho, keď chce niečo zdôrazniť a namieri na mňa prstom. Nezabúdajte, som územčistý človek a podobné gesto, ak ho používa taká osoba, ako je moja manželka, môže pôsobiť zastrašujúce Niekedy mi padne ťažko presvedčiť samého seba, že nie je panovačná.
„Arthur!“ zvolala. „Poď sem!“
„Čo je?“
„Dostala som skvelý nápad. Poď sem!“ Zvrtol som sa a pobral sa k divánu, na ktorom ležala. „Pozri,“ povedala. „Chceš, aby sme sa trochu pobavili?“
„Ako pobavili?“
„Na konto Snapeovcov.“
„Kto sú Snapeovci?“

„No tak," vravela, „zobuď sa! Henry a Sally Snapeovci. Hostia, čo k nám prídu na víkend."
„A ako?"
„Tak počúvaj. Ležím si tu a premýšľam, akí sú to naozaj hrozní ľudia… to, ako sa správajú… on s tými jeho vtipmi a ona ako zaľúbená vrabčica." Zaváhala, prefíkane sa pousmiala a neviem, prečo som mal dojem, že sa chystá povedať mi čosi šokujúce. „Nuž – ak sa takto správajú pred nami, akí sú potom, dočerta, keď sú sami dvaja?"
„No tak počkaj, Pamela…"
„Nebuď hlupák, Arthur. Užime si dnes večer trochu zábavy … trochu ozajstnej zábavy." Napoly sa zdvihla z diváňa, v jej rozžiarenej tvári som vybadal akúsi bezohľadnosť, ústa mala pootvorené, upierala na mňa okrúhle sivé oči a v každom jej tancovala iskierka.
„Prečo nie?"
„Čo chceš urobiť?"
„Nuž čo, to je jasné. Nechápeš?"
„Nie, nechápem."
„Stačí, ak im dáme do izby mikrofón." Pripúšťam, čakal som dáky podraz, no keď to povedala, bol som taký ohúrený, že som sa nezmohol na odpoveď. „Presne to spravíme," povedala.
„Počuj!" zvolal som. „Nie. Počkaj. To nemôžeš spraviť."
„Prečo nie?"
„To je jedna z najodpornejších vecí, o akej som kedy počul. Je to niečo ako – no, ako nakúkať cez kľúčovú dierku alebo čítať cudzie listy, ibaže oveľa, oveľa horšie.

Však to nemyslíš vážne?“
„Samozrejme, že myslím.“
Vedel som, že neznáša, keď jej niekto odporuje, no sú chvíle, keď pokladám za nevyhnutné trvať na svojom i za cenu povážlivého rizika. „Pamela,“ povedal som a ostro som vyrážal slová, „zakazujem ti to!“
Spustila nohy z diváňa na zem a posadila sa. „Čo si vlastne o sebe myslíš, Arthur? Ja ti jednoducho nerozumiem.“
„To nie je ťažko uhádnuť.“
„Hlúposť! Viem, že predtým si robil oveľa horšie veci.“
„Nikdy!“
„Ale áno, robil. Prečo si odrazu nahováraš, že si oveľa lepší než ja?“
„Také veci som nikdy nerobil.“
„Dobre, môj milý,“ povedala a namierila na mňa prst ako pištoľ. „A čo vlani na Vianoce u Milfordovcov? Pamätáš? Išlo ťa roztrhať od smiechu a ja som ti musela priložiť ruku na ústa, aby nás nepočuli. No, čo to vtedy bolo?“
„To bolo niečo iné,“ povedal som. „To nebolo u nás doma. A oni neboli našimi hosťami.“
„V tom predsa nie je nijaký rozdiel.“ Sedela veľmi vzpriamene a upierala na mňa tie okrúhle sivé oči a akosi čudne opovržlivo začala dvíhať bradu. „Netvár sa ako nejaký nafúkaný pokrytec,“ povedala. „Prepánajána, čo je to s tebou?“
„Vieš, Pamela, naozaj si myslím, že je to hanebnosť. Čestné slovo.“
„Ale počúvaj, Arthur. Ja som predsa nehanebná. A ty tiež

– pritajene. Preto spolu dobre vychádzame.“
„Väčšiu hlúposť som v živote nepočul.“
„Pozri, ak si sa odrazu rozhodol, že bude z teba celkom iný človek, to je potom iná reč.“
„Už aj s tým prestaň, Pamela.“
„Vieš,“ pokračovala, „ak si sa naozaj *rozhodol*, že sa zmeníš, čo si ja potom, preboha, počnem?“
„Nevieš, čo vravíš.“
„Arthur, ako sa môže z takého skvelého človeka ako ty stať taká baba?“
Pomaly som si sadol na stoličku oproti nej a po celý čas nespustila zo mňa zrak. Chápte, je to urastená žena s veľkou bielou tvárou a keď na mňa tvrdo pozrie, tak ako teraz, akoby ma – ako by som to povedal – obkolesila, takmer pohltila, akoby bola veľkou škatuľou na krém a ja som do nej spadol.
„Vážne im tam chceš dať mikrofón?“
„Pravdaže. Je načase, aby sme sa trochu pobavili. No tak, Arthur. Nebuď taký suchár!“
„Nie je to správne, Pamela.“
„Je to rovnako správne,“ znovu namierila prst, „rovnako správne, ako keď si našiel Mary Probertovej v kabelke tie listy a prečítal si si ich od a do zet.“
„To sme nemali robiť.“
„*My!*“
„Aj ty si si ich potom prečítala, Pamela.“
„Nikomu sme tým neublížili. Sám si to vtedy povedal. A toto nie je o nič horšie.“
„Ako by sa ti páčilo, keby to niekto urobil *t*ebe?“

„Ako by mi to mohlo *prekážať*, keby som o tom nevedela? No tak, Arthur, čo si taký neslaný–nemastný?“
„Musím si to premyslieť.“
„Že by veľký rádiotechnik nevedel, ako napojiť mikrofón na reproduktor?“
„To je to najľahšie.“
„Tak teda, poďme na to! Pusť sa do toho a sprav to!“
„Pouvažujem o tom a potom ti poviem.“
„Na to nemáme čas. Môžu prísť každú chvíľu.“
„Tak to teda neurobím. Nechcem, aby ma pri tom nachytali.“
„Ak prídu skôr, ako s tým budeš hotový, jednoducho ich tu dolu zdržím. Nijaký strach. Mimochodom, koľko je hodín?“ Boli takmer tri hodiny.
„Idú autom až z Londýna,“ povedala, „a určite nevyrazili pred obedom. Máš fúru času.“
„Do ktorej izby ich chceš dať?“
„Do tej veľkej žltej na konci chodby. Nebude to priďaleko, však nie?“
„Myslím, že by to šlo.“
„A len tak pre zaujímavosť,“ vravela, „na čo chceš ten mikrofón napojiť?“
„Ešte som nepovedal, že sa na to dám.“
„Môjtybože!“ zvolala, „chcela by som vidieť toho, komu by sa teraz podarilo zabrániť ti v tom. Mal by si sa pozrieť do zrkadla. Tvár máš celú ružovú a horí ti nedočkavosťou. Napoj ho k nám do spálne, čo povieš? Ale pusť sa do toho – a ponáhľaj sa.“
Váhal som.

Tak som to robil zakaždým, keď sa mi usilovala niečo rozkázať, namiesto aby o to slušne požiadala. „Nepáči sa mi to, Pamela.“

Potom už nepovedala nič, len tam celkom ticho sedela, pozerala na mňa, na tvári mala beznádejný, vyčkávajúci výraz, akoby stála v dlhom rade. Zo skúsenosti som vedel, že to je nebezpečné znamenie. Bola ako načasovaná bomba a bola len otázka času, kedy – bum! – exploduje. V tichu, ktoré nasledovalo, som takmer počul, ako tiká.

Tak som potichu vstal, pobral sa do dielne, vzal mikrofón a päťdesiat metrov drôtu. Teraz, keď nebola pri mne, musím sa s hanbou priznať, že aj mňa to začalo trochu vzrušovať, v končekoch prstov som cítil akési jemné teplé štieklenie. Pochopte, nešlo o hlboké vzrušenie – naozaj nie. Božemôj, takýto pocit mávam v živote každé ráno, keď otváram noviny a overujem si posledné ceny dvoch či troch väčších balíkov akcií svojej ženy. Takže ma takýto hlúpy žart nemôže vyviesť z rovnováhy. Fakt, začínalo ma to baviť.

Bral som po dva schody a vbehol som do žltej izby na konci chodby. Pôsobila upraveným neobývaným dojmom hosťovskej izby: bola tu manželská posteľ so žltou saténovou prikrývkou, bledožlté steny a zlatisté záclony. Začal som sa obzerať po vhodnom mieste, kam by som schoval mikrofón. To bolo zo všetkého najdôležitejšie, nech sa čokoľvek stane, nesmú ho objaviť. Najskôr som pomyslel na kôš s polenami pri kozube. Dať ho pod polená. Nie – to nie je dosť bezpečné. Za radiátor?

Hore na skriňu? Pod písací stôl? Ani jedno z tých miest nezodpovedalo úrovni profesionála. Všade ta sa mohol hocikto náhodou pozrieť, keby sa mu odtrhol gombík z goliera alebo čosi také. Napokon so značnou dávkou prefíkanosti som sa rozhodol vložiť mikrofón do diváňa medzi pružiny. Diván sa opieral o stenu v mieste, kde sa končil koberec a drôt môže pod ním viesť rovno k dverám.

Nadvihol som diván a rozpáral zospodu podšívku. Potom som mikrofón starostlivo priviazal medzi pružiny, pričom som dával pozor, aby smeroval do izby. Nato som natiahol pod kobercom až k dverám drôt. Bol som pokojný a počínal som si vo všetkom opatrne. V mieste, kde drôt vychádzal spod koberca a viedol popod dvere, som spravil do dreva plytkú drážku, takže ho nebolo takmer ani vidieť.

To všetko, samozrejme, nejaký čas trvalo, a keď som odrazu začul vonku na štrkom vysypanej príjazdovej ceste škripot pneumatík, buchnutie dvierok na aute a hlasy našich hostí, bol som len v polovici chodby a pribíjal som drôt o lišty pri stene. Zastal som a vystrel sa s kladivom v ruke. Musím sa priznať, že som mal strach. Nemáte predstavu, ako ma ten zvuk vynervoval. Rovnakú bolesť v žalúdku som cítil počas vojny, keď som sa raz poobede potichu babral v knižnici so svojimi motýľmi, a na druhý koniec dediny spadla zrazu bomba.

Neboj sa, povedal som si. Pamela sa o tých ľudí postará. Nedovolí im teraz ísť hore.

Dosť horúčkovité som sa pustil znovu do práce, aby som

ju dokončil, a onedlho som mal drôt upevnený pozdĺž celej chodby až do našej spálne. Tam som ho už nemusel schovávať, no i tak som si kvôli služobníctvu nemohol dovoliť prácu len tak odbaviť. Preto som ťahal drôt pod kobercom a nenápadne ho doviedol k zadnej stene rádia. Konečné napojenie bolo elementárnou technickou záležitosťou a raz–dva som to mal hotové.

Tak – urobil som to. Ustúpil som a vrhol pohľad na rádio. Akosi sa mi teraz videlo inakšie – nebola to už hlúpa vrieskajúca škatuľa, ale malý zlostný netvor, schúlený na stole, a časť jeho tela sa potajomky pretiahla ďaleko na zakázané územie. Zapol som ho. Nevydávalo nijaký zvuk; iba slabo bzučalo. Vzal som svoj budík, ktorý hlasno tikal, zaniesol som ho do žltej izby a položil ho na dlážku vedľa diváňa. Keď som sa vrátil, rádiový netvor tikal tak hlasno, akoby bol budík v spálni – ba ešte hlasnejšie.

Priniesol som hodiny späť. Potom som sa v kúpeľni dal do poriadku, odniesol nástroje do dielne a pripravil sa na stretnutie s hosťami. No najskôr, aby som sa upokojil a aby som sa neobjavil pred nimi takpovediac so stopami viny na tvári, pobudol som päť minút v knižnici so svojou zbierkou. Sústredil som sa na vitrínku s nádherným motýľom *Vanessa cardui* – maľovaná dáma – a urobil som si zopár poznámok pre štúdiu, ktorú som pod názvom Vzťah farebného vzoru a stavby krídel pripravoval a chcel predniesť na najbližšej schôdzke našej spoločnosti v Canterbury. Takto sa mi skoro vrátil môj zvyčajný vážny, pozorný výraz.

Keď som vošiel do obývačky, naši dvaja hostia, ktorých mená som si za nič na svete nevedel zapamätať, sedeli na diváne. Moja žena miešala nápoje.
„Ach, *tu* si, Arthur," povedala. *„Kde* si bol?"
Pomyslel som si, že tú poznámku si mohla odpustiť. „Prepáčte," ospravedlnil som sa hosťom, keď sme si podali ruky. „Zahĺbil som sa do práce a zabudol som na čas."
„Vieme, čo ste robili," povedala pani Snapeová a zasvätene sa usmievala. „Ale prepáčime vám to, však, drahý?"
„Hádam by sme mali," odpovedal jej manžel.
Mal som zvláštny, desivý dojem, že im moja žena v záchvate smiechu do detailov prezradila, čo som hore robil. To *nemohla – nemohla* urobiť! Pozrel som sa na ňu, aj ona sa usmievala, kým odmeriavala gin.
„Prepáčte, že sme vás vyrušili," povedala pani Snapeová.
Usúdil som, že ak to má byť vtip, radšej sa rýchlo pridám, a tak som sa aj ja prinútil do úsmevu.
„Musíte nám to ukázať." pokračovala.
„Čo ukázať?"
„Vašu zbierku. Vaša manželka vraví, že sú úžasne krásne."
Pomaly som sa spustil do kresla a uvoľnil som sa. Smiešne, že som mohol byť taký nervózny a nesvoj.
„Zaujímate sa o motýle?" spýtal som sa jej.
„Strašne rada by som videla tie vaše, pán Beauchamp."
S martini v ruke sme sa pousádzali, aby sme sa pred večerou pár hodín porozprávali a vypili si. Od tej chvíle

som začal nadobúdať dojem, že naši hostia sú rozkošný párik. Moja žena pochádza zo šľachtickej rodiny, má sklony uvedomovať si príslušnosť k spoločenskej triede i výchove a častokrát unáhlene posudzuje cudzích ľudí, ktorí sú k nej milí – najmä ak ide o vysokých mužov. Veľa ráz má pravdu, no v tomto prípade som mal dojem, že sa zrejme zmýlila. Ja osobne spravidla vysokých mužov nemám rád, zvyčajne sú povýšeneckí a myslia si, že všetko vedia. Zarazilo ma, že Henry Snape – žena mi pošepla jeho meno – je milý jednoduchý mladý muž s dobrými spôsobmi a nezaujíma ho nič iné iba pani Snapeová. Pôsobil celkom príťažlivo s tou dlhou, tak trocha konskou tvárou a tmavohnedými očami, ktoré pôsobili nežne a chápavo. Závidel som mu peknú čiernu šticu a zmocnila sa ma zvedavosť, aký prípravok používa, že jeho vlasy vyzerajú tak zdravo. Povedal nám jeden–dva vtipy, ale boli ozaj dobré a nikto proti nim nemohol nič namietať.

„V škole," vravel, „ma volali Cervix. Viete prečo?"

„Nemám ani tušenia," odpovedala moja žena.

„Pretože cervix po latinsky znamená šija."

Bolo to na mňa zložité, a tak mi chvíľu trvalo, kým som to pochopil.

„Kde ste chodili do školy, pán Snape?" spýtala sa moja žena.

„V Etone," odpovedal a žena na znak súhlasu rýchlo prikývla. Teraz sa s ním pustí do reči, pomyslel som si, a tak som sústredil svoju pozornosť inde, na Sally Snapeovú. Bola to príťažlivá žena s výrazným poprsím.

Stretnúť ju tak pred pätnástimi rokmi, mohol som si narobiť isté nepríjemnosti. Teraz som mal aspoň milú príležitosť porozprávať jej o svojich krásnych motýľoch. Kým som rozprával, dôkladne som si ju obzrel a po chvíli som začínal mať dojem, že v skutočnosti nie je až taká šťastná a usmievavá, ako som sa predtým nazdával. Zdalo sa, akoby bola uzavretá do seba, akoby si žiarlivo strážila akési tajomstvo. Hlboké belasé oči jej rýchlo behali po miestnosti a ani raz sa dlhšie nezastavili, či nespočinuli na nejakom predmete, a tvár jej pretínali drobné, zvislé vrásky žiaľu, aj keď také nepatrné, že tam možno ani neboli.

„Už sa teším na partičku bridžu," povedal som napokon a zmenil som tému.

„Aj my," odpovedala. „Viete, hráme takmer každý večer, zbožňujeme bridž."

„Obaja ste v bridži majstrami. Ako ste sa vedeli tak dobre zohrať?"

„To je prax," povedala. „Nič iné. Prax, prax, prax."

„Hrali ste na nejakom turnaji?"

„Doteraz nie, no Henry by veľmi chcel. To viete, je to drina, kým sa dopracujete na takú úroveň. Poriadna drina." Nepočul som v jej hlase náznak rezignácie? Áno, určite to tak bolo; nedá jej vydýchnuť, núti ju brať hru priveľmi vážne a chudera je z toho všetkého unavená.

O ôsmej sme sa bez prezliekania pobrali do jedálne. Večera prebehla príjemne, Henry Snape nám porozprával zopár veselých historiek. Veľmi znalecky sa vyslovil aj o mojom Richebourgu 1934, čo ma naozaj potešilo. Kým

nám podali kávu, uvedomil som si, že som si týchto dvoch mladých ľudí nesmierne obľúbil, a preto ma tá vec s mikrofónom začala mrzieť. Ak by to boli odporní ľudia, nemal by som proti tomu nič, ale pomyslenie urobiť podraz voči dvom takým milým ľuďom, ako sú oni, ma napĺňalo hlbokým pocitom viny. Aby ste mi správne rozumeli, nezačal som sa báť. Nehrozilo, že sa treba celej akcie vzdať. No odmietal som otvorene dávať najavo radosť z toho, čo príde, tak ako to so skrytým úsmevom, žmurkaním a nebadaným tajným prikyvovaním robila moja žena.

Okolo pol desiatej, v pohode po dobrej večeri, sme sa vrátili do veľkej obývačky a pustili sme sa do bridžu. Hrali sme o slušnú sumu – desať šilingov za stovku – preto sme sa rozhodli, že nebudeme trhať rodiny, a tak som po celý čas hral so svojou ženou. Všetci štyria sme brali hru vážne, ináč sa to ani nedá, hrali sme mlčky, zahĺbení do hry a takmer sme ani neprehovorili, iba keď sme zahlasovali stávku. Nehrali sme kvôli peniazom. Božemôj, žena ich má dosť a bolo jasné, že Snapeovci tiež. No medzi náruživými hráčmi je takmer pravidlom hrať o slušnú sumu.

V ten večer chodili karty striedavo dobre, len moja žena hrala tak zle, že sme boli na tom biedne. Všimol som si, že sa plne nesústreďuje, a ako sa blížila polnoc, prestávalo jej celkom záležať na hre. Ustavične na mňa pozerala tými veľkými sivými očami, obočie mala vyhnuté dohora, nosné dierky sa jej čudne rozšírili a v kútikoch úst jej pohrával škodoradostný úsmev.

Naši protihráči hrali veľmi dobre. Licitovali majstrovsky a za celý večer sa dopustili len jedinej chyby. To bolo vtedy, keď žena zle odhadla, čo má partner v ruke, a licitovala šesť zeleňov. Zdvojnásobil som stávku, dostali sa do úzkych a stálo ich to osemsto bodov. Bolo to len chvíľkové zlyhanie, no spomínam si, že Sally Snapeovú to veľmi vykoľajilo, aj keď jej to manžel hneď odpustil, pobozkal jej cez stôl ruku a povedal, aby sa preto netrápila.

Okolo pol jednej moja žena oznámila, že si chce ísť ľahnúť. „Ešte jeden rubber?“ spýtal sa Henry Snape. „Nie, pán Snape. Som už dnes unavená. Aj Arthur je unavený. Vidím to na ňom. Poďme si všetci ľahnúť.“

Vyprevadila nás z izby a všetci štyria sme sa pobrali hore. Na schodoch sme viedli bežný rozhovor o tom, čo by radi raňajkovali a ako majú zavolať slúžku. „Myslím, že izba sa vám bude páčiť,“ povedala moja žena. „Výhľad má priamo do údolia a okolo desiatej vám začne dnu svietiť slniečko.“

Boli sme už na chodbe, stáli sme pred našou spálňou a ja som videl, ako popri stene až k ich izbe vedie drôt, ktorý som tam poobede natiahol. Hoci bol takmer tej istej farby ako maľovka, mne sa videl veľmi nápadný. „Dobre sa vyspíte,“ povedala žena. „Dobre sa vyspíte, pani Snapeová. Dobrú noc, pán Snape.“

Pobral som sa za ňou do našej izby a zavrel som dvere. „Rýchlo!“ zvolala. „Zapni to!“ Moja manželka bola vždy taká, bála sa, aby o niečo neprišla. Keď chodila na poľovačky – ja sám som nikdy nechodil – vravelo sa o nej,

že je vždy vpredu, hneď za psami, hoci by aj do krajnosti vysilila seba aj koňa, lebo sa bála, že by mohla prísť o korisť. Videl som, že ani teraz si nechce nechať nič ujsť.
Malé rádio sa zohrialo práve včas, aby sme mohli zachytiť zvuk otvárajúcich a zatvárajúcich sa dverí.
„Aha!“ povedala moja žena. „Vošli dnu.“ Stála v modrých šatách uprostred izby, ruky zopnuté pred sebou, hlavu predklonenú, sústredene počúvala a bielu tvár mala zvraštenú ako kožený mech na víno.
Takmer vzápätí sa z rádia ozval zvučný, zrozumiteľný hlas Henryho Snapea. „Ty si ale nemožná!“ vravel a tento hlas znel celkom ináč ako ten, ktorý som si pamätal, tak hrubo a nepríjemne, až som sa strhol. „Celý ten poondiaty večer je v ťahu! Osemsto bodov – to je medzi nami osem libier!“
„Poplietla som to,“ odpovedala pani Snapeová. „Už to viac neurobím, sľubujem.“
„Čo to má znamenať?“ spýtala sa moja žena. „Čo sa deje?“ S otvorenými ústami a so zdvihnutým obočím rýchlo podišla k rádiu a nahla sa k nemu, ucho si priložila až k reproduktoru. Musím povedať, že aj ja som bol dosť vzrušený.
„Sľubujem, sľubujem, už to viac neurobím,“ vravela pani Snapeová.
„Nemôžeme nič nechať na náhodu,“ nahnevane odpovedal pán Snape. „Hneď teraz si to vyskúšame.“
„Ach, nie, prosím! Už nevládzem!“
„Pozri,“ vravel muž, „trepeme sa toľkú diaľku, aby sme z tej bohatej kravy vymámili prachy, a ty to musíš zvrzať.“

Moja žena sa strhla.
„To je už tento týždeň druhý raz," pokračoval hlas. „Sľubujem, že to viac nespravím."
„Sadni si, budem ti predriekať a ty budeš určovať."
„Nie, Henry, prosím ťa! Nie všetkých päťsto. To bude trvať tri hodiny."
„Dobre teda, vynecháme prstoklad. Myslím, že v tom máš jasno. Preberieme si len základné hlásenia."
„Ach, Henry, treba to? Som veľmi unavená."
„To je základ, to musíš ovládať perfektne," povedal. „Vieš, že na budúci týždeň hráme každý večer. A aj jesť treba."
„Čo to znamená?" zašepkala moja žena. „Čo to, dofrasa, znamená?"
„Pssst!" povedal som. „Počúvaj!"
„Tak teda," vravel mužov hlas. „Začneme od začiatku. Pripravená?"
„Ach, Henry, prosím ťa!" Akoby mala plač na krajíčku.
„No tak, Sally, spamätaj sa!"
Potom celkom iným hlasom, než na aký sme boli zvyknutí v obývačke, Henry Snape povedal: „Jeden tref".
Všimol som si, že zvláštne zdôraznil slovo jeden a najmä pretiahol prvú slabiku.
„Trefový kráľ," odpovedala jeho žena unavene. „Pikový dolník, ani jedno srdce, kárový dolník."
„A koľko karát z každej farby? Dôkladne si všímaj moje prsty."
„Povedal si, že prstoklad vynechávame."
„Nuž, ak v tom máš celkom jasno…"

„Áno, mám.“ Pauza a potom: „Tref.“
„Trefový horník,“ odriekalo dievča. „Pikový túz. Srdcový horník a kárový kráľ.“
Zasa pauza a potom: „Hlásim jeden tref.“
„Kráľ…“
„Bože môj dobrý!“ zvolal som. „To je kartový kód. Prezrádzajú si navzájom každú kartu, čo majú na ruke!“
„Arthur, to nie je možné!“
„Je to čosi také ako tí chlapíci, čo chodia medzi divákov, niečo si od nich požičajú a dievča na pódiu so zaviazanými očami vec uhádne podľa toho, ako ten chlapík položí otázku – dokonca uhádne aj cestovný lístok a v akej stanici bol vystavený.“
„To nie je možné.“
„Ale je. Ibaže je sakramentsky ťažké naučiť sa to. Počúvaj ich.“
„Hlásim jedno srdce,“ hovoril mužský hlas. „Srdcová desiatka. Pikový dolník. Ani jedno káro. Trefový dolník.“
„Vidíš,“ povedal som, „v každom kole jej podlá toho, ako zloží prsty, dá vedieť hodnotu svojich kariet.“
„Ako?“
„To neviem. No počula si, že o tom vravel.“
„Bože, Arthur! Si si istý, že to tak robia?“
„Obávam sa, že áno.“ Sledoval som ju, ako rýchlo podišla k posteli a vzala si cigaretu. Obrátená ku mne chrbtom si ju zapálila, potom sa zvrtla a tenkým pramienkom vyfúkla dym hore k povale. Bolo mi jasné, že s tým musíme niečo urobiť, no dosť dobre som nevedel, ako na to, pretože sme ich nemohli obviniť a neprezradiť im pri

tom, odkiaľ tie informácie máme. Čakal som, ako rozhodne manželka.
„Nuž čo, Arthur," povedala pomaly a vyfúkla mračná dymu. „Nuž, veď je to fantastický nápad. Myslíš, že by sme sa to mohli naučiť aj my?"
„Čože?!"
„Samozrejme. Prečo nie?"
„Neprichádza do úvahy! Nie! Počkaj, Pamela…" no ona už bleskovo prešla cez izbu, podišla tesne ku mne, sklonila hlavu a pozrela dolu na mňa – v kútikoch úst jej pohrával úsmev, ktorý vlastne nebol úsmevom, nos sa jej chvel, veľké plné sivé oči civeli na mňa čiernymi zreničkami a potom tiež zosiveli a zvyšok bielka bol biely a posiaty stovkami drobučkých červených žiliek – keď na mňa takto pozrie zblízka a neľútostné, namojdušu mám pocit, akoby som sa topil.
„Áno," povedala. „Prečo nie?"
„Ale, Pamela… Preboha… Nie… Koniec koncov…"
„Arthur, bola by som rada, keby si sa so mnou ustavične neškriepil. To robíme to presne tak isto. No tak, choď vziať sadu kariet, hneď sa do toho pustíme."

ISTÁ VÝHRA

Na tretí deň ráno sa more upokojilo. Aj tí najchúlostivejší cestujúci – počas celej plavby ich nebolo vidieť na palube – povychádzali z kajút a dovliekli sa na slnečnú palubu, kde im palubný steward porozkladal do radu stoličky, nohy im zabalil do vlnených prikrývok a nechal ich tam odpočívať s tvárami vyvrátenými k slabému, takmer nehrejúcemu januárovému slnku.

Prvé dva dni boli pomerne búrlivé a toto nečakané bezvetrie a pocit pohody, ktoré prinieslo, vyčarili na celej lodi prívetivejšiu atmosféru. A keď prišiel večer, cestujúci, posilnení dvanástimi hodinami dobrého počasia, sa začínali cítiť bezpečnejšie a o ôsmej bola hlavná jedáleň plná ľudí, ktorí jedli a pili isto a sebavedome ako skúsení moreplavci.

Večera nebola ešte ani v polovici, keď sa stoličky s cestujúcimi začali jemne kĺzať a všetci si uvedomili, že veľká loď sa znovu kolíše. Spočiatku sa hojdala veľmi mierne, bolo to len akési pomalé, lenivé nakláňame raz na jednu, raz na druhú stranu, no v celej miestnosti sa hneď zmenila nálada. Zopár cestujúcich odtrhlo pohľad od jedla, váhali, čakali, takmer načúvali, kedy sa loď zasa zakolíše, nervózne sa usmievali, v očiach sa im zjavili malé utajované iskierky obáv. Niektorých sa to ani nedotklo, iní sa úmyselne tvárili, že sa nič nedeje, mnohí z nich vtipkovali o jedle a o počasí, aby potrápili tých jednotlivcov, ktorí začínali trpieť. Zakrátko sa loď rozhojdala prudšie a ani nie po piatich či šiestich

minútach po prvom zakolísaní sa už sťažka prevaľovala z boka na bok, cestujúci sa pridržiavali stoličiek a tisli sa k operadlám, ako keď auto vbieha do zákruty.
Nato sa loď naozaj nepríjemne zakymácala a pán William Botibol, ktorý sedel pri stole lodného hospodára, videl, ako sa mu tanier s varenou kambalou a holandskou majonézou odrazu odsúva spod vidličky. Jedálňou prebehol záchvev vzrušenia a všetci sa načiahli za taniermi a pohármi. Pani Renshawová, ktorá sedela po hospodárovej pravici, slabo vykríkla a schmatla suseda za lakeť.
„To bude nepríjemná noc," povedal hospodár a pozrel na pani Renshawovú. „Tuším nás čaká veľmi nepríjemná noc." Jeho slová naozaj nezneli veľmi povzbudivo.
K stolu náhlivo podišiel čašník a pokropil obrus medzi taniermi vodou. Vzrušenie poľavilo. Mnohí cestujúci sa znovu pustili do jedla. Len podaktorí – medzi nimi aj pani Renshawová – opatrne vstali a naoko nenáhlivo sa predrali pomedzi stoly k dverám a vyšli von.
„No prosím," povedal hospodár. „Už sme zase v tom." Uznanlivo si obzrel ostatných spolustolovníkov, ktorí sedeli nevzrušené, vyzerali sebaisto a na tvárach sa im zračila mimoriadna hrdosť, akú vedia dať najavo cestujúci, pokladaní za ošľahaných moreplavcov.
Keď po večeri priniesli kávu, pán Botibol, ktorý bol odvtedy, ako sa loď začala hojdať, nezvyčajne vážny a zamyslený, odrazu vstal a preniesol si šálku s kávou na voľné miesto po pani Renshawovej hneď vedľa hospodára. Usadil sa na jej stoličku, vzápätí sa naklonil a

začal naliehavo šepkať hospodárovi do ucha. „Prepáčte," povedal, „ale neprezradili by ste mi niečo?"
Malý tučný a červený hospodár sa naklonil dopredu, aby lepšie počul. „O čo ide, pán Botibol?"
„Zaujíma ma istá vec." Botibol vyzeral ustarostené a hospodár sa mu uprene zahľadel do tváre. „Zaujíma ma, či už kapitán odhadol trasu dennej plavby – viete, kvôli tým stávkam. Teda ešte predtým, ako vypukol tento nečas."
Hospodár, ktorý čakal, že sa dozvie niečo súkromné, sa usmial, oprel sa späť na stoličku a uvoľnil si plný žalúdok. „Povedal by som, že áno," odpovedal. Neunúval sa hovoriť šeptom, aj keď nevdojak stíšil hlas, ako keď človek odpovedá tomu, čo sa mu prihovorí pošepky.
„Čo myslíte, už dávno to odhadol?"
„Dnes, niekedy popoludní. Zvyčajne to robí popoludní."
„O koľkej asi?"
„Ach, to neviem. Tuším okolo štvrtej."
„A prezraďte mi ešte jednu vec. Na základe čoho kapitán určuje dĺžku trasy? Dá si na tom veľmi záležať?"
Hospodár pozrel na úzkostlivo zamračenú tvár pána Botibola a usmial sa, veľmi dobre vedel, kam muž mieri. „Nuž, viete, kapitán sa poradí s navigačným dôstojníkom, preštudujú si počasie a mnohé iné veci a potom urobia odhad."
Pán Botibol prikývol a chvíľu nad odpoveďou premýšľal. Potom povedal: „Čo myslíte, vedel kapitán, že dnes bude zlé počasie?"

„To vám nepoviem," odpovedal hospodár. Hľadel do Botibolových čiernych očiek a videl v nich iskierky vzrušenia. „To vám naozaj nepoviem, pán Botibol. Neviem."
„Ak sa počasie ešte zhorší, možno by sa oplatilo kúpiť zopár nižších čísel. Čo myslíte?" Šepot bol teraz naliehavejší a úzkostlivejší.
„Hádam áno," povedal hospodár. „Pochybujem, že starý pán rátal s takou naozaj búrlivou nocou."
Ostatní spolustolovníci zmĺkli, napínali sluch a pozerali na hospodára sústredeným, ostražitým, napätým pohľadom, aký možno vidieť aj na dostihoch, keď sa niekto usiluje vyzvedieť, aké dáva tréner koňom šance na výhru; pootvorené ústa, nadvihnuté obočie, predklonené hlavy, zľahka nachýlené nabok – do krajnosti napätý, napoly zhypnotizovaný dychtivý pohľad, aký majú všetci, keď počúvajú odborníka.
„Nuž, povedzme, keby ste si vy mali kúpiť nejaký kupón, aký by ste si dnes vybrali?" zašepkal pán Botibol.
„Zatiaľ neviem, aké rozpätie určili," trpezlivo odpovedal hospodár. „Oznámia ho až po večeri, keď sa začnú uzatvárať stávky. A ja sa v tom naozaj nevyznám. Veď viete, ja som len hospodár."
Hneď nato pán Botibol vstal. „Ospravedlňte ma, prosím," povedal a opatrne prešiel po rozhojdanej dlážke pomedzi stoly, pričom sa dva razy musel zachytiť operadla stoličky, aby si udržal rovnováhu.
„Na slnečnú palubu, prosím," povedal mužovi, obsluhujúcemu výťah.

Keď vyšiel na otvorenú palubu, tvár mu ošľahol vietor. Zatackal sa, chytil sa zábradlia, oboma rukami sa ho pevne držal, stál a hľadel na tmavnúce more, kde sa vysoko proti vetru vzpínali vlny a ich spenené vrcholce pripomínali hrivy bielych koni.

„Tam vonku to nevyzerá pekne," povedal muž vo výťahu, keď sa viezli dolu.

Pán Botibol si červeným hrebienkom česal rozstrapatené čierne vlasy. „Čo myslíte, zníži sa kvôli počasiu rýchlosť?" spýtal sa.

„Podľa mňa určite, pane. Odkedy sa to začalo, riadne sme spomalili. V tomto počasí treba znížiť rýchlosť, ináč by cestujúci popadali cez palubu."

Dolu vo fajčiarskom salóne sa už schádzali ľudia, aby uzatvárali stávky. Zdvorilo sa usádzali okolo stolov, muži v smokingoch trochu meravo, so zružovenými tvárami, čerstvo oholení, sedeli vedľa svojich nevzrušených manželiek v dlhých bielych rukavičkách. Pán Botibol si sadol blízko dražobníkovho stola. Prekrížil si nohy, založil si ruky a oprel sa na stoličke s dosť zúfalým výrazom muža, ktorý sa podujal na čosi nesmierne odvážne a vie, že ho nič od toho rozhodnutia neodradí.

V banku bude asi sedemtisíc dolárov, vravel si. To je zhruba toľko ako v predchádzajúce dva dni, keď sa kupóny predávali po tristo až štyristo za kus. Keďže boli na britskej lodi, šlo o libry, no on si to radšej preratúval vo vlastnej mene. Sedemtisíc dolárov je more peňazí. Bože, to už áno. A čo by urobil potom, keby ich

nahovoril, aby mu to vyplatili v stodolárových bankovkách a vložil by si ich do vnútorného vrecka a vystúpil s nimi na breh? To by nebol problém. Hneď, ozaj hneď by si kúpil lincoln so sklápacou strechou. Kúpil by si ho cestou z lode a hneď by sa aj na ňom odviezol domov len preto, aby sa pokochal pohľadom na Ethelinu tvár, keď vyjde k predným dverám a uvidí ho. To by bolo niečo – vidieť, ako sa Ethel zatvári, keď dorazí k dverám na novučičkom – novom bledozelenom lincolne so sklápacou strechou! Ahoj, Ethel, miláčik, povedal by celkom nenútene. Pomyslel som si, že by som ti mal priviesť nejaký darček. Videl som ho vo výklade, keď som šiel okolo, a tak som si spomenul, že si ho vždy chcela. Páči sa ti, drahá? spýtal by sa. Páči sa ti farba? A potom by sledoval jej tvár.

Dražobník už stál za svojím stolom. „Dámy a páni!“ zvolal. „Kapitán stanovil denný odhad, platný do zajtrajšieho poludnia, na päťstopätnásť míľ. Ako zvyčajne, prijímame stávky na rozpätie desať míľ pod a desať nad, čo je základné rozpätie. To znamená od päťstopäť do päťstodvadsaťpäť míľ. A samozrejme pre tých, čo sa nazdávajú, že údaj sa bude ešte väčšmi odlišovať, budeme osobitne ponúkať kupóny ‚podlimit‘ a nadlimit‘. Tak teda, vytiahneme z klobúka prvé čísla… tu to máme… päťstodvanásť?“

Miestnosť stíchla. Ľudia sedeli na stoličkách, ani sa nepohli a uprene hľadeli na dražobníka. Vo vzduchu bolo cítiť isté napätie, ktoré narastalo spolu so zvyšujúcimi sa ponukami. Tu už nešlo o hru či žart; dokazoval to spôsob,

ako jeden na druhého pozreli, keď ten druhý zvýšil ponuku – možno sa aj usmievali, no len perami, oči zostávali jasné a absolútne chladné.
Číslo päťstodvanásť bolo odklepnuté za stodesať libier. Ďalšie tri–štyri čísla dosiahli zhruba tú istú sumu.
Loď sa sťažka prevaľovala a zakaždým, keď sa naklonila, drevené obloženie na stenách škrípalo, akoby šlo prasknúť. Cestujúci sa pevne držali operadiel na stoličkách a sústreďovali sa na licitáciu.
„Podlimit," zvolal dražobník. „Najbližšie číslo je , podlimit ʻ."
Pán Botibol sedel veľmi meravo a napäto. Rozhodol sa, že počká, kým sa ostatní vyčerpajú licitovaním, potom vyrukuje s poslednou ponukou. Odhadol, že doma v banke musí mať na účte prinajmenej päťsto dolárov, možno bezmála šesťsto. To je zhruba dvesto libier – vyše dvesto libier. A tento kupón až tak hore nepôjde.
„Ako je vám všetkým známe," vravel muž, „ , podlimit ʻ zahrnuje všetky čísla pod spodnou hranicou, v tomto prípade každé číslo menšie ako päťstopäť. Takže, ak si myslíte, že táto loď prejde za najbližších dvadsaťštyri hodín, teda zajtra do poludnia, menej ako päťstopäť míľ, tak si vyberte takúto možnosť a kúpte si tento kupón. Tak teda, akú výkričnú cenu mám uviesť?"
Dohodli sa na cene stotridsať libier. Zrejme aj ostatní, nielen pán Botibol si všimli, že sa pokazilo počasie. Stoštyridsať… päťdesiat… Tam sa to zastavilo. Muž zdvihol kladivko.
„Predáva sa za stopäťdesiat…"

„Šesťdesiat!“ zvolal pán Botibol a všetky tváre v miestnosti sa obrátili a pozreli naňho. „Sedemdesiat!“
„Osemdesiat!“ zvolal pán Botibol. „Deväťdesiat!“
„Dvesto!“ zvolal pán Botibol. Teraz sa už nevzdá – pre nikoho.
Nastalo ticho.
„Ponúkne niekto viac ako dvesto libier?“
Len pokojne seď, vravel si. Seď úplne pokojne a nezdvihni zrak. Zdvihnúť zrak znamená nešťastie. Zadrž dych. Pokiaľ zadržíš dych, nikto ťa nepretromfne.
„Predáva sa za dvesto libier…“ Dražobník mal ružovú plešinu a ligotali sa mu na nej kvapôčky potu. „Po prvé…“ Pán Botibol zadržiaval dych. „Po druhé… Po tretie. Predané!“ Dražobník klepol po stole kladivkom. Pán Botibol vypísal šek a podal ho dražobníkovmu asistentovi, potom sa znova usadil na stoličku a čakal, kým sa skončí dražba. Nechcel ísť spať, kým sa nedozvie, koľko peňazí je v banku.
Zrátali ich, keď predali posledný kupón a vyšlo to na dvetisíc libier a nejaké drobné. To je okolo šesťtisíc dolárov. Deväťdesiat percent dostane víťaz, desať sa odovzdáva do dobročinného fondu pre námorníkov. Deväťdesiat percent zo šesťtisíc dolárov je päťtisíc štyristo. Nuž – to je dosť. Mohol by si kúpiť lincoln so sklápacou strechou a ešte by mu aj čosi zostalo. S týmito príjemnými myšlienkami sa šťastný a vzrušený pobral do svojej kajuty.
Keď sa pán Botibol na druhý deň ráno zobudil, niekoľko minút nehybne ležal so zavretými očami, načúval, kedy k

nemu doľahne burácanie víchrice a čakal, kedy sa loď zakymáca. Ale nepočul ani zavýjanie víchrice, ani loď sa nehojdala. Vyskočil a pozrel cez okienko na kajute. More – ach, bože – bolo hladké ako sklo, veľká loď po ňom rýchlo kĺzala vpred, bolo vidieť, bolo vidieť, že sa usiluje dobehnúť, čo v noci zameškala. Pán Botibol sa odvrátil od okna a pomaly si sadol na okraj lôžka. Žalúdok sa mu začal od strachu jemne chvieť. Nemal už nijakú nádej. Určite to vyhrá jedno z vyšších čísel.

„Ach, božemôj!“ vzdychol si nahlas. „Čo mám robiť?“

Čo mi asi povie Ethel? Nemôže jej predsa povedať, že minul takmer celé ich dvojročné úspory na lodi za stávkový kupón. No nemôže jej to ani zatajiť. Musel by jej povedať, aby nevypisovala šeky. A čo mesačné splátky za televízor a za Britskú encyklopédiu? Už vidí v ženiných očiach hnev a pohŕdanie, belasé oči jej zosinejú a zúžia sa ako vždy, keď sa v nich tají hnev.

„Ach, božemôj! Čo si počnem?“

Nemalo význam predstierať, že mu zostáva čo len najmenšia šanca – iba ak by tá prekliata loď plávala dozadu. Ak má mať aspoň nejakú šancu na výhru, musela by sa loď obrátiť, plnou parou vyraziť opačným smerom a držať sa tohto kurzu. Nuž čo, možno by mal poprosiť kapitána, aby urobil práve toto. Ponúknuť mu desať percent z výhry. Prípadne aj viac, ak by chcel. Pán Botibol sa rozchichotal. Potom sa odrazu zháčil, doširoka otvoril oči a ústa, akoby ho čosi ohúrilo. Vtedy mu vhupla do hlavy tá myšlienka. Vhupla neodolateľne a rýchlo, až vyskočil z lôžka, strašne vzrušený pribehol k

okienku kajuty a znovu pozrel von. Nuž, pomyslel si, prečo nie? Prečo by nie? More je pokojné a bez problémov sa udrží na hladine, až kým ho nevytiahnu. Marilo sa mu, že to ktosi už spravil, ale to ho neodradilo, aj on to skúsi. Loď bude musieť zastať, spustia čln, ten sa bude musieť vrátiť –možno aj pol míle – potom treba doplávať k lodi, a hotovo. Hodina – to je asi tridsať míľ. Tým by sa z dennej plavby odčerpalo tridsať míľ. A všetko by sa vyriešilo. V takom prípade , podlimit ‘ zaručene vyhrá. Ak si to, pravda, zariadi tak, aby niekto videl, ako spadne, ale to sa dá zariadiť hravo. A bude lepšie, ak si dá na seba niečo ľahšie, v čom sa mu bude dobre plávať. Športový úbor, to je ono. Oblečie sa tak, akoby si šiel zahrať na palubu tenis – len košeľu, šortky a tenisky. A nevezme si ani hodinky. Koľko je hodín? Deväť pätnásť. Nuž, čím skôr, tým lepšie. Urob to hneď a máš pokoj. Musí to urobiť rýchlo, lebo stávka sa končí na poludnie.

Pán Botibol vyšiel v športovom úbore na slnečnú palubu aj vyľakaný, aj vzrušený. Jeho drobné telo, v bedrách široké, sa zužovalo do mimoriadne chabých a ovísajúcich pliec a podobalo sa, teda aspoň tvarom, polenu. Bledé chudé nohy mal zarastené čiernymi chĺpkami. Zľahka stúpajúc v teniskách vyšiel opatrne na palubu. Nervózne sa poobzeral. Videl len jedného človeka – postaršiu ženu s veľmi hrubými členkami a obrovským zadkom, ktorá sa nakláňala ponad zábradlie a hľadela na more. Mala na sebe perziánový kožuch a pán Botibol jej nevidel do tváre, lebo golier mala vyhrnutý.

Stál nehybne a dôkladne si ju z odstupu prezeral. Áno, povedal si, to je asi vhodná osoba. Zakričí na poplach rovnako rýchlo ako hocikto iný. Ale vyčkaj chvíľu, neponáhľaj sa, William Botibol, neponáhľaj sa. Pamätáš sa, čo si si povedal pred chvíľočkou v kajute, keď si sa prezliekal? Pamätáš sa?

Odkedy si pán Botibol – aj v oveľa bezpečnejších situáciách človek obozretný – zmyslel, že skočí z lode do mora tisíc míľ od najbližšej pevniny, bol až nezvyčajne ostražitý. Ešte si nebol celkom stopercentne istý, že keď skočí do mora, žena, ktorú videl pred sebou, poplach urobí. Podlá jeho názoru by mohla zlyhať z dvoch príčin. Po prvé možno je hluchá a slepá. Nebolo to veľmi pravdepodobné, ale na druhej strane možné to bolo, nuž prečo by mal riskovať. Môže si to overiť jednoducho: najskôr sa s ňou chvíľu porozpráva. Po druhé – a to dosvedčuje, aká podozrievavá je myse! človeka, keď ju poháňa túžba prežiť a strach – po druhé zišlo mu na um, že žena možno kúpila pri včerajšej dražbe kupóny s vysokými číslami, a teda má opodstatnený finančný dôvod, prečo nebude chcieť, aby loď zastala. Pán Botibol si spomenul na ľudí, ktorí zniesli svojich blížnych zo sveta pre oveľa menšiu sumu, ako je šesťtisíc dolárov. Každý deň o tom píšu v novinách. Tak prečo by si sa vystavoval aj tomuto riziku? Najprv si to over. Musíš si byť istý. Krátky zdvorilý rozhovor ti to pomôže zistiť. Keď sa ukáže, že tá žena je ozaj taká príjemná a milá, ako sa zdá, je celá vec jednoducho hračka, môže s ľahkým srdcom skočiť do mora.

Pán Botibol nenútene pristúpil k žene, zastal vedľa nej a oprel sa o zábradlie. „Dobré ráno," povedal vľúdne a zadíval sa na ňu.
Obrátila sa a usmiala sa naňho, bol to prekvapujúco jemný, takmer krásny úsmev, hoci tvár sama osebe bola tuctová. „Dobré ráno," odpovedala.
Tak som si overil prvú vec, povedal si pán Botibol. Nie je ani slepá, ani hluchá. „Povedzte," povedal, šiel rovno k veci, „aký je váš názor na včerajšiu stávku?"
„Stávku?" odpovedala otázkou a zachmúrila sa. „Stávka? Aká stávka?"
„Ale viete, tá otrepaná zábava v salóne po večeri, keď si ľudia kupujú kupóny, koľko míľ prejde loď za dvadsaťštyri hodín. Zaujíma ma, aký máte na to názor."
Pokrútila hlavou, znovu sa usmiala, bol to jemný, vľúdny úsmev, tentoraz v ňom bol náznak ospravedlnenia. „Som veľmi lenivá," povedala. „Líham si veľmi zavčasu. Večeriam v posteli. Večerať v posteli je také príjemné."
Pán Botibol opätoval úsmev a dával sa na ústup. „Musím si trochu zacvičiť," povedal. „Nikdy si neodpustím ranné cvičenie. Ďakujem za príjemný rozhovor. Bolo to veľmi príjemné…" Ustúpil asi o desať krokov a žena sa za ním ani neobzrela.
Všetko je v poriadku. More bolo pokojné, mal ľahký úbor, v ktorom sa mu bude dobre plávať, bolo takmer isté, že v tejto časti Atlantiku nie sú žraloky a tá milá starká sa postará o poplach. Jediný problém bol, či sa loď zdrží dosť dlho, aby mu to vyšlo. Takmer iste to vyjde. Napokon dačím môže v tejto veci prispieť aj on. Kým ho

dostanú do člna, môže im to trochu skomplikovať. Keď sa budú usilovať k nemu priblížiť, aby ho naložili do člna, potajomky kúsok odpláva. Každá minúta, každá sekunda navyše mu pomôže vyhrať. Presúval sa k zábradliu, ale teraz ho začala zmáhať iná obava. Nezachytí ho lodná skrutka? Počul, že sa čosi také prihodilo niektorým, čo spadli cez palubu. Ale on predsa nespadne, skočí, a to je niečo celkom iné. Ak skočí dosť ďaleko, môže si byť istý, že sa nedostane pod lodnú skrutku.

Pán Botibol pomaly pristúpil k zábradliu, vzdialený od ženy asi dvadsať metrov. Nedívala sa na neho. O to lepšie. Nechcel, aby videla, ako skáče. Ak ho nikto neuvidí, bude potom môcť povedať, že sa pošmykol a že spadol do mora nešťastnou náhodou. Pozrel ponad bočné zábradlie. Bude padať dlho, dlho. Zišlo mu na um, že ak dopadne na brucho alebo na chrbát, môže sa veru poriadne udrieť. Nestalo sa komusi, kto z takej výšky skočil na brucho, že mu praskol žalúdok? Musí skočiť rovno a dopadnúť na nohy. Vletieť do vody ako nôž. Veru tak, pane. Voda sa zdala studená, hlboká a sivá a pri pohľade na ňu sa zachvel. Ale – teraz, alebo nikdy. Ukáž, že si chlap, William Botibol, ukáž, že si chlap. Tak dobre… do toho…

Vyštveral sa na širokú hornú dosku zábradlia, chvíľu zvažoval, tri strašné sekundy udržiaval rovnováhu a potom skočil – skočil tak ďaleko, ako len vládal a zároveň vykríkol: „Pomoc!“

„Pomoc! Pomoc!“ kričal, kým padal. Potom narazil na hladinu a ponoril sa.

Keď sa ozval prvý výkrik o pomoc, žena pri zábradlí sa strhla a od prekvapenia až nadskočila. Rýchlo sa obzrela a videla, ako popri nej vzduchom plachtí ten nízky muž v bielych šortkách a teniskách, ruky má roztiahnuté a ako padá, kričí. Chvíľu pôsobila dojmom, akoby si nebola celkom nacistom: hodiť mu záchranný pás, rozbehnúť sa a urobiť poplach, alebo jednoducho sa obrátiť a vrieskať. O krok ustúpila od zábradlia, napoly sa obrátila a zahľadela na mostík a celý čas stála nehybne, napäto, nerozhodne. Takmer v zapätí akoby sa uvoľnila, nahla sa hlboko nad zábradlie a hľadela dozadu, kde bola voda zvírená. Zakrátko sa z peny vynorila okrúhla čierna hlava, nad ňou sa raz, druhý raz zdvihla ruka, horúčkovito mávala a tlmený vzdialený hlas volal čosi, čomu sa nedalo rozumieť. Žena sa ešte vždy nakláňala nad zábradlie, usilovala sa rozoznať malú, z vody sa vynárajúcu bodku, ale čoskoro bola bodka tak ďaleko, že žena si ani nebola istá, či ju vôbec videla.

O chvíľu vyšla na palubu ďalšia žena, vycivená a hranatá, s okuliarmi v kostenom ráme. Zbadala ženu pri zábradlí a zamierila k nej, pričom šla po palube odmeraným, vojenským krokom, typickým pre všetky staré dievky. „Tak tu ste," povedala.

Žena s hrubými lýtkami sa obrátila, pozrela na ňu, ale nepovedala ani slovo.

„Hľadám vás," povedala vyziabnutá žena. „Bola som už všade."

„Je to veľmi čudné," ozvala sa žena s hrubými lýtkami. „Pred chvíľou skočil do mora muž, bol oblečený."

„Nezmysel.“
„Ba áno. Povedal, že si chce zacvičiť, a skočil do vody a nedal si ani tú námahu, aby sa vyzliekol.“
„Radšej poďte dnu,“ povedala vycivená žena. Ústa sa jej odrazu pevne stiahli, na ostražitej tvári sa zjavili ostré črty a teraz už nebola taká vľúdna. „A viac sa už po palube netúlajte. Viete veľmi dobre, že máte počkať, kým po vás prídem.“
„Áno, Maggie,“ odpovedala žena s hrubými lýtkami, znovu sa usmiala, úsmev bol jemný, dôverčivý, chytila druhú ženu za ruku a nechala sa viesť po palube.
„Taký milý pán,“ povedala, „a kýval mi.“

POSTRACH FOXLEY

Už tridsaťšesť rokov cestujem päťkrát týždenne vlakom osem dvanásť do City. Nikdy nie je preplnený a pohodlne ma dovezie až na stanicu Cannon Street, odkiaľ to mám peši len jedenásť a pol minúty na prah svojej kancelárie na Austin Friars.

Mám toto cestovanie rád; netrvá dlho a každá jeho fáza ma napína radosťou. Je v ňom pravidelnosť, ktorá je príjemná a utešujúca pre človeka s pevnými návykmi a navyše ma vždy ani akási kĺzačka jemne, ale pevne vrhne do vôd každodenných povinností.

Nastupujem na malej vidieckej zastávke a k vlaku s odchodom o osem dvanásť sa na nej schádza len asi deväťnásť–dvadsať ľudí. K našej skupinke iba zriedkavo pribudne niekto iný a ak sa na nástupišti z času na čas zjaví nová tvár, vyvolá zakaždým akúsi odmietavú protestnú reakciu, ako keď do klietky s kanárikmi zatvoríte nového jedinca.

Ale zvyčajne, keď ráno prichádzam, vždy štyri minúty pred odchodom vlaku, bývajú tam všetci, všetci tí dobrí, solídni, rozvážni ľudia, stoja vždy na zvyčajnom mieste, s tými istými zvyčajnými dáždnikmi, klobúkmi, kravatami, tvárami a novinami pod pazuchou, za toľké roky nemenní a nezmeniteľní ako nábytok v mojej obývačke. Som tomu rád.

Rovnako mám rád svoje miesto v kúte pri okne a Times, ktoré čítam počas cesty v hukote vlaku. Táto časť cesty trvá tridsaťdva minút a mám pocit, že vlak mi upokojuje

myseľ precitlivené staré telo ako dobrá dlhá masáž. Verte mi, nič tak neuchová duševnú vyrovnanosť ako stereotyp a pravidelnosť. Túto rannú cestu som absolvoval takmer desaťtisíckrát a každý ďalší deň ju vychutnávam čoraz väčšmi. Prichodím si (nie je to podstatné, no zato zaujímavé) ako hodiny. Vždy viem povedať, či meškáme dve, tri, alebo štyri minúty, a ani sa nepotrebujem pozrieť z okna, aby som vedel, na akej sme stanici.

Cesta peši zo stanice do mojej kancelárie nie je ani pridlhá, ani prikrátka – je to zdravá nenáročná prechádzka ulicami preplnenými takými istými vlakármi, ako som ja, ktorí rovnako ako ja smerujú do práce podľa toho istého zaužívaného časového rozvrhu. Pohybovať sa medzi týmito zodpovednými, váženými ľuďmi, ktorí sa upäli na svoje povolanie a nepotulujú sa po celom svete, mi dáva pocit istoty. Ich životy, rovnako ako môj, sú riadené minútovou ručičkou presných hodiniek a naše cesty sa veľmi často každý deň na rovnakom mieste ulice a v rovnakom čase pretínajú.

Tak napríklad, keď zabočím za roh St. Swithin's Lane, určite sa stretnem s elegantnou dámou stredného veku, ktorá nosí strieborný cviker a pod pazuchou má čiernu diplomatku – povedal by som prvotriedna účtovníčka alebo možno vedúca pracovníčka v textilnom podniku. Keď prechádzam cez svetelnú križovatku na Threadneedle Street, z desiatich prípadov deväťkrát stretnem pána, ktorý má v gombíkovej dierke každý deň iný záhradný kvietok. Nosí čierne nohavice, celé sivé topánky a nepochybne ide o dochvíľneho a

puntičkárskeho človeka, zrejme bankára alebo právnika, ako som ja; a niekoľko ráz za posledných dvadsaťpäť rokov, keď sme sa náhlivo míňali, prechádzajúc krížom cez ulicu, oči sa nám stretli a v tom krátkom pohľade bolo uznanie a úcta.

Najmenej polovicu tvárí, ktoré počas tejto krátkej prechádzky stretávam, poznám. A sú to dobré tváre, tváre ľudí ako ja – statoční, spoľahliví, vecní ľudia bez všetkého toho nepokoja, bez lesku v očiach, ktorý človek vybadá u všetkých tých takzvaných bystrých ľudí, čo chcú prevrátiť svet hore nohami tými svojimi labouristickými vládami, nemocenským poistením a všetkým tým ostatným.

Tak teda vidíte, že som po každej stránke spokojný vlakár. Alebo by bolo správnejšie povedať, že som *bol* spokojný vlakár? V čase, keď som písal krátku autobiografickú črtu, ktorú ste si práve prečítali – pričom zámer bol taký, že ju dám kolovať medzi pracovníkmi svojej kancelárie ako povzbudenie a príklad – poskytol som absolútne pravdivý obraz svojich pocitov. No to bolo pred týždňom a odvtedy sa prihodilo čosi dosť nezvyčajné. Vlastne sa to všetko začalo minulý utorok, v ráno, keď som si niesol vo vrecku koncept autobiografickej črty; a podľa mňa to bola taká časová a vôbec iná zhoda, až mi nezostáva nič iné len uveriť, že to bol boží zásah. Boh si prečítal moje pojednanie a povedal si: Tento Perkins začína byť so sebou priveľmi spokojný. Najvyšší čas, aby som mu dal príučku. Naozaj verím, že to bolo práve tak.

Ako som povedal, stalo sa to minulý utorok, ten utorok po Veľkej noci, bolo teplé zlatisté jarné ráno a kráčal som po nástupišti našej vidieckej staničky, Times pod pazuchou a koncept *Spokojného vlakára* vo vrecku, keď som si odrazu uvedomil, že čosi nie je v poriadku. Priam som cítil, že rady mojich spolucestujúcich rozčeril nebadaný protest. Zastal som, poobzeral som sa naokolo.
Uprostred nástupišťa, rozkročený, so založenými rukami, stál akýsi neznámy človek a hľadel tak, akoby mu tu všetko patrilo. Bol dosť vysokej postavy, dobre stavaný a dokonca aj pri pohľade zozadu sa mu darilo vzbudzovať dojem bezočivosti a prefíkanosti. Celkom jednoznačne medzi nás nepatril. Namiesto dáždnika mal paličku, namiesto čiernych topánok mal hnedé, sivý klobúk mal čudne nakrivo a zdalo sa, že je na ňom akosi priveľa hodvábu a lesku. Ani som sa neusiloval všimnúť si čosi viac. S pohľadom upretým na oblohu som prešiel rovno popri ňom, čím som aj ja, aspoň v to úprimne dúfam, prispel svojou troškou k vytvoreniu naozaj mrazivej atmosféry, ktorá už aj tak bola dosť chladná.
Vlak prišiel. A teraz si skúste predstaviť ten šok, keď ten nový vošiel za mnou do môjho kupé! Za pätnásť rokov mi to ešte nik nespravil! Moji kolegovia ma vždy rešpektovali ako staršieho. Cestovať sám čo len jednu, niekedy dve alebo aj tri zastávky patrilo k mojim osobitným drobným pôžitkom. A teraz, no povedzte, si príde tento chlap, celkom neznámy človek, uvelebí sa na sedadle oproti, siaka do vreckovky, šuchoce novinami Daily Mail a fajčí odpornú fajku.

Spustil som svoje Times a ukradomky som mu pozrel do tváre. Myslím, že bol rovnako starý ako ja – šesťdesiatdva alebo šesťdesiattriročný – no mal jednu z tých až nepríjemne pekných hnedých, hladkých tvárí, aké môžete teraz vidieť v reklamách na pánske košele – taký muž loví levy, hrá pólo, vystupuje na Everest, báda v trópoch a preteká na jachte, to všetko dokopy; tmavé obočie, oceľovosivé oči, zdravé biele zuby, zvierajúce náustok fajky. Ja osobne pekným mužom neverím. Priveľmi ľahko sa im dostávajú povrchné pozemské pôžitky a oni kráčajú po svete, akoby sebe vďačili za to, že tak dobre vyzerajú. Nemám nič proti tomu, keď je pekná žena. To je niečo iné. No u mužov v tom, bohužiaľ, vidím čosi vyložene urážlivé. Skrátka, tento človek sedel v kupé rovno oproti mne a ja som si ho obzrel ponad Times, keď odrazu pozrel na mňa a pohľady sa nám stretli.

„Neprekáža vám tá fajka?“ spýtal sa a prstami ju zdvihol. Nič viac nepovedal. No jeho hlas na mňa nečakane a mimoriadne zapôsobil. Tuším som sa až strhol. Potom som zmeravel a prinajmenej minútu naňho civel, kým som sa spamätal a zmohol na odpoveď.

„Je to fajčiarske kupé,“ povedal som, „môžete si zafajčiť.“

„Len som sa chcel spýtať.“

A znovu čudne úsečný, známy hlas, oddeľujúci slová a vypľúvajúci ich tvrdo a úsečné ako maličká rýchlopalná zbraň, vystreľujúca malinové zrnká. Kde som ho len počul? A prečo sa mi zdá, akoby každé jeho slovo kdesi hlboko v pamäti narážalo na nejaké citlivé miesto? Božemôj, pomyslel som si. Vzchop sa. Čo je to za

nezmysel?
Neznámy sa znovu zahĺbil do novín. Aj ja som predstieral, že čítam. No teraz som už bol celý bez seba a vôbec som sa nevedel sústrediť. Namiesto toho som naňho pozeral po očku ponad titulnú stránku. Mal naozaj neznesiteľnú tvár, vulgárnu, takmer nehanebne peknú s nechutne mastnou, lesklou pokožkou. Ale videl som ju už niekedy v živote, alebo nie? Začal som si namýšľať, že áno, pretože vždy, keď som naňho pozrel, zmocnil sa ma čudný, neopísateľný nepokoj – malo to čosi spoločné s bolesťou a násilím, hádam aj so strachom.
Počas cesty sme už viac neprehovorili, ale iste si viete predstaviť, že to znamenalo zlom v mojom zabehanom životnom rytme. Môj denný harmonogram bol narušený a nejednému z mojich úradníkov sa ušla ostrá poznámka, a to najmä po obede, keď som, ako obyčajne, začal mať problémy s trávením.
Na druhý deň ráno stál znovu v strede nástupišťa s paličkou, fajkou, hodvábnou šatkou a nechutne peknou tvárou. Prešiel som popri ňom k istému pánovi Grummittovi, obchodníkovi s akciami, s ktorým spolu cestujeme už viac ako dvadsaťosem rokov. Nemôžem povedať, že by som s ním až doteraz nadväzoval nejaký rozhovor – my cestujúci na tejto zastávke sme voči sebe dosť rezervovaní – no takáto kríza, zvyčajne láme ľady.
„Grummitt," zašepkal som. „Čo je to za grobiana?"
„Odkiaľ to mám vedieť?" povedal Grummitt. „Nepríjemný človek."
„Veľmi."

„Verím, že nebude cestovať pravidelne.“
„To by ešte chýbalo!“ zareagoval Grummitt. Potom prišiel vlak.
Tentoraz ten človek nastúpil do iného kupé a mne veľmi odľahlo.
No na druhý deň bol už zase pri mne. „Aký bohovský deň!“ povedal a usadil sa na sedadlo oproti mne. A znovu sa mi v pamäti začalo pomaly šíriť vzrušenie, tentoraz silnejšie ako predtým, už zjavnejšie, ale ešte vždy som ho nevedel identifikovať.
Potom prišiel piatok, posledný pracovný deň. Pamätám sa, že keď som dorazil autom na stanicu, pršalo, no bola to len taká teplá bláznivá aprílová spŕška, ktorá trvá len päť či šesť minút, a keď som prišiel na nástupište, všetky dáždniky už boli stiahnuté, svietilo slnko a po nebi plávali veľké biele oblaky. No i tak som sa cítil biedne. Cesta do práce už pre mňa prestala byť pôžitkom. Vedel som, že neznámy tam bude zase. A naozaj, stál tam rozkročený, akoby mu patril svet, a tentoraz nedbanlivo švihal vo vzduchu paličkou.
Palička! To je ono! Zastal som ako skamenený.
„Je to Foxley!“ zanariekal som potichu. „Postrach Foxley. A ešte vždy švihá paličkou!“
Pristúpil som bližšie, aby som si ho mohol lepšie obzrieť.
Poviem vám, v živote mnou nič tak neotriaslo. Naozaj to bol on. Bruce Foxley alebo Postrach Foxley, ako sme ho prezývali. A naposledy som ho videl – počkajte – chodil som do školy a nemal som viac ako dvanásť–trinásť rokov.

V tej chvíli prišiel vlak a, tak to chceli nebesá, znovu nastúpil do môjho kupé. Klobúk i palicu si odložil na poličku, potom sa zvrtol, sadol si a začal si zapaľovať fajku. Pozrel na mňa cez dym tými malými studenými očami a poznamenal: „Fantastický deň, čo? Celkom ako v lete."

Nebolo pochýb, že je to jeho hlas. Vôbec sa nezmenil. Ibaže používal iné výrazy, na aké som bol uňho zvyknutý.

No dobre, Perkins, vravieval. Dobre teda, ty neposlušné chlapčisko. Musím ťa znovu zrúbať.

Ako je to dávno? Musí to byť už takmer päťdesiat rokov. Ale aj tak je čudné, ako málo sa tie črty zmenili. Stále rovnako arogantná vyčnievajúca brada, široké nozdry, pohŕdavé oči, primalé a priveľmi blízko posadené, aby z nich nešiel strach; rovnaký zvyk vystrkovať tvár až k človeku, narážať naňho a zatláčať ho do kúta; dokonca i na jeho vlasy som sa pamätal – tvrdé, mierne zvlnené, ligotavé od oleja, ako dobre premiešaný šalát. Vždy mával v pracovni na stolíku fľaštičku zeleného oleja na vlasy – keby ste v tej miestnosti museli utierať prach, poznali by ste a znenávideli všetky veci, čo v nej boli – a táto fľaštička mala na vinetke kráľovský erb, meno obchodu na Bond Street a pod tým malými písmenami napísané: Dvorný kaderník jeho kráľovského Veličenstva Edwarda VII. Pamätám sa na to tak presne, lebo sa mi vtedy zdalo veľmi smiešne, ako sa niekto môže chvastať tým, že je kaderníkom muža, ktorý je prakticky holohlavý – aj keď je to panovník.

A teraz som sa znovu pozeral na Foxleyho, ktorý sa oprel o sedadlo a začal čítať noviny. Bol to čudný pocit sedieť ani nie meter od muža, ktorý mi pred päťdesiatimi rokmi spôsobil toľko zla, že som raz dokonca uvažoval o samovražde. Nespoznal ma; nehrozilo mi, že by ma mohol spoznať, lebo som mal fúzy. Mal som absolútnu istotu, že som v bezpečí, že môžem sedieť a pozorovať ho, koľko len chcem.

Keď sa tak vraciam späť do tých čias, je nad všetku pochybnosť, že počas prvého roku školy som si od Brucea Foxleyho veľa vytrpel a nech je to akokoľvek čudné, na vine bol môj otec, aj keď o tom nevedel. Mal som dvanásť a pol, keď som prvý raz šiel do tej vychýrenej starej súkromnej školy. To bolo, počkajte, roku 1907. Môj otec, ktorý nosieval hodvábny tvrdiak a žaket, ma odprevadil na stanicu a pamätám sa, ako sme stáli na nástupišti medzi hŕbami drevených škatúľ so sladkosťami a kuframi a zdalo sa mi, že okolo nás chodia tisícky vysokánskych chlapcov, zhovárajú sa a pokrikujú na seba, keď odrazu niekto, kto sa chcel pretisnúť popri nás, vrazil zozadu do otca a takmer ho zvalil na zem.

Otec, malý, zdvorilý, dôstojný človek, sa s prekvapujúcou rýchlosťou zvrtol a schmatol vinníka za zápästie.

„Mladý muž, v tej škole vás neučia slušnejšie sa správať?“ povedal.

Mládenec, prinajmenšom o hlavu vyšší od otca, pozrel naňho chladne až posmešne a mlčal.

„Myslím,“ povedal mu otec a opätoval pohľad, „že by bolo namieste ospravedlniť sa.“

Chlapec však pozeral na otca z výšky, v kútikoch úst mu pohrával čudný posmešný úsmev a čoraz väčšmi vytŕčal bradu.
„Vrazili ste do mňa ako bezočivý nevychovanec," pokračoval otec. „A ja sa len modlím, aby ste boli vo vašej škole výnimkou. Neželal by som si, aby niektorý z mojich synov pochytil také spôsoby."
Nato ten vysoký chlapec ku mne zľahka obrátil hlavu a prezrel si ma malými, chladnými, blízko posadenými očami. Vtedy ma to nejako nenaľakalo; nevedel som, že v takýchto školách vládnu starší chlapci nad mladšími; a spomínam si, že som mu pohľad opätoval, lebo som chcel podporiť otca, ktorého som obdivoval a ktorého som si vážil.
Skôr než otec stihol ešte niečo povedať, chlapec sa jednoducho zvrtol, pomaly prešiel nástupišťom a stratil sa v dave.
Bruce Foxley na túto príhodu nikdy nezabudol a, samozrejme, najhoršie na tom pre mňa bolo, že po príchode do školy som sa ocitol v tom istom „dome" ako on. A navyše – patril som do jeho študovne. Študoval na škole posledný rok a bol dokonalý „krutáň", ako sme ho nazývali my, a ako krutáň, teda vedúci študovne, mal oficiálne povolené biť každého nováčika v dome. No keďže som patril do jeho študovne, automaticky som sa stal jeho vlastným, osobným otrokom. Bol som jeho lokajom, kuchárom, chyžnou a poslíčkom a mojou úlohou bolo dozerať na to, aby nemusel pohnúť ani prstom, pokiaľ to nebolo celkom nevyhnutné. V nijakom

spoločenstve na svete, ktoré poznám, nie je sluha tak využívaný svojím pánom, ako sme boli my, nešťastní nováčikovia. Keď mrzlo a snežilo, musel som dokonca každé ráno sedieť na záchode (a ten bol v nevykúrenej prístavbe), aby som zohrial dosku, kým príde Foxley.

Pamätám sa, ako sa tmolil po izbe tým svojím uvoľneným, elegantným spôsobom, a ak mu prišla do cesty stolička, odkopol ju a ja som musel utekať a zdvihnúť ju. Nosil hodvábne košele a v rukáve mal vždy zasunutú hodvábnu vreckovku, topánky si dával šiť na mieru u akéhosi Lobba (aj ten mal kráľovský erb). Boli to špicaté topánky a mojou každodennou povinnosťou bolo pätnásť minút ich leštiť. No najhoršie spomienky mám na šatňu. Vidím sa, ako stojím ja, malý bledý krpec vo dverách tej obrovskej miestnosti v pyžame, papučiach a v hnedom župane z ťavej srsti. Z povale visí na drôte jasná elektrická žiarovka, všade na stenách je plno čierno–žltých tričiek, miestnosť napĺňa pach potu, ktorým sú presiaknuté, a ku mne dolieha hlas, hlas úsečný, vystreľujúci slová: „Tak čo, koľko to dnes bude? Šesť cez župan – alebo štyri bez neho?“

Na túto otázku som nikdy nevedel odpovedať. Len som tam stál, upieral pohľad na špinavú drevenú dlážku, zamdlieval od strachu a nebol som schopný myslieť na nič iné len na to, že sa ten väčší chlapec zaženie na mňa svojou dlhou tenkou bielou paličkou a pomaly, vedecky, zručne a legálne ma so zjavným pôžitkom bude biť, až mi začne tiecť krv. Pred piatimi hodinami som v jeho pracovni zle zakúril. Minul som svoje vreckové na

škatuľku špeciálnych kozubových zápaliek, držal som v komínovej šachte noviny, aby lepšie ťahal, kľačal som pred kozubom a fúkal do ohniska, až som si šiel pľúca dotrhať, no uhlie nechytilo.
„Keď si sa zaťal a nechceš odpovedať," vravel hlas, „tak to rozhodnem za teba."
Zúfalo som sa usiloval odpovedať, lebo som vedel, čo si vybrať. To je prvé, čo sa naučíte, keď prídete na školu. Vždy si nechať župan a prijať zopár úderov navyše. Ináč si môžete byť takmer istý, že budete mať zadok na franforce. Dokonca aj tri údery cez župan sú lepšie než jeden bez neho.
„Tak si ho teda daj dolu, choď do kúta a hlboko sa predklon. Dám ti štyri."
Pomaly som si vyzliekol župan a odložil ho na policu skrine na topánky. Rovnako pomaly som prešiel na druhý koniec šatne do kúta, takmer nahý som sa v bavlnenej pyžame triasol od zimy, zľahka som stúpal a všetko okolo sa mi videlo odrazu veľmi jasné, ľahostajné a vzdialené ako obrázok z laterny magiky, obrovské a neskutočné, pozeral som sa na to cez slzy v očiach.
„No tak, predklon sa a ruky k nohám. Hlbšie, ešte hlbšie."
Potom sa odobral na druhý koniec šatne a ja som ho s hlavou medzi nohami sledoval, až kým nezmizol za dverami, ktoré po dvoch schodoch ústili do miestnosti nazývanej umyváreň. Bola to chodba s kamennou dlážkou s umývadlami pozdĺž steny a za touto miestnosťou bola kúpeľňa. Keď som Foxleyho stratil z

dohľadu, vedel som, že ide na druhý koniec umyvárne. Vždy to tak robil. Potom som z diaľky počul hlasnú ozvenu dupotu jeho topánok na kamennej dlážke, ktorá sa odrážala od umývadiel a vykachličkovaných stien a pomedzi nohy som videl, ako preskakuje oba schody do šatne a uháňa ku mne s natiahnutým krkom a s paličkou vysoko vo vzduchu. Vtedy som zatváral oči, čakal na úder a vravel si, že nech sa deje čokoľvek, nesmiem sa vystrieť.

Každý, kto už zažil poriadny výprask, vám dosvedčí, že skutočná bolesť sa dostaví zhruba osem až desať sekúnd po údere. Samotný úder je len hlučné prasknutie a akýsi tupý náraz na zadok, po ktorom vám zasiahnutá oblasť celkom znecitlivie. (Rovnako je to vraj pri strelnej rane.) No neskôr, ach bože, to bolí, akoby vám niekto priložil na holý zadok rozžeravený kutáč a nezdržíte sa, aby ste sa nenačiahli a prstami sa nedotkli rany.

Foxley dokonale ovládal tento časový posun a pomaly sa vracal späť približne tých pätnásť metrov, aby bolesť vyvrcholila, a až potom sa rozbehol k novému úderu.

Pri štvrtom údere som sa vždy vystrel. Neubránil som sa tomu. Bola to automatická obranná reakcia tela, ktoré toho už malo akurát dosť.

„Uhol si," vravieval Foxley. „Táto sa neráta. No tak – zohni sa!"

Nabudúce som si už pamätal, že sa mám pevne chytiť za členky.

Potom sa prizeral, ako odchádzam – celý meravý, držiac sa za zadok – šiel som si obliecť župan, no zakaždým som

sa usiloval byť k nemu obrátený chrbtom, aby mi nevidel do tváre. A keď som vyšiel, počul som: „Hej ty! Vráť sa!“
Vtedy som bol už vo dverách umyvárne, a tak som zastal, obrátil sa, stál vo dverách a čakal.
„Poď sem. No tak, vráť sa sem. No – nezabudol si na niečo?“
V tej chvíli som nemyslel na nič, len na neznesiteľnú bolesť.
„Vrazili ste do mňa ako bezočivý nevychovanec,“ vravieval a napodobňoval hlas môjho otca. „V tej škole vás neučia slušnejšie sa správať?“
„Ďakujem… vám,“ jachtal som. „Ďakujem… vám… že ste ma zbili.“
A keď som sa vrátil tmavým schodišťom do spoločnej spálne, bolo mi už lepšie, pretože už som mal za tým, bolesť sa zmenšovala, zhŕkli sa okolo mňa spolužiaci a správali sa ku mne s istou dávkou drsnej sympatie, pretože aj oni veľa ráz zažili to isté.
„Hej, Perkins, ukáž sa nám.“
„Koľko si schytal?“
„Päť, čo? Počuli sme až sem.“
„No tak, chlapče. Ukáž! Nech sa pozriem, ako ťa zmaľoval.“
Dal som si dolu pyžamu a stál som, kým si skupina odborníkov s úctou prezerala rozsah poškodenia.
„Dosť ďaleko od seba, čo vy na to? Nie je to celkom Foxleyho štýl.“
„Dva sú tesne vedľa. Skoro sa prelínajú. Pozrite – tieto dva sú nádherné!“

„Tu dolu to musel byť sakramentsky úder.“
„Štartoval až z konca umyvárne?“
„Schytal si jeden navyše za uhýbanie, čo?“
„Kristove rany, Perkins, ale ti náš Foxley naložil!“
„Aj ti to trochu krváca. Vieš čo, radšej si to umy.“
Nato sa otvorili dvere a v nich stál Foxley. Všetci sa rozpŕchli a tvárili sa, že si čistia zuby, alebo sa modlia, zatiaľ čo ja som tam zostal stáť v strede miestnosti so spustenými nohavicami.
„Čo sa tu robí?“ spytoval sa Foxley a fľochol na svoj výtvor.
„Hej, Perkins! Obleč si poriadne pyžamu a do postele.“ A tým sa deň skončil.
Počas týždňa som nemal pre seba voľnú ani chvíľku. Ak Foxley zbadal, že si beriem v študovni nejaký román, alebo otváram svoj album známok, hneď si pre mňa našiel nejakú prácu. K tým jeho najobľúbenejším, najmä keď pršalo, patrila táto: „Ach, Perkins, tuším by sa mi na stole pekne vynímala kytička divých kosatcov, čo povieš?“
Divé kosatce rástli len v okolí Oranžových rybníkov, ktoré boli od školy vzdialené tri kilometre po ceste a kilometer poľom. Vstal som, obliekol som si pršiplášť a slamený klobúk, vzal som si dáždnik – svoj parazól – a vydal som sa na tú dlhú a osamelú cestu. Slamený klobúk sme museli mať vždy na hlave, nech bolo akokoľvek, no v daždi ľahko premokol, preto som si musel chrániť hlavu dáždnikom. Na druhej strane, keď sa šplháte po zalesnených svahoch a hľadáte kosatce, nemôžete si držať

nad hlavou dáždnik, a tak aby som si klobúk nezničil, zvykol som si ho v čase, kým som hľadal kosatce, položiť na zem pod dáždnik. A tak som veľa ráz prechladol.
Najstrašnejším dňom však pre mňa bola nedeľa. V ten deň sa upratovala študovňa a veru sa dobre pamätám na hrôzu, akú mi naháňali nedeľné popoludnia, na zúfalé utieranie prachu, na drhnutie a potom na čakanie na Foxleyho, ktorý prišiel na kontrolu.
„Už si skončil?“ spytoval sa.
„My… myslím, že áno.“
Potom pomaly podišiel k svojmu písaciemu stolu, vybral zo zásuvky bielu rukavicu, pomaly si ju natiahol na pravú ruku, pričom dôkladne navliekal každý prst a ja som tam stál, triasol som sa a sledoval som ho pohľadom, ako kráča po študovni, prechádza prstom v bielej rukavici po rámoch obrazov, po výstupkoch na stenách, poličkách, okenných rámoch, po tienidlách lámp. Nikdy som nevedel od toho prsta odpútať pohľad. Bol to pre mňa nástroj osudu. Takmer vždy sa mu podarilo nájsť nejakú drobnosť, ktorá mi unikla, alebo na ktorú som si ani nezmyslel, a keď sa tak stalo, Foxley sa pomaly obrátil, vylúdil na tvári ten nebezpečný úsmev, ktorý sa vlastne ani nedal nazvať úsmevom, zdvihol biely prst, aby som videl jemnú šmuhu prachu, ktorá na ňom zostala.
„Aha,“ vravieval. „Chlapček je okrem iného aj lenivý. Mám pravdu?“
Mlčal som.
„Nazdával som sa, že som všade prach poutieral.“

„Tak si, alebo nie si škaredý lenivý chlapček?“
„Á–áno.“
„Ale tvoj otec by nebol rád, keby si bol taký, keď vyrastieš. Tvoj otec si veľmi potrpí na slušné správanie, však?“ Mlčal som.
„Pýtal som sa ťa, či si tvoj otec potrpí na slušné správanie.“
„Asi – áno.“
„Tak mu teda urobím láskavosť, keď ťa potrestám, však?“
„Neviem.“
„Urobím?“
„Á–áno.“
„Tak sa teda po modlitbe stretneme v šatni.“ Zvyšok dňa som potom strávil v mučivom očakávaní večera.
Ach, bože, ako mi teraz všetko ožilo v pamäti. Nedeľa bola pre mňa tiež dňom, keď som písal listy. „Drahá mamička a otecko – ďakujem Vám veľmi pekne za Váš list. Dúfam, že ste obaja zdraví. Aj ja som, ibaže som zmokol a prechladol, no o pár dní to prejde. Včera sme hrali proti Shrewsbury a porazili sme ich 4:2. Bol som sa pozerať a Foxley, ktorý, ako viete, je naším vedúcim, dal za nás jeden gól. Veľmi vám ďakujem za koláč. Bozkáva Vás William.“
Obyčajne som písal listy na záchode, alebo v šatni na topánky, alebo v kúpeľni – len aby som nebol Foxleymu na očiach. No musel som sledovať čas. O pol piatej sa podával čaj a Foxley musel mať pripravenú hrianku. Každý deň som robil Foxleymu hrianky a keďže cez týždeň sa nesmelo v študovni kúriť v kozube, všetci

nováčikovia, ktorí pripravovali pre svojich pánov hrianky, sa tisli okolo jediného malého kozuba v knižnici a usilovali sa vybojovať pre svoj ražeň s hriankou čo najvýhodnejšiu polohu. Za takýchto podmienok sme ešte museli dbať o to, aby Foxleyho hrianka bola po prvé veľmi chrumkavá, po druhé ani trochu neprihorela, po tretie bola horúca a načas pripravená. Ak som napriek všetkému úsiliu nevyhovel niektorej z týchto požiadaviek, bol to priestupok, zasluhujúci bitku.
„Hej ty? Čo je toto?“
„Hrianka pre vás.“
„Toto je podľa teba hrianka?“
„No…“
„Si prilenivý nato, aby si ju pripravil dobre, však?“
„Usiloval som sa.“
„Vieš, čo čaká lenivého koňa, Perkins?“
„Nie.“
„Si kôň?“
„Nie.“
„Nuž, v každom prípade si somár – cha, cha – takže si myslím, že si si to vyslúžil. Večer sa uvidíme.“
Ach, aké to boli mučivé dni. Pripáliť Foxleymu hrianku znamenalo dopustiť sa priestupku zasluhujúceho bitku. Rovnako ako zabudnúť očistiť Foxleyho kopačky od blata. Nezavesiť mu futbalový dres. Zle mu zvinúť dáždnik. Buchnúť dverami na študovni, keď sa Foxley učí. Napustiť mu do vane priveľmi horúcu vodu. Nevyčistiť dobre gombičky na Foxleyho cvičnej vojenskej uniforme. Takisto nedokonale vyčistiť tie modré pásiky

na výložkách. Nevyleštiť *podrážky* Foxleyho topánok. V ľubovoľnom čase opustiť Foxleyho študovňu a nechať v nej neporiadok. Vlastne, pokiaľ išlo o Foxleyho, preňho už moja existencia znamenala priestupok, zasluhujúci bitku.

Pozrel som z okna. Bože, pomaly sme tam, musel som sa poriadne zasnívať, ani som len neotvoril Times. Foxley si ešte vždy hovel v kúte oproti mne a čítal Daily Mail a cez oblak modrého dymu z jeho fajky som mu ponad noviny videl hornú polovicu tváre, malé prenikavé oči, zvráskavené čelo, zvlnené, zľahka napomádované vlasy.

Keď som naňho teraz, po toľkom čase pozeral, cítil som sa čudne, takmer vzrušene. Vedel som, že mi už nemôže ublížiť, no hlavou mi ešte vždy vírili staré spomienky a necítil som sa v jeho prítomnosti práve najlepšie. Akoby som bol v jednej klietke so skroteným tigrom.

Čo je to za hlúposť? spytoval som sa sám seba. Nebuď blázon. Bože, veď keby si chcel, mohol by si podísť k nemu a povedať mu, čo si o ňom myslíš, a nemohol by sa ťa ani len dotknúť. Počkaj – to je nápad!

No ale, čo ja viem, oplatí sa mi to? Som na čosi také pristarý a nie som si už ani nacistom, či sa naňho ešte hnevám.

Tak čo by som mal spraviť? Nemôžem tu sedieť a vyvaľovať naňho oči ako idiot.

V tej chvíli sa ma začínala zmocňovať malá zlomyseľná predstava. Dobre by mi padlo, vravel som si, keby som sa k nemu nahol, zľahka ho poklepkal po kolene a povedal mu, kto som. A budem dávať dobrý pozor, ako sa zatvári.

Potom sa rozhovorím o rokoch spoločne strávených v škole a rozprával by som tak hlasno, aby to počuli aj ostatní ľudia vo vagóne. Žartovne by som mu pripomenul niečo z toho, čo mi robieval, a hádam by som ho mohol aj trochu zahanbiť a pripomenúť mu tie bitky v šatni. Neublíži mu, keď ho trochu vyvediem z miery a strápnim ho. A mne to spraví strašne dobre.
Odrazu zdvihol zrak a pristihol ma, že sa naňho uprene pozerám. Stalo sa to už druhýkrát a zbadal som mu v očiach náznak podráždenia.
Dobre teda, povedal som si. Tak poďme na to. No urob to milo, spoločensky a zdvorilo. Bude to oveľa účinnejšie a väčšie budú aj jeho rozpaky.
A tak som sa naňho usmial a zľahka, zdvorilo som mu kývol hlavou. Potom som sa mu zvýšeným hlasom prihovoril: „Dúfam, že mi prepáčite. Rád by som sa vám predstavil."
Nahol som sa dopredu a pozorne som ho sledoval, aby mi neušlo, ako zareaguje. „Volám sa Perkins – William Perkins –a študoval som od roku tisícdeväťsto sedem v Reptone."
Ostatní cestujúci spozorneli a cítil som, ako počúvajú a čakajú, čo bude ďalej.
„Teší ma," povedal a zložil noviny do lona. „Ja som Fortescue – Jocelyn Fortescue. Eton, tisícdeväťsto šestnásť."

KOŽA

Toho roku – 1946 – bola nekonečne dlhá zima. Napriek tomu, že bol apríl, ulicami mesta sa preháňal ľadový vietor a oblohou sa valili snehové oblaky.

Po chodníku Rue de Rivoli sa šuchtal starec menom Drioli. Bolo mu zima, cítil sa mizerne, chúlil sa ako jež v ufúľanom čiernom kabáte, spod vyhrnutého goliera mu trčali len oči a temeno.

Dvere kaviarne sa otvorili a jemný závan vône pečeného kurčaťa mu bolestivo a túžobne stiahol žalúdok. Šiel ďalej a bez záujmu hľadel na veci vo výkladoch – parfumy, hodvábne kravaty a košele, diamanty, porcelán, starožitný nábytok, umelecky viazané knihy. A potom sa ocitol pred obrazovou galériou. Galérie mal vždy rád. V tejto bol vo výklade len jeden obraz. Zastal a zadíval sa naň. Už–už sa zvrtol, že odíde. No zarazil sa a pozrel späť. Odrazu sa ho zmocnila mierna neistota, niečo sa mu vynorilo v pamäti, akási dávna spomienka na čosi, čo už voľakedy videl. Ešte raz sa pozrel. Na obraze bola krajinka, skupinka stromov, divoko nachýlených na jednu stranu, ako ich ohýbal prudký vietor a nad nimi víril oblaky. Na ráme bol pripevnený malý štítok a na ňom nápis: CHAIM SOUTINE (1894 – 1943).

Drioli uprene hľadel na obraz a hmlisto sa čudoval, čo je mu na tom obraze povedomé. Bláznivý obraz, pomyslel si. Veľmi čudný a bláznivý – no páči sa mi… Chaim Soutine… Soutine… „Ach, bože!“ zvolal odrazu. „Môj malý Kalmyk, to je predsa on! Obraz môjho malého

Kalmyka v tom najfajnovejšom obchode v Paríži! Predstavte si!“
Starec pritisol tvár bližšie k výkladu. Pamätá sa na toho mládenca, – áno, celkom jasne sa naňho pamätá. Ale kedy to bolo? Nebolo ľahké rozpomenúť sa. Už je to tak dávno. Kedy? Pred dvadsiatimi – nie skôr tridsiatimi rokmi, nie? Moment. Áno – bolo to rok pred vojnou, pred prvou svetovou vojnou, roku 1913. Veru tak. A tohto Soutina, tohto škaredého malého Kalmyka, zachmúreného, zádumčivého mládenca mal rád – takmer ho zbožňoval – nevedno prečo, hádam preto, že vedel maľovať.
A ako vedel maľovať! Čoraz zreteľnejšie sa rozpamätúval – na ulicu, na rad nádob na odpadky po celej jej dĺžke, na hnilobný pach, na hnedé mačky, vznešene kráčajúce pomedzi odpadky a aj na ženy, spotené, tučné ženy, ktoré vysedávali na priedomí s nohami na hrboľatej dlažbe. Ako sa volala tá ulica? Kde to ten chlapec býval?
Cité Falguiére, to je ono! Starec niekoľkokrát pokýval hlavou, natešený, že si spomenul na názov ulice. Bol tam ateliér s jedinou stoličkou a špinavým červeným divánom, na ktorom mládenec spával; pijanské večierky, lacné biele víno, zúrivé zvady a večne, večne rozhorčená, zamračená tvár chlapca, rozmýšľajúceho o svojej práci.
Čudné, pomyslel si Drioli, ako sa mu to teraz všetko jasne vynára, zdalo sa mu, že každá maličkosť, na ktorú si spomenul, mu hneď pripomenie zase niečo iné.
Tak napríklad tá hlúposť s tetovaním. To bol ten najhlúpejší nápad, na aký sa kedy dal. Ako sa to zomlelo? Ach, áno – jedného dňa odrazu prišiel k peniazom, tak to

bolo, a nakúpil veľa vína. Videl sa, ako vchádza do ateliéru s kartónom vína pod pazuchou – mládenec sedel pred stojanom a Drioliho žena stála v strede miestnosti a pózovala mu.
„Dnes oslavujeme," zahlásil. „Spravíme si tu v trojici malú oslavu."
„A čo budeme oslavovať?" spýtal sa mládenec a ani nezdvihol zrak. „Rozhodol si sa, že sa rozvedieš, aby si ma tvoja žena mohla vziať?"
„Nie," odpovedal Drioli. „Oslavujeme, pretože dnes som zarobil fúru peňazí."
„A ja ani halier. Aj to môžeme osláviť."
„Ak chceš." Drioli stál pri stole a otváral kartón. Bol unavený a mal chuť na víno. Deväť zákazníkov za deň, to je veľmi slušné, no dá to riadne zabrať očiam. Deviatich ešte nikdy nemal. Deväť pľuhavých vojakov – a najčudnejšie bolo, že siedmi mu zaplatili hneď v hotovosti. Takže nesmierne zbohatol. Ale práca dala zabrať očiam. Drioli mal oči od vyčerpania napoly zavreté, bielka popretkávané drobnými červenými žilkami a za oboma očami cítil sústredenú bolesť. No teraz bol večer, peňazí mal ako pliev a v kartóne boli tri fľašky – jedna pre manželku, jedna pre kamaráta a jedna preňho. Našiel vývrtku a povyťahoval z fliaš korkové zátky a zakaždým, keď jednu vytiahol, zátka slabo mľaskla.
Mládenec odložil štetec. „Dofrasa," zanadával. „Ako tu môže človek pracovať?"
Žena podišla k nemu a pozrela na obraz. Aj Drioli k

nemu pristúpil s fľašou v jednej a s pohárom v druhej ruke.
„Nie!“ zvolal mládenec a odrazu vzkypel hnevom. „Prosím vás, nepozerajte sa!“ Strhol plátno zo stojana a postavil ho čelom k stene. No Drioli obraz videl.
„Páči sa mi.“
„Je strašný.“
„Je fantastický. Všetko, čo namaľuješ, je fantastické. Všetky tvoje obrazy sa mi páčia.“
„Problém je len v tom,“ povedal mládenec a zamračil sa, „že ma nenakŕmia. Obrazov sa nenajem.“
„Ale aj tak sú fantastické.“ Drioli mu podal pohár s bledožltým vínom. „Napi sa,“ povedal. „Budeš sa cítiť šťastný.“
Ešte nikdy, pomyslel si, nepoznal nešťastnejšieho človeka, človeka, ktorý by mal takú melancholickú tvár. Objavil ho pred pár mesiacmi v istej kaviarni, bol sám a pil, a keďže mal v tvári čosi nezvyčajné, Drioli si k nemu prisadol a prihovoril sa mu.
„Ste Rus?“
„Áno.“
„Odkiaľ?“
„Z Minska.“
Drioli vyskočil, objal ho a zvolal, že aj on sa tam narodil.
„Nie priamo v Minsku,“ povedal mládenec. „No celkom blízko.“
„Kde?“
„V dedine Smiloviči, asi osemnásť kilometrov odtiaľ.“
„Smiloviči!“ zvolal Drioli a znovu ho objal. „Bol som tam

zopárkrát ešte ako chlapec.“ Potom sa znovu posadil a natešene sa zadíval mládencovi do tváre. „Viete,“ pokračoval, „že nevyzeráte ako Rus? Ponášate sa na Tatára alebo na Kalmyka. Vyzeráte celkom ako Kalmyk.“
Teraz v ateliéri Drioli znovu pozrel na mládenca, ktorý zdvihol pohár vína a na dúšok ho vypil. Áno, črty jeho tváre naozaj pripomínali Kalmyka, mal ju veľmi širokú, s výraznými lícnymi kosťami, so širokým, hrubým nosom. Šírku líc ešte znásobovali ostro odstávajúce uši. Mal úzke oči, čierne vlasy, masívne oduté kalmycké pery, ale ruky – tie ruky Drioliho zakaždým udivili, boli malé a biele ako ruky ženy, s drobnými tenučkými prstami.
„Nalej mi ešte,“ povedal mládenec. „Ak máme oslavovať, tak poriadne.“
Drioli ponalieval víno a posadil sa na stoličku. Mládenec spolu s Drioliho ženou si sadli na starý diván. Na dlážke medzi nimi stáli tri fľašky.
„Dnes večer budeme piť, kým budeme vládať,“ povedal Drioli. „Nesmierne som zbohatol. Hádam by som mal skočiť ešte po pár fliaš. Koľko mám vziať?“
„Ešte šesť,“ odpovedal chlapec. „Pre každého dve.“
„Dobre. Idem po ne.“
„Pomôžem ti.“
V najbližšom bufete kúpil Drioli šesť fliaš bieleho vína a odniesli ich do ateliéru. Rozložili ich na dlážke do dvoch radov, Drioli vzal vývrtku a všetkých šesť fliaš odzátkoval, potom si znovu sadli a pili ďalej.
„Len ozajstní boháči,“ vravel Drioli, „si môžu dovoliť takúto oslavu.“

„Veru," súhlasil mládenec. „Tak veru, však, Josie?"
„Jasné."
„Ako sa cítiš, Josie?"
„Skvele."
„Pustíš Drioliho k vode a vydáš sa za mňa?"
„Nie."
„Skvelé víno," povedal Drioli. „Nie každý si ho môže dovoliť piť."
Pomaly, metodicky sa spíjali. S pitím mali skúsenosti, ale jednako sa dala vybadať istá obradnosť, musela sa zachovať istá dôstojnosť, znovu a znovu sa muselo povedať veľa slov, aj víno sa muselo chváliť, aj dávať pozor, aby pili pomaly, aby mali čas vychutnať všetky tri lahodné stupne opitosti, najmä ten (Drioliho), keď sa človek začne vznášať a zdá sa mu, akoby ani nemal nohy. Zo všetkých troch stupňov to bol ten najkrajší – mohol si hľadieť dolu na nohy, ktoré boli tak ďaleko, až sa čudoval, akému bláznovi asi patria a prečo sa povaľujú v tej diaľke na dlážke.
Po chvíli vstal, chcel zažať svetlo. Prekvapilo ho, že nohy šli s ním, a to najmä preto, lebo necítil, že by sa nimi dotýkal zeme. Vzbudzovalo to v ňom príjemný pocit, že kráča vo vzduchu. Potom sa začal prechádzať po miestnosti a potmehúdsky poškuľoval po plátnach opretých o steny.
„Počúvaj," ozval sa napokon. „Mám nápad." Podišiel dopredu a zľahka sa knísajúc, zostal stáť pri diváne. „Počúvaj, Kalmiatko."
„Čo je?"

„Mám bohovský nápad. Počúvaš?“
„Počúvam, Josie.“
„Mňa počúvaj, *prosím ťa.* Si môj priateľ – môj malý škaredý Kalmyk z Minska – a pre mňa si taký umelec, že by som chcel mať od teba obraz, krásny obraz…“
„Ber si všetky. Vezmi si všetko, čo tu nájdeš, no neruš ma, keď sa zhováram s tvojou ženou.“
„Nie, nie. Počúvaj ma teraz. Mám na mysli obraz, ktorý by som mohol mať vždy pri sebe… vždy… nech budem kdekoľvek… nech sa čokoľvek stane… vždy pri sebe… obraz od teba.“ Načiahol sa a pomykal mládenca za koleno. „Počúvaj ma, *prosím ťa.“*
„Počúvaj ho,“ povedala žena.
„Ide o toto. Chcem, aby si mi obraz nakreslil na chrbát. Potom mi to, čo si nakreslil, vytetuješ, takže mi to tam zostane navždy.“
„To sú ale bláznivé nápady.“
„Naučím ťa, ako sa tetuje. Je to jednoduché. Aj dieťa by to zvládlo.“
„Ja nie som dieťa.“
„*Prosím ťa…“*
„Ty si sa zbláznil. Čo vlastne chceš?“ Maliar pozrel do Drioliho tmavých, vínom rozžiarených očí. „Čo chceš, dofrasa?“
„Zvládol by si to raz–dva! Vážne! Vážne!“
„Myslíš to tetovanie?“
„Áno, tetovanie. Naučím ťa to za dve minúty.“
„To nejde!“
„Chceš povedať, že neviem, čo vravím?“

Nie, to mládenec povedať nemohol, lebo ak sa niekto vyznal v tetovaní, tak to bol Drioli. Vari nepotetoval minulý mesiac jednému chlapcovi celé brucho tým najfantastickejším a najjemnejším kvetinovým vzorom? A čo ten zákazník, ktorý mal také zarastené prsia, že mu na ne vytetoval medveďa a to tak, že chlpy na prsiach vytvárali medvedí kožuch? Nevedel vari vytetovať na chlapskom nadlaktí podobu ženy tak šikovne, že pri pohybe svalu postava ožívala a čudne sa zvíjala?
„Ja len, že máš vypité," povedal mu mládenec, „a hovorí z teba alkohol."
„Josie by nám mohla pózovať. Josiin obraz na mojom chrbte. Vari nemám právo mať na chrbte obraz svojej ženy?"
„Josiin obraz?"
„Áno." Drioli vedel, že stačí, ak spomenie svoju ženu a mládencove hrubé tmavé pery sa uvoľnia a rozochvejú.
„Nie," povedala žena.
„Josie, láska moja, *prosím ťa.* Tu máš fiasku a doraz ju, budeš povoľnejšia. Je to bohovský nápad. V živote mi čosi také nezišlo na um."
„Aký nápad?"
„Že by mi nakreslil na chrbát tvoj portrét. Nemám na to právo?"
„Môj portrét?"
„Akt," povedal mládenec. „Na to by som sa dal."
„Akt nie," protestovala ona.
„Je to bohovský nápad," povedal Drioli.
„Je to celkom bláznivý nápad," usúdila žena.

„V každom prípade za pokus to stojí," povedal mládenec. „Na taký nápad si treba pripiť."
Vyprázdnili ďalšiu fiasku. Potom mládenec povedal: „Nebude z toho nič. To tetovanie nezvládnem. Ale ten obraz ti na chrbát nakreslím a budeš ho tam mať dovtedy, kým sa neokúpeš a nezmyješ si ho. A ak sa už až do smrti nebudeš kúpať, zostane ti tam navždy, pokiaľ budeš žiť."
„Nie," povedal Drioli.
„Áno – a v ten deň, keď sa rozhodneš okúpať, aspoň budem vedieť, že si môj obraz už nevážiš. Bude to skúška tvojho obdivu k môjmu umeniu."
„To sa mi nevidí," povedala Josie. „Tak veľmi obdivuje tvoje obrazy, že by sa celé roky neumýval. Nech si to dá vytetovať. Ale nijaký akt."
„Tak potom len hlavu," povedal Drioli.
„Nezvládnem to."
„Je to strašne jednoduché. Ručím ti za to, že sa to za dve minúty naučíš. Uvidíš. Skočím si po nástroje. Po ihly a atramenty. Mám rozličné farebné atramenty, toľko farieb ako ty, a ešte oveľa krajšie…"
„Vylúčené."
„Mám more atramentov. No povedz, Josie, nemám všelijaké farby?"
„Máš."
„Uvidíš," vravel Drioli. „Zájdem po ne." Vstal zo stoličky a neisto, no odhodlane vyšiel z miestnosti.
O pol hodiny bol späť. „Priniesol som všetko," zvolal a zamával hnedou taškou. „Všetky tetovacie potreby mám tu v taške."

Položil tašku na stôl, otvoril ju a povykladal z nej elektrické ihly a malé fľaštičky s farebným atramentom. Zapojil elektrické ihly do zásuvky, potom vzal do ruky prístroj a zapol ho. Prístroj začal bzučať a ihla, ktorá z neho vyčnievala, sa začala bleskovo pohybovať hore–dolu. Zhodil zo seba sako a vyhrnul si rukáv na ľavej ruke. „Teraz pozeraj. Sleduj ma a ja ti ukážem, aké je to jednoduché. Voľačo si sem na ruku nakreslím."

Takmer celé predlaktie mal pokryté modrým tetovaním, no našiel si na koži kúsok voľného miesta, aby mu to mohol predviesť.

„Najprv si vyberiem atrament – povedzme obyčajný modrý – a namočím do neho ihlu… tak… držím ihlu zvisle a zľahka ňou prechádzam po povrchu pokožky… takto… prúd poháňa motorček a ihla vibruje, prepichuje kožu a vpúšťa dnu atrament, to je všetko. Pozri, aké je to jednoduché… aha, pozri, ako si nakreslím na ruku chrta…"

Mládenca to zaujalo. „Ukáž, teraz si to skúsim trochu ja – na tvojom nadlaktí."

Vzal bzučiacu ihlu a začal ňou kresliť Driolimu na ruke modré čiary. „Je to ľahké," povedal. „Je to ako kresliť perom a atramentom. Nie je v tom nijaký rozdiel. Ibaže to ide pomalšie."

„Nič na tom nie je. Si pripravený? Môžeme začať?"

„Už aj."

„Modelka!" zvolal Drioli. „Poď sem, Josie!" Prekypoval nadšením, knísal sa po ateliéri, pripomínajúc dieťa, ktoré sa chystá na nejakú vzrušujúcu hru. „Kde ju chceš mať?

Kam sa má postaviť?“
„Nech si stane tam k toaletke. A nech si rozčesáva vlasy. Namaľujem ju, ako si češe vlasy, ktoré jej splývajú na plecia.“
„Úžasné. Si génius.“
Žena zdráhavo podišla k toaletnému stolíku s pohárom v ruke a zastala tam.
Drioli si zobliekol košeľu a nohavice. Zostal len v spodkoch, ponožkách a topánkach a jeho drobné pevné biele telo, takmer bez chĺpkov, sa zľahka knísalo zboka na bok.
„Teraz,“ povedal, „som plátno ja. Kam si postavíš plátno?“
„Na stojan, ako vždy.“
„Neblázni. Ja som plátno.“
„Tak sa teda opri o stojan. To je tvoje miesto.“
„Ale ako?“
„Si plátno, alebo nie si?“
„Som plátno. Už sa tak pomaly začínam cítiť.“
„Tak sa opri o stojan. Zvládneš to.“
„To nejde, vážne.“
„Tak si sadni na stoličku. Sadni si chrbtom a budeš si môcť oprieť svoju opitú hlavu o operadlo. Tak pohni sa, nech sa môžem do toho pustiť.“
„Som hotový. Čakám.“
„Najprv,“ vravel mládenec, „si spravím skicu. Ak sa mi bude pozdávať, potom ju vytetujem.“ Širokým štetcom začal maľovať na mužov obnažený chrbát.
„Jaj! Jaj!“ zvýskol Drioli. „Po chrbte mi behá obrovská

stonožka!“
„Teraz sa nehýb! Nehýb sa!“ Mládenec pracoval rýchlo, nanášal tenučkú vrstvičku modrej farby, aby mu neskôr pri tetovaní neprekážala. Hneď od začiatku sa tak sústredil, až sa zdalo, že opitosť ho prechádza. Pracoval s nehybným zápästím rýchlymi, krátkymi ťahmi štetca a o necelú polhodinu bol hotový.
„Výborne. A je to,“ povedal Josie, ktorá sa vzápätí vrátila na diván, ľahla si a zaspala.
Drioli bdel. Pozoroval, ako mládenec vzal ihlu a namočil ju do atramentu; potom ucítil ostré bodanie, to mu ihla prepichávala kožu na chrbte. Bolesť bola nepríjemná, ale znesiteľná, nedovoľovala mu však zaspať. Drioli sa zabával tým, že sa usiloval utvoriť si obraz o tom, čo sa mu robí na chrbte, sledoval smer ihly a všímal si rozličné farby atramentu, ktoré mládenec používal. Pracoval s neopísateľnou dychtivosťou. Zdalo sa, že ho drobný prístroj a to, čo sa s ním dá robiť, celkom zaujal.
Prístroj bzučal a mládenec pracoval až do skorého rána. Drioli si spomínal, že keď maliar napokon odstúpil a povedal: „Hotovo,“ vonku bol už deň a z ulice doliehal šum.
„Chcem to vidieť,“ ozval sa Drioli. Mládenec mu šikmo pridržal zrkadlo a Drioli vykrútil krk a pozrel sa.
„Ježišmária!“ zvolal. Pohľad mu vyrazil dych. Celý chrbát, od krku až po koniec trupu mu hýril farbami – zlatá, zelená, modrá, čierna a purpurová. Tetovanie bolo také husté, že vyzeralo takmer ako olejomaľba. Mládenec sa čo možno najvernejšie pridržiaval pôvodných ťahov

štetca, starostlivo ich vyplňoval atramentom, pričom obdivuhodne využil chrbticu a vyčnievajúce lopatky tak, že tvorili súčasť obrazu. Navyše – hoci táto metóda bola zdĺhavá – sa mu podarilo dosiahnuť v obraze istú spontánnosť. Portrét bol ako živý; bola v ňom bolesť i trýzeň, charakteristické pre ostatné Soutinove práce. Nezachytil len vonkajšiu podobu. Vystihol skôr náladu ako podobu, modelka mala tvár zastretú a pripitú a pozadie tvoril zhluk tmavozelených špirál. „Fantastické!“
„Aj mne sa to celkom páči.“ Mládenec ustúpil a kriticky si prezeral výtvor. „Nuž,“ dodal, „tuším je to také dobré, že sa pod to môžem aj podpísať.“ A znovu vzal do rúk bzučiak a na pravú stranu, priamo nad obličku vytetoval Driolimu na chrbát červeným atramentom svoje meno.
Starec menom Drioli stál a v akomsi vytržení upieral pohľad na obraz vo výklade obchodu s obrazmi. Bolo to všetko už tak dávno, takmer ako keby sa to stalo v inom živote.
A mládenec? Čo sa s ním stalo? Drioli sa rozpamätal, že keď sa vrátil z vojny – z prvej svetovej vojny – chýbal mu a spytoval sa naňho Josie.
„Kde je môj malý Kalmyk?“
„Odišiel,“ povedala. „Neviem kam, no počula som, že sa ho ujal akýsi obchodník s obrazmi a poslal ho do Céretu, kde mal ďalej maľovať.“
„Možno sa vráti.“
„Možno. Ktovie.“
Vtedy ho spomenuli naposledy. Čoskoro sa presťahovali do Le Havru, kde bolo viac námorníkov a obchody šli

lepšie. Starec sa pri spomienke na Le Havre usmial. Tie roky medzi dvoma vojnami boli príjemné, neďaleko prístavu mal dielničku, útulný bytík a vždy dostatok práce, každý deň prichádzali za ním traja, štyria, piati námorníci, aby im niečo vytetoval na ruky. Bolo to naozaj príjemné obdobie.

Potom sa začala druhá svetová vojna. Josie zabilo, prišli Nemci a bolo po zárobku. Nikto už nechcel mať tetovanie na ruke. A vtedy už bol na každú inú prácu pristarý. V zúfalstve sa vrátil do Paríža, dúfal, že vo veľkomeste sa mu bude lepšie dariť. No mýlil sa.

A teraz, po vojne, už nemal ani dosť prostriedkov, ani síl znovu sa pustiť do svojho skromného remesla. Starí ľudia už dosť dobre nevedia, čo si počať, najmä ak sa nechcú dať na žobranie. Ale ako ináč sa majú udržať pri živote?

Aha, pomyslel si pri pohľade na obraz. Tak toto je môj malý Kalmyk a ako rýchlo môže pohľad na nejakú takúto drobnosť rozvíriť spomienky. Ešte pred chvíľou mu ani na um nezišlo, že má na chrbte tetovanie. Už celú večnosť si na to nezmyslel. Pritisol si tvár bližšie k výkladu a nazrel do galérie. Na stenách videl veľa ďalších obrazov a zdalo sa, že všetky namaľoval ten istý maliar. Popri obrazoch sa prechádzal dav. Zrejme tu bola nejaká výstava.

Odrazu sa Drioli zvrtol, potisol dvere galérie a vošiel dnu.

Bola to dlhá miestnosť s hrubým vínovočerveným kobercom a bolo tam, ach bože, tak nádherne a teplučko! Všetci tí vyumývaní, dôstojní ľudia s katalógom v ruke

prechádzali popri obrazoch a prezerali si ich. Drioli stál hneď za dverami, nervózne sa obzeral a rozmýšľal, či sa má, alebo nemá odvážiť ďalej a zamiešať sa do davu. No skôr, než na to zozbieral odvahu, začul vedľa seba hlas: „Čo tu chcete?“

Človek, ktorý ho oslovil, mal na sebe čierny žaket. Bol nízky, dosť pri tele a mal veľmi bledú tvár. Bola to ochabnutá tvár, taká tučná, že po oboch stranách úst mu – ako kokeršpanielovi – viseli dva mäsité záhyby. Podišiel bližšie k Driolimu a zopakoval: „Čo tu chcete?“

Drioli sa ani nepohol.

„Buďte taký dobrý,“ vravel muž, „a odíďte z mojej galérie.“

„Nemám právo prezrieť si obrazy?“

„Žiadam vás, aby ste odišli.“

Drioli stál na mieste. Odrazu ho zaplavil pocit nekonečnej urážky.

„Vybavme to bez nepríjemností,“ pokračoval muž. „Tak poďte, tadiaľto.“ Položil Driolimu na plece tučnú bielu labu a začal ho energicky tisnúť k dverám.

To bolo už priveľa. „Dajte tie mizerné ruky preč!“ zvolal Drioli. Jeho hlas sa rozľahol v dlhej galérii a všetky hlavy sa odrazu obrátili. Prekvapene civeli na druhý koniec galérie na človeka, ktorý vykríkol. Majiteľovi pribehol ma pomoc sluha v livreji a obaja sa usilovali vytisnúť Drioliho z dverí. Ľudia meravo stáli a sledovali ich zápas. V ich tvárach sa zračil len nepatrný záujem a zdalo sa, akoby vraveli: „To je v poriadku. Nič nám nehrozí. Postarajú sa o to.“

„Aj ja!“ kričal Drioli. „Aj ja mám obraz od tohto maliara! Bol to môj priateľ a mám obraz, čo mi daroval!“
„Je to blázon.“
„Šialenec. Nebezpečný šialenec.“
„Niekto by mal zavolať políciu.“
Drioli sa zrazu mykol, vytrhol sa obom mužom a skôr, ako ho mohol niekto zastaviť, rozbehol sa po galérii a kričal: „Ukážem vám ho! Ukážem vám ho! Ukážem vám ho!“ Strhol si kabát, potom sako a košeľu a postavil sa tak, aby mu ľudia videli na obnažený chrbát.
„Tu!“ kričal a dychčal. „Vidíte? Tu je!“
Odrazu nastalo v galérii absolútne ticho, všetci zmeraveli a zostali stáť zhrození, rozpačití a ohúrení. Civeli na vytetovaný obraz. Obraz sa uchoval, farby boli také jasné ako predtým, ibaže starcov chrbát bol teraz chudší, ostrejšie mu vyčnievali lopatky a to sčasti spôsobilo, že obraz bol akosi čudne zvráskavený a spľasnutý.
Ktosi povedal: „Božemôj, má pravdu!“
Potom nastal rozruch, spustila sa vrava a dav ľudí sa začal vlniť a zhlukol sa okolo starca.
„Je to nepochybne on!“
„Veru, raný štýl.“
„Je to úžasné, úžasné!“
„A pozrite, je tu aj podpis!“
„Predkloňte sa, priateľko, nech sa obraz napne.“
„Starký, kedy to robil?“
„V trinástom roku,“ povedal Drioli, no neobrátil sa. „Na jeseň roku tisíc deväťsto trinásť.“
„Kto naučil Soutina tetovať?“

„Ja som ho to naučil.“
„A tá žena?“
„To bola moja manželka.“
Majiteľ galérie sa pretisol pomedzi ľudí k Driolimu. Bol teraz pokojný, tváril sa smrteľne vážne, ale ústa roztiahol v úsmeve. „Pane,“ povedal, „kúpim to.“ Drioli si všimol, ako sa mu pri pohyboch čeľuste natriasalo nadbytočné sadlo. „Vravím, že to kúpim, pane.“
„Ako to chcete kúpiť?“ hlesol Drioli.
„Dám vám za to dvestotisíc frankov.“ Obchodník mal malé tmavé oči a začal sa mu chvieť nos.
„Nerobte to!“ zamrmlal ktosi v dave. „Má dvadsaťkrát vyššiu hodnotu.“
Drioli otvoril ústa, chcel čosi povedať. No nevyšlo z nich ani slovo, a tak ich zase zatvoril; nato ústa znovu otvoril a pomaly sa spýtal: „No ako ho môžem predať?“ Zdvihol ruky a potom ich spustil k bokom. „Pane, ako by som ho mohol predať?“ V hlase mu zaznel všetok smútok sveta.
„Veru!“ ozvalo sa z davu. „Ako ho môže predať? Veď je to jeho vlastné telo!“
„Počujte,“ povedal obchodník a podišiel celkom blízko k Driolimu. „Pomôžem vám. Spravím z vás boháča. Dohodneme sa o tom obraze medzi štyrmi očami, dobre?“
Drioli naňho uprel pohľad plný obáv. „Ale ako ho chcete kúpiť, pane? Čo s ním budete robiť, keď ho kúpite? Kam si ho dáte? Kam ho dnes večer dáte? A kam zajtra?“
„No, že kam ho dám? Veru, kam ho dám? Hm…“ obchodník si tučným prstom šúchal koreň nosa. „Vyzerá

to tak," pokračoval, „že ak kúpim obraz, musím brať aj vás. To je nevýhoda." Odmlčal sa a znovu si pošúchal nos. „Kým neumriete, obraz sám osebe je bezcenný. Koľkože máte rokov, priateľko?"
„Šesťdesiatjeden."
„No ale až taký zdatný nie ste, však?" Obchodník odtiahol ruku z nosa a pomaly, ako sedliak, čo oceňuje starého koňa, si prezrel Drioliho od hlavy až po päty.
„Vôbec sa mi to nepáči," ozval sa Drioli a cúvol. „Celkom úprimne, pane, nepáči sa mi to." Cúval – rovno do rúk vysokého muža, ktorý vystrel ruky a jemne objal Drioliho okolo pliec. Drioli sa obzrel a ospravedlnil sa. Muž sa naňho usmial a rukou v kanárikovožltej rukavici ho poklepkal po jednom z nahých pliec.
„Počujte, môj milý," prehovoril neznámy a naďalej sa usmieval. „Rád plávate a rád sa vyhrievate na slnku?"
Drioli naňho pozrel trochu vylákané.
„Máte rád vyberané jedlá a preslávené červené víno z Bordeaux?" Muž sa naďalej usmieval a odhaľoval pri tom pevné biele zuby, medzi ktorými sa ligotal jeden zlatý. Hovoril jemne a presvedčivo, ruku v rukavici, ešte vždy na Drioliho pleci. „Máte rád také veci?"
„Nuž – mám," odpovedal Drioli, ešte vždy vrcholne zmätený. „Pravdaže."
„A spoločnosť krásnych žien?"
„Prečo nie?"
„A skriňu plnú na mieru šitých oblekov a košieľ? Zdá sa, že máte vo svojej výbave isté medzery."
Drioli pozoroval tohto vľúdneho človeka a čakal, čo mu

ešte ponúkne.
„Mali ste už niekedy topánky zhotovené na mieru?“
„Nie.“
„A chceli by ste také?“
„Nuž…“
„A sluhu, ktorý by vás každé ráno holil a česal?“ Drioli len stál a prekvapene zízal.
„A bucľatú príťažlivú dievčinu, ktorá by vám robila manikúru?“
Ktosi v dave sa zachichotal.
„A vedia postele zvonček, ktorým by ste si ráno privolali chyžnú, aby vám priniesla raňajky? Chceli by ste to, môj milý? Láka vás to?“
Drioli nehybne stál a hľadel naňho.
„Viete, som majiteľom hotela Bristola v Cannes. A týmto vás pozývam ako svojho hosťa, aby ste tam až do smrti žili v prepychu a pohodlí.“ Muž sa odmlčal, dožičil svojmu poslucháčovi čas, aby mohol vychutnať štedrú ponuku.
„Vašou jedinou povinnosťou – či skôr potešením pre vás – bude zdržiavať sa v plavkách na pláži, prechádzať sa medzi hosťami, opaľovať sa, plávať, piť koktaily. Páčilo by sa vám to?“
Drioli mlčal.
„Nechápete – všetci hostia budú môcť obdivovať tento úchvatný Soutinov obraz. Stanete sa slávnym a ľudia si budú vravieť: Pozrite, to je ten chlapík, čo má na chrbte desať miliónov frankov. Pozdáva sa vám tento návrh, pane? Potešil vás?“

Drioli pozrel na vysokého muža v kanárikovožltých rukaviciach a ešte vždy si nebol nacistom, či si z neho nerobí žarty. „Je to zábavný návrh," povedal pomaly. „Myslíte to vážne?"
„Pravdaže."
„Moment," prerušil ich majiteľ galérie. „Pozrite, starký, viem, čo urobíme. Kúpim obraz, dohodnem sa s chirurgom, aby vám odstránil z chrbta kožu a potom si budete môcť ísť, kam budete chcieť a užívať tú fúru peňazí, ktorú vám zaplatím."
„Bez kože na chrbte?"
„Nie, nie, prosím vás! Nerozumeli ste mi. Chirurg by vám našil novú kožu. Je to jednoduché."
„A to by sa dalo?"
„To sa robí."
„Hlúposť," ozval sa muž s kanárikovými rukavicami. „Na takú veľkú transplantáciu kože je už pristarý. Zabilo by ho to. Zabilo by vás to, môj milý."
„Zabilo by ma to?"
„Pravdaže. Neprežili by ste to. Len obraz by sa uchoval."
„Preboha!" zvolal Drioli. Vystrašene sa poobzeral po tvárach ľudí, čo stáli naokolo a hľadeli naňho, a v tichu, čo nasledovalo, sa odkiaľsi zozadu ozval pokojný iný hlas: „Možno, že keby ste tomu starcovi ponúkli dosť peňazí, zabil by sa hneď aj sám. Ktovie?" Zopár ľudí sa uškrnulo. Majiteľ obchodu nepokojne prestupoval na koberci.
Nato ruka v kanárikovej rukavici znovu poklepkala Drioliho po pleci. „Poďte," povedal muž a na tvári mu

pohrával široký biely úsmev. „Pôjdeme spolu na dobrú večeru a pri jedle sa o tom ešte pozhovárame. Čo vy na to? Ste hladný?“
Drioli naňho zachmúrene pozeral. Mužov dlhý pohyblivý krk sa mu nepáčil a nepáčilo sa mu ani to, že ho zakaždým, keď prehovoril, naťahoval dopredu ako had.
„Pečená kačka a chambertin,“ vravel muž. Vyslovil tie slová s labužníckym prízvukom, akoby ich vychutnával jazykom. „A možno aj *soufflé aux marrons*, ľahké a krehké.“
Drioli vyvrátil oči k povale, pery sa mu uvoľnili a zvlhli. Bolo vidieť, ako sa tomu chudákovi začínajú doslova zbiehať v ústach sliny.
„No čo poviete na tú kačku?“ pokračoval muž. „Máte ju rád do hneda a kožku pekne chrumkavú, alebo…“
„Idem,“ povedal rýchlo Drioli. A už aj zdvihol košeľu a náhlivo si ju obliekal cez hlavu. „Počkajte na mňa, pane. Idem.“ A o minútu sa aj so svojím novým ochrancom vytratili z galérie.
O pár týždňov sa Soutinov obraz – ženská hlava, nakreslená nezvyčajným spôsobom, pekne zarámovaná a nahrubo nalakovaná – zjavila na dražbe v Buenos Aires. To a skutočnosť, že v Cannes neexistuje nijaký hotel Bristol, núti človeka trochu sa zamyslieť, pomodliť sa za starcovo zdravie a vrúcne dúfať, že nech je už v tejto chvíli kdekoľvek, je pri ňom bucľaté príťažlivé dievča, čo mu robí manikúru, a chyžná, čo mu ráno nosí do postele raňajky.

JED

Vracal som sa domov okolo polnoci a ako som sa blížil k bráne, vypol som na aute svetlá, aby reflektory neprebleskli cez okno do Harryho spálne a nezobudili ho. Robil som si však zbytočné starosti. Už z príjazdovej cesty som zbadal, že sa tam ešte svieti, takže bol zrejme hore – ibaže by zaspal nad knihou.

Zaparkoval som a po piatich schodíkoch som vyšiel na terasu bungalovu, pričom som v tme starostlivo rátal každý krok, aby som, keď už budem hore, nestupil do prázdna. Prešiel som cez terasu, odtisol sieťové vchodové dvere a zažal v hale svetlo. Podišiel som k dverám Harryho izby, potichu som ich otvoril a nazrel dnu.

Ležal na posteli a videl som, že nespí. Ležal nehybne. Dokonca ani ku mne neobrátil hlavu, no počul som, ako vraví: „Timber, Timber, poď sem!“

Rozprával pomaly, opatrne, s odmlkami po každom slove. Otvoril som dvere dokorán a rázne som k nemu vykročil.

„Stoj! Počkaj chvíľu, Timber.“ Sotva som počul, čo vraví, zdalo sa mi, že súka zo seba slová len s veľkou námahou. „Čo sa deje, Harry?“

„Pssst!“ zašepkal. „Pssst! Preboha, nehulákaj! Najprv sa vyzuj a potom poď bližšie. Počúvni ma, Timber, *prosím ťa!*“

To, ako hovoril, mi pripomenulo Georgea Barlinga, keď dostal guľku do brucha a stál, opierajúc sa o debnu s rezervným leteckým motorom, oboma rukami si pridŕžal

brucho a takisto chripľavo, napäto, pološeptom, ako teraz Harry, vykladal čosi o nemeckom letcovi.
„Hoď sebou, Timber, ale najprv sa vyzuj!“
Nechápal som, prečo sa mám vyzuť, no povedal som si, že ak je naozaj taký chorý, ako sa dalo usudzovať podľa jeho hlasu, bude lepšie, ak mu spravím po vôli, a tak som sa zohol, vyzul som sa a topánky som nechal ležať v strede izby. Potom som podišiel k Harryho posteli.
„Nedotýkaj sa postele! Preboha, nedotýkaj sa postele!“ Ešte vždy hovoril, akoby mal prestrelené brucho. Pozeral som naňho, ako leží na chrbte, po prsia prikrytý plachtou. Mal na sebe pásikavú modro–hnedo–bielu pyžamu a strašne sa potil. Noc bola horúca, aj ja som sa trochu potil, no nie tak ako Harry. Celú tvár mal mokrú od potu a vankúš pod hlavou bol úplne vlhký. Mal som dojem, že ide o silný záchvat malárie.
„Čo je ti, Harry?“
„Krajta,“ povedal.
„Krajta! Prekrista! Kde ťa uštipla? Kedy sa to stalo?“
„Buď ticho!“ zašepkal.
„Počuj, Harry,“ povedal som, naklonil som sa k nemu a dotkol som sa mu pleca. „Nesmieme strácať čas. No tak, rýchlo, povedz, kde ťa uštipla.“ Harry ležal nehybne a meravo, akoby zo všetkých síl potláčal ostrú bolesť.
„Neuštipla ma,“ zašepkal. „Zatiaľ. Leží mi na bruchu. Leží tam a spí.“
Rýchlo som odstúpil. Nevedel som sa premôcť, iba som mu uprene hľadel na brucho, či skôr na plachtu, ktorá ho zakrývala. Na niekoľkých miestach bola dokrkvaná a

ťažko bolo určiť, či pod ňou niečo je.
„Chceš povedať, že ti na bruchu leží krajta?“
„Namojdušu.“
„Ako sa ta dostala?“ Zbytočne som sa spytoval, bolo jasné, že nežartuje. Radšej som mu mal povedať, aby sa ani nepohol.
„Čítal som,“ povedal Harry. Hovoril veľmi pomaly, zvažoval, každé slovo vyslovoval osobitne a opatrne, aby nepohol brušnými svalmi. „Ležal som na chrbte, čítal a zrazu cítim čosi na prsiach za knižkou. Akési šteklenie. Kútikom oka som zbadal, ako mi po pyžame lezie malá krajta. Malá, asi dvadsaťpäťcentimetrová. Vedel som, že sa nesmiem ani pohnúť. Ani by som sa nemohol. Ležal som a nespustil z nej zrak. Myslel som, že vylezie hore na plachtu.“ Harry zmĺkol a chvíľu bolo ticho. Pohľadom skĺzol po svojom tele až k miestu, kde plachta zakrývala brucho a pochopil som, že sa chce ubezpečiť, že šepkaním nevyrušil hada, ktorý tam leží.
„Plachta bola trochu vydutá,“ povedal ešte pomalšie a tichšie ako predtým, takže som sa musel ešte väčšmi nakloniť, aby som ho počul. „Vidíš, ešte vždy je vydutá. Tam vliezla. Cítil som cez pyžamu, ako mi behá po bruchu. Potom sa upokojila a teraz si tam leží v teple. Asi spí. Čakal som na teba.“ Zdvihol zrak a pozrel na mňa.
„Ako dlho tam je?“
„Celé hodiny,“ zašepkal. „Hodiny a hodiny, sakramentsky dlho. Už to dlho nevydržím. Chce sa mi zakašlať.“
O pravdivosti Harryho príbehu sa nedalo veľmi

pochybovať. Keď sa to tak vezme, nebolo to prekvapujúce, od krájt sa čosi také dá očakávať. Potĺkajú sa v okolí ľudských obydlí a vyhľadávajú teplé miesta. Prekvapilo ma však, že Harryho neuštipla. Ich uštipnutie je vždy smrteľné, zachrániť možno človeka len niekedy, keď sa rana hneď ošetrí, a v Bengálsku, najmä na dedinách, príde takto každý rok o život veľa ľudí.
„Upokoj sa, Harry," povedal som, už som šepkal aj ja. „Nehýb sa a hovor len to najnutnejšie. Vieš, že ťa neuštipne, ak ju nevyplašíš. Hneď na ňu niečo vymyslíme."
V ponožkách som vyšiel potichu z izby a vzal z kuchyne ostrý nožík. Vložil som si ho do vrecka nohavíc, aby som ho mal ustavične poruke, keby sa zatiaľ, kým vymyslíme plán, čosi stalo. Keby Harry zakašlal, pohol sa alebo spravil niečo, čím by krajtu vyplašil, a tá by ho uštipla, bol som odhodlaný ranu mu vyrezať a pokúsil by som sa jed z nej vysať. Vrátil som sa do spálne. Harry ležal, ani sa nepohol a tvár mal zaliatu potom. Očami ma sledoval, ako sa blížim k jeho posteli, a videl som na ňom, že rozmýšľa, čo mám za lubom. Zostal som stáť vedľa neho a usiloval som sa vymyslieť najlepšie riešenie.
„Harry," povedal som s ústami takmer na jeho uchu, takže stačil slabučký šepot. „Najlepšie hádam bude, keď opatrne, veľmi opatrne stiahneme plachtu. Potom krajtu aspoň uvidíme. Myslím, že by som to zvládol tak, aby som ju nevyplašil."
„Neblázni!" hlas mu znel vzrušene. Prirodzene, veď každé slovo vyslovoval priveľmi pomaly, priveľmi

starostlivo a priveľmi ticho. Iba oči a kútiky úst prezrádzali vzrušenie.
„Prečo?“
„Svetlo ju vyplaší. Teraz tam má tmu.“
„A čo keby som plachtu bleskovo trhol a zhodil hada na zem skôr, než ťa stihne uštipnúť?“
„Prečo nezavoláš doktora?“ spýtal sa Harry. Pozrel na mňa, akoby sa čudoval, že na to som nepomyslel najprv.
„Doktora. No jasne. To je ono. Zavolám Ganderbaia.“ Vyšiel som po prstoch do haly, našiel som v zozname Ganderbaiovo číslo, zdvihol som slúchadlo a požiadal spojovateľku, aby sa poponáhľala.
„Doktor Ganderbai,“ povedal som. „Tu Timber Woods.“
„Dobrý večer, pán Woods. Ešte nie ste v posteli?“
„Počujte, nemohli by ste sem prísť? A vezmite so sebou sérum proti uštipnutiu krajty.“
„Koho uštipla?“ Spýtal sa tak drsne, až som mal pocit, že mi pri uchu čosi explodovalo.
„Nikoho. Zatiaľ nikoho. Harry Pope leží v posteli a má ju na bruchu – spí mu tam pod plachtou.“
Asi na tri sekundy bolo na druhej strane linky ticho. Potom som počul – a to už neznelo ako výbuch – pomalé, zrozumiteľné Ganderbaiove slová: „Povedzte mu, nech sa nehýbe. Nech sa ani nepohne, ani nehovorí. Rozumiete?“
„Pravdaže.“
„Hneď som tam!“ Zložil a ja som sa vrátil do spálne. Harry pohľadom sledoval, ako sa blížim.
„Ganderbai je ***už*** na ceste. Odkazuje ti, aby si ležal a

nehýbal sa.“
„A čo si, došľaka, myslí, že robím?!“
„Pozri, Harry, vravel, že nemáš rozprávať. Máme byť ticho. Obidvaja.“
„Tak prečo nezavrieš zobák?“ Keď to dopovedal, začalo mu prudko šklbať kútikom úst a prestalo to chvíľu potom, ako dohovoril. Vybral som vreckovku, zľahka som mu utrel z tváre a z krku pot a zakaždým, keď som sa mu vreckovkou dotkol kútika úst, zacítil som, ako sa mi pod rukou myká sval – ten, ktorým sa človek usmieva. Odkradol som sa do kuchyne, vybral som z chladničky zopár kúskov ladu, zabalil som ich do obrúska a začal som ich drviť. To šklbanie úst sa mi nepáčilo. Ani tie jeho reči. Odniesol som balíček s ladom do spálne a priložil som ho Harrymu na čelo. „Ochladí ťa to.“
Vypleštil oči a precedil pomedzi zuby: „Daj to preč! Budem musieť kašlať.“ Znovu mu začalo šklbať svalom, určeným na úsmev.
Spálňou prebleskol kužeľ svetla Ganderbaiovho auta, ktoré práve dorazilo k dverám bungalovu. Vyšiel som mu oproti, v oboch rukách som držal balíček s ladom.
„Tak ako to vyzerá?“ spýtal sa Ganderbai, no nezostal stáť, rýchlo prešiel popri mne cez terasu a sieťovými dverami vošiel do haly.
„Kde je? V ktorej izbe?“
Tašku odložil v hale na stoličku a šiel za mnou do Harryho izby. Mal obuté papuče s mäkkou podrážkou a stúpal potichu a zľahka ako mačka. Harry ho kútikom oka sledoval. Keď Ganderbai podišiel k posteli, pozrel na

Harryho, uspokojujúco, povzbudivo sa naňho usmial a kývol hlavou, čím mu naznačil, že to nebude nijaký problém a že sa nemusí báť, stačí nechať všetko na doktora Ganderbaia. Potom sa zvrtol, vyšiel do haly a ja za ním.

„Najprv sa musíme pousilovať dostať doňho sérum," povedal, otvoril tašku a začal robiť potrebné prípravy. „A to do žily. Musím to urobiť s citom. Nechcem, aby sa strhol."

Šli sme do kuchyne, kde doktor vysterilizoval ihlu. Do jednej ruky vzal injekčnú striekačku, do druhej malú fľaštičku, ihlou prepichol na fľaške gumový uzáver, pomaly posúval piesty a vťahoval z nej do striekačky bledožltú tekutinu. Potom mi injekciu podal.

„Podržte to, kým vám nepoviem."

Zdvihol tašku a spolu sme sa vrátili do izby. Harryho pohľad bol jasný, oči mal naširoko otvorené. Ganderbai sa nad ním sklonil a veľmi opatrne, akoby sa dotýkal čipky zo šestnásteho storočia, vyhrnul Harrymu na pyžame rukáv až po lakeť, pričom mu rukou ani nepohol. Všimol som si, že udržuje od postele bezpečný odstup.

Zašepkal: „Teraz vám pichnem injekciu. Sérum. Trochu to zabolí, no snažte sa nepohnúť. Nesťahujte brušné svalstvo. Uvoľníte ho."

Harry pozrel na striekačku.

Ganderbai vybral z tašky červenú gumovú hadicu, jeden jej koniec zasunul Harrymu pod ruku, zvyšok mu ovinul okolo nadlaktia, pevne stiahol a zaviazal na uzol. Potom pretrel vatou namočenou do liehu kúsok obnaženej

pokožky, podal mi chumáč vaty a vzal si odo mňa injekciu. Zdvihol ju proti svetlu, preletel pohľadom odmerku a vytlačil trochu žltej tekutiny. Ešte vždy som pri ňom stál a pozoroval ho. Aj Harry z neho takisto nespúšťal zrak a tvár mal takú spotenú, že sa mu leskla, akoby bola nahrubo natretá krémom, a ten sa na koži roztápal a stekal na vankúš.
Videl som, ako Harrymu na vnútornej strane ruky navrela od škrtidla modrá žila a nad ňou som odrazu zbadal ihlu. Ganderbai držal injekciu takmer zarovno s rukou, potom vpichol ihlu bokom cez kožu do modrej žily, vpichoval ju pomaly, ale tak energicky, že<vchádzala dnu hladko ako do syra. Harry pozeral na povalu, potom zavrel oči a znovu ich otvoril, no nepohol sa.
Keď bol Ganderbai hotový, nahol sa a priložil ústa tesne k Harryho uchu. „Teraz sa vám už nič nestane, aj keby vás uštipla. Ale nehýbte sa! Prosím vás, nehýbte sa! Hneď som späť."
Zdvihol tašku a vyšiel do haly, ja za ním. „Je už mimo nebezpečenstva?" spýtal som sa. „Nie."
„Do akej miery je v bezpečí?"
Nevysoký Ind stál v hale a šúchal si spodnú peru.
„Musí ho to do istej miery ochrániť, nie?" spýtal som sa.
Zvrtol sa a pobral sa k sieťovým dverám, ktoré viedli na verandu. Myslel som, že vyjde von, no pred nimi sa zastavil a zahľadel sa do noci.
„To sérum nie je veľmi účinné?" spýtal som sa.
„Bohužiaľ, nie," povedal, nepozerajúc na mňa. „Môže ho

zachrániť a nemusí. Musím vymyslieť čosi iné.“
„Stihneme strhnúť plachtu a s ňou aj hada skôr, než bude mať čas uštipnúť?“
„Vylúčené. Nemáme právo riskovať,“ povedal rozhodne hlasom vyšším než zvyčajne.
„Nemôžeme ho tam nechať takto ležať,“ namietol som. „Pomaly mu dochádza trpezlivosť.“
„Prosím vás! Prosím vás!“ povedal, zvrtol sa a rozhodil ruky. „Len nijaká unáhlenosť, prosím. Toto sa nedá bezhlavo urýchľovať.“ Utrel si vreckovkou čelo a naďalej stál, mračil sa a hrýzol si peru.
„Tak teda,“ povedal napokon. „Istá možnosť by tu bola. Viete, čo nás čaká – musíme tú potvoru uspať, tam, kde je.“
Bola to skvelá myšlienka.
„Nie je to bezpečné,“ pokračoval, „pretože hady sú chladnokrvné živočíchy a u nich anestetikum nezaberá tak účinne, ani tak rýchlo, no z daných možností je to to najlepšie. Môžeme použiť éter… chloroform…“ Hovoril pomaly a hneď sa aj usiloval domýšľať vec do konca.
„Ktorý z nich použijeme?“
„Chloroform,“ rozhodol sa odrazu. „Obyčajný chloroform. Ten je najvhodnejší. A teraz rýchlo!“ Schmatol ma za lakeť a posotil k terase. „Choďte ku mne domov. Kým ta prídete, zobudím telefónom sluhu, a ten vám ukáže, kde mám skrinku s jedmi. Tu je od nej kľúčik. Vezmite fiasku chloroformu. Má oranžovú nálepku a je na nej vytlačený názov. Ja zostanem tu pre prípad, že by sa čosi stalo. A teraz už bežte, rýchlo! Nie, nie, topánky

nepotrebujete!“
Šoféroval som rýchlo a asi o pätnásť minút som bol späť aj s fľaškou chloroformu. Ganderbai vyšiel z Harryho izby a šiel mi do haly oproti. „Máte?“ spýtal sa. „Dobre, dobre. Práve som mu vysvetlil, na čo sa chystáme. No a teraz sa musíme poponáhľať. Nie je to preňho ľahké ležať tam toľký čas. Obávam sa, že by sa mohol pohnúť.“
Vrátil sa do spálne a ja za ním s fľaškou, ktorú som niesol opatrne v oboch rukách. Harry ležal v rovnakej polohe ako predtým a po lícach mu stekali pramienky potu. Tvár mal bielu a mokrú. Našiel ma pohľadom a ja som sa naňho usmial a uspokojujúco som mu prikývol. Nespúšťal zo mňa pohľad. Zdvihol som palec a naznačil mu, že všetko bude O. K. Zavrel oči. Ganderbai čupel pri posteli, na dlážke vedľa neho ležala dutá gumová hadica, ktorú predtým použil ako škrtidlo, a na jeden jej koniec nasadil malý papierový lievik.
Potom začal vyťahovať spod matraca kúsok plachty. Pokračoval sústredene pozdĺž Harryho brucha, asi pol metra od neho a ja som sledoval, ako prstami jemne vyťahuje okraj plachty. Robil to tak pomaly, že bolo takmer nemožné postrehnúť nejaký pohyb či už prstov alebo vyťahovanej plachty.
Nakoniec sa mu podarilo plachtu uvoľniť, vzal gumovú hadicu, vsunul jeden jej koniec pod plachtu tak, že sa dala pod ňou posúvať po matraci až k Harryho telu. Neviem, ako dlho mu to trvalo, kým posunul hadicu o tých pár centimetrov. Možno dvadsať minút, možno štyridsať. Ani raz som nezbadal, ako sa hadica pohybuje, no vedel som,

že sa posúva, lebo jej viditeľná časť bola čoraz kratšia, ale pochybujem, že by krajta zacítila čo len nepatrné zachvenie. Teraz sa potil aj Ganderbai, na celom čele a nad hornou perou mu vystúpili veľké kvapky potu. No ruky mal isté a všimol som si, že nepozerá na hadicu, iba na dokrkvanú plachtu na Harryho bruchu.

Neodvrátil pohľad, iba natiahol ruku, aby som mu podal chloroform. Odkrútil som brúsený uzáver, vložil som mu fiasku do ruky a držal som ju dovtedy, kým som si nebol istý, že ju pevne zviera. Hlavou mi naznačil, aby som pristúpil bližšie a zašepkal: „Povedzte mu, že idem napustiť matrac, a že ho pod telom bude veľmi chladiť. Musí byť na to pripravený a nesmie sa pohnúť. Tak mu to povedzte."

Sklonil som sa k Harrymu a odovzdal som mu odkaz.

„Prečo sa do toho už nepustí?" spýtal sa Harry.

„Už na to ide, Harry. Ale rátaj s tým, že ťa to bude riadne chladiť."

„Pre kristove rany, hýbte sa!" Prvýkrát zvýšil hlas, Ganderbai naňho zostra pozrel, chvíľu ho pozoroval a potom sa znovu venoval svojej práci.

Ganderbai nalial do papierového lievika zopár kvapiek chloroformu a počkal, kým nestečie do hadice. Potom do nej znovu trochu nalial. Chvíľu čakal a izbou sa začal šíriť ťažký chloroformový zápach, ktorý evokoval zahmlené nepríjemné spomienky na sestričky v bielych rovnošatách a chirurgov v bielych plášťoch, ako stoja v bielej sále okolo dlhého bieleho stola. Ganderbai teraz vlieval chloroform do lievika rovnomerne a videl som, ako nad

lievikom pomaly, ako dym krúžia jeho ťažké výpary. Potom na chvíľu prestal, podržal fľašku oproti svetlu, ešte raz nalial plný lievik a podal mi fľašku. Pomaly vytiahol spod plachty gumovú hadicu a vystrel sa.
Musela to byť veľká námaha zasunúť hadicu a nalievať chloroform a spomínam si, že keď sa ku mne Ganderbai obrátil a zašepkal mi: „Počkáme ešte pätnásť minút. Pre istotu," hlas mu znel mdlo a unavene.
Zohol som sa k Harrymu a povedal som mu: „Počkáme ešte pätnásť minút, pre istotu. Ale už je to asi v poriadku."
„Prečo sa tam teda, došľaka, nepozriete?!" Znovu prehovoril nahlas a Ganderbai sa prudko zvrtol a na malej hnedej tvári sa mu zračil hnev. Takmer celkom čiernymi očami uprene hľadel na Harryho, a tomu sa znovu začal chvieť sval úsmevu. Vybral som vreckovku, utrel som mu mokrú tvár a zároveň som sa usiloval pohladkať ho, aby sa upokojil.
Stáli sme vedľa postele a čakali, Ganderbai po celý čas čudne sústredene hľadel na Harryho. Malý Ind vynakladal všetku silu vôle na to, aby Harry zachoval pokoj. Ani raz neodtrhol od pacienta pohľad a hoci ani nehlesol, zdalo sa, akoby po celý čas na neho kričal: Počúvaj, musíš počúvať, teraz to nesmieš zbabrať, jasné? A Harry tam ležal, mykalo mu ústami, potil sa, oči mal raz zavreté, raz otvorené, pozeral na mňa, na plachtu, na strop, znovu na mňa, no ani raz nepozrel na Ganderbaia. Lež napriek tomu ho mal Ganderbai v moci. Chloroform neznesiteľne páchol a mne sa z neho dvíhal žalúdok, no

teraz som nemohol odísť z izby. Mal som pocit, ako by niekto nafúkol obrovský balón a bolo mi jasné, že praskne, ale nevedel som od toho odtrhnúť pohľad.
Konečne sa Ganderbai zvrtol a kývol mi a ja som vedel, že nastala tá chvíľa. „Prejdite na druhú stranu postele," povedal. „Každý z nás chytí zo svojej strany plachtu a bude ju dvíhať, ale veľmi pomaly, prosím vás, a veľmi opatrne."
„Teraz sa nehýb, Harry," povedal som, prešiel som na druhú stranu postele a chytil som okraj plachty. Ganderbai stál oproti mne a spolu sme začali plachtu sťahovať, dvíhali sme ju z Harryho a veľmi pomaly sme ju odsúvali preč. Obaja sme udržiavali od postele istý odstup, ale nakláňali sme sa, aby sme videli pod plachtu. Zápach chloroformu bol strašný. Pamätám sa, že som chcel zadržať dych a keď som to už nemohol vydržať, usiloval som sa dýchať len úzkou štrbinou, aby sa mi to svinstvo nedostalo do pľúc.
Teraz už bolo vidieť celé Harryho prsia, či skôr vrch pásikavej pyžamy, ktorá ich zahaľovala, a žatým som uvidel bielu šnúrku jeho pyžamových nohavíc, dôkladne uviazanú na mašličku. O kúsok ďalej som videl gombík, perleťový gombík, a to bolo čosi, čo som ja na pyžame nikdy nemal, gombík na rázporku, a ešte k tomu perleťový. Tento Harry, pomyslel som si, to je ale rozmaznanec. Je to čudné, aké hlúposti vám niekedy prídu na um v napätých situáciách, a jasne si spomínam, že v tej chvíli, keď som uvidel ten gombík, som si pomyslel, aký je ten Harry rozmaznanec.

Okrem gombíka nemal na Bruchu nič.
Teraz sme už z neho sťahovali plachtu rýchlejšie a keď sme mu odhalili stehná a nohy, nechali sme plachtu zošmyknúť sa z peľasti na zem.
„Nehýbte sa," povedal Ganderbai, „nehýbte sa, pán Pope." Dôkladne si obzrel Harryho telo a pozrel mu i pod nohy.
„Musíme byť opatrní," povedal. „Môže byť hocikde. Mohla mu vliezť do nohavice."
Keď to Ganderbai povedal, Harry prudko zdvihol hlavu z vankúša a pozrel si na nohy. Vtedy sa prvý raz pohol. Potom odrazu vyskočil, postavil sa na posteli a zúrivo si vytriasal jednu nohavicu po druhej. V tej chvíli sme si obaja pomysleli, že ho had uštipol a Ganderbai už siahal do tašky po skalpel a škrtidlo, keď vtom Harry prestal vyvádzať, zostal meravo stáť, pozrel na matrac, na ktorom stál, a zvolal: „Nie je tu!"
Ganderbai sa vystrel a chvíľu aj on hľadel na matrac, potom pozrel na Harryho. Harry bol v poriadku. Krajta ho neuštipla a už sa to ani nestane, už nezomrie, a všetko bolo, ako má byť. No nezdalo sa mi, že by niektorému z nás odľahlo.
„Pán Pope, vy ste si, samozrejme, *absolútne* istý, že ste ju videli, však?" Ganderbai mal v hlase nádych sarkazmu, ktorý inak nikdy nepoužíval. „Nesnívalo sa vám to, však nie, pán Pope?" Z toho, ako Ganderbai pozeral na Harryho, som usúdil, že to s tým sarkazmom nemyslí až tak vážne. Po toľkom napätí chcel iba uvoľniť atmosféru.
Harry v pásikavej pyžame stál na posteli, prebodával

pohľadom Ganderbaia a do líc sa mu začala vracať červeň.
„Chceš povedať, že klamem?“ zreval.
Ganderbai pozoroval Harryho a bol naskrze pokojný. Harry urobil na posteli krok dopredu a oči sa mu leskli.
„No tak, ty malý špinavý hindský potkan!“
„Zavri zobák, Harry!“ skríkol som.
„Ty čierny všivák…“
„Harry!“ zvolal som. „Zavri zobák!“
Hovoril strašné veci.
Ganderbai vyšiel z izby, akoby sme tam ani neboli. Pobral som sa za ním a ako prechádzal cez halu von na terasu, chytil som ho okolo pliec.
„Nesmiete ho brať vážne,“ povedal som. „Dalo mu to zabrať, ani nevie, čo hovorí.“
Zišli sme po schodoch z terasy na cestu, prešli sme v tme cez ňu až ku Ganderbaiovmu starému morrisu. Otvoril dvere a nasadol.
„Urobili ste to skvele,“ povedal som. „Som vám veľmi povďačný, že ste prišli.“
„Potrebuje si poriadne oddýchnuť, to je všetko,“ povedal pokojne, ani na mňa nepozrel, naštartoval a odišiel.

TÚŽBA

Chlapec ucítil pod dlaňou chrastu na mieste, kde si oškrel koleno. Naklonil sa, chcel si ju obzrieť zblížša. Chrasta ho vždy fascinovala; neodolateľne ho dráždila.

Áno, pomyslel si, odtrhnem si ju, aj keď sa ešte rana nezahojila, aj keď to naprostriedku ešte štípe, aj keď to bolí.

Nechtom začal opatrne skúšať pri okrajoch, či sa chrasta nedá odlúpiť. Podobral ju nechtom, a keď ju nadvihol, hoci opatrne, odrazu sa odlúpla, celá zaschnutá hnedá chrasta sa krásne odtrhla a na jej mieste zostal zaujímavý kruh hladkej červenej pokožky.

Pekné. Naozaj veľmi pekné. Pošúchal kruh a nebolelo to. Vzal chrastu, položil si ju na stehno a cvrnkol do nej nechtom, až odletela a pristála na okraji koberca, obrovského čierno–žlto–červeného koberca, zakrývajúceho celú plochu haly od schodov, na ktorých sedel, až po vzdialené vchodové dvere. Velikánsky koberec. Väčší ako tenisové ihrisko. Ešte väčší. Vážne si ho premeriaval pohľadom, díval sa naň s tichým pôžitkom. Predtým si ho ani raz nevšimol, ale teraz odrazu akoby sa farby na koberci záhadne rozžiarili a oslepovali oči.

Vidíš, povedal si, viem, čo to je. Červené plochy koberca sú žeravočervené uhlíky. Musím prejsť po koberci až po vchodové dvere tak, aby som na ne nestupil. Ak sa dotknem červenej, zhorím. Vlastne, zhorím do tla. A čierne časti koberca… áno, čierne časti koberca sú hady,

jedovaté hady, najmä zmije a kobry, v strede hrubé ako kmene stromov a ak sa dotknem niektorého z týchto hadov, uštipnú ma a skôr, než bude olovrant, umriem. A ak prejdem po dvere a ani nezhorím, ani ma neuštipnú hady, dostanem dnes na narodeniny šteňa.

Chlapec vstal, vystúpil na vyšší schodík, aby lepšie videl na obrovský pestrý koberec, na ktorom striehla smrť. Je to možné?

Je tam dosť žltých plôch? Smie kráčať iba po žltých častiach. Dá sa to? Na túto cestu sa nemožno podujať ľahkovážne; je to priveľmi veľké riziko. Chlapcova tvár – bledozlatá ofina, dve veľké modré oči, malá končistá brada – sa s úzkosťou skláňala nad zábradlím. Žlté plochy boli miestami trochu úzke a na koberci bola jedna či dve dosť široké medzery, ale zdalo sa, že na druhý koniec sa dá dostať. Pre toho, kto iba včera víťazoslávne prešiel celý dlhý chodníček z tehál od stajní až po besiedku a ani raz nestupil na škáru medzi tehlami, by tento koberec nemal byť priťažkou úlohou. Pravda, s výnimkou hadov. Už len pri pomyslení na hady cítil, ako mu vzadu po nohách aj po chodidlách behajú ostré zimomriavky.

Pomaly zišiel dolu schodmi a podišiel k okraju koberca. Natiahol nôžku v sandálke a opatrne ju položil na žltú škvrnu. Potom zdvihol druhú nohu a položil ju na koberec – na žltej ploche viac miesta ani nezvýšilo. Hurá! Vykročil! Chlapcova rozžiarená oválna tvár bola čudne napätá, azda o odtieň bledšia ako predtým a on roztiahol ruky, aby si udržal rovnováhu. Urobil ďalší krok, pričom

dvíhal nohu vysoko ponad čiernu škvrnu, palcom nohy starostlivo mieril na úzky žltý pás o kúsok ďalej. Po druhom kroku chvíľu odpočíval, stál veľmi meravo. Úzky žltý pás sa neprerušene tiahol asi päť metrov dopredu a chlapec po ňom obozretne napredoval, kúsok po kúsku, akoby kráčal po natiahnutom lane. Keď sa napokon žltý pás skrútil nabok, musel zase urobiť dlhý krok, tentoraz ponad zlovestne vyzerajúcu červeno–čiernu škvrnu. Asi v polovici stratil rovnováhu. Divo zakrúžil rukami ani krídlami veterného mlyna, udržal si rovnováhu a podarilo sa mu bezpečne preklenúť vzdialenosť a na druhej strane si na chvíľu odpočinul. Bol už celý zadychčaný a taký napätý, že celý čas stál na prstoch, ruky rozpažené, päste zaťaté. Stál teraz na veľkom bezpečnom žltom ostrove. Bolo tu dosť miesta. Nemohol odtiaľ vypadnúť, a tak tam stál, váhal, čakal, želal si, aby mohol navždy zostať na tomto veľkom bezpečnom žltom ostrove. Ale obava, že nedostane šteňa, ho donútila pokračovať.

Krok za krokom sa posúval dopredu a po každom kroku zastal, aby si presne vybral, kam nohu položí. Raz sa mu naskytla možnosť výberu, mohol sa pustiť doľava alebo doprava a on si vybral ľavú cestu, lebo hoci sa zdala ťažšia, nebolo na nej toľko čiernej. Čierna ho znervózňovala. Rýchlo sa obzrel ponad plece, chcel si overiť, ako ďaleko sa dostal. Bol takmer na polceste. Vrátiť sa už nemohol. Stál uprostred, nemohol sa obrátiť a nemohol ani skočiť nabok, vzdialenosti boli priveľké, a keď pozrel na záplavu červene a černe pred sebou,

odrazu pocítil, že mu prsia znovu zviera strach ako vlani na Veľkú noc, vtedy popoludní, keď zablúdil v najtmavšej časti lesa.

Urobil ešte krok, opatrne položil nohu na jedinú žltú škvrnku, kam dosiahol, ale tentoraz sa prstami nohy takmer dotýkal čiernej škvrny. Ale nedotýkal sa jej, videl že sa jej nedotýka. Úzky pásik žltej farby oddeľoval palec v sandálke od čierneho fľaku; had sa však pomrvil, akoby zavetril túto blízkosť, zdvihol hlavu a upretými okrúhlymi očami hľadel na chlapcovu nohu, striehol, či sa dotkne čiernej.

‚Nedotýkam sa ta! Nesmieš ma uštipnúť! Vidíš, že sa ťa nedotýkam!'

K hadovi sa nečujne priplazil ďalší, zdvihol hlavu, teraz sa už dve hlavy a dva páry očí upínali na obnažený kúsok chodidla tesne pod prackou sandálky, spod ktorej trčala pokožka. Chlapec sa zdvihol na prsty a od hrôzy celý zmeravel. Trvalo to dlhé minúty, kým si trúfol pohnúť sa ďalej.

Teraz musí urobiť naozaj dlhý krok. Krížom cez celú šírku koberca sa hadila zákerná rieka černe a z miesta, kde bol, ju musel prekročiť na najširšom mieste. Sprvu si pomyslel, že sa pokúsi čerň preskočiť, no potom usúdil, že by sa mu asi nepodarilo doskočiť na úzky pás žltej. Zhlboka sa nadýchol, zdvihol nohu a centimeter po centimetri ju posúval pred seba, ďaleko dopredu a potom spustil dolu, až kým sa konček sandálky nedostal cez prekážku a bezpečne nepristal na okraji žltého pásu. Nachýlil sa dopredu, preniesol váhu tela na nohu

vpredu, potom sa pokúsil vkročiť aj druhou nohou. Vypäl sa, potiahol a mykol telom, ale nohy boli od seba priďaleko a nešlo to. Skúsil sa dostať späť, ani to nešlo. Stál naširoko rozkročený a nevedel si poradiť. Pozrel dolu a pod sebou uvidel hadiť sa zákernú čiernu rieku. Čosi sa tam už hýbalo, odvíjalo, kĺzalo, začínalo sa hrozivo matne ligotať. Chlapec sa zaknísal, zúfalo zamával rukami v snahe udržať si rovnováhu, ale zdalo sa, že tým je to ešte horšie. Začal sa nakláňať doprava, nakláňal sa pomaly, potom čoraz rýchlejšie a v poslednej chvíli inštinktívne vystrel ruku, aby zmiernil pád, a hneď nato uvidel, ako sa mu ruka zabára rovno doprostriedku tej ligotavej čiernej hmoty, a keď sa jej dotkol, v hrôze prenikavo vykríkol.

Ďaleko za domom, v slnkom zaliatej záhrade, hľadala matka syna.

O KRK

Pamätám si, ako sa asi pred ôsmimi rokmi, keď zomrel starý sir William Turton a jeho syn Basil zdedil The Turton Press (a rovnako aj titul), začali na Fleet Street uzatvárať stávky, koľko potrvá, kým sa nejakej pôvabnej mladej žene podarí presvedčiť toho nevysokého chlapíka, že sa musí oňho starať. Teda – oňho a o jeho peniaze.

Nový sir Basil Turton mohol mať vtedy asi štyridsať rokov, bol starý mládenec, človek miernej a jednoduchej povahy, ktorý až dovtedy okrem modernej maľby a sochárstva neprejavoval záujem o nič. Nijaká žena ho nevedela vyviesť z rovnováhy: jeho meno nikdy nepoškvrnil nijaký škandál či klebeta. Ale teraz, keď sa stal majiteľom pomerne veľkého tlačového impéria, musel opustiť pokojný otcovský dom na vidieku a presťahovať sa do Londýna.

Prirodzene, hneď sa okolo neho začali zlietať supy a som presvedčený, že nielen Fleet Street, ale takmer celé mesto sa dychtivo prizeralo, ako sa trhajú o jeho telo. Robili to samozrejme, pomaly, s rozvahou, smrteľne pomaly, a preto sa ani tak neponášali na supy, skôr na kŕdlik čulých krabov, čo sa pod vodou načahujú za kúskom konského mäsa.

Na prekvapenie všetkých sa však ukázalo, že ten drobný človiečik až obdivuhodne uniká chomútu a poľovačka naňho toho roku trvala celú jar a začiatok leta. Nepoznal som sira Basila osobne, ani som nemal dôvod cítiť voči nemu sympatie, no nemohol som sa nepostaviť na stranu

človeka, ktorý patrí k rovnakému pohlaviu, a zakaždým, keď sa mu podarilo vyšmyknúť sa zo slučky, som mu nahlas prevolával na slávu.
Potom, asi tak začiatkom augusta, navidomoči po nejakej tajnej ženskej dohode, uzavreli dievčatá medzi sebou čosi ako prímerie, odcestovali do cudziny, odpočívali, naberali sily a pripravovali sa na zimnú poľovačku. A to bola chyba, pretože práve v tom čase sa prihnala z Európy akási očarujúca Natália Neviemaká, o ktorej dovtedy nikto ani nepočul, schmatla sira Basila pevne za zápästie a akoby v mdlobách ho odviedla na matriku do Caxton Hallu, kde sa zaňho vydala skôr, než si ostatní, a najmä ženích, stihli uvedomiť, čo sa deje.
Viete si predstaviť, ako boli londýnske dámy rozhorčené a hneď začali o novej lady Turtonovej (o tej nehanebnej pytliačke, ako ju nazvali), rozširovať nespočetné množstvo pikantných klebiet. No o tom sa nemusíme rozširovať. Vlastne, z hľadiska nášho príbehu môžeme preskočiť nasledujúcich šesť rokov, a tak sa dostávame do prítomnosti, k udalosti, ktorá sa odohrala presne pred týždňom, keď som mal sám to potešenie milú lady prvý raz vidieť. Teraz už, ako zaiste tušíte, nielenže spravovala celý *The Turton Press,* ale ten sa vďaka nej stal v krajine dôležitou politickou silou. Viem, že aj iné ženy pred ňou robili čosi také, no jej prípad bol výnimočný tým, že bola cudzinka a že, ako sa zdalo, nikto presne nevedel, odkiaľ pochádza – len to, že je odkiaľsi z juhovýchodnej Európy.
A tak som šiel minulý štvrtok na malý večierok k istému svojmu londýnskemu priateľovi a kým sme ešte pred

večerou postávali v salóne, chlipkali dobré martini, zhovárali sa o atómovej bombe a pánu Bevanovi, nakukla dnu slúžka a zahlásila posledného hosťa. „Lady Turtonová,“ povedala.
Nikto neprerušil debatu, na to sme mali pridobrú výchovu. Ani jedna hlava sa neobrátila. Iba čo sme pohľadmi blysli k dverám a čakali, kedy vojde.
Vošla rýchlym krokom – vysoká, štíhla, v červených šatách so zlatými flitrami – na tvári úsmev, ruka vystretá k hostiteľke a klobúk dolu, musím priznať, že bola krásna.
„Dobrý večer, Mildred.“
„Milá lady Turtonová! Som taká rada, že vás vidím!“
Myslím, že vtedy sme zmĺkli, obzreli sa, vyjavené na ňu hľadeli a pekne pokorne čakali, kedy jej nás predstavia, celkom ako keby bola kráľovná či slávna filmová hviezda. Vyzerala však lepšie ako hociktorá z nich. Mala čierne vlasy a to, čo s nimi ladí – jednu z tých bledých oválnych nevinných flámskych tvárí z pätnásteho storočia, takmer celkom ako Madona od Memlinga či van Eycka. Aspoň na prvý pohľad tak pôsobila. Neskôr, keď som prišiel na rad a podal jej ruku, som sa prizrel zbližša a videl som, že s výnimkou čŕt a farby tváre to vôbec nebola Madona – mala k nej ďaleko, veľmi ďaleko.
Tak napríklad mala veľmi čudné nosné dierky, akési otvorenejšie, oveľa širšie, ako som doteraz videl, a nadmieru klenuté. Vďaka tomu jej nozdry pripomínali fŕkajúce neskrotené zviera – povedzme mustanga.
A oči, keď som ich videl zbližša, neboli široké a okrúhle,

aké zvykli maľovať maliari madonám, no podlhovasté, privreté, napoly usmiate, napoly zachmúrené s nádychom vulgárnosti, takže celkový dojem bol tak trocha necudný. A tie oči sa na vás navyše nepozerali priamo. Blížili sa k človeku pomaly, zboku, čudne kĺzavo, čo ma znervózňovalo. Usiloval som sa zistiť, akej sú farby, zdalo sa, že bledosivej, ale nebol som si istý.
Potom ju odviedli na opačnú stranu miestnosti, kde sa zvítala s ďalšími. Stál som – a pozoroval ju. Zreteľne si uvedomovala, aký má úspech a ako sa títo Londýnčania pred ňou skláňajú. A ako keby vravela: Tu som. Prišla som síce len pred pár rokmi, no som už bohatšia a vplyvnejšia ako hocikto z vás. Jej chôdza pôsobila tanečným dojmom; lady Turtonová si uvedomovala, že triumfuje.
Po chvíli sme sa pobrali k stolu. Prekvapilo ma, že sedím po pravici lady Turtonovej. Predpokladal som, že naša hostiteľka to tak zariadila preto, aby sa mi zavďačila, mysliac si, že by som mohol prísť k nejakému materiálu, ktorý každý deň potrebujem do spoločenskej rubriky večerníka. Sadol som si a tešil sa na zaujímavý večer. Slávna lady si ma však vôbec nevšímala; celý čas sa zhovárala s mužom, ktorý sedel po jej ľavom boku – s hostiteľom. Až nakoniec, keď som práve dojedal zmrzlinu, sa zrazu obrátila, siahla za mojou menovkou a prečítala si, ako sa volám. Potom tým čudne kĺzavým pohybom preniesla pohľad na moju tvár. Usmial som sa a trochu som sa uklonil. Úsmev neopätovala, ale prehĺtajúc slabiky ma zahrnula prívalom otázok – pomerne

súkromných – práca, vek, rodina atakďalej. Pristihol som sa, že odpovedám tak horlivo, ako len najlepšie viem.
Počas tohto inkvizičného výsluchu okrem iného vyšlo najavo, že som milovník obrazov a sôch.
„Tak by ste sa niekedy mali vybrať k nám na vidiek a pozrieť si manželovu zbierku.“ Povedala to nenútene, akoby len v rámci konverzácie, no pochopte, že pri svojej profesii si nemôžem dovoliť nechať ujsť takú príležitosť.
„To je od vás veľmi milé, lady Turtonová. Veľmi rád prídem. Kedy to bude najvhodnejšie?“
Zdvihla hlavu, zaváhala, zmraštila čelo, mykla plecom a potom povedala: „Och, to je jedno. Kedy chcete.“
„A čo tento víkend? Vyhovovalo by vám to?“
Jej úzke oči si ma chvíľu prezerali, potom zamierili inam.
„Myslím, že áno, ak si to želáte. To je jedno.“
A tak som šiel v nasledujúcu sobotu po obede s batožinou v kufri autom do Wootonu. Možno si myslíte, že som si to pozvanie tak trochu vynútil, no ináč by som sa ta nijako nebol dostál. Aj odhliadnuc od profesionálneho záujmu, som veľmi chcel ten dom vidieť. Ako viete, Wooton je jeden z tých pravých nádherných kamenných kaštieľov z čias ranej anglickej renesancie. Rovnako ako jemu podobné sídla Longleat, Wollaton a Montacute aj Wooton postavili v druhej polovici šestnásteho storočia, keď sa po prvý raz sídlo významného človeka mohlo projektovať ako pohodlné sídlo, a nie hrad, a keď nová skupina architektov, ako boli napríklad John Thorpe a Smithsonovci, začala v celej krajine stavať skvostné budovy. Wooton leží na juh od Oxfordu, neďaleko

mestečka Princes Risborough – nie je to ďaleko od Londýna – a keď som prešiel hlavnou bránou, obloha nado mnou začala tmavnúť a spúšťal sa skorý zimný večer.

Šiel som pomaly po dlhej príjazdovej ceste a usiloval som sa vidieť z parku čo možno najviac, najmä slávne topiárium – stromy, zrezané do rôznych podôb – o ktorom som už toľko počul. A musím uznať, že to bol pôsobivý pohľad. Po oboch stranách rástli mohutné tisy, upravené a zostrihané do množstva rozličných smiešnych tvarov – sliepok, holubov, fľašiek, čižiem, kresiel, hradov, kalištekov na vajíčka, kahanov, stareniek v zvonových sukniach, vysokých stĺpov, niektorých zakončených guľou, iných veľkými oblými strechami a huby bez nožičiek – a za súmraku sa zelená farba menila na čiernu, takže každá postava, každý strom vyzerali ako tmavá hladká socha. Odrazu som uvidel trávnik s obrovskými šachovými figúrkami, každá zostrihaná z tisu a obdivuhodne vytvarovaná. Zastal som, vystúpil z auta a prešiel som sa medzi nimi – boli dvakrát také vysoké ako ja. A navyše, bola to kompletná sada, králi, dámy, strelci, jazdci, veže a sedliaci, rozostavaná ako na hru.

Za ďalšou zákrutou som už uvidel masívny sivý dom a pred ním veľké vstupné nádvorie, uzavreté vysokým múrom s balustrádou, s malými pavilónmi so stĺporadím na jeho vonkajších rohoch. Stĺpy balustrády sa končili kamennými obeliskami – bol to taliansky vplyv na myslenie Tudorovcov – a k domu viedlo schodište, široké najmenej tridsať metrov.

Keď som vošiel na nádvorie, dosť ma zarazilo, že v bazéne vodometu stojí v strede veľká Epsteinova socha. Milé, poviete si, no dozaista neveľmi harmonizuje s bezprostredným okolím. Keď som stúpal po schodoch k dverám, obzrel som sa a videl som, že na všetkých malých terasách a trávnikoch navôkol sú moderné sochy rozličných nezvyčajných tvarov.

V diaľke som tuším spoznal Gaudiera Brezsku, Brancusiho, Saint–Gaudensa, Henryho Moora a ešte ďalšieho Epsteina.

Dvere mi otvoril mladý sluha v livreji, ktorý ma zaviedol do spálne na prvom poschodí. Mylady, vysvetľoval, odpočíva, rovnako ako ostatní hostia, ale asi tak o hodinu by mali byť všetci dolu v hlavnom salóne, prezlečení na večeru.

Svojmu povolaniu som obetoval už veľa víkendov. Myslím, že zhruba päťdesiat sobôt a nedieľ ročne strávim v cudzích domoch, a tak mám doslova čuch na to, keď niekde panuje nevľúdna atmosféra. Len čo vojdem do dverí a zavetrím, už viem, či idem do dobrého, alebo do zlého; a dom, v ktorom som bol teraz, sa mi nevidel. Toto miesto čudne razilo.

V ovzduší bol závan čohosi nepríjemného; uvedomil som si to, aj keď som ležal v horúcom kúpeli vo veľkej mramorovej vani a mohol som len dúfať, že do pondelka sa nestane nijaká mrzutosť.

Prvá – hoci to bolo skôr prekvapenie ako mrzutosť – sa stala už o desať minút. Sedel som na posteli a obliekal si ponožky, keď sa tíško otvorili dvere a do izby mi vkĺzol

stredoveký gnóm v čiernom smokingu. Bol to majordóm, ako mi vysvetlil, volal sa Jelks a vyslovil nádej, že sa cítim dobre a nič mi nechýba.
Povedal som mu, že je to tak.
Oznámil mi, že urobí, čo bude v jeho silách, aby mi spríjemnil víkend. Poďakoval som sa mu a čakal som, kedy odíde. Váhal a potom ma hlasom, prekypujúcim horlivosťou, požiadal, či mi smie pripomenúť istú delikátnu záležitosť. Povedal som mu, že áno.
Aby som bol celkom úprimný, povedal, týka sa to sprepitného. Celá tá vec okolo sprepitného mu je naozaj nepríjemná.
Áno? A prečo?
Nuž, ak to chcem vedieť, nie je rád, keď hostia cítia pri odchode povinnosť dať mu sprepitné – ako to aj robia. Je to nedôstojné rovnako pre toho, čo sprepitné dáva, ako toho, čo ho prijíma. A navyše, dobre si uvedomuje, že hostia, ako som ja, sa cítia trápne – nech mu prepáčim tú opovážlivosť – lebo považujú za povinnosť dať mu viac, než si v skutočnosti môžu dovoliť.
Odmlčal som sa a dvoje malých prefíkaných očí sledovalo, ako zareagujem. Zamrmlal som, že pokiaľ ide o mňa, takými vecami si nemusí lámať hlavu.
Naopak, povedal, úprimne dúfa, že budem od začiatku súhlasiť s tým, že mu nedám nijaké sprepitné.
„Dobre," povedal som. „Teraz sa kvôli tomu netrápte, a keď príde tá chvíľa, uvidíme, čo bude."
„Nie, pane!" zvolal. „Prosím vás, naozaj musím na tom trvať."

Tak som teda súhlasil.
Poďakoval mi a prišuchtal sa bližšie. Potom naklonil hlavu, zopäl pred sebou ruky ako kňaz a na znak ospravedlnenia pokrčil plecami. Jeho malé prenikavé oči ma sledovali a ja som čakal s jednou ponožkou natiahnutou, s druhou ešte vždy v rukách a usiloval sa uhádnuť, čo ešte chce.
Chcel sa už len spýtať, povedal potichu, tak potichu, že jeho hlas znel ako hudba, čo nejasne dolieha z veľkej koncertnej sály na ulicu, chce sa už len spýtať, či by som mu namiesto sprepitného nemohol dať tretinu z toho, čo cez víkend vyhrám v kartách. Ak prehrám, nemusím mu dať nič.
Povedal to všetko tak jemne, uhladene a odrazu, že ma to ani neprekvapilo.
„Často sa tu hrávajú karty, Jelks?“
„Áno, pane, veľmi často.“
„Nie je tretina trochu priveľa?“
„Nemyslím, pane.“
„Dám vám desať percent.“
„Nie, pane, to by nešlo.“ Skúmavo si prezeral nechty na la vej ruke a hľadel trpezlivo, no zachmúrene.
„Tak sa dohodnime na pätnástich. Dobre?“
„Tretinu, pane. Je to veľmi primeraná suma. Napokon, pane, ani neviem, či viete dobre hrať, vlastne nechcem byť osobný, ale uzavieram stávku na koňa, ktorého som nikdy nevidel pretekať.“
Dozaista si myslíte, že som sa, nemal zjednávať, a najmä nie s majordómom, a možno máte pravdu. No keďže som

človek liberálny, vždy sa zo všetkých síl usilujem správať sa k nižším triedam vľúdne. Okrem toho, čím som o tom dlhšie uvažoval, tým väčšmi som pripúšťal, že to bola ponuka, akú človek, čo sa nebojí rizika, nemá právo odmietnuť.

„Dobre teda, Jelks. Ako chcete."

„Ďakujem, pane." Pohol sa k dverám, kráčal pomaly bokom ako rak, odrazu, s rukou na kľučke, sa znovu zháčil. „Ak vám môžem dať malú radu, pane – môžem?"

„No?"

„Ide jednoducho o to, že mylady vždy licituje vyššie, než má na ruke."

Toto už zachádzalo priďaleko. Tak ma to zarazilo, že mi ponožka vypadla z ruky. Napokon, uzavrieť so sluhom neškodnú malú stávku o sprepitnom je jedna vec, no keď s vami začne intrigovať, vtedy treba povedať dosť.

„Dobre, Jelks. To už stačí."

„Dúfam, že ste sa neurazili, pane. Chcem povedať len toľko, že budete hrať proti mylady. Ona hrá vždy s majorom Haddockom."

„S majorom Haddockom? Myslíte majora Jacka Haddocka?"

„Áno, pane."

Všimol som si, že keď Jelks hovoril o tomto mužovi, konček nosa sa mu pohŕdavo chvel. Pri lady Turtonovej to bolo ešte horšie. Zakaždým, keď povedal mylady, vyslovil to okrajom pier, ako keby cmúľal citrón a v hlase mu znel jemný výsmešný podtón.

„Teraz ma ospravedlňte, pane. *Mylady* bude dolu o

siedmej. Aj *major Haddock* a ostatní.“ Prešmykol sa cez dvere a v izbe zostala po ňom akási vlhkosť a nepatrný pach alpy.
Krátko po siedmej som vošiel do hlavného salónu a lady Turtonová, krásna ako vždy, vstala, aby ma privítala.
„Nebola som si istá, či prídete,“ povedala tým svojím čudne spevavým hlasom. „Môžete mi ešte raz povedať, ako sa voláte?“
„Obávam sa, že som vás vzal priveľmi za slovo, lady Turtonová. Dúfam, že je to v poriadku.“
„Prečo nie?“ povedala. „V dome je štyridsaťsedem spální. Toto je môj manžel.“
Spoza chrbta jej vystúpil nevysoký muž a povedal: „Viete, som veľmi rád, že ste sa uvoľnili.“
Milo a prívetivo sa usmial a keď mi podal ruku, z prstov som hneď vycítil náznak priateľstva.
„Slečna Carmen La Rosa,“ povedala lady Turtonová.
Bola to urastená žena, ktorá vyzerala, akoby mala čosi do činenia s koňmi. Kývla mi hlavou a hoci som už napoly vystrel ruku, ona mi svoju nepodala, takže som musel zmeniť pohyb ruky a pošúchal som si nos.
„Ste prechladnutý?“ spýtala sa. „Je mi vás ľúto.“
Slečna Carmen La Rosa sa mi nepáčila.
„A toto je Jack Haddock.“
Tak trochu som ho poznal. Bol riaditeľom spolkov (nech to už znamená čokoľvek) a známy člen vyššej spoločnosti. Už niekoľkokrát som ho spomenul vo svojej rubrike, no nikdy som ho nemal rád, a to, myslím, hlavne preto, že mi boli všetci, čo zaťahovali svoje vojenské

hodnosti do súkromného života – najmä majori a plukovníci – veľmi podozriví. Ako tam stál v smokingu s čistokrvnou živočíšnou tvárou, čiernym obočím a veľkými bielymi zubami, vyzeral tak pekne, až to bolo trochu neslušné. Keď sa usmieval, dvíhal hornú peru, odhaľoval zuby a úsmev mal na tvári aj teraz, keď mi podával zarastenú počernú ruku.

„Dúfam, že o nás napíšete v tej vašej rubrike čosi pekné."

„To by mal," povedala lady Turtonová, „lebo ináč nahovorím o ňom kadečo nepekné na prvej strane svojich novín."

Zasmial som sa, no oni traja – lady Turtonová, major Haddock a Carmen La Rosa – sa už odo mňa odvrátili a usadili sa späť na pohovku. Jelks mi podal pohárik a sir Basil ma zľahka viedol na druhý koniec miestnosti, aby sa tam so mnou v pokoji pozhováral. Lady Turtonová podchvíľou volala na manžela, aby jej niečo priniesol – ešte jedno martini, cigaretu, popolník, vreckovku – no vždy, keď už napoly vstal, ho pozorný Jelks predbehol a urobil to zaňho.

Bolo jasné, že Jelks má svojho pána rád, rovnako ako bolo jasné, že nenávidí jeho manželku. Zakaždým, keď pre ňu čosi robil, pohŕdavo mykol nosom a zovrel pery, až sa mu stiahli ako sliepke ritka.

Naša hostiteľka posadila pri večeri oboch svojich priateľov, Haddocka a Carmen La Rosa z obidvoch strán k sebe. Vďaka tomuto nekonvenčnému rozmiestneniu sme sa so sirom Basilom ocitli na druhom konci stola, kde sme mohli pokračovať v príjemnom rozhovore o

maliarstve a sochárstve. Teraz mi už bolo jasné, že major je do mylady celý pobláznený. A hoci to nerád hovorím, vyzeralo to tak, akoby aj tá La Rosa na ňu poľovala.
Zdalo sa mi, že celé toto divadielko hostiteľku baví. No nebavilo to jej manžela. Všimol som si, že po celý čas, čo sme sa zhovárali, sledoval tú ich malú hru; myšlienkami bol často vzdialený od predmetu nášho rozhovoru a zastavoval sa v polvete, pričom mu oči blúdili na druhý koniec stola a so žiaľom sa sústreďovali na tej krásnej hlave s čiernymi vlasmi a čudne rozochvenými nosnými dierkami. Nemohol som nezbadať, aká je rozjarená, ako jej pri rozhovore ruka podchvíľou spočinie na majorovom lakti a ako druhá žena, tá, čo má azda čosi do činenia s koňmi, neustále vraví: „Nata-li-a! No tak, Nata-li-a, počúvaj ma!“
„Zajtra,“ povedal som, „mi musíte ukázať sochy, čo máte v záhrade.“
„Pravdaže,“ povedal, „rád“. Znovu vrhol pohľad na manželku a v očiach mal akýsi prosebný výraz, ktorý bol neopísateľne žalostný. Bol to v každom smere taký mierny a pasívny muž, že ešte aj teraz mám pred sebou jeho oči, v ktorých nebol ani hnev, ani hrozba a ani náznak výbušnej povahy.
Po večeri ma bez okolkov zavolali ku kartárskemu stolu a hral som so slečnou Carmen La Rosa proti majorovi Haddockovi a lady Turtonovej. Sir Basil ticho sedel s knihou na pohovke.
Na samej hre nebolo nič nezvyčajné; bola všedná a dosť monotónna. Zato Jelks mi šiel na nervy. Celý večer sa

ponevieral okolo nás, vysýpal popolníky, spytoval sa, či máme čo piť a nazeral nám do kariet. No pochyboval som, či vôbec na ne dovidel, pretože bol očividne krátkozraký a ako možno viete, možno nie, tu v Anglicku majordómovia nesmú nosiť okuliare – a keď sme už pri tom, ani fúzy. To je posvätné, nemenné pravidlo a aj veľmi rozumné, hoci celkom dobre nechápem, na čo je to dobré. Predpokladám, že s fúzmi by majordóm priveľmi vyzeral ako gentleman a s okuliarmi zase ako Američan, no a kam by sme takto došli? V každom prípade Jelks po celý večer šiel na nervy, rovnako ako mylady, ktorú ustavične volali z novín k telefónu.

O jedenástej odtrhla oči od kariet a povedala: „Basil, je čas, aby si si šiel ľahnúť."

„Áno, drahá, asi áno." Zatvoril knihu, vstal, chvíľku zostal stáť a sledoval hru.

„Hrá sa vám dobre?" spýtal sa.

Nikto mu neodpovedal, tak som sa ozval ja: „Je to príjemná hra."

„To som rád. Jelks sa o vás postará."

„Aj Jelks si môže ísť ľahnúť," povedala manželka.

Cítil som, ako major vedia mňa dýcha nosom, ako karty jedna za druhou dopadajú na stôl a potom zvuk Jelksových krokov, keď sa šuchtal po koberci k nám.

„Nechceli by ste, mylady, aby som radšej zostal?"

„Nie. Choď spať. Aj ty, Basil."

„Áno, drahá. Dobrú noc. Dobrú noc vám všetkým." Jelks mu otvoril dvere, sir Basil pomaly vyšiel a majordóm za ním.

Len čo sme dohrali ďalšie kolo, povedal som, že aj ja si chcem ísť ľahnúť.
„Dobre," povedala lady Turtonová. „Dobrú noc."
Vyšiel som hore do izby, zamkol som dvere, vzal som si pilulku a šiel som spať.
Na druhý deň ráno, v nedeľu, som vstal okolo desiatej, obliekol sa a zišiel dolu na raňajky. Sir Basil tam už bol a Jelks mu servíroval grilované obličky so slaninkou a opečenými paradajkami. Potešil sa, keď ma uvidel, a navrhol mi, že hneď po raňajkách by sme si mohli spraviť dlhú prechádzku po parku. Povedal som mu, že nikdy ma väčšmi nepotešilo.
O pol hodiny sme vyrazili a nemáte predstavu, ako mi odľahlo, že som sa dostal z toho domu von na vzduch. Bol jeden z tých teplých slnečných dní, aké sa občas vyskytnú v strede zimy po daždivej noci, slnko svietilo prekvapivo jasne a bolo úplné bezvetrie. Holé stromy vyzerali v slnečnom svite nádherne, z konárov kvapkala voda a vlhké plochy naokolo sa trblietali ako diamanty. Na oblohe plávalo zopár ľahkých obláčikov^
„Aký krásny deň!"
„Áno, je krásny deň."
Počas prechádzky sme si už takmer nepovedali ani slovo; nebolo treba. Ale povodil ma všade a všetko som si poprezeral – obrovské šachové figúrky a zvyšok topiária. Zdobené záhradné besiedky, bazény, vodomety, detské bludisko zostrihané z vetvičiek hrabov a líp, takže sa dalo používať len v lete, keď obrástli listami, kvetinové záhony, skalky, skleníky s viničom a nektárinkami. A,

samozrejme, sochy. Sochami z bronzu, žuly, vápenca a dreva tam bola zastúpená väčšina súčasných európskych sochárov a hoci bolo príjemné vidieť ich, ako sa vyhrievajú a ligocú na slnku, predsa len sa mi zdalo, že sa do toho obrovského symetrického prostredia akosi nehodia.

„Neodpočinieme si na chvíľku?“ spýtal sa sir Basil, keď sme sa prechádzali už vyše hodiny. A tak sme si sadli na bielu lavičku pri jazierku s leknami, v ktorom plávali kapry a zlaté rybky, a zapálili sme si cigarety. Boli sme na svahu, dosť ďaleko od domu a pod nami sa ako obrázok z akejsi starej knižky o záhradnej architektúre črtal krásny štvorcový a kruhový ornament zo živých plotov, trávnikov, terás a vodometov.

„Môj otec kúpil tento majetok tesne predtým, ako som sa narodil,“ povedal sir Basil. „Žijem tu od narodenia a poznám tu každú piaď zeme. Zo dňa na deň to tu čoraz väčšmi milujem.“

„V lete tu musí byť nádherne.“

„Ach, to iste. Mali by ste sem prísť v máji a v júni. Sľúbite mi to?“

„Pravdaže,“ povedal som. „Veľmi rád prídem,“ a kým som to vravel, sledoval som v diaľke medzi kvetinovými záhonmi ženu v červenom. Videl som ju, ako hojdavým krokom prechádza cez široký trávnik, sprevádzaná nevýrazným tieňom, a keď trávnik prešla, zabočila doľava a pustila sa pozdĺž vysokej steny zo zostrihaných tisov, až kým nedošla k ďalšiemu menšiemu okrúhlemu trávniku, v strede ktorého stála socha.

„Záhrada nie je taká stará ako dom," vravel sir Basil. „Založil ju na začiatku osemnásteho storočia istý Francúz menom Beaumont, ten istý, čo projektoval Levens vo Westmorlande. Najmenej rok mu tu robilo dvestopäťdesiat chlapov."

K žene v červených šatách sa teraz pridal akýsi muž, stáli oproti sebe vo vzdialenosti asi jedného, metra uprostred celej tejto záhradnej panorámy na malom okrúhlom trávniku a zrejme sa zhovárali. Muž držal v rukách malý čierny predmet.

„Ak vás to zaujíma, ukážem vám účty, ktoré predložil Beaumont starému vojvodovi, keď to tu budoval."

„Rád by som si ich prezrel. Musí to byť veľmi zaujímavé."

„Platil robotníkom šiling na deň a pracovali denne desať hodín."

V jasnom slnečnom svetle nebolo ťažké sledovať pohyby a gestá dvoch postáv na trávniku. Teraz sa obrátili k soche a akosi posmešne na ňu ukazovali, bolo jasné, že sa smejú a robia si žarty z jej tvaru. Spoznal som, že ide o jednu z drevených sôch Henryho Moora, tenký, hladký, mimoriadne pekný kus s dvoma či troma dierami a množstvom čudných výčnelkov.

„Keď Beaumont zasadil tisy, z ktorých sú šachové figúrky a ostatné veci, vedel, že najmenej sto rokov nepodrastú a nerozkošatia sa. Zdá sa, že v dnešných časoch nemáme pri plánovaní tú trpezlivosť. Čo vy na to?"

„Nie," povedal som. „Nemáme."

Vysvitlo, že čierny predmet v mužových rukách je fotoaparát; teraz o krok ustúpil a fotografoval ženu vedia sochy Henryho Moora. Stavala sa do rozličných póz a pokiaľ som dobre videl, všetky boli smiešne a mali vyvolať úsmev. Raz si ovinula ruku okolo jedného dreveného výčnelku a pritisla sa k nemu, druhý raz sa vyšplhala hore, posadila sa bokom ako v sedle a v ruke držala imaginárne opraty. Vysoká tisová stena ich chránila pred pohľadmi z domu, vlastne zovšadiaľ okrem tohto malého návršia, na ktorom sme sedeli. Mohli sa pokojne domnievať, že ich nik nevidí, a aj keby sa pozreli týmto smerom – čo bolo proti slnku – pochybujem, že by si všimli dve malé nehybné postavy na lavičke pri jazierku.

„Viete, mám rád tieto tisy," povedal sir Basil. „Ich farba pôsobí v záhrade nádherne, oči si pri nej odpočinú. A v lete sa vďaka nim tieto osvetlené priestranstvá členia na malé úseky a človek lepšie vychutná ich pôvab. Všimli ste si rozličné odtiene zelene na plochách a hranách každého zostrihaného stromu?"

„Sú krásne, naozaj."

Teraz ako keby muž žene čosi vysvetľoval a ukazoval na sochu Henryho Moora, a podľa toho, ako zakláňali hlavy, by som povedal, že sa zasa smejú. Muž ďalej čosi ukazoval a žena prešla dozadu za drevenú sochu, zohla sa a vopchala hlavu do jedného z jej otvorov. Povedal by som, že socha pripomínala malého koňa, no bola užšia a z miesta, kde som sedel, som ju videl z oboch strán – vľavo trčalo ženino telo, vpravo hlava. Pripomínalo mi to ten

žart na pláži, kde vsuniete hlavu do otvoru panelu a dáte sa vyfotografovať ako tučná dáma. Muž ju fotografoval.
„A ešte čosi k tým tisom," pokračoval sir Basil. „Na začiatku leta, keď vyženú mladé výhonky…" V tej chvíli sa odmlčal, vystrel sa, trochu sa predklonil a zrazu som zazrel, ako celý zmeravel.
„Áno," povedal som, „a keď vyženú mladé výhonky…?"
Muž ženu odfotografoval, no ona mala hlavu ešte vždy v otvore a videl som, ako si muž založil ruky za chrbát (zároveň aj fotoaparát) a kráča k nej. Potom sa naklonil nad jej tvár, dotýkal sa jej, vzal ju do dlaní a medzi tým ju, ako sa nazdávam, niekoľko ráz pobozkal, alebo niečo také. V tichu, čo nasledovalo, sa mi zamarilo, že počujem, ako k nám cez slnkom zaliatu záhradu dolieha slabý, vzdialený, zvonivý ženský smiech.
„Nevrátime sa späť do domu?" spýtal som sa.
„Späť do domu?"
„Áno, nevrátime sa späť a nevypijeme si pred obedom pohárik?"
„Pohárik? Áno, vypijeme si." Ale ani sa nepohol. Sedel nehybne, myšlienkami bol ďaleko odo mňa a uprene hľadel na obe postavy. Aj ja som na ne pozeral. Nevládal som od nich odtrhnúť pohľad. Bolo to, ako keď sa človek prizerá z veľkej diaľky na miniatúrne nebezpečné baletné číslo, vidíte tanečníkov a počujete hudbu, no nepoznáte záver, ani choreografiu, ani čo bude nasledovať, no fascinuje vás to a *musíte* sa pozerať.
„Gaudier Brzeska," povedal som. „Čo myslíte, kam by sa dopracoval, keby nebol zomrel taký mladý?"

„Kto?“
„Gaudier Brzeska.“
„Áno,“ povedal. „Pravdaže.“
Všimol som si, že sa deje čosi nezvyčajné. Žena mala hlavu ešte vždy v otvore, no začínala pomaly, čudne mykať telom zboka nabok, muž stál kúsok od nej, pozeral na ňu a ani sa nepohol. Zdalo sa, že odrazu tam stojí akosi rozpačito a podľa sklonu jeho hlavy a meravého napätého postoja by som povedal, že sa už nesmeje. Chvíľu nehybne stál, potom položil fotoaparát na zem, podišiel k žene a chytil ju za hlavu; celé sa to naraz podobalo skôr bábkovej hre než baletu, drobné drevené bábky na vzdialenej, slnkom zaliatej scéne s nepatrnými trhanými pohybmi, bláznivé a neskutočné divadlo.
Obaja sme mlčky sedeli na bielej lavičke a prizerali sa, ako drobná mužská bábka manipuluje so ženskou hlavou. Muž to robil jemne, o tom nebolo pochýb, pomaly a jemne, podchvíľou ustúpil, aby trochu porozmýšľal, a niekoľkokrát si čupol a preskúmal situáciu z iného uhla. Vždy, keď sa od nej vzdialil, žena začala znovu mykať telom a jej smiešne pohyby mi pripomínali psa, ktorému po prvý raz nasadili na krk obojok.
„Zasekla sa,“ povedal sir Basil.
Muž teraz prešiel na druhú stranu sochy, odkiaľ trčalo ženino telo, vystrel ruky a usiloval sa jej niečo spraviť s krkom. Potom, akoby ho to odrazu rozčúlilo, dva či tri razy ženu prudko potiahol za krk a tentoraz k nám ticho a jasne doľahol cez slnečný svit ženin hlas, piskľavý od

hnevu a či bolesti, možno od toho i onoho.
Kútikom oka som videl, ako sir Basil pokojne prikyvuje. „Raz som takto strčil do pohára so zaváraninou päsť," vravel, a nemohol som ju vytiahnuť.
Muž o pár metrov odstúpil, stál tam so spustenými rukami, hlavu vyvrátenú, rozčúlený a namrzený. Zdalo sa, akoby mu žena v tej svojej nepohodlnej polohe čosi vravela, či skôr čosi naňho kričala a aj keď bola v pevnom zovretí a mohla telom len mykať, nohy mala voľné a živo nimi hýbala a kopala.
„Rozbil som ten pohár kladivom a mame som povedal, že mi omylom spadol z poličky." Vyzeral už pokojnejší, nebol vôbec napätý, hoci hlas mu znel čudne nevýrazne. „Tuším by sme mali zísť dolu a pokúsiť sa im pomôcť."
„Azda by sme mali."
Nehýbal sa však. Vybral si cigaretu, zapálil si ju a použitú zápalku starostlivo vložil späť do škatuľky.
„Prepáčte," povedal. „Dáte si?"
„Ďakujem, hádam áno." Trochu obradne mi ponúkol cigaretu, pripálil mi a znovu vložil použitú zápalku do škatuľky. Potom sme vstali a pomaly sme vykročili dolu trávnatým briežkom.
Prešli sme klenutým priechodom v živom tisovom plote, mlčky sme podišli až k nim a naozaj sme ich prekvapili.
„Čo sa tu deje?" spýtal sa sir Basil. Hlas mu znel jemne, bola to taká desivá jemnosť, akú – som si istý – jeho žena ešte nepočula.
„Vopchala hlavu do toho otvoru a teraz ju nemôže vytiahnuť," vysvetľoval major Haddock. „Chápete, len

tak, zo žartu.“
„A načo?“
„Basil!“ skríkla lady Turtonová. „Neblázni! Urob niečo, no tak.“ Hýbať sa veľmi nemohla, no rozprávať áno.
„Je jasné, že musíme túto drevenú opachu zlomiť,“ povedal major. Na sivých fúzoch mal trochu rúžu, a ako keď maliar pridá navyše ťah štetcom, ktorý zničí dokonalú maľbu, ten rúž ho akosi zbavil všetkej mužnosti. Vyzeral smiešne.
„To myslíte zlomiť sochu od Henryho Moora?“
„Drahý pane, ináč odtiaľ lady nedostaneme. Bohvie, ako sa tam tá hlava mohla prešmyknúť, no jasné je, že ju nemôže dostať von. Zavadzajú jej uši.“
„Ach, jaj,“ vzdychol si sir Basil. „To je ale veľká škoda. Môj krásny Henry Moore.“
V tej chvíli začala lady Turtonová manželovi veľmi nevyberane nadávať a ktovie, dokedy by to bolo trvalo, keby sa z tieňa odrazu nevynoril Jelks. Potichu sa prikradol po trávniku a zostal stáť v úctyhodnej vzdialenosti od sira Basila, akoby čakal na jeho pokyny. Jeho čierne šaty vyzerali v rannom slnku veľmi smiešne. So stredovekou ružovobielou tvárou a bielymi rukami sa ponášal na nejaké malé mrzuté zvieratko, ktoré celý život prežilo v diere pod zemou.
„Môžem vám nejako pomôcť, sir Basil?“ Hlas mu znel nevzrušené, no myslím, že sa netváril veľmi pokojne. Keď pozrel na lady Turtonovú, v očiach mu žiarili malé radostné ohníky.
„Áno, Jelks, môžeš. Vráť sa a prines mi pílku alebo niečo,

čím môžem rozrezať toto drevo.“
„Mám zavolať niektorého z chlapcov, sir Basil? William je dobrý tesár.“
„Nie, urobím to sám. Len prines nástroje – a ponáhľaj sa.“
Kým čakali na Jelksa, vzdialil som sa, pretože som už ďalej nechcel počúvať, ako lady Turtonová nadáva manželovi. Ale vrátil som sa práve vtedy, keď sa majordóm vracal, teraz už sprevádzaný tou druhou ženou, Carmen La Rosa, ktorá sa vrhla rovno k hostiteľke.
„Nata–li–a! Drahá Nata–li–a! Čo ti to urobili?“
„Drž zobák,“ povedala jej lady Turtonová. „A nezavádzaj, dobre?“
Sir Basil stál tesne pri ženinej hlave, čakal na Jelksa. Jelks sa blížil pomaly, v jednej ruke niesol pílku, v druhej sekeru a zostal stáť asi meter pred sirom Basilom. Potom vystrel obidve ruky s nástrojmi, aby si jeho pán mohol vybrať, a na krátku chvíľu – nie viac ako dve–tri sekundy – nastalo ticho plné vyčkávania a akurát vtedy som upieral pohľad na Jelksa. Zbadal som, že ruku so sekerou pristrčil o nepatrný kúsok bližšie k sirovi Basilovi. Bol to taký jemný pohyb, až bol takmer nebadateľný – jemné, pomalé a utajené gesto, náznak ponuky, chlácholivej ponuky, sprevádzanej možno sotva badateľne vyhrnutými obrvami.
Nie som si istý, či si to sir Basil všimol, ale váhal a ruka so sekerou sa znovu posunula dopredu a takmer to pripomínalo trik s kartami, keď ‚muž, čo drží karty v rukách, vyhlási: „Vezmite si hociktorú!“ a človek si

zakaždým vyberie tú, ktorú mu chce ten druhý vnútiť. Sir Basil uchopil sekeru. Videl som, ako zasnene vystrel ruku, vzal ju od Jelksa a vo chvíli, keď ucítil, že prstami zviera porisko, akoby pochopil, čo sa od neho žiada, a ožil.

To, čo nasledovalo, bolo pre mňa ako tá strašná chvíľa, keď človek vidí, ako vybehlo dieťa na ulicu, auto sa naňho rúti a človek môže iba pevne zovrieť oči a čakať, kým sa nerozľahne zvuk a z neho sa dozvie, čo sa stalo. Chvíľa čakania sa mení na dlhý jasnozrivý časový úsek, keď sa človeku na čiernom pozadí mihajú žlté a čierne body a keď zase otvorí oči a zazrie, že nik sa nezabil, ani nezranil, už to na veci nič nemení, lebo on to už všetko prežil až do špiku kostí.

Aj ja som to všetko prežil – do najmenších podrobností – a oči som otvoril až vtedy, keď sir Basil hlasom ešte tichším než zvyčajne jemne zahriakol majordóma.

„Ale, Jelks," povedal a ja som naňho pozrel a uvidel som, že stojí absolútne pokojne, ešte vždy drží v rukách sekeru a vedia neho trčí z otvoru sochy hlava lady Turtonovej, no teraz má strašnú tvár, popolavosivú, ústa sa jej otvárajú a zatvárajú a vychádza z nich akýsi klokotavý zvuk.

„Pozri, Jelks," povedal sir Basil. „Čo ti to len zišlo na um? Je to priveľmi nebezpečné. Podaj mi pílu." A kým vymieňal nástroje, po prvý raz som si všimol, že sa mu na lícach zjavil rumenec a vyššie, pri kútikoch očí, sa mu mihli vrásky úsmevu.

ZVUKOVÝ PRÍSTROJ

Bol teplý letný večer a Klausner rýchlo prešiel prednou bránkou a kráčal ďalej popri dome dozadu do záhrady, až k drevenému prístrešku, odomkol, vošiel dnu a zavrel za sebou dvere. Miestnosť vnútri prístrešku bola nevymaľovaná. Naľavo oproti stene dlhý drevený pracovný stôl a na ňom medzi rozhádzanými drôtmi, batériami a neveľkými ostrými nástrojmi stála čierna, asi meter dlhá debna tvaru detskej truhly.

Klausner prešiel miestnosťou k debne. Vrchnák bol odklopený a on sa zohol a začal prehrabávať v spleti pestrofarebných káblikov a strieborných rúročiek a prezerať si ju. Zdvihol kúsok papiera, ktorý ležal vedľa debny, dôkladne ho preskúmal, potom ho položil, zahľadel sa do debničky a začal ohmatávať káblíky; zľahka ich potiahol, aby vyskúšal, či pevne držia, potom pozrel na papier, znovu do debničky, zase na papier, kontroloval každý drôtik. Trvalo mu to zhruba hodinu.

Potom položil ruku na prednú stranu debničky, kde sa nachádzali tri číselníky, a začal ich krútiť, pričom neprestajne sledoval pohyb zariadenia v debničke. Celý ten čas sa potichu zhováral sám so sebou, prikyvoval, občas sa usmial, neprestajne pohyboval rukami, rýchlo, šikovne manipuloval vnútri debny prstami a ak natrafil na čosi problematické či komplikované, čudne vykrúcal ústa a vravel si: „Áno… Áno… A teraz tento… Áno… Áno. Ale je to správne? Je to – kde mám nákres? Aha, áno… pravdaže… áno, áno… správne… A teraz…

dobre… dobre… áno… áno, áno, áno.“ Bol vrcholne sústredený, jeho pohyby boli rýchle: vtom, ako pracoval, bola akási naliehavosť, dychtivosť, mocné, potláčané vzrušenie.
Odrazu začul na štrkovom chodníku kroky; ako sa dvere otvárali, vystrel sa a rýchle obrátil; dnu vošiel vysoký muž. Scott. Bol to iba Scott, ten lekár.
„Tak, tak, tak,“ povedal doktor. „Tak tu sa skrývate po večeroch?“
„Dobrý večer, pán doktor,“ pozdravil Klausner.
„Náhodou som šiel okolo,“ povedal mu doktor, „tak som sa prišiel na vás pozrieť. V dome nebolo nikoho, a tak som zašiel sem. Čo je s vaším hrdlom?“
„V poriadku. Už je dobré.“
„Keď som už tu, môžem sa vám naň pozrieť.“
„Nemusíte sa trápiť, ďakujem. Som už celkom zdravý. Je mi dobre.“
Doktor vycítil napätie, ktoré v miestnosti panovalo. Pozrel na čiernu debničku na stole, potom preniesol pohľad na muža. „Máte na hlave klobúk,“ poznamenal.
„Ach, naozaj?“ Klausner siahol po klobúku, sňal si ho a položil na stôl.
Doktor pristúpil bližšie, zohol sa a nakúkal do debničky. „Čo je to?“ spýtal sa. „Robíte si rádio?“
„Nie, iba si krátim čas.“
„Vnútri to vyzerá dosť komplikovane.“
„Áno.“ Klausner pôsobil napäto a roztržito.
„Čo je to?“ spýtal sa doktor. „Vyzerá to dosť hrôzostrašne.“

„Je to len taký nápad.“
„Áno?“
„Má to čosi spoločné so zvukom, to je všetko.“
„Ale, človeče! Nemáte toho za celý deň v práci dosť?“
„Mám rád zvuky.“
„Vyzerá to tak.“ Doktor podišiel k dverám, obzrel sa a povedal: „Dobre, nebudem vás rušiť. Som rád, že vás už hrdlo netrápi.“ No naďalej stál ä hľadel na debničku; pozoruhodná komplikovanosť jej vnútra ho fascinovala, rád by vedel, čo má tento jeho čudácky pacient za lubom.
„Načo to vlastne je?“ spýtal sa. „Zaujalo ma to.“
Klausner pozrel na debničku, potom na doktora, nato zdvihol ruku a začal si zľahka šúchať pravé ucho. Nastalo ticho. Doktor stál pri dverách, čakal, usmieval sa.
„Dobre teda, prezradím vám to, ak vás to zaujíma.“ Znovu nastalo ticho a doktor vycítil, že Klausner nevie, ako začať.
Prestupoval z nohy na nohu, mykal sa za ucho, pozeral do zeme, až napokon pomaly povedal:
„Nuž, to máte tak… teoreticky je to veľmi jednoduché, naozaj. Ľudské ucho… chápete, že nemôže zachytiť všetky zvuky. Sú zvuky, ktoré majú takú nízku či takú vysokú frekvenciu, že ich nemôžeme počuť.“
„Áno,“ povedal doktor. „Tak je.“
„Nuž, zjednodušene povedané, nijaký tón, ktorý dosahuje viac ako pätnásťtisíc kmitov za sekundu nepočujeme. Psi majú lepší sluch ako my. Viete, že dostať píšťalku, ktorej zvuk má takú vysokú frekvenciu, že ho ani nepočujete? No pes ho počuje.“

„Viem, videl som tú píšťalku," povedal doktor. „Pravdaže ste videli. Na stupnici smerom hore je tón – povedzme vibrácia, ak chcete, no ja ho radšej nazývam tónom –ktorý je vyšší ako ten z píšťalky. Ani ten nemôžeme počuť. A nad ním, na stupnici vyššie, je ďalší a ďalší tón, nepretržitý sled tónov… nekonečné množstvo tónov… je tam taký vysoký tón – milión kmitov za sekundu, lenže my ho nepočujeme – a tak ďalší tón milión ráz vyšší ako predchádzajúci… a tak ďalej a tak ďalej, vyšší a vyšší, pokiaľ to môžeme vyjadriť číslami, a to je… nekonečnosť… večnosť… čosi za hviezdami."

Klausner sa čoraz väčšmi rozohňoval. Bol to nízky, útly človek, nervózny, s trhanými pohybmi, jednostaj pohyboval rukami. Veľkú hlavu nakláňal k ľavému plecu, akoby mu ju tenký krk nevládal držať, ako sa patrí. Tvár mal hladkú a bledú, takmer bielu a svetlosivé oči, žmurkajúce za okuliarmi v kovovom ráme, mali roztržitý, nesústredený pohľad, upretý do diaľky. Bol to útly, nervózny človiečik s trhanými pohybmi, skôr nočný motýľ ako živý človek, zasnený a zmätený; vedel byť odrazu vzrušený a čulý; doktor mal teraz pri pohľade na čudne bledú tvár a na svetlosivé oči pocit, akoby tento človiečik bol kdesi inde, v akejsi obrovskej nezmerateľnej diaľke, akoby jeho duch blúdil kdesi veľmi, veľmi ďaleko od tela.

Doktor čakal, že bude pokračovať. Klausner si vzdychol a pevne zovrel ruky. „Verím," povedal už pomalšie, „že okolo nás existuje celý svet zvukov, ktoré nemôžeme zachytiť. Možno tam hore pri vysokých frekvenciách,

ktoré nepočujeme, vzniká nová, vzrušujúca hudba s nevtieravou harmóniou a s drsnými akordmi, hudba taká silná, že keby naše uši boli schopné vnímať tie tóny, mohli by sme sa z toho zblázniť. Môže tam byť niečo… hoci to nevieme, no môže tam byť…“

„Nuž hej,“ povedal doktor. „No nie je to veľmi pravdepodobné.“

„Prečo nie? Prečo nie?“ Klausner ukázal na muchu, ktorá sedela na kotúči medeného drôtu, čo ležal na pracovnom stole. „Vidíte tú muchu? Aký zvuk teraz vydáva? Nič nepočujeme. Ale hoci to nevieme, tento živočích predsa len možno vydáva šialený piskot, alebo breše, či kráka, alebo si pospevuje veľmi vysokým tónom. Má ústa, no nie? A má hrdlo!“

Doktor pozrel na muchu a usmial sa. Ešte vždy stál pri dverách s rukou na kľučke. „Nuž,“ poznamenal, „tak to si chcete overiť?“

„Pred časom,“ pokračoval Klausner, „som si zhotovil taký jednoduchý prístroj, ktorý ma presvedčil o existencii mnohých zvláštnych nepočuteľných zvukov. Často som tu sedával a hľadel na prístrojovú ihlu, ktorá zaznamenávala, že ovzdušie je presiaknuté zvukovými vibráciami, hoci ja som nič nepočul. A *tieto* zvuky chcem počuť. Chcem vedieť, odkiaľ pochádzajú a kto alebo čo ich vydáva.“

„A tamten prístroj na stole,“ povedal doktor, „ten vám má umožniť, aby ste tie zvuky počuli?“

„Možno. Ktovie? Doteraz sa mi to nepodarilo. Urobil som v ňom zopár úprav a dnes večer to chcem znovu skúsiť.

Tento prístroj," vravel a dotýkal sa ho rukami, „je zhotovený tak, že zachytí kmitočet, ktorý je pre ľudské ucho privysoký, a premení ho na stupnicu tónov, ktoré sa dajú počuť. Ladím to takmer ako rádio."
„Ako to myslíte?"
„Je to jednoduché. Dajme tomu, že chcem počuť piskot netopiera. Je to pomerne vysoký tón – má okolo tridsaťtisíc kmitov za sekundu. Priemerné ľudské ucho nie je schopné celkom ho zachytiť. A tak teda: keby v tejto miestnosti teraz poletoval nejaký netopier a ja by som svoje zariadenie naladil na kmitočet tridsaťtisíc, počul by som piskot toho netopiera veľmi zreteľne. Dokonca by som počul aj správny tón – napríklad fis alebo bé, ibaže v oveľa nižšej stupnici. Chápete?"
Doktor pozrel na dlhú čiernu debnu, pripomínajúcu truhlu.
„A dnes večer sa to chystáte vyskúšať?"
„Áno."
„Nuž teda, veľa šťastia." Pozrel na hodinky. „Preboha!" zvolal. „Musím letieť. Do videnia a ďakujem, že ste mi o tom porozprávali. Zase sa tu niekedy zastavím, čo máte nové." Doktor vyšiel a zavrel za sebou dvere.
Klausner ešte hodnú chvíľu manipuloval s drôtikmi v čiernej debničke; potom sa narovnal a potichu vzrušene zašepkal: „Tak poďme na to ešte raz… teraz to vynesieme do záhrady… možno potom… možno… príjem bude lepší. Teraz to zdvihneme… opatrne… ach bože, to je ťarcha!" Niesol prístroj k dverám a tam zistil, že ak ho nepoloží, dvere neotvorí, a tak ho odniesol späť, položil

na stôl, otvoril dvere a potom ho už horko–ťažko vyniesol do záhrady. Opatrne položil debničku na drevený stolík na trávniku. Potom sa vrátil do prístrešku a vzal slúchadlá. Zapojil koncovku zo slúchadiel do prístroja a nasadil si ich na uši. Rukami pohyboval rýchle a presne. Bol vzrušený, hlasno dychčal. Jednostaj si čosi mrmlal, utešoval a povzbudzoval sa, akoby sa bál – bál, že prístroj nebude fungovať, a bál sa aj toho, čo sa stane, ak bude fungovať.

Ako tak stál v záhrade pri drevenom stolíku, bledý, drobný a krehký, pripomínal zostarnuté suchotinárske dieťa v okuliaroch. Slnko zapadlo. Bolo bezvetrie, navôkol vládlo ticho. Z miesta, kde stál, videl ponad nízky plot do vedľajšej záhrady; kráčala tam žena s košíkom na kvety cez ruku. Chvíľu na ňu pozeral, no myšlienkami bol niekde inde. Potom sa zvrtol k debničke na stole a stisol vypínač na prednej strane. Ľavú ruku položil na regulátor hlasitosti a pravú ruku mal na gombíku, pomocou ktorého sa pohybovala ručička na veľkej strednej stupnici, ako keď sa na rádioprijímači volí vlnová dĺžka. Na stupnici boli čísla v rade pásem, začínajúc od pätnásťtisíc až po milión.

Klausner sa skláňal nad prístrojom. Hlavu nachýlil nabok v napätom postoji poslucháča. Pravou rukou krútil gombíkom. Ručička na stupnici sa pomaly presúvala, tak pomaly, že jej pohyb bolo sotva vidieť, a v slúchadlách začul slabý trhaný praskot.

Za týmto praskavým zvukom zachytil vzdialený bzukot – zvuk samotného prístroja, a to bolo všetko. Ako

počúval, mal čudný pocit, zdalo sa mu, že uši sa mu naťahujú a vzďaľujú od hlavy a spája ich s ňou iba tenký pevný drôtik – ako tykadlá – a že drôtiky sú čoraz dlhšie a uši mu stúpajú stále vyššie a vyššie na tajné a zakázané územie, do nebezpečného priestoru ultrazvuku, kam sa doteraz ešte nijaké ucho nedostalo, kam nemalo právo dostať sa.

Drobná ručička sa pomaly posúvala po stupnici a odrazu začul výkrik, zdesený prenikavý výkrik; strhol sa, spustil ruky a zachytil sa okraja stola. Poobzeral sa, akoby čakal, že zbadá toho, čo vykríkol. Okrem ženy vo vedľajšej záhrade – a tá to istotne nebola – nebolo vidieť nikoho. Žena bola zohnutá, strihala žlté ruže a kládla si ich do košíka.

Znovu to začul – neľudský výkrik, ktorý akoby nevychádzal z hrdla, prenikavý a krátky, veľmi zreteľný a chladný. V tom tóne akoby bolo čosi kovové, čosi podobné ešte nikdy nepočul. Klausner sa obzrel, inštinktívne hľadal, odkiaľ ten zvuk prichádza. Okrem ženy v susednej záhrade však nikoho nevidel. Všimol si, ako sa načiahla, jednou rukou zovrela prstami stonku ruže a nožnicami ju prestrihla. Znovu začul ten výkrik.

Ozval sa presne v tej chvíli, keď nožnice prestrihli stonku ruže.

Nato sa žena vystrela, uložila nožnice do košíka s ružami, zvrtla sa a chystala sa preč.

„Pani Saundersová!“ zvolal od vzrušenia naliehavým hlasom Klausner. „Pani Saundersová, prosím vás!“

Keď sa žena obzrela, zbadala vedia v záhrade svojho

suseda – čudného, neveľkého človiečika so slúchadlami na ušiach, ako máva rukami a volá na ňu tak vzrušene a hlasne, až sa zľakla.
„Odstrihnite ešte jednu! Prosím vás, odstrihnite ešte jednu, rýchlo!“
Stála ako prikovaná a hľadela naňho. „Prečo, pán Klausner?“ nechápala. „Čo sa deje?“
„Prosím vás, poslúchnite ma,“ naliehal. „Odstrihnite ešte jednu ružu!“
Pani Saundersová sa vždy nazdávala, že jej sused je tak trochu čudák; teraz to vyzeralo, že sa načisto pomiatol. Uvažovala, či nemá zabehnúť domov a zavolať manžela. Nie, pomyslela si. Nie, je neškodný. Spravím mu po vôli.
„Pravdaže, pán Klausner, ak chcete,“ odvetila. Vybrala z košíka nožnice, zohla sa a odstrihla ešte jednu ružu. Strhol si slúchadlá a bežal k plotu, ktorý oddeľoval obe záhrady. „Dobre,“ povedal. „To stačí. Už nie. Prosím vás, už nestrihajte.“
Žena tam stála so žltou ružou v jednej a s nožnicami v druhej ruke a hľadela naňho.
„Niečo vám poviem, pani Saundersová,“ povedal, „niečo, čomu nebudete chcieť veriť.“ Uprene na ňu pozeral spoza hrubých okuliarov s rukami na plote. „Dnes večer ste nastrihali košík ruží. Ostrými nožnicami ste poprestrihovali živé bytosti a každá ruža, ktorú ste odstrihli, hrozne vykríkla. Vedeli ste o tom, pani Saundersová?“
„Nie,“ odpovedala. „Naozaj som to nevedela.“
„Je to pravda,“ pokračoval. Dýchal pomerne rýchlo, no

usiloval sa ovládnuť vzrušenie. „Počul som, ako kričali. Zakaždým, keď ste odstrihli ružu, začul som bolestný výkrik. Veľmi vysoký zvuk, ktorý má zhruba stotridsaťdvatisíc kmitov za sekundu. Vy ste ho nemohli počuť. Ale ja som ho počul."
„Naozaj, pán Klausner?" Usúdila, že k domu dobehne za päť sekúnd.
„Možno poviete," pokračoval, „že ružový ker nemá nijakú nervovú sústavu, a teda nič necíti a nemá ani hrdlo, takže nemôže kričať. Máte pravdu. Nemá. Aspoň nie také ako my.
Ale ako viete, pani Saundersová," tu sa nahol ponad plot a vzrušene šepkal, *„ako viete,* že ružový ker necíti bolesť, keď mu niekto prestrihne stonku, rovnako ako by ste ju cítili vy, keby vám niekto záhradnými nožnicami precvikol zápästie? *Ako viete?* Veď ruža žije, nie je tak?"
„Isteže, pán Klausner. Isteže – dobrú noc!" Rýchlo sa zvrtla a utekala cez záhradu k domu. Klausner sa vrátil k stolu. Nasadil si slúchadlá a chvíľu počúval. V prístroji čosi stále praskalo a bzučalo – a nič viac. Zohol sa k trávniku a chytil malú bielu sedmokrásku. Zovrel ju medzi palcom a ukazovákom a pomaly ju ťahal a krútil ňou, až sa stonka pretrhla.
Od chvíle, ako ju začal ťahať, až kým ju neodtrhol, počul – zreteľne to v slúchadlách počul – slabučký vysoký nárek, prekvapujúco bezduchý. Chytil ďalšiu sedmokrásku a spravil s ňou to isté. Znovu počul ten nárek, no tentoraz si nebol celkom istý, či vyjadruje *bolesť.* Nie, to nebola bolesť, bolo to prekvapenie. Alebo čo to

bolo? Vlastne to nevyjadrovalo ani jeden z pocitov či citov, známych ľudskej bytosti. Jednoducho to bol výkrik, neutrálny kamenný výkrik – jeden jediný tón bez akéhokoľvek citu, tón, ktorý nič nevyjadroval. S ružami to bolo také isté. Mýlil sa, keď sa nazdával, že ide o výkrik bolesti. Kvet zrejme necíti bolesť. Cíti čosi iné, nám neznáme – nazvime to trebárs pohyb, napätie či ťah, hocako.

Narovnal sa a dal si dolu slúchadlá. Stmievalo sa a všimol si, že v oknách všetkých okolitých domov sa zažali svetlá. Opatrne zdvihol zo stola čiernu debničku, odniesol ju do prístrešku a položil na pracovný stôl. Potom vyšiel, zamkol dvere a pobral sa k domu.

Na druhý deň ráno vstal, len čo sa rozvidnelo. Obliekol sa a šiel rovno do prístrešku. Vzal prístroj, oboma rukami si ho pritisol na hruď a klesajúc pod jeho váhou ho potkýnavo vyniesol von. Kráčal popri dome, prešiel bránou a pobral sa cez cestu do parku. Tam si oddýchol a poobzeral sa; potom kráčal ďalej až k veľkému stromu, buku, a položil prístroj na zem vedľa kmeňa. Rýchlo sa vrátil do domu, vzal z pivnice sekeru a odniesol ju do parku. Sekeru položil na zem k stromu.

Potom sa znovu poobzeral, nervózne poškuľujúc spoza hrubých okuliarov na všetky strany. Nikde ani živej duše. Bolo šesť hodín ráno.

Nasadil si slúchadlá a zapol prístroj. Chvíľu počúval známy slabý bzukot, potom zdvihol sekeru, naširoko sa rozkročil a zo všetkých síl zaťal sekerou do kmeňa stromu. Ostrie preniklo hlboko do dreva a zostalo tam; v

tej chvíli sa ozval v slúchadlách veľmi čudný zvuk. Bol to nový zvuk, také čosi ešte nepočul – hlboké dunenie, ostrý, nemelodický, ohlušujúci zvuk, nie taký krátky ako ten, čo vydávali ruže, ale ťahavý ako vzlyk, trval celú minútu a najprenikavejší bol vo chvíli, keď sekera zaťala do dreva, potom postupne strácal na intenzite, až kým nezanikol.

Klausner zhrozene hľadel na miesto, kde sekera vnikla do kmeňa; potom opatrne chytil porisko, uvoľnil ostrie, vytiahol sekeru a hodil ju na zem. Prstami sa dotkol zárezu, ktorý zostal v dreve po sekere, dotýkal sa jeho krajov a usiloval sa ich spojiť, aby ranu zacelil pričom jednostaj hovoril: „Strom… ach, strom… prepáč… je mi to veľmi ľúto… ale veď sa to zahojí… pekne sa to zahojí…“

Chvíľu tam stál a rukami sa dotýkal kmeňa mohutného stromu; potom sa odrazu zvrtol a náhlil sa z parku cez cestu a prednú bránu späť do domu. Podišiel k telefónu, vyhľadal v zozname číslo, vy krútil ho a čakal. Ľavou rukou pevne zvieral slúchadlo a pravou netrpezlivo klopkal po stole. Počul, ako telefón na druhom konci vyzváňa, potom začul šťuknutie, to zdvihli telefón, a ozval sa ospanlivý mužský hlas:

„Haló, počúvam.“

„Doktor Scott?“ spýtal sa Klausner.

„Áno. Pri telefóne.“

„Doktor Scott. Musíte hneď prísť, ale rýchlo, veľmi vás prosím.“

„Kto volá?“

„Tu Klausner, pamätáte sa, čo som vám včera večer hovoril o svojich pokusoch so zvukom a ako som dúfal, že sa mi hádam…“
„Áno, áno, pravdaže, ale čo sa stalo? Ste chorý?“
„Nie, nie som, ale…“
„Je pol siedmej,“ vravel doktor, „a vy mi voláte, hoci vám nič nie je?“
„Prosím vás, príďte. Príďte rýchlo. Chcem, aby to niekto počul. Ja sa z toho zbláznim! Nemôžem tomu uveriť…“
Doktor začul v jeho hlase zhrozený, takmer hysterický tón, taký istý tón poznal z hlasov ľudí, čo mu zavolali a povedali: „Stalo sa nešťastie. Príďte rýchlo.“ Pomaly sa spýtal: „Vážne chcete, aby som vstal a hneď prišiel k vám?“
„Áno, teraz. Hneď, prosím vás.“
„Dobre teda – prídem.“
Klausner sa posadil vedia telefónu a čakal. Usiloval sa spomenúť si, ako znel ten výkrik stromu, ale nedarilo sa mu to. Pamätal sa iba na to, že bol ohlušujúci a strašný a že ho naplnil hrôzou. Usiloval sa predstaviť si, aký zvuk by vydával človek, keby bol vraštený do zeme a ktosi by mu úmyselne zaťal malým ostrým predmetom do nohy tak, že by mu ostrie vniklo hlboko do rany a vklinilo sa tam. Bol by to azda rovnaký zvuk? Nie. Celkom iný. Zvuk stromu bol strašnejší než akýkoľvek známy ľudský zvuk práve preto, že bol taký zhrozený, neartikulovaný, akoby ani nevychádzal z hrdla. Klausner začal uvažovať o iných živých javoch a hneď mu zišlo na um pšeničné pole, lán, na ktorom sa týči rovná žltá a živá pšenica a po

ktorom napreduje kosačka, kosí stebla, päťsto stebiel za sekundu, za každučkú sekundu. Ach, bože, čo by to bol za zvuk! Spoločný výkrik päťsto pšeničných klasov a každú ďalšiu sekundu, keď padne ďalších päťsto klasov nový výkrik – nie, pomyslel si, na pšeničné pole s tým svojím prístrojom nepôjdem. Potom by som už nikdy nevzal do úst ani kúsok chleba. Ale čo zemiaky, kapusta, mrkva a cibuľa? A čo jablká? Ach, nie. S jablkami je to v poriadku. Keď dozrejú, samy popadajú zo stromu. Ak necháte jablká spadnúť a netrháte ich z konárov, nič im to nerobí. No so zeleninou to tak nie je. Napríklad zemiak. Určite vykríkne, rovnako ako mrkva, cibuľa, kapusta…
Počul, ako šťukla závora na prednej bráne, vyskočil, vyšiel von a zbadal doktora s čiernym kufríkom v ruke.
„Tak teda," povedal doktor. „Čo sa deje?"
„Poďte so mnou, doktor. Chcem, aby ste to počuli. Zavolal som vás, lebo iba vám som o tom povedal. Prístroj je tam za cestou, v parku. Pôjdete?"
Doktor naňho pozrel. Klausner vyzeral pokojnejšie, Nejavil známky šialenstva, či hystérie; bol iba znepokojený vzrušený.
Prešli cez cestu do parku a Klausner ho viedol k veľkému ruku, pri kmeni ktorého ležala dlhá čierna truhlička prístroja – a sekera.
„Prečo ste sem dovliekli ten prístroj?" spýtal sa doktor.
„Potreboval som strom. V záhrade nie sú vysoké stromy."
„A načo vám je tá sekera?"
„Hneď uvidíte. Ale teraz si, prosím vás, nasaďte

slúchadlá a počúvajte. Počúvajte pozorne a potom mi presne opíšte, čo počujete. Chcem si byť na istom…“
Doktor sa usmial, vzal slúchadlá a nasadil si ich. Klausner sa zohol a stisol spínač na paneli prístroja; potom zdvihol sekeru a rozkročil sa, chystal sa zaťať ju do stromu. Na chvíľu sa zháčil. %
„Počujete niečo?“ spýtal sa doktora.
„Čože?“
„Či niečo počujete?“
„Len bzukot.“
Klausner stál so sekerou v rukách a chcel sa zahnať, no keď si pomyslel, ako strom vykríkne, znovu sa zháčil.
„Na čo čakáte?“ spýtal sa doktor.
„Na nič,“ odpovedal Klausner, potom zdvihol sekeru zaťal ju do stromu a ako sa zahnal, mal pocit, že sa mu zachvela zem pod nohami. Ucítil, ako sa pohla zem, na ktorej stál, akoby sa v pôde posunuli korene stromu, no bolo už prineskoro, aby úder zadržal, ostrie sekery zasiahlo strom a zarylo sa hlboko do dreva. V tej chvíli sa vysoko nad ním rozľahol zvuk praskajúceho dreva a šum lístia, ktoré sa o seba navzájom trelo; obaja pozreli hore a doktor zvolal: „Pozor! Utekajte, človeče! Rýchlo, utekajte.“
Doktor si strhol slúchadlá a bleskovo odbehol, no Klausner stál ako očarený, civel na veľký, takmer dvadsaťmetrový konár, ktorý sa pomaly ohýbal, lámal a praskal a na najhrubšom mieste, kde vyrastal z kmeňa, sa odvalil. Konár sa zrútil dolu a Klausner v poslednej chvíli odskočil. Konár spadol na prístroj a rozmliaždil ho.

„Preboha!“ zvolal doktor, keď pribehol späť. „Minul vás len o vlások! Myslel som, že vás to zasiahlo!“
Klausner uprene hľadel na strom. Veľkú hlavu ovesil nabok a na hladkej bielej tvári sa mu zjavil napätý, zhrozený výraz. Pomaly podišiel k stromu a jemne vytiahol z kmeňa ostrie sekery.
„Počuli ste to?“ spýtal sa a zvrtol sa k doktorovi. Hovoril sotva čujne.
Doktor z behu a vzrušenia ešte vždy ledva lapal dych. „Čo či som počul?“
„V slúchadlách. Počuli ste niečo, keď sekera zaťala do stromu?“
Doktor si začal šúchať zátylok. „Nuž,“ povedal, „vlastne…“ Zmĺkol, zamračil sa a hrýzol si spodnú peru. „Nie, nie som si istý! Nemôžem si byť istý. Potom, ako ste zaťali do stromu, nemal som tie slúchadlá na ušiach ani celú sekundu.“
„Áno, áno, ale čo ste počuli?“
„Neviem,“ odpovedal doktor. „Neviem, čo som počul. Asi praskot konára.“ Hovoril rýchlo, dosť podráždene.
„Aký to bol zvuk?“ Klausner sa naklonil trochu dopredu a nespúšťal pohľad z doktora. „Aký *presne* bol ten zvuk?“
„Dofrasa!“ vybuchol doktor. „Vážne neviem. Skôr ma zaujímalo, ako odtiaľ zmiznúť. Čo tam po tom.“
„Doktor Scott, a*ko ten zvuk znel?“*
„Preboha, ako to mám vedieť, keď sa na mňa rútila polovica stromu a musel som vziať nohy na plecia, aby som sa zachránil?“ Doktor bol očividne nervózny. Klausner si to teraz uvedomil. Meravo stál, uprene hľadel

na doktora a celú polminútu mlčal. Doktor sa pohol, mykol plecami a napoly sa obrátil, zberal sa odísť. „No tak," povedal, „najlepšie bude, ak sa vrátime."
„Pozrite," ozval sa nízky chlapík a hladká biela tvár mu zrazu očervenela. „Pozrite," zopakoval, „zošite to." Ukázal na zárez, kde druhýkrát zaťal sekeru. „Rýchlo to zošite."
„Nebláznite!" zháčil sa doktor.
„Robte, ako vám kážem. Zošite to." Klausner zovrel rukoväť sekery a hovoril tichým, čudným, takmer hrozivým hlasom.
„Nebláznite," zopakoval doktor. „Nemôžem zošiť drevo. Poďme. Vráťme sa."
„Nemôžete zošiť drevo?"
„Pravdaže nie."
„Máte v taške jód?"
„Čo či mám?"
„Tak natrite ranu jódom. Bude to štípať, ale nedá sa nič robiť."
„Tak pozrite," povedal doktor a znovu sa zberal preč. „Nebuďme smiešni. Vráťme sa domov a potom…"
„Natrite tú ranu jódom!"
Doktor zaváhal. Zbadal, ako Klausner pevnejšie zovrel rukoväť sekery. Videl, že mu nezostáva nič iné len rýchlo ujsť, ale to predsa neurobí.
„Dobre teda," súhlasil. „Natriem to jódom."
Vzal čiernu tašku, čo ležala na tráve asi o desať metrov ďalej, otvoril ju a vybral z nej fľaštičku jódovej tinktúry a trocha vaty. Podišiel k stromu, otvoril fľaštičku, nalial na

vatu trochu jódu, zohol sa a začal vatou ďobkať do zárezu. Po očku sledoval Klausnera, ktorý stál nehybne so sekerou v rukách a pozoroval ho.
„Presvedčte sa, či jód vošiel až dovnútra.“
„Áno,“ povedal doktor.
„A teraz aj tú druhú ranu – tú nad ňou.“
Doktor mu vyhovel.
„Prosím,“ povedal. „Už to je.“
Narovnal sa a veľmi vážne si prezrel svoju prácu. „Malo by sa to zahojiť.“
Klausner pristúpil bližšie a vážnym pohľadom si prezeral obe rany.
„Áno,“ súhlasil a pomaly pokýval veľkou hlavou. „Áno, zahojí sa to.“ Ustúpil o krok dozadu. „Prídete sa na to zase zajtra pozrieť?“
„Ale áno,“ povedal doktor. „Pravdaže.“
„A zase to natriete jódom?“
„Ak bude treba, tak áno.“
„Ďakujem, pán doktor,“ povedal Klausner, znovu pokýval hlavou, položil sekeru a odrazu sa divoko, vzrušene zasmial. Doktor k nemu rýchlo podišiel, zľahka ho chytil za lakeť a povedal: „No tak, teraz už musíme ísť,“ a zrazu sa pobrali, kráčali mlčky, dosť náhlivo cez park a cez cestu naspäť k domu.

NUNC DIMITTIS

Je takmer polnoc a ja si uvedomujem, že ak nezačnem písať tento príbeh hneď teraz, už nikdy to neurobím. Celý večer tu sedím a nútim sa začať, ale čím dlhšie o tom premýšľam, tým ma celá vec väčšmi zaráža, zahanbuje a stiesňuje.

Predstavoval som si vec tak – a myslím, že som šiel na to dobre – že sa v procese priznania a analýzy pokúsim nájsť príčinu, alebo prinajmenej ospravedlnenie svojho urážlivého správania k Janet de Pelagiovej. V podstate som chcel adresovať svoje slová imaginárnemu súcitnému poslucháčovi, akémusi mýtickému blížnemu, komusi dobrotivému a chápajúcemu, ktorému by som mohol bez zábran do podrobností vyrozprávať túto nešťastnú epizódu. Môžem len dúfať, že na to budem schopný.

Ak mám byť celkom úprimný, asi by som sa mal priznať, že ma netrápi ani tak hanba, ani to, že som ublížil chudere Janet; zhrýza ma, že som urobil zo seba riadneho hlupáka a že všetci moji priatelia – ak ich ešte môžem takto nazývať – všetci títo príjemní a milí ľudia, ktorí tak často chodievali ku mne domov, si musia teraz o mne myslieť, že som zlý a pomstychtivý starigáň. Áno, to ma naozaj mrzí. Ak vám poviem, že priatelia boli pre mňa zmyslom celého života, všetkým, absolútne všetkým v ňom – potom ma možno začnete chápať.

Ale ozaj? Pochybujem o tom – preto musím na chvíľu odbočiť, aby som vám aspoň stručne porozprával, aký

som človek.
Teda tak je to so mnou. Keď o tom teraz uvažujem, koniec koncov som istý typ, isteže zriedkavý, ale napriek tomu celkom vyhranený – bohatý, vzdelaný muž v strednom veku s dostatkom voľného času, zbožňovaný (toto slovo som si starostlivo zvážil) mnohými priateľmi pre vrodený šarm, pre peniaze, pre Výzor vzdelanca, pre veľkodušnosť a úprimne dúfam, že aj pre samého seba. Nájdete ho (takýto typ) iba vo veľkých metropolách – v Londýne, Paríži, New Yorku, tým som si istý. Peniaze, ktoré má, nadobudol jeho nebohý otec, jeho pamiatku má však sklon znevažovať. Nie je to jeho chyba, pretože v sebe má čosi, čo ho potajomky núti hľadieť zvrchu na všetkých, ktorí nemali na to, aby sa naučili rozlišovať medzi rockinghamským a spodeským porcelánom, medzi waterfordskou a benátskou architektúrou, sheratonským a chippendalským nábytkom, medzi Monetom a Manetom, či dokonca medzi červeným burgundským z Pommardu a bielym burgundským z Montrachetu.
Má preto vyberaný vkus a vlastní predovšetkým umelecké skvosty. Jeho Constablovia, Boningtonovia, Lautrecovia, Redonovia, Vuillardovia, Matthewovia, Smithovia sú takí nádherní ako dielo zo zbierky v Tate Galery. A pretože tieto obrazy sú opradené bájami a nádherné, vytvárajú v dome, kde žije, napätú, mučivú atmosféru, ktorá vzbudzuje tak trochu závrat i strach – strach z predstavy, že má moc a právo, ak si zmyslí, rozbiť, roztrhať, preraziť päsťou nádherné Dedhamské údolie, Mont–Saint–Victoire, Obilný lán pri Arles, Dievča

z Tahiti, Portrét madame Cézannovej. A zo stien, na ktorých tieto zázraky visia, vyžaruje nádherný zlatistý jas a on žije, pohybuje sa a prijíma hostí s potmehúdskou nenútenosťou, ktorá v opare veľkoleposti nie je až taká celkom nenútená.

Je zaručene starý mládenec, ale zdá sa, že nikdy si nezačína so ženami vo svojom okolí, ktoré ho nežne milujú. Je však možné – a toto si na ňom môžete, no nemusíte všimnúť – že kdesi vnútri tají rozčarovanie, nespokojnosť a žiaľ. Ba dokonca akýsi náznak perverzity.

Myslím, že viac povedať nemusím. Som veľmi úprimný. Teraz už o mne viete dosť a môžete ma posudzovať objektívne – a smiem v to dúfať? – a keď si vypočujete môj príbeh, prikloníte sa na moju stranu. Možno dospejete aj k záveru, že značnú časť výčitiek za to, čo sa stalo, by bolo treba adresovať nie mne, ale istej dáme menom Gladys Ponsonbyová. Koniec koncov, práve ona s tým začala. Keby som vtedy večer takmer pred šiestimi mesiacmi nebol Gladys Ponsonbyovú odprevádzal domov a keby nebola predo mnou hovorila tak otvorene o istých ľuďoch a o istých veciach, táto tragická vec by sa nebola stala.

Bolo to vlani v decembri, ak sa dobre pamätám, a večeral som s Ashendenovcami v tom ich nádhernom dome, z ktorého je výhľad na južný okraj Regent's Parku. Bolo tam pomerne veľa ľudí, ale iba ja a Gladys Ponsonbyová sme ta prišli sami. Nuž, keď nadišiel čas odchodu, prirodzene, som sa jej ponúkol, že ju odprevadím domov. Súhlasila a odišli sme spolu mojím autom, no na

nešťastie, keď sme prišli pred jej dom, nástojila na tom, aby som zašiel dnu a dal si pohárik za odvezenie, ako to vyjadrila. Nechcel som sa tváriť ako suchár, a tak som prikázal šoférovi, aby ma počkal, a vošiel som do domu za ňou.

Gladys Ponsonbyová je nezvyčajne malá žena, dozaista nemá viac ako meter päťdesiat a možno ešte menej – je to jedna z tých drobných osôb, ktoré keď som pri nich, vo mne vzbudzujú smiešny, dosť absurdný pocit, že stojím na stoličke. Je vdova a je o niekoľko rokov mladšia odo mňa – má možno päťdesiattri či štyri rokov a je možné, že tak pred tridsiatimi rokmi by bola stála za hriech. Teraz však má ovisnuté líca a bezvýraznú tvár. Jednotlivé črty – oči, nos, ústa, brada – sa strácajú v záhyboch tuku na ochabnutej tvári a človek ich ani nezbadá. Azda s výnimkou úst, ktoré mi pripomínajú –nemôžem si pomôcť – lososa.

Keď mi v salóne podávala koňak, všimol som si, že sa jej trochu trasie ruka. Dáma je unavená, povedal som si, nesmiem sa tu dlho zdržať. Sadli sme si vedľa seba na diván a chvíľu sme sa zhovárali o večierku u Ashendenovcov a o ľuďoch, čo tam boli. Napokon som sa zdvihol.

„Sadnite si, Lionel," povedala. „Dajte si ešte pohárik."

„Nie, naozaj už musím ísť."

„Sadnite si a nebuďte taký odmeraný. Ja si ešte pohárik dám, a keď vy už nechcete piť, aspoň pobudnite so mnou, kým ho vypijem."

Sledoval som drobnú ženu, ako trochu knísavo kráča k

príborníku a pohár drží pred sebou v oboch rukách, akoby to bola obeta; a keď som videl, ako tak kráča, taká neuveriteľne nízka, bucľatá a ťarbavá, odrazu som mal smiešny pocit, že nad kolenami vôbec nemá nohy.
„Lionel, prečo sa tak uškŕňate?“ Kým si nalievala, obrátila sa ku mne a trochu koňaku vyšpľachlo z pohára.
„Nesmejem sa. Vôbec nie.“
„Tak prestaňte a radšej mi povedzte, čo si myslíte o mojom novom portréte.“ Ukázala na veľké plátno nad kozubom, na ktoré som sa usiloval nepozerať, odkedy som vstúpil do izby. Bolo to čosi odporné, portrét, pokiaľ viem, namaľoval chlap, ktorý bol teraz v Londýne vychytený, veľmi priemerný maliar menom John Royden. Bola na ňom celá postava Gladys, lady Ponsonbyovej, namaľovaná s takým grifom, akoby bola vysoká a celkom príťažlivá.
„Úchvatné,“ povedal som.
„Však? Som rada, že sa vám páči.“
„Jednoducho úchvatné.“
„Myslím, že John Royden je génius. Nezdá sa vám, Lionel, že je génius?“
„Nuž, to je azda prisilné.“
„Chcete povedať, že na také slová je ešte privčas?“
„Presne tak.“
„Ale počúvajte, Lionel, myslím, že to, čo poviem, vás prekvapí. John Royden je dnes taký vyhľadávaný, že ani *neuvažuje,* či niekoho namaľuje za menej ako tisíc guineí!“
„Vážne?“
„Veru áno. A ľudia čakajú v rade, jednoducho *čakajú v*

rade, aby ich namaľoval.“
„Veľmi zaujímavé.“
„No vezmite si takého Cézanna, alebo ako sa volá. Stavím sa, že za celý život nezarobil toľko peňazí.“
„To nie.“
„A podľa vás bol teda génius?“
„Nuž, áno.“
„Tak potom je ním aj Royden,“ povedala a znovu si sadla na diván. „Dokazujú to jeho zárobky.“
Chvíľu sedela ticho, chlipkala koňak a nechtiac som si všimol, že ruka sa jej trasie a okraj pohára jej naráža o spodnú peru. Uvedomovala si, že ju pozorujem, ani nezvrtla hlavu, iba pohla očami a úkosom na mňa pozrela. „Chcela by som vedieť, na čo myslíte.“
Ak niečo na svete neznášam, tak je to táto veta. Zakaždým cítim v prsiach ozajstnú fyzickú bolesť a rozkašlem sa.
„No tak, Lionel, vyklopte to.“
Pokrútil som hlavou, nevedel som sa zmôcť na odpoveď. Prudko sa obrátila, položila pohárik s koňakom na malý stolík vľavo od seba; neviem prečo, ale podľa toho, ako to urobila, som nadobudol pocit, že sa cíti odmietnutá a teraz sa pripravuje na útok. Dosť rozpačito som mlčal a vyčkával, čo bude ďalej, a keďže mi nezišla na um nijaká téma na rozhovor, hral som divadlo s cigarou, ktorú som si zapálil: fajčil som, sústredene som hľadel na popol, pomaly som vyfukoval dym k povale. Ale Gladys Ponsonbyová sa nemala k činu. Čosi sa mi na tejto dáme prestalo pozdávať, azda jej zamyslený výzor, v ktorom

som šípil čosi zlomyseľné, až som chcel rýchlo vstať a pobrať sa preč. Znovu sa obzrela, tentoraz sa jej hlboko vsadené očká na mňa usmievali – boli celkom nehybné.
„Lionel, myslím, že vám prezradím tajomstvo."
„Vážne, Gladys, už musím ísť domov."
„Neľakajte sa, Lionel. Nebudem vás uvádzať do nepríjemnej situácie. Odrazu vyzeráte akosi vyľakane."
„Nemám dobrý pocit z tajomstiev."
„Myslím na to," vravela, „že sa tak vyznáte v maliarstve, nuž mohlo by vás to zaujímať." Sedela celkom nehybne, zato prsty sa jej ustavične mrvili. Jednostaj si ich preplietala a pripomínali klbko bielych hadov, čo sa jej zvíjajú v lone.
„Chcete si vypočuť moje tajomstvo, Lionel?"
„Chápete, nejde o to. Ale už je strašne neskoro…"
„Je to azda najutajovanejšia vec v Londýne. Ženské tajomstvo. Vie o ňom tuším – počkajte – tridsať či štyridsať žien. No ani jeden muž. Pravdaže, s výnimkou Johna Roydena."
Nechcel som ju nijako povzbudzovať, preto som mlčal.
„Ale najprv sľúbte – *sľúbte, že* to nepoviete ani živej duši."
„Prosím vás!"
„*Sľubujete,* Lionel?"
„Áno, Gladys, pravdaže. Sľubujem."
„Dobre! Tak počúvajte." Načiahla sa za pohárikom a pohodlne sa usadila na vzdialenejšom konci diváňa. „Asi viete, že John Royden maľuje len ženy…"
„To som nevedel."
„A vždy namaľuje celú postavu, postojačky, alebo

posediačky – ako namaľoval aj mňa. A teraz si lepšie pozrite ten portrét, Lionel. Vidíte, ako krásne sú namaľované šaty?“
„Nuž teda…“
„Choďte k portrétu a pozorne si ho obzrite, prosím.“
Neochotne som vstal, prešiel k obrazu a obzeral som si ho. Prekvapilo ma, keď som si všimol, že farba šiat je nanesená tak nahrubo, až doslova tvorí reliéf. Bol to trik, svojím spôsobom celkom pôsobivý, ale ani ťažký, ani celkom originálny.
„Vidíte?“ povedala. „Kde sú šaty, je vrstva farby hrubá.“
„Áno.“
„No je za tým aj čosi viac, Lionel. Myslím, najlepšie bude, ak vám porozprávam, čo sa stalo, keď som po prvý raz šla pózovať.“
Bože, aká je tá ženská nudná, pomyslel som si, ako len zdúchnuť?
„Bolo to asi pred rokom a pamätám sa, ako ma vzrušovalo, že mám ísť do ateliéru tohto veľkého maliara. Obliekla som si nádherné nové šaty od Normana Hartnella, a k nim navrhnutý červený klobúčik a šla som. Pán Royden ma uvítal už vo dverách, samozrejme, od prvej chvíle som ním bola očarená. Mal malú končistú briadku, vzrušujúce modré oči a na sebe čierne zamatové sako. Ateliér bol obrovský, s červenými zamatovými pohovkami a stoličkami – má rád zamat – so zamatovými závesmi a dokonca aj na dlážke bol zamatový koberec. Usadil ma, ponúkol ma pohárikom a bez okolkov začal hovoriť. Povedal mi, že maľuje celkom ináč ako ostatní

maliari. Podľa neho, vravel, existuje len jeden spôsob, ako zobraziť ženské telo čo najvernejšie, a nech ma nešokuje, keď mi ten spôsob prezradí.
‚Nemyslím, že by ma to mohlo šokovať, pán Royden,' povedala som.
‚Pravdaže nebude,' povedal. Mal nádherné biele zuby, a keď sa usmieval, akoby mu svietili v tmavej briadke. Viete, veci sa majú tak, pokračoval. Všimnite si hociktorý ženský portrét – to je jedno od koho – a uvidíte, že hoci sú šaty dobre namaľované, v tom celom je čosi neprirodzené, čosi fádne, akoby šaty boli navlečené na poleno. A viete prečo?'
‚Nie, pán Royden, neviem.'
‚Lebo maliari nevedeli, čo šaty zakrývajú!"
Gladys Ponsonbyová sa odmlčala a párkrát si odpila z koňaku. „Netvárte sa tak vyjavené, Lionel," povedala mi. „Nie je na tom nič zlé. Seďte pokojne a nechajte ma dohovoriť. Tak teda, pán Royden povedal: ' Preto trvám na tom, že svoje modely najprv maľujem nahé.'
' Preboha, pán Royden! ' zvolala som.
' Ak nesúhlasíte, lady Ponsonbyová, nedbám, urobím malý ústupok, ' povedal. ' No bol by som radšej, keby ste pristali. '
' Nuž, pán Royden, ja naozaj neviem. '
' A keď vás tak namaľujem, ' pokračoval, ' pár týždňov si počkáme, kým farby zaschnú. Potom prídete znovu a namaľujem vám bielizeň. A keď aj to uschne, domaľujem šaty. Vidíte, je to celkom jednoduché. "
„Ten chlap je obyčajný odroň!" zvolal som.

„Nie, Lionel, nie! Mýlite sa. To **by** ste museli počuť, s akým šarmom o tom hovoril, tak z duše a úprimne. Každý **by** musel vidieť, že to, čo hovorí, aj vnútorne preciťuje.“
„Vravím vám, Gladys**,** je to odroň!“
„Nebuďte blázon, Lionel. A vôbec, nechajte ma dohovoriť. Hneď na úvod som mu povedala, že môj manžel (vtedy ešte žil) s tým nebude nikdy súhlasiť.“
„Váš manžel o tom nemusí ani vedieť,“ odpovedal. „Načo mu pridávať starosti. Vedia o tom len ženy, ktoré som namaľoval. “
„A keď som naďalej protestovala, pamätám sa, ako povedal: Drahá lady Ponsonbyová, na tom nie je nič nemravné. Umenie je nemravné len vtedy, keď ho robia amatéri. To isté platí o medicíne. Pred lekárom by ste sa neodmietli vyzliecť, však nie?
Povedala som mu, že ak **by** som šla za ním s boľavým uchom, tak áno. Zasmial sa. No naďalej naliehal a musím povedať, že veľmi presvedčivo, takže po chvíli som si dala povedať. A teraz, milý Lionel, poznáte to tajomstvo.“
Vstala a šla si naliať ešte trochu koňaku.
„Gladys, naozaj je to pravda?“
„Isteže je to pravda.“
„Chcete povedať, že tak maľuje všetky ženy?“
„Áno. A vtip je v tom, že ich manželia o tom ani nevedia. Vidia svoje manželky na peknom portréte dokonale oblečené. Isteže, keď sa žena nechá namaľovať nahá – na tom nie je nič zlé; umelci tak maľujú odjakživa. No naši hlúpi manželia by s niečím takým nesúhlasili.“

„Prepánajána, ten chlap má ale guráž!“
„Podľa mňa je génius.“
„Stavím sa, že to odkukal od Goyu.“
„Hlúposť, Lionel.“
„Určite. No počujte, Gladys. Prezraďte mi čosi. Nevedeli ste náhodou o tej… o tej Roydenovej zvláštnej technike skôr, ako ste k nemu šli?“
Keď som jej položil túto otázku, práve si nalievala koňak, zháčila sa, obrátila ku mne hlavu a v kútikoch úst jej pohrával sladký úsmevček. „Dočerta, Lionel,“ povedala. „Ste priveľmi inteligentný. Všetko uhádnete.“
„Takže ste o tom vedeli?“
„Pravdaže. Povedala mi to Hermione Girdlestonová.“
„Myslel som si to.“
„Aj tak na tom nie je nič zlé.“
„Nič,“ povedal som. „Vôbec nič!“ Teraz mi to už bolo jasné. Royden je skutočne odroň a vie využívať psychológiu tak dokonale, ako som sa s tým dosial nestretol. Ten chlap vedel veľmi dobre, že v meste je celý húf bohatých záhaľčivých žien, ktoré vstávajú napoludnie a zvyšok dňa sa usilujú zahnať nudu bridžom a kanastou a až do večerného koktailu brúsia po obchodoch. Túžia len po troche vzrušenia, po čomsi nezvyčajnom a čím je to trúfalejšie, tým lepšie. Pravdaže, chýr o takejto zábave sa medzi nimi šíri ako ovčie kiahne. Celkom som si vedel predstaviť vysokú kyprú Hermione Girdlestonovú, ako sa pri kanaste nakláňa nad stolom a hovorí im: ‚…ach, dámy, je to jednoducho fascinujúce… Môžem vám povedať, je to vzrušujúce… Oveľa

zábavnejšie ako u doktora…'
„Nepoviete to nikomu, však, Lionel? Sľúbili ste.“
„Nie, pravdaže nie. Ale musím už ísť, Gladys, naozaj.“
„Nebuďte taký. Práve sa začínam baviť. Počkajte aspoň, kým dopijem tento pohárik.“
Trpezlivo som sedel na diváne a ona si neprestajne uchlipkávala koňak. Malými vpadnutými očkami ma ďalej úchytkom pozorovala, boli zlomyseľné a úlisné a čoraz väčšmi som cítil, že táto žena má za lubom čosi nepekné, ba škandalózne. Bol to pohľad zmije; pery mala čudne skrivené; a ovzdušie – hoci som si to možno iba namýšľal – bolo presiaknuté nebezpečenstvom.
Potom odrazu, tak odrazu, až ma myklo, povedala: „Lionel, čo sa to hovorí o vás a o Janet de Pelagiovej?“
„Ale, Gladys, prosím vás…“
„Lionel, vy sa červenáte!“ %
„Hlúposť.“
„Nepovedzte mi, že starý mládenec sa nakoniec vážne buchol.“
„Gladys, to je predsa absurdné.“ Chystal som sa vstať, no položila mi ruku na koleno a zastavila ma.
„To ešte neviete, Lionel, že nijaké tajomstvá neexistujú?“
„Janet je správne dievča.“
„Sotva o nej môžete hovoriť ako o dievčati.“ Gladys Ponsonbyová sa odmlčala, uprene hľadela do veľkého koňakového pohára, ktorý držala v rukách. „No ináč s vami súhlasím, Lionel, že je v každom ohľade skvelá. Ibaže.“ a teraz hovorila veľmi pomaly, „ibaže jej kedy– tedy kadečo vykĺzne.“

„Čo také?“
„Viete, jednoducho vytresne niečo o ľuďoch. O vás.“
„Čo o mne povedala?“
„Ale nič, Lionel. To by vás nezaujímalo.“
„Čo o mne povedala?“
„Nestojí to za reč, vážne nie. Lenže vtedy ma to zarazilo, videlo sa mi to od nej dosť čudné.“
„Gladys, čo povedala?“ Kým som čakal na odpoveď, cítil som, ako mi na tele vyráža pot.
„Tak počkajte, pravdaže, iba žartovala, ináč by mi ani na um nezišlo, aby som vám to prezrádzala, ale tuším povedala, že je to tak trochu nuda.“
„Čo?“
„To, že s vami chodí takmer každý deň na večeru.“
„Povedala, že ju to nudí?“
„Áno.“ Gladys Ponsonbyová posledným veľkým dúškom dopila koňak a vystreto sa posadila. „Ak teda naozaj chcete vedieť, povedala, že ju to príšerne nudí. A ďalej…“
„A čo ďalej?“
„Pozrite Lionel, prečo sa rozčuľujete? Hovorím vám to len preto, aby ste o tom vedeli.“
„Tak mi to teda rýchlo povedzte.“
„Jednoducho sme v to popoludnie hrali s Janet kanastu a opýtala som sa jej, či má na druhý deň čas, že by sme šli spolu na večeru. Povedala, že nemá.“
„Ďalej.“
„Teda, povedala vlastne: ‚Večeriam s tým starým otravným Lionelom Lampsonom.‘“
„Toto povedala Janet?“

„Áno, milý môj Lionel.“
„A čo ešte povedala?“
„To hádam stačí. Myslím, že ostatné by som vám nemala vravieť.“
„Dopovedzte, prosím.“
„Ale Lionel, veď na mňa nekričte. Pravdaže vám poviem, ak na tom trváte. Veď vlastne, keby som to neurobila, nemohla by som sa pokladať za vašu priateľku. Nemyslíte, že je to dôkaz ozajstného priateľstva, keď dvaja ľudia ako my…“
„Gladys, prosím vás, neodbočujte!“
„Preboha, musíte mi dožičiť čas, nech si premyslím, ako to bolo. Počkajte, pokiaľ si spomínam, povedala vlastne toto…“ Gladys Ponsonbyová sedela vystretá na diváne a nohy sa jej celkom nedotýkali dlážky. Teraz odo mňa odvrátila pohľad, zadívala sa na stenu a začala šikovne napodobňovať hlboký hlas, ktorý som tak dobre poznal: ‚Aká nuda, drahá, keď ste s Lionelom, *vždy* viete presne povedať, aké to bude od začiatku až do konca. Na večeru sa ide do Savoy Grillu – *vždy* je to Savoy Grill – a dve hodiny treba počúvať toho nafúkaného starého… teda budem musieť počúvať, ako nezáživne vykladá o obrazoch a o porceláne – *zakaždým* o obrazoch a porceláne. Potom, keď sa povezieme taxíkom domov, chytí ma za ruku, nachýli sa ku mne a mňa ovanie ťažký cigaretový a koňakový pach a on začne mrmlať, že by chcel byť o dvadsať rokov mladší. A ja nato: ‚Otvor okno, prosím ťa.‘ Keď prídeme pred dom, poviem mu, aby neposielal taxík preč, ale on sa zatvári, že nepočul a

rýchlo zaplatí. A potom pri hlavnom vchode, kým hľadám v kabelke kľúč, stojí vedľa mňa a nahlúplo, pokorne ako pes na mňa zíza a ja zatiaľ pomaly vložím kľúč do zámky, pomaly sa obrátim a potom – veľmi rýchlo, skôr než sa spamätá –poviem dobrú noc, vkĺznem dnu a zavriem za sebou dvere…

„Ale Lionel. Čo je vám, drahý môj? Vyzeráte, akoby vám prišlo zle…“

Našťastie som v tej chvíli asi naozaj omdlel, nepamätám si vlastne nič z toho, čo sa udialo v ten strašný večer, mám iba nejasné a znepokojujúce tušenie, že keď som sa prebral, totálne ma to zobralo a nechal som na Gladys Ponsonbyovú, aby ma utešovala, ako len vie. Neskôr som tuším vyšiel z domu a dal som sa odviezť domov, ale takmer nič okolo seba som nevnímal, až kým som sa na druhý deň ráno v posteli nezobudil.

Zobudil som sa, cítil som slabosť, bol som otrasený. Ležal som so zavretými očami, usiloval som sa poskladať si v pamäti udalosti uplynulej noci – salón Gladys Ponsonbyovej, Gladys na diváne uchlipkáva koňak, zvráskavená tvárička, ústa pripomínajúce lososa, a ona mi rozpráva… Čo mi to vlastne rozprávala? Ach, áno. Hovorí o mne. Panebože, áno! O Janet a o mne! Tie urážlivé, neuveriteľné poznámky! Že by to Janet naozaj povedala? Je to možné?

Spomínam si, ako strašne rýchlo vo mne začala rásť nenávisť k Janet de Pelagiovej. Všetko sa to odohralo za niekoľko minút – náhle a prudko sa dvíhala vo mne nenávisť, napĺňala ma, až som mal pocit, že ma zaleje.

Usiloval som sa ju potláčať, ale zmáhalo ma to ako horúčka a strašne rýchlo, ako nejaký odporný gangster, som začal hľadať spôsob, ako sa jej pomstiť.
Možno si poviete, že od človeka ako som ja to bolo čudné; odpoviem vám však na to – nie, ani nie, ak vezmete do úvahy okolnosti. Podlá mňa také čosi môže dohnať človeka k vražde. Keby sa vo mne nerozochvela mierne sadistická strunka, vďaka ktorej som hľadal čo najrafinovanejší a najbolestivejší trest pre svoju obeť, ľahko by sa bol zo mňa stal vrah. Usúdil som však, že keby som ju len tak zabil, vyviazla by z toho veľmi ľahko a na môj vkus by to bolo priveľmi drsné. A tak som začal hľadať niečo delikátnejšie.
Za normálnych okolností nie som intrigán; pokladám to za čosi odporné a nemám v tom nijakú prax. Ale keď je človek rozzúrený a naplnený nenávisťou, vie sa obdivuhodne sústrediť a o chvíľu sa mi v hlave začala rodiť pomsta – taká rafinovaná a vzrušujúca pomsta, až ma myšlienka na ňu začala fascinovať. A kým som domyslel všetky podrobnosti a prekonal v sebe jednu či dve menšie zábrany, dostal som sa z pomstychtivých úvah do stavu extázy a spomínam si, že som sa začal pochabo nadhadzovať na posteli a tlieskať. Potom sa pamätám už len na to, že som mal na kolenách telefónny zoznam a netrpezlivo som v ňom listoval. Našiel som meno, zdvihol slúchadlo a vy krútil som číslo.
„Dobrý deň," povedal som. „Pán Royden? Pán John Royden?"
„Pri telefóne."

Aby som to skrátil – nebol problém presvedčiť toho chlapa, aby za mnou na chvíľu zašiel. Ešte som sa s ním nestretol, ale – pravdaže – počul o mne, jednak ako o významnom zberateľovi obrazov a jednak ako– o človeku, ktorý má v spoločnosti istý vplyv. Bol som preňho pojem.

„Počkajte, pán Lampson," povedal. „O pár hodín by som sa mohol uvoľniť. Vyhovuje vám to?"

Povedal som, že veľmi, udal som svoju adresu a zložil slúchadlo.

Vyskočil som z postele. Bolo ozaj pozoruhodné, aký som bol odrazu vzrušený. Chvíľu predtým som bol na dne, zaplavovalo ma zúfalstvo, uvažoval som o vražde a neviem o čom a hneď nato som si v kúpeľni hvízdal áriu od Pucciniho. Podchvíľou som sa pristihol pri tom, že si diabolsky mädlím ruky a raz, keď som pri cvičení v drepe stratil rovnováhu a spadol som na dlážku, rozchichotal som sa ako žiačik.

V určenom čase uviedli pána Johna Roydena do mojej knižnice a ja som mu vstal v ústrety. Bol to nízky upravený muž s ryšavkastou kozou hriadkou. Mal na sebe čierne zamatové sako, škoricovú kravatu, červený pulóver a čierne semišové topánky. Stisol som drobnú pestovanú ruku.

„Som rád, že ste prišli tak rýchlo, pán Royden."

„To je samozrejmé, pane." Jeho pery – ako pery takmer všetkých bradatých mužov – vyzerali vlhké a obnažené, trochu necudné, ružový ligot uprostred chlpov. Keď som mu ešte raz pripomenul, ako obdivujem jeho prácu,

prešiel som rovno k veci.
„Pán Royden," povedal som. „Mám k vám dosť nezvyčajnú prosbu, ide o čosi veľmi osobné."
„Počúvam, pán Lampson." Sedel na stoličke oproti mne, hlavu si rýchlo a dosť vyzývavo nachýlil na bok ako vták.
„Prirodzene, viem, že vám môžem dôverovať a že všetko, čo vám poviem, si necháte pre seba."
„Samozrejme, pán Lampson."
„Dobre. Mám pre vás takýto návrh: Chcem, aby ste maľovali istú dámu. Veľmi by som chcel mať jej pekný portrét. Ale sú tu isté komplikácie. Tak napríklad, mám dôvody, prečo si neželám, aby vedela, že portrét som si u vás objednal ja."
„Mám to chápať tak, že…"
„Presne tak, pán Royden. Presne to chcem. Ako svetaskúsený človek ma iste pochopíte."
Usmieval sa, bol to jemný úlisný úsmev, ktorý takmer neprenikol cez bradu, a chápavo prikyvoval.
„Vari nie je možné," povedal som, „aby sa nejakému mužovi – ako by som to sformuloval? – mimoriadne páčila istá žena a súčasne by tento muž mal dôvody, prečo si neželá, aby o tom ona vedela?"
„Pravdaže je to možné, pán Lampson."
„Niekedy muž musí ísť na vec veľmi opatrne a trpezlivo čakať na správnu chvíľu, keď sa vyzná zo svojho citu."
„Presne tak, pán Lampson."
„Na každého vtáčika treba nastaviť inú pascu."
„Áno, je to tak, pán Lampson."
„Niektorý sadne na lep."

„Cha–cha!“
„Dobre, pán Royden. Myslím, že mi rozumiete. Nepoznáte náhodou lady Janet de Pelagiovú?“
„Janet de Pelagiovú? Počkajte, áno, teda aspoň z počutia. Nemôžem jednoznačne tvrdiť, že ju poznám.“
„Škoda. Tým sa nám to trocha komplikuje. Myslíte, že by ste to mohli zariadiť tak, aby ste sa s ňou zoznámili – povedzme na koktaile alebo pri nejakej podobnej príležitosti?“
„To by malo byť veľmi nenápadné, pán Lampson.“
„Dobre, lebo mám pre vás takýto návrh: pôjdete za ňou a poviete jej, že je modelom, aký už roky hľadáte – má presne tú tvár, tú postavu, tú farbu očí. Veď vy už viete ako na to. Potom sa jej spýtate, či by vám bola ochotná bezplatne stáť modelom. Povedzte, že by ste chceli namaľovať jej portrét a vystaviť ho na najbližšej výstave akadémie. Som si istý, že vám rada pomôže a bude to pre ňu aj česť, ak to tak môžem nazvať. Potom ju namaľujete, obraz vystavíte a po výstave mi ho pošlete. Nikto okrem vás nemusí vedieť, že som ho kúpil ja.“
Pán Royden ma prebodával pohľadom malých okrúhlych očí a hlavu mal znovu nachýlenú na bok. Sedel na kraji stoličky a v tejto polohe, keď mu na prsiach svietila červená farba pulóvra, mi pripomínal červienku, ktorá sedí na konári a načúva akémusi podozrivému šuchotu.
„Na tom naozaj nie je nič zlé,“ povedal som. „Nazvime to jednoducho – ak chcete – neškodné malé sprisahanie, ktoré zosnoval nejaký… hm… nejaký romantický starý muž.“

„Viem, pán Lampson, viem…“ Ešte vždy sa zdalo, akoby váhal, a tak som rýchlo povedal: „S radosťou vám zaplatím dvojnásobok vašej zvyčajnej taxy.“
To zabralo. Royden si doslova oblizol pery. „Viete, pán Lampson, musím povedať, že podobné veci nerobím. No ale, musel by to byť naozaj človek bez srdca, aby odmietol takú –povedal by som – romantickú prosbu.“
„Rád by som mal, prosím, celý portrét, pán Royden. Veľké plátno, povedzme, dva razy také veľké ako tamten Manet na stene.“
„Asi tak meter päťdesiat krát meter?“
„Áno, chcel by som stojaci portrét. Tak je, podľa mňa, najpôvabnejšia.“
„Rozumiem, pán Lampson. Bude pre mňa potešením maľovať takú krásnu dámu.“
To si myslím, povedal som si. Pri tej tvojej taktike, chlapče, som si tým celkom istý. No povedal som: „Dobre, pán Royden, nechám to teda všetko na vás. A nezabudnite, prosím – toto malé tajomstvo zostane len medzi nami.“
Keď odišiel, prinútil som sa sedieť nehybne a dvadsaťpäť ráz som sa zhlboka nadýchol. Ináč by som sa nezdržal a začal by som skákať a vykrikovať od radosti ako blázon. V živote som necítil takú bujarosť. Môj plán zabral! To najťažšie je za mnou. Teraz treba čakať, dlho čakať. Pri spôsobe, akým tento muž maľuje, mu bude trvať niekoľko mesiacov, kým obraz dokončí. Nuž, nezostáva mi iné, len trpezlivo čakať.
Odrazu som usúdil, že by som najlepšie spravil, keby

som zatiaľ odcestoval do cudziny; a na druhý deň ráno, keď som poslal Janet odkaz (ak sa pamätáte, mal som s ňou toho dňa ísť na večeru), že pre súrnu prácu nemôžem prísť, odcestoval som do Talianska.
Mal som sa tam ako vždy vynikajúco, ale znervózňovalo ma, že sa budem musieť vrátiť na miesto činu.
Napokon po štyroch mesiacoch, v júli, deň po otvorení Royal Academy, som sa vrátil a odľahlo mi, keď som zistil, že počas mojej neprítomnosti prebehlo všetko podľa plánu. Portrét Janet de Pelagiovej bol hotový, visel na výstave a veľmi priaznivo sa o ňom vyslovovali tak kritici, ako aj verejnosť. Ja som si ho pozrieť nešiel, ale Royden mi telefonicky oznámil, že mal zopár ponúk od ľudí, ktorí chceli obraz kúpiť, no všetkým povedal, že nie je na predaj. Po výstave mi Royden obraz doručil domov a dostal peniaze.
Hneď som si obraz odniesol do pracovne a so vzrastajúcim vzrušením som si ho začal podrobne pozerať. Ten chlap ju namaľoval v čiernych večerných šatách na pozadí červenej plyšovej pohovky. Ľavou rukou sa opierala o operadlo masívneho kresla, tiež z červeného plyšu, a z povaly visel obrovský krištáľový luster.
Bože, pomyslel som si, to je ale ohavné! Portrét sám osebe nebol až taký zlý. Maliar vystihol ženinu podobu – sklonenú hlavu, veľké modré oči, široké, mrzko–pekné ústa s náznakom úsmevu v kútiku. Pravdaže, zalichotil jej. Na tvári nemala ani jednu vrásku a pod bradou ani náznak tučnoty. Nachýlil som sa bližšie, chcel som si

prezrieť šaty. Áno, tu bola vrstva farby hrubšia, oveľa hrubšia. Vtedy som už nevydržal dlhšie čakať, zhodil som zo seba kabát a prichystal sa do práce.
Tu by som mal spomenúť, že sa vyznám v čistení a reštaurovaní obrazov. Najmä čistenie je pomerne jednoduchý proces, vyžaduje len trpezlivosť a jemné zaobchádzanie, a tí profesionáli, ktorí robia okolo svojho remesla toľké tajnosti a potom vyrubia horibilné sumy, si na mne nezarobia. Pokiaľ ide o moje obrazy, vždy si robím túto prácu sám.
Nalial som si terpentín a pridal doň zopár kvapiek liehu. Do tohto roztoku som namočil chumáčik vaty, vyžmýkal ho a potom som zľahka, veľmi zľahka krúživými pohybmi zotieral čiernu farbu šiat. Dúfal som len, že Royden skôr, než naniesol ďalšiu vrstvu, nechal predchádzajúcu dobre zaschnúť, lebo ináč by mi obe vrstvy splynuli a plán by mi nevyšiel. O chvíľu sa to dozviem. Pracoval som na ploche asi troch centimetrov štvorcových, kdesi v oblasti brucha lady Janet a dal som si načas, opatrne som zotieral farbu, pridal som do roztoku ešte jednu–dve kvapky liehu, znovu som skúšal, pridal ešte jednu kvapku, až kým nebol roztok dosť silný, aby farbu rozpustil.
Hádam celú hodinu som sa babral s tým maličkým štvorčekom čiernej farby, postupoval som čoraz obozretnejšie, až kým som sa nedostal bližšie k spodnej vrstve. Potom sa objavila ružová škvrnka a postupne sa zväčšovala a zväčšovala, až kým celý štvorček nezostal ružový. Rýchlo som ho neutralizoval čistým terpentínom.

Zatiaľ je to dobré. Teraz som už vedel, že čierna farba sa bude dať odstrániť bez toho, aby sa poškodilo to, čo je pod ňou. Pokiaľ budem pracovať trpezlivo a usilovne, ľahko ju zotriem. Okrem toho som prišiel na to, aký roztok použiť a ako silno mám šúchať, aby som nepoškodil obraz, takže teraz by mi to už malo ísť rýchlejšie.

Musím povedať, že to bolo dosť zábavné. Najprv som sa zameral na plochu od stredu tela smerom dolu, a keď som kúsok po kúsku chumáčikom vaty odstránil spodnú polovicu šiat, na ich mieste sa začala objavovať čudná ružová spodná bielizeň. Nikdy som nevedel, ako sa tie veci volajú, no bolo to monštrum z akéhosi pevného hrubého elastického materiálu a očividne to slúžilo na to, aby to držalo a sťahovalo kyprú ženskú postavu do utešene ladného tvaru a vyvolávalo úplne falošný dojem štíhlosti. Čím som sa dostával nižšie a nižšie, odhaľovali sa mi pozoruhodné podväzky, takisto ružové, ktoré boli napojené na to elastické brnenie a dolu vo vzdialenosti asi desiatich centimetrov sa na ne pripínali pančuchy.

Keď som o krok odstúpil, aby som si to prezrel, videlo sa mi to úplne fantastické. Zmocňoval sa ma pri tom hlboký dojem, že ma oklamali; vari som celé tie niekdajšie mesiace neobdivoval dokonalú štíhlosť tejto dámy? Podviedla ma. O tom niet pochýb. Zaujímalo by ma však, či sa aj ostatné ženy uchyľujú k takémuto klamstvu. Pravdaže, vedel som, že v dobe šnurovačiek a korzetov bolo bežné, že sa ženy sťahovali; no i tak som mal neviem prečo dojem, že dnes by im stačilo, keby držali diétu.

Keď bola odstránená farba z celej dolnej polovice šiat, hneď som sa sústredil na hornú časť a pomaly som postupoval od stredu smerom hore. Asi tak v oblasti bránice som našiel kúsok holého tela; ďalej vyššie na prsiach som objavil kus výstroja z akéhosi ťažkého čierneho materiálu, zakončeného ozdobnou čipkou, ktorý tie prsia držal. Toto som poznal veľmi dobre, bola to podprsenka – ďalšia hrozná súčasť odevu, ktorú čierne ramienka dvíhali tak šikovne a premyslene, ako držia laná visutý most.

Ach, bože, pomyslel som si. Človek sa celý život učí.

No teraz, keď som bol už s prácou konečne hotový, znovu som odstúpil, aby som videl, ako to vyzerá. Bol to naozaj úchvatný pohľad. Táto žena, Janet de Pelagiová, stála v spodnej bielizni takmer v životnej veľkosti v akomsi salóne, nad hlavou jej visel veľký luster a vedľa nej bolo červené plyšové kreslo; ona sama – a to bol ten najrušivejší moment –sa so širokými pokojnými modrými očami, jemným úsmevom a mrzko–krásnymi ústami tvárila vrcholne ľahostajne. Dosť zhrozene som si všimol, že nohy má krivé ani džokej, a poviem vám otvorene, zarazilo ma to. Mal som pocit, že nemám právo byť v tejto miestnosti, a nieto ešte vyvaľovať na ňu oči. A tak som po chvíli vyšiel a zavrel za sebou dvere. Zdalo sa, že nič lepšie nemôžem spraviť.

Tak a teraz ten posledný krok! A nemyslite si, prosím, že za tých niekoľko mesiacov moja túžba po pomste nejako ochabla, pretože som to v posledných riadkoch nespomínal. Naopak, ešte väčšmi vzrástla; a poviem vám,

že pred tým posledným krokom, ktorý ma čakal, som sa vedel sotva ovládnuť. V tú noc som napríklad vôbec nešiel spať.
Viete, nemohol som čakať, kým mi natlačia pozvánky. Celú noc som ich pripravoval a písal adresy na obálky. Bolo ich spolu dvadsaťdva a chcel som, aby každá pozvánka mala v sebe čosi osobné. „V piatok dvadsiateho druhého, o dvadsiatej hodine, usporiadam malé posedenie spojené s večerou. Dúfam, že prídete… Teším sa, že vás znovu uvidím…“
Prvú pozvánku, najpremyslenejšie sformulovanú, som napísal pre Janet de Pelagiovú. Vyslovil som v nej ľútosť, že som ju tak dlho nevidel… bol som v cudzine… je načase, aby sme sa znovu stretli a tak ďalej. Ďalšia bola pre Gladys Ponsonbyovú. Potom pre lady Hermione Girdlestonovú, princeznú Bicheno, pani Cudbirdovú, sira Huberta Kaula, pani Gallbalyovú, Petra Euana–Thomasa, Jamesa Piskera, sira Eustacea Piegroma, Petra von Santena, Elizabeth Moynihanovú, lorda Mulherrina, Bertrama Sturta, Philipa Corneliusa, Jacka Hilla, lady Akemanovú, pani Icelyovú, Humpreyho King–Howarda, Johnnyho O’Coffeya, pani Uvaryovú a pre vdovu po grófovi z Waxworthu.
Bol to starostlivo zvolený zoznam, ktorý obsahoval mená najvýznamnejších mužov, najoslnivejších a najvplyvnejších žien z najvyššej spoločenskej vrstvy.
Veľmi dobre som vedel, že moje pozvanie na večeru sa pokladá za spoločenskú udalosť, každý rád príde. A keď som sledoval špičku pera, rýchlo sa pohybujúcu po

papieri, takmer som si už vedel predstaviť, ako natešené dámy dvíhajú v to ráno slúchadlá a vzrušené hlasy na jednom konci sa zhovárajú s ešte vzrušenejšími hlasmi na druhom konci… „Lionel usporadúva večierok… aj vás pozval? Ach, drahá, to je ohromné… vždy podáva také skvelé menu… je *t*aký príjemný, však…?“

Naozaj by o mne takto hovorili? Odrazu mi zišlo na um, že to vôbec tak nemusí byť. Možno to bude takéto: „Ale áno, moja drahá, áno, je to celkom príjemný starší pán… len trochu nudný, nemyslíte…? Čo vravíte?… otravný? A riadne, moja drahá. To ste trafili klinec po hlavičke… počuli ste, čo o ňom raz povedala Janet de Pelagiová…? Ach, áno, myslela som si, že sa vám to dostalo do uší… úžasne smiešne, nemyslíte…? chudera Janet… ako to mohla tak dlho vydržať, to veru nechápem…“

V každom prípade som pozvánky odoslal a o pár dní mi všetci, okrem pani Cudbirdovej a sira Huberta Kaula, ktorí boli odcestovaní, oznámili, že pozvanie s radosťou prijímajú.

Dvadsiateho druhého, o pol deviatej večer bol môj veľký salón plný ľudí. Postávali, obdivovali obrazy, popíjali martini a hlasno sa zhovárali. Okolo žien sa šírila prenikavá vôňa parfumov, muži s ružovými tvárami mali gombíky na smokingoch starostlivo pozapínané. Janet de Pelagiová mala oblečené tie isté čierne šaty, v ktorých sa dala maľovať a zakaždým, keď som na ňu pozrel, vynorila sa mi nad hlavou obrovská bublina – ako v tých bláznivých kreslených seriáloch – a v nej som videl Janet v spodnej bielizni, v čiernej podprsenke, v ružovom

elastickom páse, v podväzkoch a s krivými džokejskými nohami.
Prechádzal som od skupinky ku skupinke, všade som sa milo prihovoril a počúval som, o čom sa zhovárajú. Za sebou som počul, ako pani Galballyová hovorí sirovi Eustaceovi Piegromovi a Jamesovi Piskerovi, že muž, vedľa ktorého sedela včera v Claridges, mal na bielych fúzoch rúž. „Normálne bol od neho celý zababraný," vravela, „a starký mal prinajmenej deväťdesiat…" Na druhej strane lady Girdlestonová niekomu rozprávala, kde dostať ovocné poháre s koňakom a videl som, ako pani Icelyová šepká čosi lordovi Mulherrinovi a jeho lordstvo pomaly kýve hlavou z boka na bok ako nejaký rozladený metronóm.
Ohlásili, že sa podáva večera, a tak sme sa všetci pobrali do jedálne.
„Ach, bože!" zvolali, keď vošli dnu. „Aká zlovestná tma!"
„Takmer nič nevidieť!"
„Aké rozkošné malé sviečky!"
„No, Lionel, to je ale romantické!"
V strede dlhého stola bolo šesť tenučkých sviečok, vzdialených od seba asi na pol metra. Ich malé ohníky sotva stačili osvietiť samotný stôl, zvyšok miestnosti bol ponorený do tmy. Bolo to zábavne vymyslené a okrem toho, že tma vyhovovala môjmu zámeru, bola to príjemná zmena. Hostia si čoskoro posadali na miesta a začali sme večerať.
Zdalo sa, že svetlo sviečok všetkým vyhovuje, dobre sa bavili, len nevedno prečo prítmie ich nútilo hovoriť

hlasnejšie než zvyčajne. Zarazilo ma, aký má Janet de Pelagiová škrekľavý hlas. Sedela vedľa lorda Mulherrina a vykladala mu, ako sa pred týždňom v Cap Ferrate nudila. „Samí Francúzi," opakovala znovu a znovu. „Boli tam len samí Francúzi."

Ja som medzitým dával pozor na sviečky. Boli veľmi tenké a vedel som, že knôt onedlho dohorí. Bol som strašne nervózny, to priznávam – no súčasne ma napĺňala bujarosť, až to takmer hraničilo s opitosťou. Zakaždým, keď som začul Janetin hlas, alebo keď som jej pozrel do tváre, ktorú som vo svetle sviečok videl len nejasne, praskali vo mne balóniky vzrušenia a cítil som, ako sa mi pod kožou rozlieva oheň.

Keď som sa nakoniec rozhodol, že nadišla vhodná chvíľa, hostia práve jedli jahody. Zhlboka som sa nadýchol a hlasno som povedal: „Obávam sa, že už budeme musieť zapáliť svetlo. Sviečky takmer dohoreli. Mary," zvolal som. „Mary, zažnite, prosím vás, svetlo."

Keď zazneli moje slová, nastalo na chvíľu ticho. Počul som, ako ide slúžka k dverám, potom jasne cvakol vypínač a miestnosť zalialo svetlo. Všetci prižmúrili oči, potom ich znovu otvorili a rozhliadli sa.

V tej chvíli som vstal a potichu vykĺzol z jedálne, no prv ako som odišiel, naskytol sa mi pohľad, na ktorý do smrti nezabudnem. Janet zmeravela, ruky mala zdvihnuté, chcela naznačiť čosi niekomu na opačnej strane stola. Ústa mala naširoko otvorené a v očiach sa jej zračilo nie celkom pochopiteľné prekvapenie, aké vidieť u človeka, ktorému práve prestrelili srdce.

V hale som zostal stáť a načúval som, ako sa v jedálni strhol rozruch, ozývali sa prenikavé výkriky dám a urazené, neveriace zvolania mužov; onedlho prepukla hlučná vrava, všetci naraz rozprávali, alebo kričali. Potom – a to bola tá najsladšia chvíľa zo všetkých – som počul hlas lorda Mulherrina, ktorý prekričal ostatné hlasy: „Hej! Kde ste! Chytro! Rýchlo jej dajte vody!“
Na ulici mi šofér pomohol nastúpiť do auta a onedlho sme opustili Londýn a veselo sme uháňali do Great North Road k môjmu druhému domu, vzdialenému od mesta len stoštyridsať kilometrov.
Nasledujúce dva dni som prežil v sladkom opojení. Chodil som v extáze ako námesačný, spitý vlastnou samoľúbosťou a naplnený toľkou radosťou, že som mal neprestajne dojem, akoby ma od kolien dolu pichali špendlíky. Trvalo to až do dnešného rána, keď mi zatelefonovala Gladys Ponsonbyová; a odrazu som pochopil, že som sa nestal hrdinom, ale vyvrheľom. Informovala ma – myslím, s istou dávkou radosti – že som narobil riadny poprask, že všetci tí ľudia, napospol starí a milí priatelia, hovoria o mne tie najhroznejšie veci a zaprisahali sa, že so mnou už nikdy, nikdy neprehovoria. Okrem nej, povedala. Všetci, okrem nej. A či si vraj nemyslím, že by nebolo od veci, keby sa sem vybrala a zostala tu so mnou na pár dní, aby ma povzbudila.
Obávam sa, že som bol v tej chvíli priveľmi skľúčený a neodpovedal som jej práve zdvorilo. Zložil som slúchadlo a šiel som sa vyplakať. A napoludnie ma čakal posledný

zdrvujúci úder. Prišla pošta a s ňou – nevládzem o tom ani písať, tak sa hanbím – a s ňou list, najsladší, najnežnejší lístok, aký si len možno predstaviť a poslala mi ho Janet de Pelagiová. Píše, že mi všetko odpustila, všetko, čo som jej vykonal. Pochopila, že to bol len žart a nesmie dať na tie hrozné reči, čo o mne šíria iní. Miluje ma, ako ma milovala vždy a bude ma milovať až do smrti.

Ach, ale som grobian a lotor, pomyslel som si, keď som to prečítal. A najmä, keď som zistil, že tou istou poštou mi poslala aj malý darček ako dôkaz svojej lásky – takmer štvrť kila čerstvého kaviáru, mojej obľúbenej lahôdky.

Nikdy, za nijakých okolností neviem odolať dobrému kaviáru.

To je azda moja najväčšia slabôstka. A hoci som, pravdaže, dnes večer ani nemal chuť na jedlo, musím sa priznať, že v snahe utešiť sa a zabudnúť na to, ako mi je mizerne, zhltol som niekoľko kopcovito naložených lyžičiek tej dobroty. Je dokonca možné, že som to trochu prehnal, lebo už asi tak hodinu mi je nejako mdlo. Možno by som mal vstať a dať si trochu sódy bikarbóny. Keď mi bude lepšie, ľahšie mi bude dokončiť tento príbeh.

Viete, keď o tom tak rozmýšľam, naozaj mi je odrazu dosť zle.

VEĽKÝ AUTOMATICKÝ SPISOVATEĽ

„Nuž tak, môj milý Knipe, máme to za sebou. Zavolal som si vás, lebo vám chcem povedať, že podľa môjho názoru ste urobili dobrý kus roboty.“
Adolph Knipe stál mlčky pred stolom pána Bohlena. Nevyzeral práve nadšene. „Neteší vás to?“
„Ale áno, pán Bohlen.“
„Čítali ste, čo píšu ranné noviny?“
„Nie, pane, nečítal.“
Muž za stolom si pritiahol zložené noviny a čítal: „Veľký automatický počítač, ktorý si vláda pred časom objednala, je hotový. Zrejme je to v súčasnosti najrýchlejší elektrónkový počítač na svete. Jeho úlohou je vyrovnať sa s rýchlymi matematickými výpočtami, nevyhnutnými pre čoraz väčšie potreby vedy, priemyslu, administratívy, ktorých riešenie by bolo v minulosti pri použití tradičných metód fyzicky nemožné, alebo by si vyžadovalo viac času, než je to pre dané problémy opodstatnené. Ako povedal pán John Bohlen, riaditeľ firmy na elektrické prístroje, ktorý má najväčší podiel na jeho konštrukcii* rýchlosť, s akou nový stroj pracuje, najlepšie vystihuje fakt, že problém, ktorý by zabral matematikovi mesiac času, stroj správne vyrieši za päť sekúnd. Za tri minúty poskytne stroj výpočet, ktorý by pri ručnom spracovaní (keby to bolo možné) zaplnil pol milióna hárkov kancelárskeho papiera. Automatický počítač na základe elektrických impulzov, ktorých rýchlosť dosahuje milión za sekundu, rieši všetky

výpočty súvisiace so sčítaním, odčítaním, násobením a delením. Hranice možností praktického využitia sú nekonečné…“
Pán Bohlen sa zadíval do dlhej melancholickej tváre mladšieho muža. „Nie ste na to hrdý, Knipe? Netešíte sa?“
„Pravdaže sa teším, pán Bohlen.“
„Nemusím vám azda pripomínať, že váš príspevok, najmä k pôvodným plánom, bol dôležitý. Ba môžem dokonca povedať, že bez vás a niektorých vašich myšlienok by projekt ešte vždy ležal na rysovacích doskách.“
Adolph Knipe prestúpil na koberci z nohy na nohu a hľadel na dve malé biele ruky svojho šéfa, na to, ako si jeho nervózne prsty pohrávajú so spinkou na papier, ako ju vyrovnávajú a upravujú jej ohyby. Šéfove ruky nemal rád. Nemal rád ani jeho tvár s drobnými ústami a úzkymi tmavočervenými perami. Nepríjemne pôsobilo, že pri reči pohyboval len spodnou perou.
„Trápi vás niečo, Knipe? Chcete niečo povedať?“
„Ale nie, pán Bohlen, nie.“
„Nepadol by vám dobre týždeň dovolenky? Zíde sa vám. Zaslúžite si ho.“
„Ach, neviem, pane.“
Starší muž čakal, hľadel na vysokú vycivenú, zhrbenú postavu pred sebou. Ten mládenec je nemožný. Prečo nevie stáť rovno? Vždy je taký ochabnutý a neupravený, sako má fľakaté a vlasy mu padajú do tváre.
„Privítal by som, Knipe, keby ste si tú dovolenku vzali.

Potrebujete ju.“
„Dobre, pane. Ako si želáte.“
„Vyberte sa niekam na týždeň. Ak chcete na dva. Niekam, kde je teplo. Opaľujte sa. Plávajte. Oddychujte. Spite. A keď sa vrátite, porozprávame sa o budúcnosti.“
Adolph Knipe sa vrátil autobusom do svojho dvojizbového bytu. Hodil si kabát na diván, nalial si do pohárika whisky a sadol si k stolu, na ktorom bol písací stroj. Pán Bohlen mal pravdu. Samozrejme mal pravdu. Poznal však len jej polovicu. Asi si myslel, že je v tom nejaká žena. Keď je mladý muž skormútený, všetci si myslia, že je v tom nejaká žena.
Naklonil sa nad stroj a začítal sa do rozpísanej strany. Názov textu znel: „V poslednej chvíli.“ Za tým nasledovalo: „Noc bola tmavá a búrlivá, vietor hvízdal v korunách stromov, lialo ako z krhly…“
Adolph Knipe si odpil whisky, vychutnával trpkastú chuť po slade a cítil, ako mu pramienok chladnej tekutiny steká dolu hrdlom a usádza sa v žalúdku, sprvu chladný, potom sa rozplýva po vnútornostiach a rozohrieva ich. Dočerta s pánom Johnom Bohlenom. A dočerta s veľkým počítačom. Dočerta s…
Presne v tej chvíli sa mu oči a ústa pomaly začali otvárať, akoby ho zmáhal údiv, pomaly zdvihol hlavu, znehybnel a meravo sa zadíval na protiľahlú stenu, teraz azda väčšmi udivene ako užasnuto a neodtŕhal pohľad od steny. V tejto polohe zotrval štyridsať, päťdesiat, šesťdesiat sekúnd. Postupne sa výraz jeho tváre začal meniť (hlavou ešte vždy nehýbal), údiv vystriedala

radosť, sprvu iba náznakom v kútikoch úst, no postupne čoraz hlbšia, až sa mu napokon tvár rozžiarila v extáze. Adolph Knipe sa takto usmial prvý raz po dlhých a dlhých mesiacoch.

„Pravdaže," povedal nahlas, „je to ukrutne smiešne." Znovu sa usmial, horná pera sa mu v úsmeve napla a odhalila zuby, čo pôsobilo čudne zmyselným dojmom.

„Je to náramná myšlienka ale keďže sa nedá uskutočniť, nehodno sa nad ňou zamýšľať."

Od tej chvíle Adolph Knipe na nič iné ani nemyslel. Myšlienka ho neuveriteľne fascinovala, sprvu preto, lebo mu núkala možnosť – nech akokoľvek vzdialenú – pomstiť sa najväčším nepriateľom, a to tým najdiabolskejším spôsobom. Asi desať alebo pätnásť minút rozmýšľal len o tomto aspekte veci; potom si zrazu uvedomil, že skúma vec naskrze vážne, ako by sa dala prakticky uskutočniť. Vytiahol papier a urobil si niekoľko predbežných poznámok. Ale ďaleko sa nedostal. Vzápätí stál zoči–voči pravde, že stroj, nech je akokoľvek dôvtipne skonštruovaný, nie je schopný samostatne myslieť. Môže riešiť len problémy, ktoré sa dajú transponovať do matematických pojmov – problémy, na ktoré je len jedna jediná odpoveď.

To je tá prekážka. A zdá sa, že nijako sa nedá prekonať. Stroj nemôže mať mozog. Ale na druhej strane, môže mať predsa pamäť, no nie? Ich elektrónkový počítač má úžasnú pamäť. Jednoduchou premenou elektrických impulzov prechádzajúcich cez ortuťový stĺpec na nadzvukové vlny môže poskytnúť prinajmenšom tisíc

čísel naraz. A hocikedy z nich vyčleniť jedno potrebné. Nebolo by teda možné vybudovať na tomto princípe pamäťový blok takmer neohraničených rozmerov?
Tak ako je to?
Zrazu ho ohúrila zásadná, pritom jednoduchá pravda, ktorá sa dá sformulovať takto: Pravidlá anglickej gramatiky sú vo svojej strohosti takmer matematické! Slová sú však vopred dané a ak je vopred určený zmysel toho, čo sa má povedať, slová môžu byť zoskupené iba v jedinom správnom poradí.
Nie, pomyslel si, to nie je celkom presné. V mnohých vetách môžu byť slová a slovné spojenia rozmiestené v niekoľkých alternatívnych pozíciách, pričom všetky môžu byť gramaticky správne. Ale čo na tom? Teória sama osebe je v podstate správna. Preto je jasné, že stroj skonštruovaný na princípe elektrického počítača možno upraviť tak, aby zoskupoval slová (namiesto číslic) do správneho poradia v súlade s gramatickými pravidlami. Uložte do pamäťového bloku slovesá, podstatné mená, prídavné mená, zámená, vytvorte z nich slovník a postarajte sa, aby sa podlá potreby mohli vyberať. Potom nakŕmte stroj sujetmi a ten ich rozpíše do viet.
Knipe sa už nedal ničím zastaviť. Hneď sa pustil do práce a najbližších niekoľko dní sústredene a ťažko pracoval. V obývačke bolo plno papierového odpadu: hárky popísané vzorcami a výpočtami, zoznamy slov, tisíce a tisíce slov; sujety poviedok, čudne roztriedené a zoskupené; dlhé výpisky z výkladového slovníka; strany zaplnené mužskými a ženskými menami; stovky priezvisk,

vypísané z telefónneho zoznamu; zložité nákresy drôtov, obvodov, spínačov a elektróniek; výkresy stroja na prerážanie dierok rozličných rozmerov do malých dierovacích štítkov a náčrt čudného elektrického písacieho stroja, schopného napísať desaťtisíc slov za minútu. A aj akýsi ovládací panel s radmi tlačidiel, na každom názov slávneho amerického literárneho časopisu. Pracoval s horúčkovitým nadšením, predieral sa v izbe pomedzi poodhadzované papiere, šúchal si ruky, zhováral sa nahlas sám so sebou; podchvíľou prefíkane krčil nos a mrmlal si dlhé nenávistné kliatby, v ktorých, ako sa zdalo, zakaždým zaznelo slovo redaktor. Po dvoch týždňoch nepretržitej práce vložil papiere do dvoch veľkých fasciklov, ktoré takmer behom odniesol do kancelárie firmy John Bohlen a spol., továreň na elektrické prístroje.

Keď ho pán Bohlen uvidel, potešil sa.

„No tak, Knipe, to je radosti, vyzeráte o sto percent lepšie. Mali ste peknú dovolenku? Kam ste sa vybrali?“

Je rovnako odporný a neupravený ako vždy, pomyslel si Bohlen. Prečo nevie stáť rovno? Vyzerá ako krivá palica. „Vyzeráte o sto percent lepšie, chlapče.“ Ktovie, prečo sa uškŕňa. Zakaždým, keď ho vidím, mám pocit, že mu uši zase podrástli.

Adolph Knipe položil fascikel na písací stôl. „Pozrite, pán Bohlen!“ skríkol. „Pozrite na toto.“

A potom mu vysvetlil svoju myšlienku. Roztvoril fascikel a prisunul nákresy pred ohúreného Bohlena. Rozprával vyše hodiny, rozobral všetky podrobnosti a keď skončil,

zadychčaný a zrumenený ustúpil o krok a čakal na Bohlenov výrok.
„Viete, čo si myslím, Knipe? Tuším vám preskočilo.“ Ale teraz opatrne, povedal si pán Bohlen. Správaj sa voči nemu opatrne. Tento chlapík má svoju cenu. Len keby nevyzeral tak odporne s tou dlhou konskou tvárou, veľkými rukami a ušami ako lopúchy.
„Ale pán Bohlen! To bude fungovať! Predsa som vám dokázal, že to bude fungovať! To nemôžete poprieť!“
„Len pokojne,– Knipe! Len pokojne, počúvajte, čo vám poviem.“
Adolph Knipe pozoroval muža oproti a každou sekundou sa mu čoraz menej páčil.
„Táto myšlienka je veľmi dômyselná,“ hovorila dolná pera pána Bohlena, „ba dalo by sa povedať, že vynikajúca. A iba potvrdzuje moju vysokú mienku o vašich schopnostiach. Ale nemali by ste to brať priveľmi vážne. Napokon, milý môj, aký význam to môže pre nás mať? Kto by chcel stroj na písanie poviedok? A ako by nám to mohlo priniesť peniaze? No povedzte, ako?“
„Môžem si sadnúť, pane?“
„Ale pravdaže, sadnite si.“
Adolph Knipe si sadol na okraj stoličky. Starší muž ho sledoval bystrými hnedými očami a rozmýšľal nad tým, čo bude nasledovať.
„Ak dovolíte, pán Bohlen, rád by som vám vysvetlil, ako sa vo mne tento nápad zrodil.“
„Tak von s tým, Knipe.“ Musím teraz prejaviť kus dobrej vôle, povedal si pán Bohlen. Ten chlapec je naozaj cenný

– je to takmer génius – pre firmu má cenu zlata. Len pozrime na tieto papiere. Dômyselnejšiu vec som v živote nevidel. Obdivuhodný kus práce. Pravdaže, je to nanič. Nedá sa to speňažiť. Ale znovu to dokazuje, aký je chlapec schopný.

„Nazdávam sa, pán Bohlen, že je to čosi ako vyznanie. Myslím, že teraz chápete, prečo som vždy bol taký… taký ustarostený."

„Môžete mi povedať všetko, Knipe. Som tu na to, aby som vám pomohol – to predsa viete."

Mladík si pevne zakliesnil ruky v lone a lakte pritisol k telu. Akoby mu odrazu bolo veľmi zima.

„Viete, pán Bohlen, ak mám byť celkom úprimný, prácu tu u vás nepokladám za až takú dôležitú. Viem, že to, čo robím, robím dobre a tak ďalej, ale nevkladám do toho srdce. Oveľa väčšmi ma baví čosi iné."

Pán Bohlen prudko zdvihol obočie, poskočilo mu ako pružina. Telo mu odrazu zmeravelo.

„Viete, pane, po celý život túžim byť spisovateľom."

„Spisovateľom!"

„Áno, pán Bohlen. Možno mi neuveríte, ale *každú voľnú chvíľu* píšem poviedky. Za posledných desať rokov som napísal stovky, doslova stovky poviedok. Päťstošesťdesiatšesť, ak mám byť presný. Zhruba jednu týždenne."

„No zbohom, človeče! A prečo ste sa na to, preboha, dali?"

„Mám jednoducho také nutkanie, pane."

„Aké nutkanie?"

„Tvorivé nutkanie, pán Bohlen.“ Zakaždým, keď pozrel na pána Bohlena, videl len jeho pery. Mal ich čoraz tenšie a tenšie a čoraz červenšie.
„A môžem sa vás spýtať, Knipe, čo robíte s tými poviedkami?“
„Nuž, pane, to je práve ten problém. Nik ich nechce. Len čo dopíšem poviedku, pošlem ju do nejakej redakcie. Putujú z jedného časopisu do druhého. A to je všetko, pán Bohlen, lebo zovšadiaľ mi ju jednoducho vrátia. Veľmi ma to trápi.“
Pán Bohlen pocítil úľavu. „Veľmi dobre chápem, ako vám je, môj milý.“ V hlase mu zaznelo porozumenie. „Každý z nás to skôr či neskôr musí absolvovať. Ale keď… keď máte dôkaz, jednoznačný dôkaz, a to od odborníkov, od redaktorov, že vaše poviedky sú… ako by som to povedal… nie celkom vydarené, bolo by načase, aby ste to pustili k vode. Vzdajte sa toho, milý môj. Jednoducho na to zabudnite.“
„Nie, pán Bohlen! Nie! To nie je pravda! Viem, že moje poviedky sú dobré. Božemôj, keď ich porovnáte s tým, čo uverejňujú časopisy… čestné slovo, pán Bohlen!… S tými riedkymi, nudnými výplodmi, ktoré týždeň čo týždeň uverejňujú časopisy… nuž, idem sa z toho zblázniť!“
„Počkajte, počkajte, chlapče!“
„Čítate vôbec časopisy, pán Bohlen?“
„Prepáčte, Knipe, ale ako to všetko súvisí s vaším strojom?“
„Veľmi bezprostredne, pán Bohlen, veľmi bezprostredne! Chcem vám povedať len toľko, že som si preskúmal

časopisy, a zdá sa mi, že každý sa usiluje uverejňovať poviedky istého druhu. Autori – tí úspešní – to vedia a podľa toho aj píšu.“
„Počkajte, chlapče. Uspokojte sa, prosím vás. Takto k ničomu nedospejeme.“
„Prosím vás, pán Bohlen, vypočujte ma. To všetko je strašne dôležité.“ Odmlčal sa, chcel sa nadýchnuť. Bol veľmi rozrušený, pri reči rozhadzoval rukami. Dlhá zubatá tvár s veľkými ušami mu doslova blčala nadšením a v ústach mal toľko slín, až mu zvlhčovali slová. „Pochopte, že na mojom stroji stačí stisnúť tlačidlo prepájajúce pamäťové bloky sujetov a slov a vypadne z neho žiadaný druh poviedky.“
„Áno, viem, Knipe, viem. To je veľmi zaujímavé, ale aký to má zmysel?“
„Nuž taký, pán Bohlen. Trh je obmedzený. Musíme sa naučiť produkovať v správnom čase, kedykoľvek to budeme potrebovať, správnu poviedku. Chápete, je to obchodná záležitosť. Dívam sa na to teraz z vášho hľadiska – ako na obchodnú ponuku.“
„Drahý chlapče, to jednoducho nemôže byť obchodná ponuka. Viete práve tak dobre ako ja, čo stojí výroba takého stroja.“
„Áno, pane, chápem, ale napriek všetkej úcte, ktorú k vám mám, sa nazdávam, že neviete, koľko platia časopisy autorovi za poviedky.“
„No koľko?“
„Dvestopäťdesiat dolárov a viac. V priemere to bude asi tisíc dolárov.“

Pán Bohlen sa strhol.
„Áno, pane, je to tak.“
„To je vylúčené, Knipe! Smiešne!“
„Nie, pane, je to tak.“
„Chcete ma tu presvedčiť, že časopisy platia niekomu toľké peniaze… jednoducho za to, že zosmolí poviedku? Bože, Knipe! Kam sa takto dostaneme! Veď spisovatelia musia byť milionári!“
„Presne tak to aj je, pán Bohlen. A tu nastupuje náš stroj. Počúvajte chvíľku, pane, poviem vám aj viac. Mám to všetko premyslené. Veľké časopisy uverejňujú približne tri poviedky v každom čísle. A teraz si predstavte len pätnásť tých najdôležitejších časopisov, tých, čo platia najviac. Niektoré z nich sú mesačníky, no zväčša vychádzajú každý týždeň. No dobre. To znamená, povedzme, že musia kúpiť asi štyridsať dlhých poviedok týždenne. To je štyridsaťtisíc dolárov týždenne. A s naším strojom, keď bude, ako sa patrí, pracovať, môžeme ovládnuť takmer celý trh!“
„Milý chlapče, vy ste blázon.“
„Nie, pane, čestné slovo. Všetko, čo hovorím, je pravda. Vari nevidíte, že už len množstvom našej produkcie by sme ich všetkých pretromfli? Tento stroj môže vyrobiť poviedku, čo má päťtisíc slov, a zároveň ju naklepať a mať pripravenú na odoslanie za tridsať sekúnd. Ako tomu môžu spisovatelia konkurovať? No povedzte, pán Bohlen, ako?“
V tej chvíli si Adolph Knipe všimol malú zmenu na Bohlenovej tvári a akýsi predtým nevídaný lesk v jeho

očiach; nozdry sa mu rozšírili, celá tvár odrazu znehybnela, takmer zmeravela. Rýchlo pokračoval. „V dnešných časoch, pán Bohlen, nemá ručná výroba nijaké šance. Jednoducho nemôže konkurovať sériovej výrobe, najmä v tejto krajine – a vy to viete. Koberce… stoličky… topánky… tehly… riad… všetko, na čo si len zmyslíte – všetko vyrábajú stroje. Kvalita zavše môže pokrivkávať, ale to nie je dôležité. Dôležitá je výrobná cena. A poviedky – nuž, to je tiež tovar ako koberce a stoličky a nikto si neláme hlavu nad tým, ako ich vyrábate, pokiaľ tovar dodávate. Budeme ich predávať vo veľkom, pán Bohlen! Pretromfneme všetkých spisovateľov v tejto krajine! Dobyjeme trh!“

Pán Bohlen sedel ešte meravejšie. Teraz sa nakláňal dopredu, lakťami sa opieral o stôl, tvár mal hlboko sústredenú, hnedé očká uprene hľadeli na Knipea.

„Aj tak si myslím, že sa to nedá uskutočniť, Knipe.“

„Štyridsaťtisíc týždenne!“ Zvolal Adolph Knipe. „A ak aj znížime cenu o polovicu, bude to dvadsaťtisíc týždenne. A to robí milión ročne!“ A už nevzrušené dodal: „Milión ročne vám nevyniesol zatiaľ nijaký predchádzajúci elektrónkový počítač, nemám pravdu, pán Bohlen?“

„Ale teraz vážne, Knipe, naozaj si myslíte, že by tie poviedky kupovali?“

„Počúvajte, pán Bohlen, kto na svete bude chcieť po jednom dodávané poviedky, keď môže dostať iné, a to za polovičnú cenu? To je predsa jasné, nie?“

„A ako ich budete predávať? Koho uvediete ako autora?“

„Založíme vlastnú literárnu agentúru a jej

prostredníctvom ich budeme posielať. A pre autorov si vymyslíme mená.“
„To sa mi nepáči, Knipe. Nezaváňa to podvodom?“
„A ešte niečo, pán Bohlen, len čo sa do toho pustíme, budeme vyrábať aj všakovaké cenné vedľajšie produkty, tak napríklad inzeráty. Výrobcovia piva a im podobní ľudia sú v dnešných časoch ochotní poriadne zacvakať, ak nejaký slávny spisovateľ prepožičia svoje meno ich výrobku. Nuž, preboha, pán Bohlen! Nebavíme sa tu o detskej hračke. Toto je veľký obchod.“
„Len nebuďte priveľmi ctižiadostivý, chlapče.“
„A ešte niečo. Nič nám nebráni, aby sme niektorú z tých lepších poviedok podpísali vaším menom, pán Bohlen, ak by ste chceli.“
„Preboha, Knipe. Prečo by som to chcel?“
„Neviem, pane. Ale niektorí spisovatelia požívajú veľkú úctu – ako pán Erle Gardner alebo pani Kathleen Norrisová. Tak či tak si musíme vymýšľať mená a aj mne zišlo na um, že by som jednu či dve poviedky podpísal vlastným menom, jednoducho pre dobro veci.“
„Spisovateľ, hm?“ Ozval sa pobavene pán Bohlen. „Nuž tých v klube by to celkom iste ohúrilo, keby uvideli moje meno v časopisoch – v dobrých časopisoch.“
„To je pravda, pán Bohlen.“
V očiach pána Bohlena sa na chvíľu zjavil zasnený, neprítomný výraz a on sa usmial. Potom sa strhol a začal listovať v nákresoch, čo ležali pred ním.
„Jednej veci celkom nerozumiem, Knipe. Odkiaľ bude stroj brať námety? Predsa ich nebude vymýšľať.“

„Tými ho nakŕmime, pane. To nie je problém. Každý vie o nejakých námetoch. Vo fascikli po vašej ľavej ruke je zaznačených tristo–štyristo námetov. Môžeme ich rovno vložiť do námetovej pamäti stroja.“
„Pokračujte.“
„Sú tam aj ďalšie drobné zdokonalenia, pán Bohlen. Všimnite si ich, keď si budeme podrobne študovať nákresy. Napríklad je tam trik, ku ktorému sa uchyľuje takmer každý spisovateľ – zaradí do každej poviedky prinajmenej jedno dlhé a nie celkom jasné slovo. Čitateľ si zakaždým pomyslí, že autor musí byť veľmi múdry a rozhľadený. A tak som naprogramoval stroj, aby to tiež robil. Pre tento cieľ bude mať v pamäti celú zásobu dlhých slov.“
„Kde?“
„V slovnej pamäti,“ odpovedal bez otáľania.
Väčšinu dňa strávili obaja muži tým, že hovorili o možnostiach nového stroja. Napokon pán Bohlen povedal, že bude o veci ešte rozmýšľať. Na druhý deň ráno už prejavoval tiché nadšenie. A po týždni bol myšlienkou načisto uchvátený.
„Urobíme to tak, Knipe: budeme tvrdiť, že konštruujeme iba ďalší matematický počítač, ale nového typu. Tak celú vec utajíme.“
„Veľmi správne, pán Bohlen.“
A o šesť mesiacov bol stroj hotový. Umiestnili ho do samostatnej tehlovej budovy v zadnej časti areálu a teraz, keď už bol pripravený na uvedenie do prevádzky, nesmel sa k nemu priblížiť nik okrem pána Bohlena a

Adolpha Knipa.
Bola ,to vzrušujúca chvíľa, keď dvaja muži – jeden tučný s krátkymi nohami, druhý vysoký, vycivený a zubatý – stáli na chodbe pred kontrolným panelom a chystali sa vyprodukovať prvú poviedku. Dookola nich boli steny, rozdeľujúce miestnosť na množstvo úzkych chodieb; steny boli pokryté drôtmi, zástrčkami, spínačmi a veľkými sklenými elektrónkami. Obaja muži boli nervózni, pán Bohlen nevedel chvíľu postáť, jednostaj poskakoval.
„Ktorý gombík?“ spýtal sa Adolph Knipe, pričom si prezeral rad malých bielych kotúčov, pripomínajúcich klapky písacieho stroja. „Vyberte si, pán Bohlen. Môžete si z množstva časopisov – Saturday Evening Post, Collier's, Ladies' Home Journal – vybrať hociktorý.“
„Preboha, chlapče! Ako mám vedieť ktorý?“ Teraz poskakoval akoby mal po tele vyrážky, ktoré ho svrbia.
„Pán Bohlen,“ povedal Adolph Knipe vážne. „Uvedomujete si v tejto chvíli, že sa pohybom malíčka môžete stať najplodnejším spisovateľom tohto kontinentu?“
„Počúvajte, Knipe, jednoducho sa do toho pusťte, prosím vás. Ten úvod si môžete odpustiť.“
„Dobre, pán Bohlen. Tak si vyberte… počkajte – tento. Čo vy na to?“ Vystrel prst a stisol gombík s názvom TODAY'S WOMAN vytlačeným drobnými čiernymi písmenami. Zaznelo cvaknutie, a keď Knipe odtiahol prst, gombík zostal stisnutý.
„Tak, vybrali sme si,“ povedal. „A teraz – do toho!“

Načiahol sa a stiahol páku vypínača na paneli. Hneď nato zaplnil miestnosť bzučivý hukot, praskot elektrických výbojov a cvakot mnohých drobných, rýchlo sa presúvajúcich kláves písacieho stroja; takmer v tej istej chvíli sa z otvoru napravo od kontrolného panelu začali vysúvať hárky papiera a padali do koša naspodku. Hárky padali rýchlo, každú sekundu jeden a o necelú polminútu bolo po všetkom. Lavína hárkov sa zastavila.

„Máme to!“ zvolal Adolph Knipe. „Poviedku máte hotovú!“

Vrhli sa na papiere a začali čítať. Na prvom bol takýto text:

‚Aifkjmbsaoegweztpplnvoqudskigte, fuhpekanvbertyui–olkjhgfdsaxcvbnm, peruitrehdjkgmvnb, wmsuy…‘

Pozreli na ostatné. Ich štýl bol zhruba rovnaký. Pán Bohlen sa začal rozčuľovať. Mladší muž sa ho usiloval uspokojiť.

„To je dobré, pane. Naozaj. Bude potrebná len malá úprava. Chyba je niekde v zapojení, nič viac. Musíte mať na pamäti, pán Bohlen, že v tejto miestnosti je takmer štyristotisíc metrov drôtu. Nemôžete očakávať, že to bude hneď všetko fungovať.“

„Nikdy to nebude fungovať,“ povedal pán Bohlen.

„Trpezlivosť, pane. Trpezlivosť.“

Adolph Knipe začal hľadať chybu a o štyri dni oznámil, že všetko je pripravené na novú skúšku.

„Nikdy to nebude fungovať,“ povedal pán Bohlen. „Viem, že to nikdy nebude fungovať.“

Knipe sa usmial a stisol gombík s názvom Reader’s

Digest. Potom stlačil dolu vypínač a čudný, vzrušujúci bzukot naplnil miestnosť. Cez otvor vyklzla do koša vytlačená strana.
„Kde je zvyšok?“ zvolal pán Bohlen. „Stroj stojí. Pokazil sa!“
„Nie, pane, nepokazil. Všetko je v poriadku. To je predsa pre Digest, tam dlhé články neuverejňujú.“
Tentoraz sa text začínal takto: Lenmáloludívieželesavyvinu–lanovárevolučnáliečebnámetódaktorámôžepomôcťvšetkým–čotrpiananajstrašnejšíneduhnašichčias… A tak ďalej.
„To sú táraniny!“ zvolal pán Bohlen.
„Nie, pane, je to výborné. Nevidíte? Stroj jednoducho nerozdeľuje slová. To sa dá ľahko opraviť. Ale príbeh je tu. Pozrite, pán Bohlen, pozrite. Všetko je, ako má byť, ibaže slová sú pospájané.“
A naozaj to tak bolo.
Pri najbližšej skúške o niekoľko dní neskôr bolo všetko perfektné, dokonca aj interpunkcia. Prvá poviedka, ktorú vyprodukovali pre slávny ženský časopis, bol solídny, dejovo bohatý príbeh o mládencovi, ktorý chcel, aby si ho jeho bohatý zamestnávate! väčšmi vážil. V poviedke sa hovorilo, ako mládenec zariadil veci tak, aby jeho priateľ prepadol boháčovu dcéru, keď sa bude v noci vracať autom domov. Mládenec, ktorý sa akoby náhodou ocitol na mieste činu, vykopol priateľovi zbraň z ruky a dievča zachránil. Dievča bolo vďačné. Ale otec mal podozrenie. Prísne si mládenca vypočul. Mládenec nevydržal a priznal sa. Ale otec mládenca z domu nevyhodil, naopak,

povedal, že obdivuje jeho vynachádzavosť. A dievča obdivovalo jeho čestnosť – a jeho zovňajšok. Otec mu sľúbil, že ho spraví v podniku vedúcim učtárne. Dievča sa zaňho vydalo.

„To je úžasné, pán Bohlen! Presne to, čo treba!“

„Zdá sa mi to dosť chabé, môj milý.“

„Nie, pane, po tom skočia, to pôjde na dračku.“

Adolph Knipe v záchvate nadšenia pohotovo vyprodukoval šesť ďalších poviedok za rovnaký počet minút. Všetky –okrem jednej, ktorá, nevedno prečo, bola trochu neslušná – sa zdali celkom súce.

Pán Bohlen sa dal uchlácholiť. Súhlasil s tým, že si v strede mesta zriadia literárnu agentúru a že na jej čele bude Knipe. O pár týždňov sa všetko vybavilo. Nato Knipe poslal poštou prvých desať poviedok do redakcií. Štyri poviedky podpísal vlastným menom, jednu menom pána Bohlena a pre ostatné si mená jednoducho vymyslel. Päť poviedok hneď prijali. Poviedku podpísanú menom pána Bohlena vrátili, a v pripojenom liste redaktor literárnej rubriky napísal: „Je to zručne napísané, no podľa nášho názoru poviedka nie je dotiahnutá do konca. Radi by sme sa zoznámili s ďalšími prácami tohto autora.“ Adolph Knipe sa taxíkom zaviezol do továrne a vyprodukoval pre ten istý časopis ďalšiu poviedku. Znovu ju podpísal menom pána Bohlena a bez otáľania ju odoslal. Túto poviedku časopis kúpil.

Peniaze sa začali valiť. Knipe pomaly a opatrne zvyšoval produkciu a po šiestich mesiacoch už dodával do redakcií tridsať poviedok týždenne, z čoho si ponechávali asi

polovicu.
V literárnych kruhoch začal získavať meno ako plodný a úspešný autor. A takisto pán Bohlen, pravda, jeho meno nemalo takú reputáciu ako Knipeovo, ale pán Bohlen o tom nevedel. Zároveň Knipe prepašoval do literatúry zo desať a možno aj viac fiktívnych osôb ako produktívnych mladých autorov. Všetko klapalo.
V tejto situácii sa rozhodli, že prispôsobia stroj, aby okrem poviedok písal aj romány. Pán Bohlen, ktorý si chcel vyslúžiť v literárnom svete ešte cennejšie ostrohy, naliehal, aby Knipe hneď začal pracovať na tejto vzletnej úlohe.
„Chcem napísať román," opakoval jednostaj. „Chcem napísať román."
„Aj ho napíšete, pane. Napíšete. Ale buďte trpezlivý, prosím. Žiada si to veľmi zložité úpravy na stroji."
„Všetci mi vravia, že by som mal napísať román," vykrikoval pán Bohlen. „Rozličnί nakladatelia ma vo dne v noci naháňajú, prosíkajú a prehovárajú, aby som prestal zabíjať čas poviedkami a namiesto toho sa pustil do čohosi seriózneho. Dnes má cenu len román, tvrdia."
„Budeme písať romány," povedal mu Knipe. „Koľko len budete chcieť. Ale majte trpezlivosť, prosím."
„Počúvajte, Knipe, chcem napísať seriózny román, čosi také, čo všetkých ohúri a čo si každý všimne. Tie poviedky, ktoré ste v poslednom čase podpisovali mojím menom, sa mi už dosť zunovali. Pravdu povediac, nie som si dosť istý, či ma nechcete blamovať."
„Blamovať vás, pán Bohlen?"

„Robíte to tak, že všetky najlepšie poviedky podpisujete svojím menom.“
„To nie, pán Bohlen! Nie!“
„Ale teraz si na to dám sakramentsky pozor, aby som napísal jedinečnú, inteligentnú knihu. Chápete.“
„Pozrite, pán Bohlen. Vďaka ovládaciemu panelu, ktorý teraz dávam dokopy, budete môcť napísať knihu, akú si len budete želať.“
A bola to pravda. Lebo za niekoľko mesiacov vďaka géniu Adolpha Knipea stroj nielenže sa prispôsobil na tvorbu románov, ale Knipe skonštruoval vynikajúci nový ovládací systém umožňujúci autorovi, aby si dopredu zvolil ľubovoľný sujet a ľubovoľný štýl. Na ovládacom pulte bolo toľko ciferníkov a páčiek, že vyzeral ako palubná doska obrovského lietadla.
Tým, že autor stisol jedno z hlavných tlačidiel, zvolil si, či bude román historický, satirický, filozofický, politický, dobrodružný, erotický, humoristický alebo faktografický. Z druhého radu základných tlačidiel si potom zvolil tému: život v armáde, dobývanie Ameriky, občianska vojna, svetová vojna, rasové problémy, Divoký západ, život na vidieku, spomienky z detstva, námorné plavby, pobyt na dne mora a veľa, veľa iných. Tretí rad tlačidiel ponúkal voľbu literárneho štýlu: klasický, ireálny, nadľahčený, štýl Hemingwayov, Faulknerov, Joyceov, ženský atd. V štvrtom rade sa tlačidlami volili postavy, v piatom slovník – a tak ďalej a tak ďalej – dokopy desať radov tlačidiel na predvoľbu.
Ale to nebolo všetko. Tvorivý proces sa dal usmerňovať

aj v priebehu písania (pri románe to bolo zhruba pätnásť minút), a to tak, že autor sedel akoby v riadiacom kresle a manipuloval s radom označených tlačidiel – ako hudobník na organe. Tým mohol nepretržite modulovať alebo prelínať päťdesiat rozličných premenlivých faktorov, ako sú napätie, prekvapenie, humor, pátos, tajuplnosť. Početné ciferníky a stupnice na ovládacom paneli pritom signalizovali veľmi presne, ako ďaleko sa s prácou dostal.

Napokon tu bola otázka zaujatia. Adolph Knipe si dôkladne preštudoval knihy, ktoré sa v minulom roku dostali na prvé miesta na rebríčku bestsellerov, a usúdil, že zaujatie, vášeň je najdôležitejšou zložkou zo všetkých – je to ten zázračný katalyzátor, ktorý tak či onak zabezpečuje aj najnudnejšiemu románu obrovský úspech – prinajmenšom finančný. Ale Knipe vedel aj to, že vášeň je mocný, uchvacujúci tovar a že s ním treba šafáriť rozumne – treba ho dávkovať primerane a v správnej chvíli; aby to dosiahol, skonštruoval samostatný ovládací systém dvoch citlivých oscilátorov ovládaných pedálmi, podobnými plynovým a brzdovým pedálom v aute. Jedným pedálom sa určovalo kvantum vstrekovanej vášne, druhým sa regulovala jej intenzita. Pravdaže, nebolo pochýb – a to bola jediná nevýhoda – že písanie románu podľa Knipeovej metódy sa čoraz väčšmi menilo na riadenie lietadla, auta, na hru na organe – a to všetko naraz, súčasne, ale vynálezcu to neznepokojovalo. Keď bolo všetko hotové, hrdo priviedol pána Bohlena do domca, kde bol stroj, a začal vysvetľovať, ako tento nový

zázrak funguje.
„Preboha, Knipe! To nikdy nezvládnem! Dočerta, človeče, tuším by bolo ľahšie napísať román vlastnou rukou!“
„Čoskoro si na to zvyknete, pán Bohlen, to mi verte. O týždeň či dva vám to pôjde automaticky. Je to, ako keby ste sa učili šoférovať.“
Nuž, nebolo to až také ľahké, ale po dlhých hodinách tréningu začal pán Bohlen do veci vnikať a napokon raz neskoro večer povedal Knipeovi, aby všetko prichystal pre vyprodukovanie prvého románu. Bola to napätá chvíľa: malý tučniak sa nervózne hrbil v riadiacom kresle a vysoký zubatý Knipe vzrušene pobehoval okolo neho.
„Chcem napísať závažný román, Knipe.“
„Som hlboko presvedčený, že ho aj napíšete, pane. Celkom isto.“
Pán Bohlen jedným prstom starostlivo stlačil potrebné tlačidlá predvoľby:
Typ románu – *satirický* Téma – *rasový problém* Štýl – *klasický*
Postavy – *šesť mužov, štyri ženy, jedno dieťa* Rozsah – *pätnásť kapitol*
Zároveň sledoval pohľadom tri organové tlačidlá, označené nápismi: *sila, tajuplnosť, psychologická prepracovanosť*. „Ste pripravený, pane?“
„Áno, áno, pripravený.“
Knipe stisol páku vypínača. Veľký stroj začal bzučať. Päťdesiattisíc dobre naolejovaných ozubených koliesok, pák a spínačov sa rozozvučalo v hlbokom hukote; nato zaznelo rýchle vyťukávanie elektrického písacieho stroja,

bol to ohlušujúci, takmer neznesiteľný rachot. Do koša začali padať popísané strany, každé dve sekundy jedna. Ale hukot, vzrušenie, pohrávanie s tlačidlami, sledovanie počítača kapitol, ukazovateľa tempa práce a stupnice regulujúcej silu vášne zapríčinilo, že pána Bohlena zachvátila panika. Správal sa presne tak, ako žiak autoškoly v aute – obidvoma nohami pevne stláčal pedále a dovtedy ich tlačil, kým sa stroj nezastavil.
„Blahoželám vám k prvému románu," povedal Knipe a zozbieral z koša veľkú hŕbu vytlačených strán.
Tvár pána Bohlena bola zaliata perličkami potu. „To teda bola fuška, milý môj."
„Ale zvládli ste to, pane. Zvládli ste to."
„Ukážte mi to, Knipe. Dá sa to čítať?"
Začal si čítať prvú kapitolu a prečítané strany podával mladšiemu mužovi.
„Božemôj, Knipe! Čo to je?!" Keď pán Bohlen vyslovoval slová, sotva pohyboval tenkými tmavočervenými perami, zato líca sa mu začali pomaly nadúvať.
„No pozrite, Knipe! To je provokujúce!"
„Musím uznať, že je to trochu šťavnaté, pane."
„Šťavnaté?! To je absolútne poburujúce! Pod to sa jednoducho nemôžem podpísať!"
„Máte pravdu, pane. Máte pravdu."
„Knipe! Nenašili ste na mňa dáku búdu?"
„Ach, nie, pane! To nie!"
„Ale vyzerá to tak."
„Možno ste iba priveľmi mocne stláčali pedále ovládajúce silu vášne."

„Milý môj, ako to mám vedieť?“
„Tak prečo neskúsite napísať ďalší román?“
A pán Bohlen vyprodukoval druhý román, tentoraz šlo všetko podľa plánu.
Netrvalo ani týždeň a rukopis bol prečítaný – nadšený vydavateľ ho prijal. Potom pod vlastným menom dodal román Knipe a do zásoby ich vyrobil ešte tucet. Čoskoro sa literárna agentúra Adolpha Knipea preslávila tým, že získala veľa perspektívnych mladých prozaikov. A peniaze sa znovu začali sypať.
V tejto situácii sa začal u mladého Knipea prejavovať geniálny zmysel pre veľké obchodné transakcie.
„Pozrite, pán Bohlen,“ povedal. „Ešte vždy máme veľa konkurentov. Prečo by sme si nemohli kúpiť všetkých spisovateľov v krajine?“
Pán Bohlen, ktorý si dožičil fľaškovozelené zamatové sako a vlasy si nechal narásť tak, že mu zakrývali dve tretiny uší, bol s doterajšou situáciou celkom spokojný.
„Neviem, čo máte za lubom, milý môj. Predsa si nemôžeme kúpiť všetkých spisovateľov.“
„Pravdaže môžeme, pane. Celkom tak, ako to urobil Rockefeller s ropnými spoločnosťami. Jednoducho ich skúpime a ak sa nebudú chcieť dať predať, priškripneme ich. To je ľahké!“
„Len teraz opatrne, Knipe. Buďte opatrný.“
„Mám tu zoznam päťdesiatich najúspešnejších spisovateľov v krajine, pane, a každému z nich sa chystám ponúknuť doživotnú zmluvu s fixným platom. Musia sa zaviazať len k jednému: že už nenapíšu ani

riadok a pravdaže, dovolia nám, aby sme naše výtvory podpisovali ich menami. Ako sa vám to pozdáva?“
„Nebudú s tým súhlasiť.“
„Nepoznáte spisovateľov, pán Bohlen. Veď uvidíte.“
„A čo tvorivé nutkanie, Knipe?“
„Hlúposti! Zaujíma ich len jedno – peniaze, tak ako všetkých.“
Napokon pán Bohlen zdráhavo súhlasil a Knipe si so zoznamom spisovateľov vo vrecku sadol vedľa šoféra do veľkého cadillacu a vybral sa na návštevy.
Najprv zašiel za mužom, ktorého mal v zozname na prvom mieste, za veľmi známym a vynikajúcim spisovateľom a bez problémov sa k nemu dostal. Vyložil mu karty na stôl –otvoril kufrík plný románových vzorov a zmluvu, ktorá by mu – ak ju podpíše – zabezpečovala istý príjem až do konca života. Muž ho zdvorilo počúval, usúdil, že má do činenia s bláznom, ponúkol ho pohárikom a potom mu rázne ukázal dvere.
Keď druhý spisovateľ zo zoznamu uvidel Knipea, uvedomil si závažnosť situácie, šmaril doňho masívne kovové ťažidlo, a tak vynálezca musel zdupkať cez záhradu, pričom sa za ním valila taká záplava nadávok a oplzlostí, akú ešte nepočul.
Ale Adolph Knipe sa nedal ani týmto odradiť. Bol sklamaný, ale nie rozladený a odviezol sa k ďalšiemu zákazníkovi. Bola to žena, slávna a obľúbená spisovateľka, ktorej hrubé ľúbostné romány, vychádzajúce v miliónových nákladoch, šli v krajine na dračku. Prijala Knipea veľmi vľúdne, ponúkla mu čaj a

pozorne si ho vypočula.
„Znie to fascinujúco," povedala. „Ale, pravdaže, ťažko tomu uveriť."
„Madam," povedal Knipe, „poďte so mnou a presvedčte sa na vlastné oči. Moje auto čaká."
Nasadli do auta a onedlho zaviedli prekvapenú dámu do domca, kde sa nachádzal ten zázrak. Knipe jej nadšene vysvetlil, ako stroj pracuje a po chvíli jej dokonca dovolil, aby si sadla do riadiaceho kresla a skúsila, ako tlačidlá fungujú.
„Dobre," povedal odrazu, „a nechceli by ste na mieste napísať knihu?"
„Ach, áno!" zvolala. „Prosím!"
Správala sa suverénne a zdalo sa, že presne vie, čo chce. Sama si urobila predvoľbu a vyrobila dlhý romantický, láskou a vášňou presiaknutý román. Prečítala si prvú kapitolu a bola ňou taká nadšená, že hneď na mieste podpísala zmluvu.
„Jedného autora by sme mali," povedal potom Knipe pánu Bohlenovi. „A naozaj významného."
„Dobrá práca, milý môj."
„A viete, prečo podpísala?"
„Prečo?"
„Nie pre peniaze. Tých má dosť."
„Tak prečo?"
Knipe sa uškrnul, zdvihol peru a pod ňou sa ukázali dlhé biele horné ďasna. „Jednoducho preto, lebo pochopila, že to čo vyrobil stroj, je lepšie ako to, čo napísala ona."
Knipe potom múdro usúdil, že sa musí sústrediť iba na

priemerných spisovateľov. Tí nadpriemerní – bolo ich však tak málo, že to nehralo nijakú úlohu – sa zrejme nechceli dať tak ľahko nalákať.
Po niekoľkých mesiacoch práce sa mu napokon podarilo presvedčiť asi sedemdesiat percent spisovateľov zo zoznamu, aby podpísali zmluvu. Prišiel na to, že najľahšie sa mu rokuje s tými staršími, ktorí už vyčerpali svoje námety a dali sa na pijatiku. S mladšími mal viacej problémov. Keď za nimi zašiel, neraz sa na neho osopili, ba dokonca sa uchýlili k násiliu a Knipe pri svojich obchôdzkach zavše utŕžil menšie zranenie.
Vcelku sa však vec rozbehla úspešne. Podľa odhadu za posledný rok – pričom to bol prvý rok, čo stroj pracoval naplno – najmenej polovicu všetkých románov a poviedok v angličtine vyprodukoval Adolph Knipe na veľkom automatickom spisovateľovi.
Prekvapuje vás to?
Pochybujem.
A to najhoršie ešte len príde. Dnes, keď sa tajomstvo postupne prezrádza, mnohí ďalší spisovatelia sa usilujú spojiť s pánom Knipeom. A tí, čo váhajú a nechcú zmluvu podpísať, sa ocitajú v čoraz horšej situácii.
V tejto chvíli, keď sedím a počúvam, ako vo vedľajšej izbe rumádzga mojich deväť hladujúcich detí, cítim, ako aj moju ruku nevdojak ťahá k tej zlatej zmluve, ktorá leží na druhom konci stola.
Ach, bože, daj nám silu, aby sme sa zmierili s tým, že naše deti zahynú od hladu.

CLAUDOV PES

Potkaniar

Poobede prišiel na benzínovú pumpu potkaniar. Nečujne stúpajúc, prikrádal sa po príjazdovej ceste, jeho kroky na štrkom vysypanej ceste vôbec nebolo počuť. Mal na sebe staromódne čierne sako s veľkými vreckami, cez plece prehodený vojenský batoh a hnedé menčestrové nohavice na kolenách previazané bielym motúzom.

„Želáte si?“ spýtal sa ho Claud, hoci vedel veľmi dobre, kto to je.

„Deratizácia.“ Malými tmavými očami rýchlo prebehol domec.

„Potkaniar?“

„No hej.“

Chlap bol chudý, opálený, mal ostré črty tváre a dva dlhé horné zažltnuté zuby sa mu zatínali do dolnej pery. Tenké a špicaté uši mal posadené ďaleko vzadu, skoro na tyle. Oči mal takmer čierne, ale keď na človeka pozrel, odkiaľsi znútra vyšľahovali žlté záblesky.

„Poponáhľali ste sa.“

„Osobitný príkaz hygienika.“

„A to teraz chcete pochytať všetky potkany?“

„Hej.“

Tmavými očami hľadel obozretne, celkom ako zviera, čo po celý život jednostaj opatrne vykúka z diery pod zemou. „Ako ich budete chytať?“

„Nó,“ tajnostkársky zatiahol potkaniar. „Závisí, kde sú.“

„Zrejme im nakladiete pasce.“

„Pasce!“ zvolal znechutene. „Tak ich veľa nedostanete! Viete, potkani nie sú zajace.“
Zdvihol hlavu, zavetril a badateľne pokrútil nosom. „Nie,“ povedal opovržlivo. „Potkan sa nechytá do pasce.
Potkani sú múdri, to mi teda verte. Ak ich človek chce chytiť, musí ich poznať. Pri tejto robote človek musí potkanov poznať.“
Videl som, že Claud naňho pozerá takmer fascinovane. „Potkani sú o moc múdrejší jak psy.“
„Ale choďte.“
„Viete, čo robia? Pozorujú vás! Po celý čas, čo chodíte okolo nich a chystáte sa ich pochytať, čupia ticho v tme a pozorujú vás.“ Chlap sa prikrčil a natiahol šľachovitý krk dopredu.
„Ako to teda robíte?“ so záujmom sa spýtal Claud. „Veď to je to! Preto musí človek potkanov poznať.“
„Ako ich chytáte?“
„Sú na to spôsoby,“ chytrácky odpovedal potkaniar. „Je na to fúra všelijakých spôsobov.“
Odmlčal sa, znalecky pokyvoval mrzkou hlavou. „Šecko závisí od toho,“ vravel, „kde sú. Neni sú v kanáloch, čo?“
„Nie, nie sú v kanáloch.“
„To je fuška, keď sú v kanáloch. Veru,“ povedal a pohyblivým končekom nosa jemne vetril naľavo, „kanále sú fakt fuška.“
„Ani by som nepovedal.“
„No, no. Podľa vás, podľa vás! Rád by som videl, ako by ste *vy* robil v kanáloch! A zaujímalo by ma, jak by ste si s nima poradil.“

„Jednoducho. Otrávil by som ich, a hotovo.“
„A môžem sa spýtať, kde by ste dal ten jed?“
„Dolu do kanála. Dofrasa, kde inde by som ho podlá vás mal dať?!“
„No aha!“ víťazoslávne zvolal potkaniar. „To som vedel! Dole do kanála! A viete, čo by sa stalo potom? Voda by ho odplavila, a bašta. Viete, kanál je jak rieka.“
„To vravíte vy,“ odpovedal Claud. „Iba vy.“
„To sú fakty.“
„Dobre teda, dobre. Tak ako to teda robíte, pán Vševed?“
„Akurát vtedy treba najlepšie poznať potkanov, keď ide o kanále.“
„Tak to už vyklopte.“
„Očúvajte. Poviem vám to.“ Potkaniar podišiel o krok bližšie, hlas mu znel tajuplne a sprisahanecky, akoby prezrádzal úžasné profesionálne tajomstvo. „Pozrite, musíte vychádzať z toho, že potkan je hlodavec. Potkani hryzú. Bársčo, čo im dáte, aj to, čo nepoznajú, a čo s tým spravia? Rozhryzú to. No prosím! A sme doma! Máte vyčistiť kanále od potkanov. Čo teda spravíte?“
Hlas mu znel trochu hrdelné, ako keď kváka žaba, a zdalo sa, že všetky slová vyslovuje s obrovským pôžitkom, až sa mu ligocú pery, akoby každé slovo vychutnával. Hovoril podobným nárečím, akým sa hovorí v Buckinghamshire, no hlas mal hrdelnejší a slová v jeho podaní zneli šťavnatejšie a zvučnejšie.
„Stačí, ak vleziete do kanála a dáte tam zopár obyčajných papierových sáčkov, obyčajných hnedých papierových sáčkov s gypsom. Nič iné. Zavesíte ich na klenbu kanála

tak, aby viseli tesne nad vodou. Jasné? Aby sa jej nedotýkali, ale aby na ne potkany dočiahli.“
Claud ho so záujmom počúval.
„A sme doma. Potkanisko si pláva po kanáli a vidí sáček. Zastaví sa. Pričuchne si – nevonia zle. A čo urobí?“
„Rozhryzie ho,“ natešene zvolal Claud. „Jasné! To je ono! Presne tak! Začne ho hrýzť, sáčok sa roztrhne a potkan sa nahlce gypsu.“
„A ďalej?“
„A to je jeho koniec.“
„Čo? Od toho skape?“
„Jasne. Na betón je po ňom.“
„No ale veď sadra nie je jedovatá?“
„Aha! To ste ale úplne vedia. Ten prášok napučí. Ak príde do styku s vodou, napučí. Dostane sa potkanovi do čriev, dobre mu tam napučí a nastopro je po ňom.“
„***Nie!***“
„Preto musí človek potkanov poznať.“ V potkaniarovej tvári žiarila utajovaná pýcha, keď si mädlil šľachovité prsty tesne pred tvárou. Claud ho fascinovane pozoroval.
„No tak, kde sú tí potkani?“ Slovo „potkani“ vyslovil chlap mäkko a hrdelné, s veľkým pôžitkom, akoby sa pohrával s každou hláskou. „Tak sa na tých potkanov mrknime.“
„Tam v stohu sena na druhej strane cesty.“
„Nie sú v dome?“ spýtal sa očividne sklamaný.
„Nie. Len okolo stohu. Nikde inde.“
„Stavím sa, že sú aj v dome. Lozia vám v noci po potravinách a roznášajú choroby a nákazy. Sú tu

rozšírené nejaké choroby?“ spýtal sa a najprv pozrel na mňa, potom na Clauda.
„Tu sú všetci zdraví.“
„Fakt?“
„Áno.“
„Nuž, to sa nikdy nevie. Celé týždne môžete nosiť v sebe nákazu a ani o tom neviete. A potom odrazu – bác! – a je po vás. Preto si doktor Arbuthnot robí starosti. Preto ma sem tak rýchlo poslal, viete. Aby som zabránil šíreniu nákazy.“
Akoby bol stelesnením samého hygienika. Teraz sa z neho stal potkan v bielom plášti, hlboko sklamaný, že u nás nie je rozšírený mor.
„Ja sa cítim dobre,“ nervózne povedal Claud.
Potkaniar mu znovu skúmavo pozrel do tváre, no nepovedal nič.
„Ako ich pochytáte v tom stohu?“
Potkaniar sa uškrnul, bol to prefíkaný zubatý úškľabok. Siahol do batoha, vybral z neho veľkú plechovicu a podržal si ju pred očami. Spoza nej poškuľoval po Claudovi.
„Jed!“ zašepkal. Aj toto slovo vyslovil s pôžitkom, takže vyznelo mäkko, tajomne a nebezpečne. „Smrteľný jed, nič iné!“ Ako rozprával, pohojdával rukou s plechovicou, akoby odhadoval jej váhu. „Toto by stačilo skántriť aj milión ľudí!“
„Hrozné,“ povedal Claud.
„Presne tak! Ak vás načapú, že z toho máte čo len za lyžičku, vyfasujete pol roka,“ povedal a oblizol si pery.

Mal zvyk pri reči naťahovať krk pred seba.
„Chcete to vidieť?“ spýtal sa, vybral z vrecka mincu a odškeril vrchnák. „No prosím! Tu to máme!“ Hovoril o jede nežne, takmer láskyplne a podstrčil ho pred Clauda, aby sa mohol pozrieť.
„Zrno? Alebo krúpy?“
„Ovos. Nasiaknutý smrteľným jedom. Stačí, aby ste rozžul jediné zrnko a po piatich minútach ste tvrdý.“
„Čestné slovo?“
„Fakt. Túto plechovicu nespustím z očí.“
Maznal sa s ňou v rukách a slabo ňou zatriasol, takže zrnká ovsa vnútri jemne zahrkotali.
„No dneska nie. Dneska ešte toto vašim potkanom nedám. A potom, ani by to nežrali. Veru nežrali. Človek ich musí poznať. Potkany sú podozrievavé. Strašne sú podozrievavé. Takže dneska dostanú trochu čistého dobrého ovsa, ktorý im nijako neuškodí. Nasýti ich, a to stačí. Zajtra dostanú to isté. A tak im to zašmakuje, že o pár dní tu budú potkani z celého okolia.“
„Šikovná finta.“
„Pri tejto práci musíte byť múdry. Musíte byť múdrejší než potkan, a to je čo povedať.“
„Aj vy ste už skoro ako potkan,“ povedal som. Vykĺzlo mi to omylom prv, než som sa mohol zastaviť a vlastne som za to ani nemohol, lebo práve vtedy som sa naňho pozeral. Zareagoval prekvapujúco.
„Tak je!“ zvolal. „To ste uhádol! To sa vám podarilo! Dobrý potkaniar sa musí čo možno najviac podobať na potkana! Ba musí byť chytrejší jako potkan, a to nie je

ľahké, to vám poviem!“
„To určite nie.“
„Tak teda, dajme sa do toho. Viete, nemôžem tu zabiť celý deň. Lady Leonora Bensonová ma prosila, aby som k nej súrne zašiel.“
„Aj u nej sú potkany?“
„Potkany sú všade,“ povedal a my sme sledovali, ako sa odšuchtal po príjazdovej ceste a prešiel na druhú stranu k stohu sena. Zarážalo ma, že sa pohybuje ako potkan – kráčal pomaly, takmer cupkal, pružne sa pohojdával v kolenách a na štrkovej ceste vôbec nebolo počuť kroky. Vrtko preskočil bránku na pole, potom rýchlo obišiel stodolu a priehrštiami rozhadzoval po zemi ovos. Na druhý deň sa vrátil a procedúru zopakoval.
Na tretí deň prišiel znovu a tentoraz nakládol otrávený ovos. No neporozhadzoval ho, ale pri každom rohu stohu opatrne nasypal malý kopček.
„Máte psa?“ spýtal sa na tretí deň, keď nasypal otravu a vrátil sa spoza cesty.
„Mám.“
„Tak ak chcete, aby váš pes v strašných kŕčoch skapal, len ho tam pusťte.“
„Dáme pozor,“ povedal Claud. „Nebojte sa.“
Na ďalší deň sa chlap ešte raz vrátil, tentoraz aby pozbieral zdochnuté potkany.
„Máte nejaké staré vrece?“ spýtal sa. „Budeme na potkanov potrebovať vrece.“
Tváril sa teraz nafúkané a dôležito, čierne oči mu pyšne žiarili. Chystal sa predložiť verejnosti skvelé výsledky

svojho umenia.
Claud priniesol vrece a všetci traja, na čele s potkaniarom, sme prešli na druhú stranu cesty. Claud a ja sme sa opreli o bránu a prizerali sme sa. Potkaniar obchádzal stoh a zohýbal sa, aby preskúmal otrávené kôpky.
„Čosik neni v poriadku," zamrmlal. Hovoril ticho a nahnevane. Odšuchtal sa k druhej kôpke, kľakol si a pozorne ju skúmal.
„Čosik tu čertovsky nehrá."
„Čo sa stalo?"
Neodpovedal, no bolo jasné, že potkany sa nástrahy ani nedotkli.
„Tu sú veľmi bystré potkany," povedal som.
„Presne to som mu povedal, Gordon. Toto tu nie sú len také obyčajné potkany."
Potkaniar podišiel k bráne. Bol veľmi namrzený, odzrkadľovalo sa mu to na tvári a na tom, ako tuho pritláčal oba žlté zuby na spodnú peru. „Nechajte si tie drísty," povedal a pozrel na mňa. „Sú normálne, ibaže ich niekto nakŕmil. Nažrali sa kdesi dosýta nejakej dobroty. Nijaký potkan na svete nepohrdne ovsom, ak len nemá také plné brucho, že ide prasknúť."
„Sú bystré," povedal Claud.
Chlap sa znechutene obrátil. Znovu si kľakol, malou lopatkou začal naberať zrnká ovsa a opatrne ich nasýpal späť do plechovice. Keď to spravil, všetci traja sme sa vrátili na druhú stranu.
Potkaniar stál pri pumpe, teraz dosť ľútostivý a skromný

a vyzeral zamyslene. Utiahol sa do seba a mlčky premýšľal o svojom neúspechu, pohľad zastretý a nazlostený, a malým jazykom si prechádzal po dvoch predných žltých zuboch, takže mal pery ustavične vlhké. Zdalo sa, že najdôležitejšie pre neho je, aby mal vlhké pery. Ukradomky blysol pohľadom najprv na mňa, potom na Clauda. Konček nosa sa mu zachvel, ako zavetril. Potkaniar sa zopár ráz nadvihol na prsty, pričom sa zľahka knísal, a pokojne, tichým a tajuplným hlasom povedal: „Chcete čosik videť?“ Zrejme si chcel napraviť reputáciu.

„Čo?“

„Chcete videť čosik zábavné?“ Nato vsunul pravú ruku do hlbokého vnútorného vrecka na saku, a keď ju vytiahol, v prstoch pevne zvieral obrovského živého potkana. „Preboha!“

„Aha! Pozrite naňho!“ Trocha sa prikrčil, natiahol krk a úkosom na nás hľadel; obrovského potkana držal v ruke, jedným prstom a palcom pevne zvieral tej potvore krk, takže potkan nemohol pohnúť hlavou a uhryznúť ho. „Bežne nosíte po vreckách potkany?“

„Vždy mám pri sebe jedného–dvoch.“ Potom vsunul voľnú ruku do druhého vrecka a vybral z neho malú bielu fretku.

„Fretka,“ povedal, držal ju za krk a zdvihol ju. Zdalo sa, že fretka chlapa pozná a ani sa v jeho ruke nepohla.

„Nič neskántri potkana rýchlejšie ako fretka. A ničoho iného sa potkan ani tak nebojí.“ Ruky k sebe natoľko priblížil, že fretka mala papuľku asi pätnásť centimetrov

od ňucháča potkana. Nespúšťala z potkana červenkasté sklené očká. Potkan sa kŕčovite mykol a usiloval sa odtiahnuť od nepriateľa.
„Aha," povedal potkaniar. „Dávajte pozor!"
Kaki košeľu mal na krku rozopnutú, zdvihol potkana a strčil si ho za košeľu na holé telo. Len čo mal ruku voľnú, rozopol si vpredu sako, aby sme videli, čo ten obrovský potkan pod jeho košeľou robí. Opasok zviera nepustil ďalej než do pása.
Po potkanovi strčil za košeľu fretku.
Vzápätí nastala za košeľou mela. Vyzeralo to, akoby potkan uháňal chlapovi po tele a za ním v pätách sa hnala fretka. Šesť či sedem ráz obehli dookola, malá guľka prenasledovala väčšiu, po každom kole sa k nej o kúsok priblížila a mala ju čoraz väčšmi na dosah, až kým sa napokon obe guľky akoby spojili, strhla sa bitka a ozvalo sa niekoľko prenikavých zapišťaní.
Počas tejto scény bol potkaniar absolútne pokojný, stál tam naširoko rozkročený, ruky voľne spustené a tmavé oči nespúšťal z Claudovej tváre. Potom vsunul jednu ruku za košeľu a vybral spoza nej fretku; druhou rukou vytiahol mŕtveho potkana. Fretka mala na bielom ňufáku stopy krvi.
„Nemôžem povedať, že by ma to bohvieako nadchlo."
„Stavím sa, že v živote ste čosik podobné nevidel."
„To naozaj nie."
„Jedného dňa trafí aj vám poriadne zahryznúť do brucha," povedal mu Claud. No bolo vidieť, že to naňho urobilo dojem a potkaniarovi znovu narástol hrebienok.

„Chcete vidieť čosik o moc zábavnejšie?“ spýtal sa. „Chcete vidieť čosik, čomu by ste nikdy neuverili, keby ste to nevideli na vlastné oči?“
„A síce?“
Stáli sme v to príjemné novembrové popoludnie na príjazdovej ceste pred čerpadlami. Jedno za druhým sem zabočili natankovať dve autá, Claud podišiel k nim a obslúžil ich.
„Chcete to vidieť?“ spýtal sa potkaniar. Trochu s obavami som fľochol na Clauda. „Áno,“ povedal Claud.
„No tak, predveďte sa.“
Potkaniar vložil zdochnutého potkana späť do vrecka a fretku do druhého. Potom sa načiahol dolu za batohom a vybral z neho – no prosím – ďalšieho živého potkana.
„Preboha!“ zvolal Claud.
„Vždycky mám pri sebe jedného–dvoch potkanov,“ pokojne poznamenal potkaniar. „Pri tejto práci človek musí potkanov poznať, a ak ich chcete poznať, musíte ich mať pri sebe. Toto je kanálový potkan, tento tu. Starý kanálový potkan, chytrý ako šľak. Aha, furt na mňa pozerá, chcel by vedeť, čo s ním chcem spraviť. Vidíte ho?“
„Je odporný.“
„Čo chcete spraviť?“ spýtal som sa. Zdalo sa, že toto divadlo sa mi bude pozdávať ešte menej ako to predchádzajúce.
„Dajte mi kúsok špagátu.“ Claud mu podal motúz.
Chlap urobil ľavou rukou na motúze slučku a navliekol ju potkanovi na zadné nohy. Potkan sa mykal, usiloval sa

obrátiť hlavu, aby videl, čo sa robí, no chlap ho prstom a palcom pevne držal za krk.
„A je to!“ povedal a poobzeral sa. „Máte dnuká stôl?“
„Neťahajte mi potkana do domu,“ povedal som. „Ale – potrebujem stôl. Alebo čosik rovné ako stôl.“
„Nestačila by kapota auta?“ spýtal sa Claud. Podišli sme k autu a chlap položil starého kanálového potkana na kapotu. Motúz upevnil o stierač, takže potkan bol teraz pripútaný. Sprvu sa veľký sivý potkan s jasnými čiernymi očami a šupinatým chvostom, ktorý mu ležal zvinutý v dlhom klbku na kapote auta, nehybne a podozrievavo krčil. Odvracal pohľad od potkaniara, ale kútikom oka sledoval, čo sa chystá urobiť. Chlap o niekoľko krokov ustúpil a potkan sa hneď upokojil. Sadol si na zadné nohy a lízal si sivú srsť na prsiach. Potom si obidvoma prednými labkami šúchal ňufák. Zdalo sa, že si troch mužov, stojacich vedia, ani nevšíma.
„Čo keby sme uzavreli takú menšiu stávku?“ spýtal sa potkaniar.
„My neuzatvárame stávky,“ povedal som.
„Len zo špásu. Keď sa stavíte, bude to mať väčší šmrnc.“
„O čo sa chcete staviť?“
„Stavím sa s vami, že zabijem toho potkana a ani sa ho pritom nedotknem. Dám si ruky do vrecka a nevytiahnem ich.“
„Dokopete ho nohami,“ povedal Claud.
Bolo vidieť, že potkaniar z nás chce vytiahnuť peniaze. Pozrel som na potkana, ktorého čakala smrť, a začalo mi byť trochu nevoľno, ani nie tak preto, že zdochne, ale

preto, že príde o život nezvyčajným spôsobom a niekto z toho bude mať navyše ešte pôžitok.
„Nie," povedal potkaniar. „Ani nohami nie."
„Ani rukami?" spýtal sa Claud.
„Ani rukami. Ani nohami, ani rukami."
„Sadnete si naňho."
„Nie. Nerozdlávim ho."
„Tak ukážte."
„Najprv sa stavme. Stavme sa o libru."
„Nebláznite!" vyhŕkol Claud. „Prečo by sme vám mali dať libru?"
„Tak o čo sa stavíte?"
„O nič."
„No dobre. Tak vám teda neukážem nič."
Urobil pohyb, akoby chcel odviazať motúz zo stierača.
„Stavím sa s vami o šiling," povedal mu Claud. Začínal sa mi čoraz väčšmi dvíhať žalúdok, no celé to odporné divadlo ma čímsi priťahovalo a zistil som, že neviem odísť, ba ani sa len pohnúť.
„Aj vy?"
„Nie," povedal som.
„Čo je s vami?" spýtal sa potkaniar.
„Jednoducho sa nechcem s vami staviť, to je všetko."
„Chcete, aby som to spravil za všivavý šiling?"
„Nechcem, aby ste to robili."
„Kde sú prachy?" spýtal sa Clauda.
Claud položil mincu na kapotu vedia chladiča. Potkaniar vytiahol dve polšilingové mince a položil ich vedia Claudovej. Keď vystrel ruku, aby peniaze položil, potkan

sa schúlil, vtiahol hlavu a prikrčil sa o kapotu.
„Stávka platí," povedal potkaniar.
Claud a ja sme o pár krokov ustúpili. Potkaniar pokročil dopredu. Vopchal si ruky do vrecka a v páse sa zohol tak, že tvár mal v jednej rovine s potkanom, asi meter od neho.
Pohľadom hypnotizoval potkana. Potkan sa schúlil, bol veľmi napätý, vetril nesmierne nebezpečenstvo, ale ešte necítil strach. Podľa toho, ako sa krčil, sa mi zdalo, že sa chystá skočiť chlapovi do tváre, ale z potkaniarových očí vyžarovala akási sila, ktorá mu v tom bránila a potlačila tento inštinkt; potkana sa postupne čoraz väčšmi zmocňoval strach, začal cúvať, pomaly cúval dozadu, až sa mu motúz na zadných nohách napol. Chcel sa podať ešte väčšmi dozadu, mykal nohou, aby sa oslobodil. Chlap sa nachýlil k potkanovi, priblížil k nemu tvár, pričom nespúšťal zo zvieraťa zrak, a odrazu sa potkana zmocnila panika a on uskočil bokom. Motúz ho tak prudko trhol naspäť, že sa mu iste skoro vykĺbila noha.
Potkan si uprostred kapoty znova čupol tak ďaleko, ako mu to motúz umožňoval, v tejto chvíli už bol naozaj vydesený, fúziky sa mu chveli, dlhé sivé telo mal od strachu napäté.
Teraz sa potkaniar ešte väčšmi približoval tvárou k potkanovi. Robil to veľmi pomaly, tak pomaly, že sa pohyb nedal ani vidieť, ibaže zakaždým, keď som sa pozrel, bola jeho tvár o kúsok bližšie. Ani na chvíľu nespúšťal zrak z potkana. Napätie vzrástlo a odrazu som chcel skríknuť, povedať mu, aby prestal. Chcel som, aby

prestal, lebo sa mi z toho dvíha žalúdok, no nevládal som mu to povedať. Bol som si istý, že už–už sa stane čosi odporné. Čosi zlovestné, kruté a podlé. A možno mi z toho naozaj bude zle. Ale už som sa nemohol nepozerať.
Potkaniar mal tvár asi pol metra od potkana. Potom tridsať centimetrov, potom dvadsaťpäť, alebo možno len dvadsať, a napokon boli od seba vzdialení len na šírku dlane. Potkan si vystrašene tisol napäté telo ku kapote. Aj potkaniar bol napätý, ale bolo to nebezpečné, energické napätie, bol ako napnutá struna. Okolo úst sa mu mihol náznak úsmevu. A odrazu vyrazil dopredu.
Vyrazil, ako vyráža had, rýchlym trhnutím pripomínajúcim švihnutie noža, ktoré sa zrodilo v svaloch dolnej časti tela, mykol hlavou dopredu a na chvíľu som zbadal, ako sa mu ústa doširoka roztvárajú a ako sa mu pri tom vykrivuje celá tvár s dvoma žltými zubami.
Viac som už nechcel vidieť. Zavrel som oči, a keď som ich znovu otvoril, potkan bol mŕtvy, potkaniar si vkladal mince do vrecka a odpľúval si, chcel si prečistiť ústa.
„Z toho robia pelendreky," povedal potkaniar. „Vo veľkých čokoládovniach z potkanej krvi robia pelendreky."
A znovu ten pôžitkársky výzor, vlhké pery, jazyk na perách, rozkoš, s akou vyslovil tieto slová, hrdelné sýty tón, s akým vyslovil slovo „pelendreky".
„Nie," povedal, „kvapka potkanej krvi nezaškodí."
„Ste absolútne nechutný. Prestaňte," zahriakol ho Claud.
„Ach! Ale je to tak. Už ste si na nej pár ráz pošmakovali.

Šecky lízanky a pelendreky sa robia z potkanej krvi.“
„Ďakujem pekne, nechceme o tom nič počuť.“
„Varia ju vo veľkých kotloch, klokoče tam a vrie a miešajú ju dlhými tyčami. To je jedno z veľkých tajomstiev čokoládovní. A nik o tom nevie okrem potkaniarov, čo im dodávajú surovinu.“
Odrazu si všimol, že popudil poslucháčov proti sebe: na tvárach, fialových od hnevu a zhnusenia, sa zračilo nepriateľstvo a odpor. Zháčil sa, bez slova sa zvrtol a vykročil po príjazdovej ceste na hradskú, kráčal pomaly, takmer cupkal, ako keď sa zakráda potkan, a ani na štrkovej ceste nebolo počuť jeho kroky.

Rummins

Slnko sa už vynorilo nad kopcami, hmla sa rozišla a bolo nádherné takto kráčať po ceste zavčasu ráno so psom, najmä teraz na jeseň, keď sa listy sfarbujú do zlatistá, zavše niektorý odpadne a pomaly padá, krúži vo vzduchu a nakoniec sa nečujne znesie tesne pred neho na trávu vedľa cesty. Povieval vánok, a on počul, ako lístie bukov šuští a šepoce ako zástup ľudí. Claud Cubbage mal tento čas dňa najradšej. Uznanlivo hľadel na hebký zamatový zadok chrta, ktorý bežal pred ním.
„Jackie,“ povedal potichu. „Hej, Jackson. Ako ti je, starký?“
Keď pes začul svoje meno, zareagoval tak, že obrátil hlavu a odpovedal švihnutím chvosta.
Taký pes, ako je môj Jackie, sa už nenájde, povedal si. Aké má krásne štíhle telo. Malú končistú hlavu, žlté oči,

čierny pohyblivý ňufák. Krásny dlhý krk, hrudník sa klenie smerom hore v ladnej línii, žalúdok vôbec nevidieť. Aha, ako ticho stúpa, až sa takmer nedotýka povrchu cesty.
„Jackie," povedal, „môj milý Jackie."
V diaľke napravo, v pozadí za živým plotom, zbadal Claud malú, úzku, starobylú Rumminsovu usadlosť.
Pôjdem len potiaľ, rozhodol sa. To bude nadnes stačiť.
Rummins s vedrom mlieka v ruke kráčal cez dvor a uvidel, že po ceste sa blíži Claud. Pomaly položil vedro a podišiel k bránke, oboma rukami sa oprel o vrch plota a čakal.
„Dobré ránko, pán Rummins," povedal Claud. Kvôli vajciam musel byť k Rumminsovi zdvorilý.
Rummins prikývol, naklonil sa ponad bránku a kritickým okom pozrel na psa.
„Vyzerá dobre," povedal.
„Aj je dobrý."
„Kedy beží?"
„Neviem, pán Rummins."
„Ale, prosím vás. Kedy beží?"
„Má ešte len desať mesiacov, pán Rummins. Ešte nie je ani dobre vycvičený, čestné slovo."
Rummins očkami ako trnky pozrel ponad bránku. „Stavil by som sa o dve libry, že s ním onedlho kdesi potajomky vyrukujete."
Claud na ceste nepokojne prestupoval z nohy na nohu. Tento muž so širokými žabími ústami, vyštrbenými zubami a uhýbavým pohľadom mu bol veľmi

nesympatický; a zo všetkého najväčšmi neznášal, že len kvôli vajciam sa musí voči nemu správať zdvorilo.
„V tom vašom stohu oproti," povedal, zúfalo Hádajúc novú tému, „je plno potkanov."
„Vo všetkých stohoch sú potkany."
„Ale nie toľko ako v tom. Vlastne, máme preto poťahovačky s úradmi."
Rummins prudko zdvihol hlavu. Nerád sa dostával do konfliktu s úradmi. Každý, kto predáva načierno vajcia a bez povolenia zabíja prasce, vie, že s ľuďmi z úradov sa neradno dostať do konfliktu.
„Aké poťahovačky?"
„Poslali tam potkaniara."
„Pre tých niekoľko potkanov?"
„Niekoľkých?! Dofrasa, sú ich tam *kŕdle!*"
„Vylúčené."
„Čestné slovo, pán Rummins. Sú ich stovky."
„Potkaniar ich nevychytal?"
„Nie."
„Prečo?"
„Mám taký dojem, že sú priveľmi prefíkané."
Rummins si končekom palca začal zamyslene skúmať vnútrajšok jednej nosnej dierky, pričom si palcom a prstom nos pridržiaval.
„Za potkaniarov odo mňa vďaku nečakajte," povedal. „Potkaniari sú štátom platení ľudia, pracujú pre sprostú vládu a za takých vám ja vďačný nebudem."
„Ani ja, pán Rummins. Všetci potkaniari sú odporné, prefíkané kreatúry."

„Dobre," povedal Rummins a vkĺzol prstom pod čiapku, aby sa poškrabal na hlave, „čoskoro sa pri tom stohu zastavím a vychytám ich. Vlastne, rovnako to môžem spraviť dnes ako hociktorý iný deň. Nechcem, aby do mojich vecí pchali nos štátom platení ľudia, to ďakujem pekne."
„Presne tak, pán Rummins."
„Zájdeme ta potom s Bertom." Po týchto slovách sa obrátil a pustil sa krížom cez dvor.
Popoludní okolo tretej sa Rummins a Bert pomaly viezli na voze ťahanom nádherným vraníkom. Oproti benzínovému čerpadlu voz odbočil na pole a zastal pri stodole.
„Toto sa oplatí vidieť," povedal som. „Vezmi pušku."
Claud vzal pušku a zasunul náboj do záveru.
Prešiel som cez cestu, oprel som sa o otvorené dvierka. Rummins stál hore na stohu a prerezával povraz, ktorým boli zviazané dosky. Bert zostal na voze a zvieral vyše trojmetrový nôž.
Bert mal čosi s okom. Bolo celé sivé ako varené rybie oko, a hoci nehybne spočívalo v očnej jamke, zdalo sa, že jednostaj na človeka hľadí a sleduje ho, celkom ako oči na niektorých portrétoch v galériách. Kdekoľvek človek stál a kamkoľvek Bert pozeral, to jeho chybné oko, neživé a zahmlené, s malou čiernou bodkou uprostred ani rybie oko na tanieri, naňho chladne gánilo.
Postavou bol pravým opakom svojho otca, ktorý bol nízky a rozpľaštený ako žaba. Bert bol vysoký, neduživý, dengľavý mládenec, ešte aj hlava mu kvackala na plecia a

kyvotala sa z boka na bok, akoby bola priťažká a krk ju nevládal udržať.
„Stavali ste ten stoh len v júni," povedal som mu. „Prečo ho chcete tak rýchlo zhodiť?"
„Otec tak chce."
„November je čudný čas na rozoberanie stohu."
„Otec tak chce," zopakoval Bert a oči, aj to zdravé, aj druhé, civeli na mňa absolútne bezvýrazné.
„Dali ste si toľko roboty, kým ste ho postavili, zakryli ho doskami a o päť mesiacov ho idete rozoberať?"
„Otec tak chce." Bertovi tieklo z nosa, ustavične si ho chrbtom dlane utieral a tú si potom utieral do nohavíc.
„Hybaj sem, Bert," zvolal Rummins, mládenec vyliezol na stoh a zostal stáť tam, kde boli už **dosky** strhnuté. Vzal nôž a začal ním prerezávať natlačené seno rytmickými pohybmi, ako keby pílil, pričom zvieral rukoväť oboma rukami a knísal sa, akoby pílil drevo veľkou pílou. Počul som drsné škrípanie, keď čepeľ pretínala suché seno, a ako sa nôž zabáral hlbšie do sena, zvuky zneli tlmenejšie.
„Keď začnú potkany utekať, Claud bude do nich strieľať." Otec a syn odrazu prestali pracovať a pozreli za cestu, kde sa Claud s puškou v ruke opieral o červené čerpadlo.
„Povedz mu, nech tú sprostú pušku odloží," povedal Rummins.
„Je to dobrý strelec, do teba netrafí."
„Môže byť akýkoľvek strelec, keď som tu ja, strieľať nebude."
„Urazil by sa."

„Povedz mu, nech to odloží," povedal Rummins pomaly a podráždene. „Keby na ne nahuckal psov, alebo ich dobíjal palicou, nedbám, ale ani za otca nedovolím, aby sa tu strieľalo z pušky."
Obaja muži na stohu čakali, kým ich Claud poslúchne, a potom sa znovu dali mlčky do práce. O chvíľu Bert zliezol k vozu, oboma rukami sa načiahol a zložil zo stohu vrstvu natlačeného sena, ktorá neporušené dopadla na voz vedľa neho.
Spod stohu vyliezal sivočierny potkan s dlhým chvostom a vbehol do živého plota. „Potkan," povedal som.
„Zabite ho," povedal Rummins. „Prečo nevezmete palicu a nezabijete ho?"
Medzi potkanmi nastal poplach a vyliezali rýchlejšie, každú minútu jeden či dvaja, tučné, s dlhými telami a keď bežali po tráve k živému plotu, tisli sa k zemi. Zakaždým, keď kôň uvidel potkana, zastrihal ušami a sledoval ho zmätenými vyvalenými očami.
Bert znovu vyliezol na stoh a zrezával ďalší žoch sena. Pozeral som naňho a všimol som si, že odrazu prestal, azda sekundu váhal, potom začal znovu rezať, ale tentoraz veľmi opatrne, a odrazu som začul iný zvuk, ako keby sa čepeľ noža trela o čosi tvrdé.
Bert vytiahol nôž a skúmavo si prezeral čepeľ, skúšal palcom, či je dosť ostrá. Potom ju priložil k stohu, opatrne ju zasúval do zárezu, s citom ju tlačil dolu, ale čepeľ sa znovu zastavila na tvrdom predmete; a keď znovu opatrne potiahol, akoby pílil, zaznel ten škrípavý zvuk.
Rummins obrátil hlavu a ponad plece pozrel na syna.

Práve podkladal ruky pod hŕbu uvoľnených dosiek, ale zrazu sa zháčil a pozrel na Berta. Bert stál nehybne, rukami zvieral rukoväť noža a tváril sa zarazene. Nebo bolo jasné, bledomodré a dve postavy na stohu sa na jeho pozadí črtali výrazne a tmavo, akoby boli vystrihnuté.
Nato sa ozval Rumminsov hlas, hlasnejšie ako zvyčajne, navidomoči chcel dať najavo, že za tou hlasitosťou sa nič neskrýva: „V dnešných časoch sú poniektorí robotníci pri sene strašní lajdáci. Bohvie, čo do stohu postrkali."
Odmlčal sa a znovu nastalo ticho, chlapi stáli nehybne a rovnako nehybne sa za cestou Claud opieral o červené čerpadlo. Odrazu bolo tak ticho, že z doliny od vedľajšej farmy k nám doľahol ženský hlas zvolávajúci chlapov k jedlu.
Nato sa znovu ozval Rummins. Kričal, hoci to nebolo treba: „Tak rob ďalej! Presekni to, Bert! Kus dreva predsa ten sprostý nôž nestupí!"
Z akéhosi dôvodu, azda akoby cítil, že sa čosi deje, Claud prešiel cez cestu a oprel sa o bránku vedľa mňa. Nepovedal nič, ale akoby sme obaja tušili, že s tými dvoma mužmi čosi nie je v poriadku; podozrivé bolo ticho, ktoré ich obklopovalo, a podozrivý bol najmä starý Rummins. Bol vyplašený. A vyplašený bol aj Bert. A keď som teraz na nich hľadel, odrazu sa mi z hĺbky pamäti ^vynoril akýsi nejasný obraz. Zúfalo som sa usiloval rozpamätať, vyloviť to v pamäti, raz som to už takmer mal, ale znovu ten obraz kamsi unikol, a keď som sa ho snažil vybaviť, zistil som, že sa v spomienkach vraciam o celé týždne dozadu, až k zlatistým letným dňom, v údolí

vial teplý južný vietor, vysoké buky s hustým lístím, polia sa nalievali zlatom, bol čas žatvy, kosenia, stohov… Stavanie stohov.
Odrazu sa mi od strachu stiahol žalúdok.
Áno – stavanie stohov. Kedy sme ich stavali? V júni? Tak je, pravdaže, bol horúci drsný júnový deň, oblaky plávali nízko nad hlavami a vo vzduchu bolo cítiť búrku.
A Rummins vtedy povedal: „Preboha, pohnime s tým, kým nezačne liať."
A starý Jimmy nato povedal: „Nebude liať a netreba sa ani ponáhľať. Vieš veľmi dobre, že keď hrmí na juhu, k nám do doliny sa to neprivalí."
Rummins stál na voze, pracoval vidlami a nepovedal na to nič. Bol rozzúrený, zahĺbený do seba, bál sa, že nestihnú postaviť stoh, kým začne pršať.
„Do večera pršať nebude." Starý Jimmy to zopakoval, hľadel pritom na Rumminsa a ten pohľad opätoval, oči sa mu pomaly napĺňali hnevom.
Celé popoludnie sme robili bez prestávky. Nakladali sme seno na voz, prevracali sme ho na strnisku, ukladali sme ho za bránkou oproti benzínovej pumpe do stohu, ktorý sa dvíhal len pomaly. Z juhu sme počuli hrmenie, blížilo sa a znovu sa vzďaľovalo. Potom sa zdalo, že prerušované hrmenie sa k nám znovu vracia a drží sa kdesi za kopcami. Keď sme zdvihli zrak, videli sme, ako sa vo výške vo zvírenom vzduchu ženú a preskupujú oblaky, no na poli bolo horúco, dusno, ani vánok sa nepohol. V horúčave sme pracovali pomaly, zmorené, košele sme mali prepotené, aj tváre sa nám ligotali od

potu.
Claud a ja sme pracovali vedľa Rumminsa na stohu, pomáhali sme mu ho stavať a dobre si pamätám, že bola strašná horúčava, muchy mi lietali okolo tváre, zovšadiaľ mi tiekol pot, a najmä si spomínam na nahnevaného, zamračeného Rumminsa, ktorý stál vedľa mňa, pracoval so zúfalou sústredenosťou, pozoroval oblohu a pokrikoval na chlapov, aby sa ponáhľali.
Napoludnie, hoci sa Rummins hneval, sme si urobili obedňajšiu prestávku.
Claud a ja sme si sadli pod živý plot so starým Jimmym a ešte jedným chlapom menom Wilson, vojakom, ktorý bol doma na dovolenke, a v tej horúčave nám nebolo veľmi do reči. Wilson mal so sebou chlieb, syr a poľnú fľašu studeného čaju. Starý Jimmy mal kabelu, pôvodne to bolo puzdro na plynovú masku, z ktorej trčali hrdlá šiestich tesne vedľa seba naukladaných fliaš piva.
„Dajte si," povedal a každému ponúkol fľašu.
„Kúpil by som od vás tú fľašku," povedal Claud, ktorý veľmi dobre vedel, že starký nemá peňazí nazvyš.
„Vezmi si."
„Musím vám zaplatiť."
„Neblázni. Vypi ju."
Bol to veľmi dobrý starec, dobrý a čistotný, mal čistú ružovú tvár, ktorú si každý deň holil. Predtým pracoval ako tesár, ale keď mal sedemdesiat rokov, poslali ho do penzie, a to bolo už pred niekoľkými rokmi. Keď potom v dedinskej rade prišli na to, že ešte vládze, poverili ho dozorom na novom detskom ihrisku, kde mal na starosti

hojdačky a navyše dobrotivo dozeral na deti, dbal, aby si nijaké dieťa neublížilo a nevyvádzalo.
Bola to pre starkého príjemná práca a všetkým *to*to riešenie vyhovovalo, až do jednej sobotňajšej noci. Vtedy sa starý Jimmy opil, tackal sa so spevom po hlavnej ulici a robil taký hurhaj, že ľudia vyskakovali z postelí a pozerali. čo sa to vonku deje. Na druhý deň ho vyhodili, povedali mu, že je spustlík a pijan a ako taký nemôže byť na ihrisku pri deťoch.
Potom sa však stalo čosi čudné. Prvý deň, čo **ho** nebolo – bol to pondelok – neprišlo na ihrisko ani jedno dieťa. Ani na druhý deň, ani na tretí.
Celý týždeň boli hojdačky a kĺzačka prázdne. Nepriblížilo sa k nim ani jedno dieťa. Namiesto toho išli všetky deti so starým Jimmym na lúku za faru, kde sa pod jeho dozorom hrali: skončilo to tak, že po čase dedinská rada nemala inú možnosť, len prijať starkého znovu do práce.
Aj teraz tam pracuje, jednostaj sa opíja, no nikto na to už nič nehovorí. Iba niekoľko dní v roku, počas kosenia sena, to zanecháva. Starý Jimmy po celý život strašne rád robil okolo sena a ešte sa toho nechcel vzdať.
„Dáš si?“ opýtal sa a podával fľašu Wilsonovi, tomu vojakovi.
„Nie, ďakujem, mám čaj.“
„Vraj v horúčave čaj pomáha.“
„Tak je. Od piva sa mi chce spať.“
„Ak chcete,“ povedal som starému Jimmymu, „nájdeme na pumpu a urobíme vám zopár chlebíčkov. Chcete?“

„Stačí mi pivo. Z jednej fľaše piva sa najem lepšie ako z dvadsiatich chlebíčkov.“
Usmial sa na mňa, pričom odhalil dva rady bledoružových bezzubých ďasien, ale bol to príjemný úsmev a ďasna nepôsobili odpudzujúco.
Chvíľu sme mlčky sedeli. Vojak dojedol chlieb so syrom, ľahol si na zem a stiahol si čiapku na tvár. Starý Jimmy vypil tri fľašky piva a poslednú ponúkol Claudovi a mne.
„Ďakujem.“
„Ďakujem. Jedna mi už stačila.“
Starký pokrčil plecami, otvoril fľašku, zaklonil hlavu dozadu a pil, lial si pivo do otvorených úst a nechal si ho bez preglgania stekať dolu hrdlom.
„A čo ten Rummins, nedá koňovi ani napiť?“ opýtal sa, keď odtiahol fľašu a hľadel ponad lúku na mocného koňa, čo stál spotený pri oji voza.
„Rummins mu veru nedá.“
„Kone sú smädné tak ako my.“ Starý Jimmy sa odmlčal a ďalej hľadel na koňa. „Máš tam na pumpe vedro a vodu?“
„Pravdaže.“
„A nedali by sme koníkovi piť, čo povieš?“
„To je výborný nápad. Dáme.“
Spolu s Claudom sme vstali, pobrali sme sa k bránke a spomínam si, že som sa obzrel a zavolal som na starkého: „Naozaj nechcete, aby som vám priniesol dačo dobré pod zub? Spravím to raz–dva.“
Pokrútil hlavou, zamával na nás fľaškou a povedal čosi také, že si na chvíľu zdriemne. Prešli sme bránkou cez

cestu k benzínovej pumpe…
Myslím, že sme boli preč zhruba hodinu, obslúžili sme zákazníkov, čosi sme zjedli, a keď sme sa konečne vrátili aj s vedrom vody, ktoré niesol Claud, všimol som si, že stoh je už najmenej dva metre vysoký.
„Trochu vody koňovi," povedal Claud a zostra pozrel na Rumminsa, ktorý stál na voze a nakladal z neho seno do stohu.
Kôň vložil hlavu do vedra, chlípal a vďačne fŕkal do vody.
„Kde je starý Jimmy?" spýtal som sa. Chceli sme, aby starký videl, že kôň dostal piť, pretože to bol jeho nápad.
Keď som položil otázku, Rummins na chvíľku, na krátku chvíľku zaváhal, vidly zostali visieť vo vzduchu a obzeral sa.
„Priniesol som mu chlebík," dodal som.
„Ten starý blázon, uhol si piva a šiel sa domov vyspať," povedal Rummins.
Prešiel som popri živom plote k miestu, kde sme sedeli so starým Jimmym. Na tráve ležalo päť prázdnych pivových fľašiek. Aj kabela. Zdvihol som ju a zaniesol Rumminsovi.
„Nemyslím, že starý Jimmy šiel domov, pán Rummins," povedal som a držal som kabelu za dlhý remeň. Rummins pozrel na kabelu, no neodpovedal. Bol ako v tranze, ponáhľal sa, lebo búrka sa priblížila, mračná temneli a horúčava bola ešte mučivejšia ako predtým.
Pobral som sa aj s kabelou späť k benzínovej pumpe a celý zvyšok popoludnia som obsluhoval zákazníkov.

Navečer, keď začalo pršať, som pozrel na druhú stranu cesty a všimol som si, že stoh stojí a je prikrytý térovou plachtovinou.
O niekoľko dní prišiel pokrývač, dal dolu plachtovinu a namiesto nej spravil doskový kryt. Bol to dobrý pokrývač a z dlhej slamy urobil hrubé, úhľadné dosky. Zakryl stoh doskovou strechou s dobrým sklonom, okraje dosiek boli starostlivo zastrihnuté a na stoh bolo radosť hľadieť od cesty či z dvier benzínovej pumpy.
Toto všetko sa mi teraz vynáralo v pamäti tak jasne, akoby to bolo len včera – stavanie stohu v ten horúci predbúrkový júnový deň, žlté pole, sladká drevitá vôňa sena; a Wilson, ten vojak v teniskách, Bert so svojím uvareným okom, starý Jimmy s čistou stareckou tvárou a ružovými bezzubými ďasnami; a Rummins, široký a plochý trpaslík, ktorý stál hore na voze a mračil sa na oblohu v obavách, že začne pršať.
Teraz ho mám znovu pred sebou, tohto Rumminsa, kvočí hore na stohu so slamenými doskami v rukách, obzerá sa po synovi, vysokom Bertovi, ktorý tam stojí, ani sa nepohne, obaja tmaví, akoby vystrihnutí na pozadí oblohy a znovu som cítil, ako sa mi od strachu sťahuje žalúdok.
„No tak, Bert, presekni to," vravel Rummins nahlas.
Bert sa zaprel o veľký nôž a ozval sa vysoký škrípavý zvuk, ostrie čepele sa zarezalo do čohosi tvrdého. Na Bertovej tvári bolo jasne vidieť, že mu je proti mysli to, čo robí.
Trvalo niekoľko minút, kým sa nôž cez to dostal, – potom

bolo znovu počuť jemnejší zvuk čepele, kĺžúcej sa po husto naukladanom sene; Bert sa obrátil tvárou k otcovi, uľahčené sa uškrnul a nahlúplo prikývol.
„Rež ďalej," povedal Rummins a ešte vždy sa ani len nepohol.
Bert urobil druhý vertikálny rez, rovnako hlboký ako ten prvý; potom zišiel dolu a stiahol bal sena zo stohu tak, že mu neporušené ako kus torty dopadol na voz k nohám.
Vzápätí chlapec akoby zamrzol, nahlúplo vyvaľoval oči na tvár, ktorá sa vynorila zo stohu a nemohol uveriť, dokonca odmietal uveriť, že toto bolo to, čo rozsekol napoly.
Rummins, ktorý veľmi dobre vedel, čo to je, sa na druhej strane stohu zvrtol a rýchlo z neho zliezal dolu. Hnal sa tak rýchlo, že keď Bert začal vrieskať, bol už za bránkou, v polovici cesty.

Pán Hoddy

Vystúpili z auta a kráčali k dverám domu pána Hoddy ho.
„Mám dojem, že otec ťa chce dnes večer poriadne vyspovedať," zašepkala Clarice.
„O čom, Clarice?"
„Bežné veci. Práca a tak. A či ma budeš vedieť ako sa patrí uživiť."
„O to sa postará Jackie," povedal Claud. „Ak Jackie vyhrá, nebudem potrebovať nijakú prácu…"
„Otcovi Jackieho ani nespomínaj, Claud Cubbage, lebo to bude koniec. Ak je na svete niečo, čo neznáša, tak sú to

chrty. Na to nesmieš zabudnúť.“
„Ach, bože,“ vzdychol si Claud.
„Povedz mu čosi iné – hocičo, hocičo, čo ho poteší, dobre?“ a zaviedla Clauda do salóna.
Pán Hoddy bol vdovec, muž so zovretými, zatrpknutými ústami, celá jeho tvár vyjadrovala nesúhlas s celým svetom. Mal drobné husté zuby tak ako jeho dcéra Clarice, rovnako podozrievavý, akoby do seba zahľadený pohľad v očiach, no nemal nič z jej sviežosti a vitality, nič z jej srdečnosti. Pripomínal drobné, kyslé, zelenkavé a zvraštené jabĺčko; na temene lysej hlavy mal zopár schlpených prameňov čiernych vlasov. Pán Hoddy bol však veľmi dôležitý človek, pomocník v obchode s potravinami, jeden z tých, čo nosia v práci čistučký biely plášť, človek, ktorému prechádza cez ruky množstvo takého vzácneho tovaru ako maslo a cukor, pred ktorým sa skláňajú, ba dokonca sa naňho usmievajú všetky gazdinky v dedine.
Claud Cubbage sa v tomto dome nikdy necítil uvoľnene, ale presne tak to pán Hoddy aj chcel. Sedeli v salóne pri kozube a v rukách držali šálky s čajom; pán Hoddy na najlepšej stoličke vpravo od kozuba, Claud a Clarice na pohovke, obradne ďaleko od seba. Mladšia dcéra Ada sedela na tvrdej stoličke s rovným operadlom a všetci spolu utvorili okolo kozuba malý polkruh, odmeraný, napätý polkruh a škrobené popíjali čaj.
„Áno, pán Hoddy,“ vravel Claud, „ubezpečujem vás, že máme s Gordonom v talóne niekoľko dobrých nápadíkov, ktoré môžeme hneď realizovať. Je to len

otázka času a musíme si byť nacistom, ktorý z nich nám najviac vynesie.“
„Čo sú to za nápady?“ spýtal sa pán Hoddy a uprene hľadel na Clauda odsudzujúcim pohľadom.
„Ach, tak to vás zaujíma. Nuž – nápady.“ Claud sa na pohovke nepokojne pomrvil. Modrý spoločenský oblek ho na prsiach omínal a tesné mu boli najmä nohavice v stehnách, hore pri rozkroku. Tak ho sťahovali, až ho to bolelo a mal strašnú chuť zhodiť ho zo seba.
„Ten človek, Gordon, ako vravíte… myslel som, že to je prosperujúci podnik,“ povedal pán Hoddy. „Prečo to chce nechať?“
„Presne tak, pán Hoddy. Je to prvotriedny podnik. Ale, viete, človek sa nemá uspokojovať len s tým, čo má. Láka nás niečo nové. Niečo, do čoho sa môžem aj ja zapojiť a podieľať sa na zisku.“
„A to?“
Pán Hoddy jedol ríbezľový koláč, obhrýzal ho zo všetkých strán a jeho malé ústa pripomínali ústa húsenice, ktorá vyhryzuje z okraja listu drobučký oblý kúsok.
„A to?“ spýtal sa znovu.
„Dlho medzi sebou s Gordonom diskutujeme, pán Hoddy, každý deň hovoríme o rozličných obchodných záležitostiach.“
„A to?“ zopakoval neúprosne.
Clarice povzbudzujúco šibla očami na Clauda. Claud pomaly obrátil veľké oči na pána Hoddyho a mlčal. Želal si, aby ho pán Hoddy takto nesekíroval, aby ho

nezaplavoval otázkami, aby naňho nepozeral a nesprával sa k nemu, ako keby bol úbohý poskok alebo čosi také.
„A to?“ spýtal sa pán Hoddy a tentoraz Claud pochopil, že sa toho nevzdá. Inštinkt mu napovedal, že ho starec chce vyprovokovať.
„Nuž,“ povedal a zhlboka sa nadýchol, „naozaj nechcem zachádzať do detailov, pokiaľ to nebudeme mať dôkladne premyslené. Zatiaľ si len usporadúvame v hlave myšlienky.“
„Spytujem sa len na to,“ podráždene povedal pán Hoddy, „o akom druhu podnikania uvažujete. Predpokladám, že ide o poctivú prácu?“
„Ale, prosím vás, pán Hoddy! Hádam si nemyslíte, že by sme mohli uvažovať o práci, ktorá nie je absolútne poctivá!“
Pán Hoddy čosi zamrmlal, pomaly si miešal čaj a pozeral na Clauda. Clarice sedela nemo na pohovke a stiesnene hľadela do kozuba.
„Nikdy som nemal sklony k podnikaniu,“ povedal pán Hoddy a takto obhajoval svoj vlastný neúspech. „Dobré, slušné miesto – viac si človek ani nemôže želať. Slušné miesto, slušné prostredie. V podnikaní je na môj vkus priveľa čachrovania.“
„Veci sa majú takto,“ povedal Claud zúfalo. „Ide mi len o to, aby som mohol svojej žene poskytnúť všetko, po čom zatúži. Dom, aby mala kde bývať, nábytok, kvetinovú záhradu, práčku a všetko najlepšie na svete. To chcem dosiahnuť, no z obyčajného platu si to človek nemôže dovoliť, chápete? A nijako ináč sa nedostanete k

peniazom, pán Hoddy, len keď sa pustíte do podnikania. Určite so mnou v tomto súhlasíte?“
Pánu Hoddymu, ktorý celý život pracoval za obyčajnú mzdu, sa takýto postoj veľmi nepozdával.
„A myslíte si azda – ak sa smiem spýtať – že ja neposkytujem svojej rodine všetko, čo potrebuje?“
„Ba áno, a ešte viac!“ zanietene zvolal Claud. „Ale vy máte veľmi solídne miesto, pán Hoddy, a to je niečo iné.“
„A o akom druhu podnikania uvažujete?“ trval na svojom ten človek.
Claud si odpil čaju, aby si dožičil viac času a nevdojak si pomyslel, že by veľmi rád videl, ako by sa ten starý chruňo zatváril, keby tu jednoducho vyšiel s pravdou von, keby mu povedal: pán Hoddy, ak to naozaj chcete vedieť, máme dva chrty, jeden bude pretekať za toho druhého pod falošným menom a chystáme sa tak na najväčší podvod v histórii psích dostihov. Chcel by vidieť, ako by sa ten starý chruňo zatváril, keby mu to vyklopil, to by naozaj chcel vidieť.
Všetci čakali, že teraz sa už vyjadrí, sedeli tam so šálkami v rukách, pozerali a dúfali, že povie čosi pozitívne.
„Nuž,“ povedal veľmi pomaly, pretože tuho rozmýšľal. „Už dlhší čas uvažujem o čomsi, čo by mi vynieslo viac peňazí ako Gordonovi jeho ojazdené autá či čokoľvek iné a čo by si nevyžadovalo prakticky nijaké náklady.“ To je už lepšie, povedal si. Pokračuj takto ďalej^
„A čo by to malo byť?“
„Niečo také zvláštne, pán Hoddy, že by tomu ani jeden človek z milióna neuveril.“

„No tak, čo to teda je?“ Pán Hoddy opatrne položil šálku na stolík vedľa seba a nachýlil sa dopredu, pripravený počúvať. A Claud, ktorý naňho hľadel, vedel lepšie než kedykoľvek predtým, že tento človek, tak ako všetci jemu podobní, je jeho nepriateľom. Takí ako pán Hoddy mu vždy komplikovali život. Všetci sú rovnakí. Poznal ich, ich čisté odporné ruky, ich popolavú pokožku, ich skrivené ústa, ich sklon nahonobiť si pod vestou okrúhle naduté bruchá; každý z nich falošne krčí nosom, má nevýraznú bradu, podozrievavé, priveľmi pohyblivé oči. Koľko je len tých Hoddyovcov! Ach, bože.

„No tak, čo to teda je?“

„Je to úplná zlatá baňa, pán Hoddy, čestné slovo.“

„Uverím, až keď mi poviete, o čo ide.“

„Je to jednoduché a napodiv by sa tým väčšina ľudí ani nezapodievala.“ Teraz to mal – mal čosi, na čo už dlhšiu dobu vážne pomýšľal, čosi, čo chcel vždy robiť. Nahol sa a opatrne položil šálku na stôl vedľa šálky pána Hoddyho, potom, nevediac, čo robiť s rukami, položil si ich dlaňami dolu na kolená.

„No tak, von s tým, človeče, čo je to?“

„Larvy,“ potichu povedal Claud.

Pán Hoddy sa strhol, akoby mu niekto vychrstol vodu do tváre. „Larvy!“ zvolal zdesene. „Larvy? Ako to, dočerta, myslíte – larvy?“ Claud zabudol, že toto slovo sa v nijakom slušnom potravinárskom obchode radšej nespomína. Ada sa začala chichotať, no Clarice na ňu tak jedovato pozrela, že jej chichot zamrzol na perách.

„Založiť továreň na larvy – v tom sú peniaze.“

„To má byť vtip?“
„Vážne, pán Hoddy, možno to znie trochu čudne, no len preto, že ste o tom ešte nikdy nepočuli, ale je to malá zlatá baňa.“
„Továreň na larvy! Ale už vážne, Cubbage! Majte rozum, prosím vás!“
Clarice zamrzelo, že otec Clauda oslovil priezviskom.
„Ešte nikdy ste nepočuli o továrni na larvy, pán Hoddy?“
„Tak to teda určite nie!“
„Také fabriky už existujú, ozajstné veľké fabriky s riaditeľom a vedúcimi a so všetkým, a viete čo, pán Hoddy? Vynáša im to milióny!“
„Nezmysel, človeče.“
„A viete, prečo im to vynáša milióny?“ Claud sa odmlčal, no nevšimol si, že tvár jeho poslucháča pomaly žltne.
„Pretože po larvách je obrovský dopyt, pán Hoddy.“
V tej chvíli pán Hoddy počul aj iné hlasy, hlasy zákazníkov na druhej strane pultu – napríklad hlas pani Rabbitsovej, keď jej krája jej prídel masla, tej pani Rabbitsovej s hnedými fúzikmi, ktorá vždy rozpráva tak hlasno a vraví tak, tak, tak; už ju počuje: ‚Tak, tak, tak, pán Hoddy, tak sa teda vaša Clarine minulý týždeň vydala, však áno. Je to veľmi milé, naozaj, a čo ste to vraveli, pán Hoddy, že robí jej manžel?‘
‚Má továreň na larvy, pani Rabbitsová.‘
Nie, ďakujem, povedal si a nepriateľskými očkami pozrel na Clauda. Za to naozaj veľmi pekne ďakujem. To nechcem.
„Nemôžem povedať,“ vyhlásil odmerane, „že by som

osobne niekedy pocítil potrebu kupovať larvy.“
„Ak sme už pri tom, pán Hoddy, ani ja nie. A ani mnohí iní ľudia, ktorých poznáme. Ale dovoľte, aby som sa vás na čosi spýtal. Koľkokrát ste mali príležitosť obstarávať si, povedzme … také ozubené koleso?“
Bola to rafinovaná otázka a Claud si dovolil ukradomky sa usmiať.
„Čo budete s tými larvami robiť?“
„Presne toto – určitý druh ľudí si kupuje určitý druh vecí. Vy ste si nikdy v živote nekúpili ozubené koleso, ale to neznamená, že neexistujú ľudia, čo práve v tejto chvíli bohatnú vďaka tomu, že ich vyrábajú, lebo takí ľudia sú. A to isté platí o larvách!“
„Mohli by ste mi láskavo povedať, čo sú to za odporní ľudia, ktorí kupujú larvy?“
„Larvy kupujú rybári, pán Hoddy. Amatérski rybári. V celej krajine sú tisíce a tisíce rybárov, ktorí chodia každý víkend na ryby, a tí všetci potrebujú larvy. A sú za ne ochotní aj dobre zaplatiť. Prejdite sa v nedeľu popri rieke, hocikde v okolí Marlow a uvidíte, ako *okupujú* brehy riek. Sedia tam jeden vedľa druhého a doslova *okupujú* oba brehy.“
„Tí ľudia larvy nekupujú. Vykopú si v záhrade červíky.“
„A to sa práve mýlite, pán Hoddy, ak dovolíte. To sa teda strašne mýlite. Chcú larvy, nie červíky.“
„V tom prípade si zadovážia larvy sami.“
„Ale oni si nec**h**cú zadovážiť larvy sami. Len si to predstavte, pán Hoddy, je sobota popoludní, zberáte sa na ryby, poštou vám doručia peknú úhľadnú plechovku

lariev a vám stačí len si ju vložiť do batohu a ísť. Hádam si nemyslíte, že tí chlapíci si pôjdu kopať červíky a zháňať larvy, keď im ich môžu za jeden–dva šilingy doručiť domov?“

„A môžem sa vás spýtať, ako si to s tou vašou továrňou na larvy predstavujete?“ Pri vyslovení slova larvy akoby z úst vypľul kyslé zrnko.

„Viesť továreň na larvy je tá najľahšia vec na svete.“

Claud už získaval sebadôveru a dal sa strhnúť témou.

„Stačí, ak zoženiete zopár starých prázdnych sudov od nafty a zopár kúskov zhnitého mäsa či dáku baraniu hlavu, vložíte to do sudov a to je všetko. O ostatné sa postarajú muchy.“

Keby si všímal, ako sa pán Hoddy tvári, asi by na tomto mieste prestal.

„Isteže, nie je to také jednoduché, ako to vravím. Ďalej musíte tie larvy kŕmiť osobitnou potravou. Otrubami a mliekom. A potom, keď narastú a stučnejú, naplniť nimi polkilové plechovice a rozoslať ich zákazníkom. Plechovíc vynesie päť šilingov. *Päť šilingov za plechovicu!*“ zvolal a pleskol sa po kolene. „Len si to predstavte, pán Hoddy! A vraj jedna mäsiarka hravo nakladie dvadsať plechovíc!“

Znovu sa odmlčal, no len preto, aby si usporiadal myšlienky, pretože teraz ho nemohlo nič zastaviť.

„A ešte niečo, pán Hoddy. Viete, dobrá továreň na larvy nepestuje len obyčajné larvy. Každý rybár má svoj vlastný spôsob. Najbežnejšie používajú larvy, no používajú aj hnojové červy. Niektorí rybári nechcú nič iné

len hnojáky. A potom, existujú larvy rozličných farieb. Bežné larvy sú biele, ale keď ich kŕmite špeciálnou potravou, dopestujete si larvy všetkých možných farieb. Červené, zelené, čierne a dokonca aj modré, ak viete, čím ich kŕmiť. Najväčším problémom je vyrobiť modrú larvu, pán Hoddy."

Claud sa odmlčal, aby sa nadýchol. Mal pred očami obraz – ten istý obraz, ktorý sprevádzal všetky jeho sny o bohatstve – obrovskej továrne s vysokými komínmi a stovkami veselých robotníkov, ktorí sa valia cez široké železné brány, a on sám sedí v prepychovej kancelárii a rozvážne, s dokonalou istotou riadi výrobu.

„Istí rozumní ľudia sa práve teraz týmto projektom zaoberajú," pokračoval. „Takže sa treba do toho rýchlo pustiť, ak človek nechce vypadnúť z hry. Vrhnúť sa na to skôr ako ostatní – to je tajomstvo veľkého podnikania, pán Hoddy."

Clarice, Ada a ich otec sedeli ani skamenení a pozerali rovno pred seba. Nikto z nich sa ani nepohol, ani neprehovoril. Iba Claud odušu vykladal.

„Musíte sa však presvedčiť, že vaše' larvy žijú, keď ich posielate. Viete, musia sa mrviť. Ak sa larvy nemrvia, sú nanič. A keď to naozaj spustíme, keď si nahonobíme malý kapitál, potom si postavíme zopár skleníkov."

Znovu sa odmlčal a pošúchal si bradu. „Zrejme sa teraz všetci čudujete, načo sú človeku v továrni na larvy skleníky. Tak vám to teda poviem. Sú na zimu pre muchy, viete? Najdôležitejšie je postarať sa v zime o muchy."

„Myslím, že to stačí, Cubbage, ďakujem," povedal odrazu pán Hoddy.
Claud naňho pozrel a po prvý raz uvidel, ako sa ten človek tvári. Zmeravel.
„Nechcem už o tom nič počuť," povedal pán Hoddy.
„Chcem len poskytnúť vášmu dievčaťu všetko, po čom zatúži, pán Hoddy," zvolal Claud. „Vo dne v noci na nič iné nemyslím, pán Hoddy."
„Ja iba dúfam, že sa vám to podarí aj bez tých lariev."
„Ocko!" s obavami zvolala Clarice. „Neželám si, aby si s Claudom takto hovoril."
„Prepáč, slečna, ale budem s ním hovoriť tak, ako chcem."
„Myslím, že je načase, aby som sa pobral," povedal Claud. „Dobrú noc."

Pán Feasey

Keď prišiel ten veľký deň, obaja sme vstali zavčasu.
Zašiel som do kuchyne oholiť sa, ale Claud sa hneď obliekol a vyšiel, aby sa postaral o slamu. Kuchyňa mala okná na cestu a ja som videl, ako spoza stromov na hrebeni na druhej strane doliny práve vychádza slnko.
Zakaždým, keď Claud prechádzal popri okne s náručou slamy, videl som ponad okraj zrkadla napätý, sústredený výraz na jeho tvári, veľkú okrúhlu hlavu predklonenú a čelo zbrázdené hlbokými vráskami až po okraj vlasov. Iba raz som ho takého videl, a to v ten večer, keď požiadal Clarice o ruku. Dnes bol natoľko vzrušený, že až akosi smiešne kráčal, opatrne kládol nohy, akoby betón

okolo benzínovej pumpy bol horúci a pálil ho na pätách; nosil do kufra dodávky ďalšie a ďalšie náruče slamy, aby tam Jackiemu bolo pohodlnejšie.
Potom sa vrátil do kuchyne pripraviť raňajky, ja som sa díval, ako položil hrniec s polievkou na sporák a začal ju miešať. Mal dlhú kovovú lyžicu, jednostaj ňou miešal polievku, kým nezovrela a podchvíľou sa naklonil a vťahoval nosom ťažkú sladkastú paru variacej sa koňaciny. Potom začal polievku ochucovať – hodil do nej tri očistené cibule, zopár mladých mrkvičiek, za šálku žihľavových listov, za lyžičku mäsovej omáčky, dvanásť kvapiek oleja z treščej pečene –a všetkého sa dotýkal veľmi jemne končekmi tučných prstov, akoby to boli vzácne kúsky benátskeho skla. Z chladničky vybral trochu pokrájaného konského mäsa, naložil za priehrštie do Jackieho misky, tri priehrštia vložil do inej misky a keď polievka zovrela, rozdelil ju napoly a zalial ňou mäso.
Bol to rovnaký obrad, aký som mal možnosť pozorovať už päť mesiacov ráno čo ráno, ale ešte nikdy nebol pri tom taký napätý a sústredený ako teraz. Vôbec nehovoril, ani len na mňa nepozrel, a keď sa obrátil a šiel po psov, zdalo sa, že aj zátylok a plecia šepocú: „Ach, bože, len nech sa nič nepobabre, a najmä aby som ja nič nezbabral.“
Počul som, ako sa nežne prihovára psom v ohrade, keď im zakladal remene a keď ich doviedol do kuchyne, skákali a ťahali sa k jedlu, stavali sa na zadné laby a znova sa spúšťali na všetky štyri, mávali obrovskými chvostmi z boka na bok ako bičmi.

„Dobre," ozval sa napokon Claud. „Tak ktorý je to?"
Predtým sa so mnou takmer každé ráno stavil o balíček cigariet, ale dnes bolo v hre oveľa viac a vedel som, že teraz najväčšmi potrebuje, aby ho niekto trochu povzbudil.
Hľadel na mňa, ako som obišiel dva nádherné, úplne rovnaké, vysoké, zamatovočierne psy a ustúpil, pričom natiahol ruku s remienkami, aby som lepšie videl.
„Jackie!" ozval som sa, skúšal som starý trik, ktorý mi ani raz nevyšiel. „Hej, Jackie!" Dve rovnaké hlavy s rovnakým výzorom sa na mňa obzreli a civeli na mňa štyri jasné, rovnaké, hlboké žlté oči. Istý čas som si myslel, že Jackieho poznám podlá klenutejšieho hrudníka a podlá trochu vyvinutejších svalov na zadku. Ale mýlil som sa.
„No tak," povedal Claud. Dúfal, že najmä dnes to neuhádnem.
„Tento," povedal som. „To je Jackie."
„Ktorý?"
„Tento naľavo."
„Aha!" zvolal a celá tvár sa mu odrazu rozžiarila. „Zase si sa zmýlil!"
„Podľa mňa som sa nezmýlil."
„Väčšmi si sa ani zmýliť nemohol. A teraz počúvaj, Gordon, voľačo ti poviem. V týchto posledných týždňoch, keď si sa ráno pokúšal uhádnuť – vieš čo?"
„No?"
„Rátal som si to. A vyšlo mi, že si neuhádol ani spolovice. Bol by si na tom býval lepšie, keby si si hádzal mincu!"

Chcel tým povedať, že ak som to neuhádol ja (pričom som ich každý deň videl vedia seba), prečo by sa, dočerta, mal báť pána Feaseyho? Claud vedel, že pán Feasey odhalí psa prihláseného pod falošným menom, no vedel súčasne aj to, že je veľmi ťažko rozoznať dva psy, ktoré sa ničím neodlišujú.

Položil misky so žrádlom na dlážku, Jackiemu dal menej mäsa, lebo dnes mal pretekať. Keď potom ustúpil a sledoval, ako žerú, znovu sa mu na tvári zjavila hlboká ustarostenosť a veľkými svetlými očami hľadel na Jackieho tak uchvátené, dojato a s láskou, ako donedávna pozeral na Clarice.

„Vieš, Gordon," povedal, „presne toto som ti vždy vravel. Za posledných sto rokov pretekali pod cudzím menom všelijaké psy, niektoré dobré a niektoré zlé, ale v celých dejinách psích dostihov taký ako Jackie nebol."

„Dúfam, že máš pravdu," povedal som a v myšlienkach som sa vrátil k tomu chladnému popoludniu pred štyrmi mesiacmi, tesne pred Vianocami, keď ma Claud požiadal, aby som mu požičal dodávku a vybral sa s ňou smerom na Aylesbury, pričom mi nepovedal, kam ide. Predpokladal som, že sa vybral za Clarice, ale neskoro popoludní sa vrátil, priviezol so sebou tohto psa a povedal mi, že ho kúpil od akéhosi chlapa za tridsaťpäť šilingov.

„Je rýchly?" opýtal som sa vtedy. Stáli sme pri čerpadlách, Claud držal psa na remienku, hľadel na neho, trocha snežilo a vločky sadali psovi na chrbát. Motor dodávky ešte bežal.

„Rýchly!“ ozval sa Claud. „Je to najpomalší pes, akého si v živote videl!“
„Tak načo si ho kúpil?“
„Nuž,“ povedal a jeho veľká prostomyseľná tvár pôsobila zrazu tajnostkársky a prefíkane, „zazdalo sa mi, že možno sa trochu ponáša na Jackieho. Čo povieš?“
„Keď tak o tom hovoríš, tuším sa trochu ponáša.“
Podal mi remienok, zaviedol som psa dnu, aby sa usušil, a Claud medzitým zašiel do ohrady po svojho miláčika. A keď sa vrátil a postavili sme obidva psy vedľa seba, spomínam si, že ustúpil a zvolal „ach, bože!“ a stál nehybne pred psami, akoby videl prízrak. Potom začal konať veľmi rýchlo a pokojne. Kľakol si a porovnával ich – detail po detaile, pričom si dokonca všímal aj farbu pazúrov, po osemnásť u každého psa – a tak ako rástlo jeho vzrušenie, zdalo sa mi, že je v izbe čoraz teplejšie.
„Pozri,“ povedal napokon a vstal. „Prejdi sa s nimi hore–dole po izbe, dobre?“ A potom chvíľu stál, opieral sa o sporák, oči privreté, hlavnú naklonenú na bok, hľadel na psy, mraštil čelo a hrýzol si pery. A potom, akoby neveril vlastným očiam, kľakol si, všetko si ešte raz overil, a potom z ničoho nič vyskočil a pozrel na mňa s tvárou sústredenou a napätou, okolo nosa a očí biele škvrny. „V poriadku,“ povedal a hlas sa mu trochu chvel. „Vieš čo? Máme to v suchu. Sme boháči.“
Potom sme sa potajomky v kuchyni poradili, všetko do podrobností naplánovali, vybrali najvhodnejšiu dráhu a každú druhú sobotu, dokopy osem ráz, sme zavreli pumpu (čím som prišiel o poldňový zárobok) a odviezli

psa až do Oxfordu, k zanedbanej dráhe na lúke pri Headingtone, kde sa kedysi pretekalo o veľké peniaze, ale kde teraz zostal iba rad starých stĺpikov a povraz na označenie trate, bicykel obrátený hore kolesami na ťahanie atrapy zajaca a na vzdialenom konci šesť štartovacích boxov a štartovacie zariadenie. Za šestnásť týždňov sme osem ráz prehnali psa po tejto dráhe, prihlásili sme ho do súťaže u pána Feaseyho, stáli na okraji davu v chladnom daždi a čakali, kedy sa zjaví na tabuli kriedou napísané jeho meno. Pomenovali sme ho Čierny panter. A keď prišiel čas, Claud ho zakaždým odviedol do štartovacích boxov, kým ja som stál na konci dráhy, aby som ho uchránil pred dravými psami cigánov, ktorí ich sem často prepašovali, aby po skončení dostihu niektorého zo závodiacich psov roztrhali na kúsky.

Nuž viete, bolo čosi smutné na tom, že sme sem tohto psa toľko ráz vláčili, nechali ho závodiť a dúfali, ba modlili sa, aby – nech sa stane čokoľvek – dobehol posledný. Pravdaže, nebolo treba ani sa modliť a vôbec sme sa toho nebáli, lebo ten starý chudák jednoducho nevedel behať a s tým sa nedalo nič robiť. Behal asi tak ako rak. Iba raz nedobehol posledný – to keď veľkému žltohnedému psovi menom Jantárový záblesk zapadla noha do diery, zlomil si holennú kosť a do cieľa sa došmatlal na troch nohách. Ale aj vtedy ho ten náš predbehol iba o vlások. Takto sme ho bez problémov dostali do najnižšej kategórie, medzi najpodradnejšie psy, a keď sme tam boli naposledy, všetci majitelia stávkových kancelárií mu dávali šancu dvadsať až tridsať ku jednej, vyvolávali jeho

meno a prosili ľudí, aby naňho vsadili.
A teraz konečne nastala chvíľa, slnečný aprílový deň, keď mal namiesto neho bežať Jackie. Claud povedal, že by sme Čierneho pantera nemali nechať bežať, lebo pána Feaseyho by to už mohlo unaviť a mohol by ho z pretekov načisto vylúčiť, taký bol pes pomalý; Claud povedal, že teraz je z psychologického hľadiska tá pravá chvíľa, aby sme s tým prestali, a že Jackie vyhrá preteky o tridsať až päťdesiat dĺžok.
Vychovával Jackieho od šteňaťa a pes mal teraz iba pätnásť mesiacov, ale bol to už dobrý a rýchly bežec. Jackie dosial ešte nezávodil, ale vedeli sme, že je rýchly, lebo sme mu merali čas na malej súkromnej cvičnej trati pri Uxbridge, kam ho Claud od jeho siedmich mesiacov vodil každú nedeľu – s jedinou výnimkou, keď psa proti čomusi očkovali. Claud povedal, že Jackie asi nie je dosť rýchly, aby vyhral v tej najvyššej kategórii u pána Feaseyho, ale tam, kde sme ho zapísali teraz, v najnižšej triede, medzi podradnými psami, mohol aj spadnúť, znovu vstať a ešte vždy vyhrať o dvadsať – no v každom prípade o desať až pätnásť dĺžok.
Takže vtedy predpoludním som mal jednoduchú úlohu: zájsť do miestnej banky, vybrať päťdesiat libier pre seba a päťdesiat pre Clauda, ktoré som mu dal ako zálohu na mzdu, potom o dvanástej zavrieť pumpu a na jedno z čerpadiel zavesiť oznam: DNES ZATVORENÉ. Claud zavrie starého psa do ohrady za domom, Jackieho naloží do dodávky a vyrazíme. Nemôžem povedať, že som bol taký vzrušený ako Claud, ale keď sa to tak vezme, u mňa

sa s výhrou nespájalo toľko dôležitých vecí ako uňho, teda kúpa domu a možnosť oženiť sa. A okrem toho ja som sa nenarodil takpovediac v psej búde medzi chrtmi ako on, nechodil som a nemyslel po celý deň – vari s výnimkou večera, keď dumal o Clarice – na nič iné ako na psy. Mňa osobne dostatočne zamestnávala vlastná práca, práca majiteľa benzínovej pumpy, nehovoriac o predaji ojazdených vozidiel, ale ak Claud chcel blbnúť so psom, nemal som nič proti tomu, najmä keď šlo o takú vec ako dnes – ak to vyjde. Vlastne sa musím priznať, že keď som si pomyslel na peniaze, ktoré do toho investujeme a ktoré môžeme vyhrať, zakaždým mi zovrelo žalúdok.

Psy sa nažrali, Claud ich vzal na krátku prechádzku na protiľahlú lúku a ja som sa zatiaľ obliekol a upražil si vajíčka. Potom som šiel do banky, vybral peniaze (všetko v jednolibrových bankovkách) a zdalo sa mi, že zvyšok predpoludnia pri pumpe veľmi rýchlo ubehol.

Presne o dvanástej som zamkol a vyvesil na čerpadlo oznam. Zozadu prišiel Claud, viedol na remeni Jackieho a niesol veľký červenohnedý kufor. „Kufor?“

„Na peniaze,“ odpovedal Claud, „sám si povedal, že človek dvetisíc libier vo vreckách neodnesie.“

Bol utešený, zlatistý jarný deň, živé ploty obsypané pukmi a cez nové bledozelené lístie veľkého buka na druhej strane cesty presvitalo slnce. Jackie vyzeral nádherne, na zadku sa mu vydúvali dva veľké pevné svaly veľkosti melóna a srsť sa mu leskla ako čierny zamat. Zatiaľ čo Claud vkladal kufor do dodávky, pes poskakoval, aby ukázal, že je vo forme, potom pozrel na

mňa a usmial sa, celkom akoby vedel, že má štartovať na pretekoch, vyhrať dvetisíc libier a zožať slávu.
Jakcie mal ten širokánsky, takmer celkom ľudský úsmev, aký som kedy videl. Nielenže zdvihol pysk, ale naozaj roztiahol kútiky papule, takže ste mu videli všetky zuby hádam okrem jednej či dvoch stoličiek vpravo vzadu; a zakaždým, keď som videl, ako sa usmieva, som čakal, kedy začujem hlasný smiech.
Nasadli sme do dodávky a vyrazili sme. Ja som šoféroval. Claud sedel vedľa mňa a Jackie stál vzadu na slame a ponad naše plecia hľadel cez predné sklo. Claud sa neprestajne obracal a usiloval sa prinútiť Jackieho, aby si ľahol, nechcel, aby pri ostrých zákrutách spadol, ale pes bol priveľmi vzrušený a len sa na Clauda usmieval a kýval obrovským chvostom.
„Máš peniaze, Gordon?“ Claud fajčil jednu cigaretu za druhou a nevedel pokojne obsedieť. „Mám.“
„Aj moje?“
„Mám dokopy stopäť. Päť pre obsluhovača navijaka, ako si povedal, aby nezastavil zajaca, čím by boli preteky neplatné.“
„Dobre,“ povedal Claud a tuho si šúchal ruky, akoby mu bolo strašne zima. „Dobre, dobre, dobre.“
Prešli sme malú úzku Hornú ulicu v Great Missenden, letmo sme zazreli starého Rumminsa, ako ide do krčmy na ranné pivo a vonku za dedinou sme zabočili doľava, cez Chilternské vŕšky sme sa preškriabali do Princes Risborough a odtiaľ bolo do Oxfordu už len asi tridsať kilometrov.

Odrazu sme obaja zmĺkli a začalo sa nás zmocňovať napätie. Sedeli sme veľmi ticho, takmer vôbec sme sa nezhovárali, každý s vlastnými obavami a vzrušením, zvieral náš pocit úzkosti. Claud ďalej fajčil cigarety a nedofajčené ich vyhadzoval von oknom. Na takýchto výletoch zvyčajne celú cestu ta i späť v jednom kuse rozprával o tom, čo v živote zažil so psami, čo všetko urobil, aké miesta navštívil, aké peniaze vyhral a o kadečom možnom, čo sa prihodilo iným v súvislosti so psami, o krádežiach, o krutostiach, o neuveriteľných podvodoch a klamstvách majiteľov a v štartovacích boxoch. No dnes sa, myslím, neodvážil veľa hovoriť. A vlastne, keď sme už pri tom, ani ja nie. Sedel som, sledoval cestu a od bezprostrednej budúcnosti som sa v myšlienkach prenášal na všetko to, čo mi Claud rozprával o tých čudných podvodoch pri pretekoch chrtov.

Prisahám, že nik na svete o tom nevie toľko ako Claud a odkedy sme získali psa, pod ktorého menom bude Jackie pretekať, Claud si zaumienil, že ma do celej veci zasvätí. Takže teraz, aspoň pokiaľ ide o teóriu, som toho vedel hádam takmer toľko ako on.

Začalo sa to prvou strategickou poradou v kuchyni. Pamätám sa, že to bolo na druhý deň po tom, čo sme zohnali falošného psa, sedeli sme, pozerali sme cez okno na zákazníkov, Claud mi vysvetľoval, čo všetko musíme spraviť, a ja som sa zo všetkých síl usiloval sledovať ho, no napokon som mu musel položiť jednu otázku.

„Jednému nerozumiem," povedal som, „načo ti je vlastne ten druhý pes? Nebolo by bezpečnejšie, keby po celý čas

bežal Jackie a jednoducho by sme ho na prvých šesť pretekov zdržali, takže by dobehol posledný? A potom, keď už budeme na tom dobre, a budeme pripravení, necháme ho bežať. Ak pôjdeme na vec správne, v konečnom dôsledku nám to vyjde na jedno, nie? A nehrozí nám, že nás pri tom nachytajú."
Nuž ako vravím, to bola presne tá rozhodujúca chvíľa.
Claud na mňa pozrel a povedal: „Počkaj! Nič také! Rád by som ťa upozornil, že na zdržiavanie sa nikdy nedám. Čo ti to zišlo na um, Gordon?"
Akoby sa ho to, čo som povedal, hlboko dotklo. Bol šokovaný.
„Nevidím na tom nič zlé."
„Tak teda počúvaj, Gordon. Zdržať dobrého psa znamená zlomiť mu srdce. Dobrý pes vie, že je rýchly a odrazu vidí všetkých ostatných psov pred sebou a nemôže ich dostihnúť –vravím ti, že mu to zlomí srdce. A navyše, keby si poznal zopár trikov, aké používajú tí chlapíci, aby zdržali psov v štartovacích boxoch, nenavrhoval by si mi čosi také."
„Napríklad aké?" spýtal som sa.
„Rôzne, len aby pes bežal pomalšie. A zdržať dobrého chrta vôbec nie je ľahké. Taký chrt je plný ohňa, celý sa trasie, ako chce bežať a človek mu nesmie dovoliť, aby pozeral na závod, lebo je schopný vytrhnúť z ruky remienok a rozbehnúť sa. Veľa ráz som videl psa so zlomenou nohou, ako chce preteky dokončiť."
Odmlčal sa, zamyslene sa mňa pozrel tými veľkými svetlými očami, tváril sa smrteľne vážne a bolo vidieť, že

tuho rozmýšľa. „Hádam," povedal, „ak máme robiť túto prácu poriadne, mal by som ti radšej čosi povedať, aby si vedel, čo nás čaká."
„Tak von s tým," povedal som. „Zaujíma ma to."
Chvíľu mlčky hľadel von oknom. „Hlavná vec, ktorú si musíš zapamätať," rozprával tajuplne, „je, že všetci tí chlapíci, čo chodia do štartovacích boxov spolu so psami – sú mazaní. Sú mazanejší, než by si si myslel." Znovu sa odmlčal, usporadúval si myšlienky.
„Len si vezmi napríklad rozličné spôsoby, ako možno zdržať psa. Prvý, ten najbežnejší, je sťahovanie."
„Sťahovanie?"
„Áno, sťahovanie. To je najbežnejšie. Pritiahnuť im okolo krku náhubok tak tuho, že takmer nemôžu dýchať. Šikovní chlapíci vedia, na ktorú dierku remeň zapnúť a koľko dĺžok to psovi v pretekoch uberie. Ak mu ho stiahne prituho, pes dobehne posledný. Videl som, ako za horúcich dní pár psov odpadlo a zdochlo, lebo mali tuho pritiahnutý náhubok. Zadusili sa, normálne sa zadusili. A to je teda čosi odporné. A niektorí zase zviažu psovi kúskom špagátu dovedna dva prsty. Tak pes nevie dobre bežať. Stráca rovnováhu."
„To nie je také zlé."
„Iní zase strčia psovi pod chvost kúsok rozžutej žuvačky, presne tam, kde sa chvost spája s telom. A to nie je veru nijaký špás," dodal pobúrené. „Keď pes beží, ustavične zľahka pohybuje chvostom hore–dolu a žuvačka sa mu lepí na chlpy na zadku, presne tam, kde je koža najcitlivejšia. A vieš, ani jeden pes to nemá rád. Ďalej sú

uspávacie prášky. Tých sa teraz používa habadej. Dávajú im ich podľa váhy, celkom ako lekári, a nadávkujú mu ho tak, že mu v cieli uberú päť, desať alebo pätnásť dĺžok. To je iba zopár bežných spôsobov," vykladal. „A v podstate to nie je nič. Vôbec nič, ak to porovnám s inými vecami, aké robia najmä cigáni, aby zdržali psa pri pretekoch. Niektoré veci, ktoré cigáni robia radšej ani nechcem spomínať. Sú odporné. Napríklad nastavia psovi pascu, a to je niečo, čo by človek nespravil ani najhoršiemu nepriateľovi."

A keď mi porozprával o tých druhých veciach – bolo to ozaj strašné, súviselo to s ublížením na tele, rýchlym a bolestným – spustil o tom, čo sa robí, keď chcú, aby pes vyhral.

„Rovnako strašné veci robia psom vtedy, keď ich chcú donútiť, aby bežali rýchlejšie, ako vtedy, keď chcú, aby bežali pomalšie," povedal potichu, tvár mal neprístupnú a tajnostkársku. „Možno najbežnejšia je pyrola. Keď vidíš psa, ktorý nie je na chrbte zarastený, alebo má po tele vypĺznuté miesta, tak to je od pyroly. Tesne pred pretekmi ňou psovi dôkladne pošúchajú kožu. Zavše to robia aj Sloanovou masťou, no väčšinou je to pyrola. Strašne to svrbí. Svrbí to tak hnusne, že všetky staré psy chcú iba bežať, bežať, bežať tak rýchlo, ako sa dá, len aby unikli pred bolesťou.

Potom existujú špeciálne prípravky, ktoré sa vstrekujú injekčnou striekačkou. Vieš, je to moderná metóda a väčšina podvodníkov nevie, ako to používať. Ak prídu dáki chlapíci z Londýna na veľkých autách s

pretekárskymi psami, ktoré si požičali na deň tak, že podplatili trénera, môžeš si byť istý, že používajú injekčnú striekačku.“

Pamätám si, ako sedel pri kuchynskom stole, cigareta mu visela z úst, žmúril oči, aby mu do nich nešiel dym, pozeral na mňa takmer zavretými očami a hovoril: „Pamätaj si jedno, Gordon. Ak chcú, aby pes vyhral, neštítia sa ničoho. Na druhej strane nijaký pes nemôže bežať rýchlejšie, než ako je stavaný, nech s ním robia čokoľvek. A tak ak dostaneme Jackieho do najnižšej triedy, máme to v suchu. Nijaký pes v tejto najnižšej triede sa mu nemôže vyrovnať – ani s pyrolou ani s injekciami. Ba ani len s ďumbierom.“

„S ďumbierom?“

„Jasne. Ďumbier, to je bežná vec. Vezmú kúsok ďumbiera, veľkého asi ako orech, a asi päť minút pred štartom ho doňho vrazia.“

„Myslíš do papule? Zožerie ho?“

„Nie,“ odpovedal. „Nie do papule.“

A tak to šlo ďalej. Počas z každej z ôsmich dlhých výprav so psom na cvičnú trať som sa dozvedel o tomto bohumilom športe čoraz viac – najmä o tom, ako psy spomaľovať a pobádať (ba aj názvy prípravkov a ich dávkovanie). Počul som o „potkanej metóde“ (aby psy donútili naháňať atrapu zajaca): do plechovice vložia potkana a priviažu ju psovi okolo krku. Vo vrchnáku plechovice je malý otvor, stačí akurát na to, aby cezeň mohol potkan prestrčiť hlavu a slabo psa uhryznúť. No pes to potkanovi vrátiť nemôže, a tak, prirodzene,

položialený beží, potkan ho hryzie do krku a čím väčšmi sa plechovica natriasa, tým väčšmi ho potkan hryzie. Napokon ktosi potkana vypustí a pes, ktorý bol dovtedy milé poslušné zviera, čo kýve chvostom a čo by neublížilo ani muche, sa na potkana zúrivo vrhne a roztrhá ho na márne kúsky. Ak sa to urobí niekoľko ráz, povedal Claud – „ale vedz, že to nie je v mojom štýle“ – zo psa sa stane ozajstný zabijak a bude sa hnať za všetkým, aj za atrapou zajaca.

Prešli sme cez Chilternské vŕšky a z bukového lesa sme sa dostali do rovného kraja južne od Oxfordu, kde rástli bresty a duby. Claud sedel pokojne vedia mňa, zožierala ho nervozita, fajčil cigarety a každé dve–tri minúty sa obzeral, či je Jackie v poriadku. Pes si konečne ľahol a zakaždým, keď sa Claud k nemu obrátil, čosi mu potichu zašepkal a pes reagoval na jeho slová tým, že trochu šibol chvostom a slama pod ním zašuchotala.

Čoskoro sme boli v Thame, na širokej Hlavnej ulici, kde sú v deň, keď sa konajú trhy, v ohradách prasce, kravy a ovce a kam raz za rok prichádza lunapark s hojdačkami, kolotočmi, autodráhou a s maringotkami cigánov, odstavenými rovno tu na ulici v strede mesta. Claud sa v Thame narodil a zakaždým, keď sme prechádzali cez toto mesto, to nezabudol pripomenúť.

„Tak,“ povedal, keď sa zjavili prvé domy, „a sme v Thame. Vieš, Gordon, tu som sa narodil a tu som vyrástol.“

„Vravel si.“

„Ako fagani sme si tu užili zábavy,“ povedal trochu

nostalgicky.
„To verím.“
Odmlčal sa a myslím, že skôr preto, aby v sebe uvoľnil napätie, začal rozprávať o svojej mladosti.
„Vedľa nás býval istý chlapec,“ vravel, „volal sa Gilbert Gomm. Mal drobnú tvár s ostrými črtami ako fretka a jednu nohu trochu kratšiu. Vyvádzali sme spolu strašné veci. Vieš, čo sme robievali, Gordon?“
„No?“
„Vždy v sobotu večer, keď bola mama s otcom v krčme, sme vošli do kuchyne, odpojili rúru plynového horáka a nechali plyn unikať do fľaše od mlieka plnej vody. Potom sme si posadali, naliali si vodu do šálok a vypili sme ju.“
„To vám tak chutilo?“
„Chutilo?! Bolo to vrcholne odporné! Ale dali sme si do toho fúru cukru, takže to nebolo až také zlé.“
„Prečo ste to pili?“
Claud sa obrátil a nedôverčivo na mňa pozrel. „Chceš povedať, že ty si nikdy nepil ohnivú vodu?“
„To sotva.“
„Myslel som si, že ako šrac ju pil každý! Omamuje ťa to ako víno, ibaže je to horšie. A závisí to od toho, ako dlho necháš plyn vo vode bublať. Zvykli sme sa v sobotu v noci obaja v kuchyni do nemoty opiť, a bolo to fantastické. Až dovtedy, kým sa raz otec nevrátil skôr domov a neprichytil nás. Do smrti na tú noc nezabudnem. V ruke som držal mliečnu fľašu, v ktorej utešene bublal plyn, Gilbert kľačal na zemi, pripravený na môj povel zatvoriť kohútik, a v tom vojde otec.“

„Čo povedal?“
„Kristepane, Gordon, to ti bolo hrozné. Nepovedal ani slovo, stál pri dverách a začal si odopínať remeň – pomaličky uvoľňoval pracku, vyťahoval ho z nohavíc a po celý čas pozeral na mňa. Bol to chlapisko s rukami ako lopaty na uhlie, s čiernymi fúzmi a líca samá fialová žilka. Potom rýchle podišiel ku mne, schmatol ma za kabát a tým koncom remeňa s prackou mi naložil, koľko vládal, prisámbohu, Gordon, myslel som, že ma ide zabiť. No nakoniec prestal, remeň si zase pomaly a opatrne navliekol do nohavíc a zapol pracku, pričom sa mu grgalo od piva. Pobral sa znovu do krčmy a za celý čas nepovedal ani slovo. Bol to ten najhorší výprask v mojom živote.“
„Koľko si mal vtedy rokov?“
„Tuším asi osem,“ povedal Claud.
Keď sme sa blížili k Oxfordu, zasa stíchol. Neprestajne obracal krk, aby videl, či je Jackie v poriadku, dotýkal sa ho, hladkal ho po hlave a raz sa obrátil a kľakol si na sedadlo, aby k nemu nazhŕňal viac sena, pričom mrmlal čosi o prievane. Prešli sme predmestím Oxfordu a dostali sme sa do spleti úzkych otvorených vidieckych ciest, po chvíli sme zabočili na úzku hrboľatú cestu, a tu sme postupne predbiehali riedky zástup mužov a žien, peších či na bicykloch, ktorí šli tým istým smerom ako my. Podaktorí muži viedli na remeňoch chrty. Pred nami sa šinula obrovská limuzína a cez zadné sklo sme videli, že na zadnom sedadle medzi dvoma mužmi sedí pes.
„Schádzajú sa zovšadiaľ,“ zachmúrene povedal Claud.

„Tohto sem zrejme vlečú špeciálne z Londýna. Asi si ho požičali na toto popoludnie z nejakého veľkého psinca pre pretekárske psy. To by podľa všetkého mohol byť pes z Derby."
„Dúfam, že nebude bežať spolu s Jackiem."
„Neboj sa," povedal Claud. „Všetky nové psy automaticky pretekajú v najvyššej triede. Na toto si pán Feasey osobitne potrpí."
Brána na závodisko bola dokorán otvorená. Podišla k nám žena pána Feaseyho, vyinkasovala poplatok za štart a až potom sme mohli vojsť.
„Keby mala dosť sily, donútil by ju, aby krútila pedále," povedal Claud. „Starý Feasey nezamestná ani o človeka viac, ako musí."
Prešli sme autom cez lúku a zaparkovali na konci radu áut vedľa najvyššieho živého plota. Obaja sme vystúpili, Claud rýchlo obišiel auto a vypustil Jackieho. Ja som zostal stáť pri aute a čakal som. Bola to širokánska lúka a dosť strmo sa zvažovala, pričom my sme boli na vrchu svahu a hľadeli sme dolu. V diaľke som videl šesť štartovacích boxov a drevené stĺpiky, vyznačujúce trať, ktorá viedla pozdĺž spodnej časti lúky, mala ostré pravouhlé zákruty a potom stúpala do kopca k divákom, kde bol cieľ. Asi tridsať metrov za cieľom bol prevrátený bicykel na ťahanie zajaca. Keďže je to prenosné zariadenie, používa sa na ťahanie zajacov na všetkých bežných tratiach. Tvorí ho rozheganý drevený podstavec, vysoký asi dva a pol metra, podopretý štyrmi kolmi zapustenými do zeme. Na podstavci je upevnený

obyčajný bicykel, obrátený kolesami hore. Zadné koleso je vpredu, bližšie k trati a je bez gumy, takže ho tvorí len kovová obruč so žliabkom. Jeden koniec povrazu, ktorý ťahá zajaca, je pripevnený na túto obruč a človek, ktorý krúti pedálmi (čiže ťahač zajaca), sa obkročmo postaví k bicyklu a pedále krúti rukami, koleso sa krúti a navíja povraz na obruč. Atrapa zajaca sa k nemu ženie takou rýchlosťou, ako chce, ak treba až šesťdesiatkilometrovou. Po každých pretekoch niekto odnesie atrapu zajaca (s pripevneným povrazom) znovu k štartovacím boxom, čím sa z kolesa povraz odvíja a všetko je pripravené na nový štart. Ťahač zajaca môže z vysokého podstavca sledovať preteky a regulovať rýchlosť zajaca tak, aby bol tesne pred psom na čele. A môže aj hocikedy zajaca zastaviť, čím sa dané preteky zrušia (ak to vyzerá tak, že vyhrá pes, čo vyhrať nemá), a to tak, že odrazu začne krútiť pedále dozadu a povraz sa v žliabku kolesa zamotá. Dá sa to dosiahnuť aj ináč: zajac sa odrazu spomalí, azda len na sekundu, tým sa vedúci pes trochu zdrží a ostatné ho dobehnú. Veru, ťahač zajaca je dôležitý človek.

Videl som, že ťahač zajaca pána Feaseyho už stojí na podstavci; bol to na pohľad mocný chlap v modrom svetri, opieral sa o bicykel a cez kúdol cigaretového dymu hľadel dolu na dav.

V Anglicku platí čudný zákon, ktorý povoľuje, že sa takéto preteky môžu na jednom závodisku konať len sedem ráz do roka. Preto mal pán Feasey pojazdné vybavenie a po siedmich pretekoch sa jednoducho

presídlil na iné závodisko. Zo zákona si ťažkú hlavu nerobil.
Na závodisku už bol poriadny dav a vpravo si do radu stavali svoje stánky majitelia stávkových kancelárií. Claud už vytiahol Jackieho z dodávky a viedol ho ku skupine ľudí, ktorí sa zhrčili okolo nízkeho zavalitého muža v jazdeckých nohaviciach – bol to sám pán Feasey. Každý z nich držal na remienku psa a pán Feasey si zapisoval ich mená do notesa, ktorý mal založený v ľavej ruke. Prešiel som okolo, aby som videl, čo sa robí.
„Koho máte?“ spýtal sa pán Feasey, ceruzku držal vo vzduchu nad notesom.
„Polnoc,“ povedal muž, čo držal čierneho psa.
Pán Feasey o krok ustúpil a veľmi pomaly a dôkladne si psa prezrel.
„Polnoc. V poriadku. Zapisujem ho.“
„Jane,“ zahlásil ďalší muž.
„Ukážte. Jane… Jane… áno, v poriadku.“
„Vojak.“ Tohto psa držal vysoký muž s dlhými zubami v tmavomodrom dvojradovom vychádzkovom obleku, vyblýskanom od nosenia, a keď povedal „Vojak,“ pomaly si začal voľnou rukou škrabkať pudlo nohavíc.
Pán Feasey sa zohol a prezrel si psa. Majiteľ hľadel hore na oblohu.
„Odveď ho preč,“ povedal pán Feasey.
Muž pozrel rýchlo dolu a prestal si šúchať zadok.
„No tak, odveď ho.“
„Počujte, pán Feasey,“ zašušlal muž pomedzi dlhé zuby. „Nevravte také nezmysly, *prosím vás.*“

„Ber ho a choď od toho, Larry. A nezdržuj ma. Vieš rovnako dobre ako ja, že Vojak má na prednej pravej nohe dva biele prsty.“
„Tak pozrite, pán Feasey,“ vravel muž. „Nevideli ste Vojaka už najmenej šesť mesiacov.“
„No tak, Larry, choď od toho. Nemám čas vadiť sa tu s tebou.“ Na pánu Feaseym nebolo badať ani náznak hnevu. „Ďalší,“ povedal.
Videl som, ako Claud s Jackiem podišiel dopredu. Jeho veľká prostomyseľná tvár bola nehybná, akoby vyrezaná z dreva, uprene hľadel kamsi asi meter nad hlavou pána Feaseyho a remienok držal tak pevne, že mu kĺby na ruke vyzerali ako rad malých bielych cibuliek. Vedel som, ako mu je. V tej chvíli som sa aj ja cítil rovnako, a keď sa pán Feasey odrazu začal smiať, bolo mi ešte horšie.
„Hej!“ zvolal. „Tu je Čierny panter. Tu je víťaz!“
„Správne, pán Feasey,“ prikývol Claud.
„A ja vám radím,“ povedal pán Feasey a ešte vždy sa usmieval, „aby ste si ho rovno odviezli tam, odkiaľ ste ho doviezli. Neberiem ho.“
„Ale, pozrite, pán Feasey…“
„Nechal som vám ho bežať najmenej šesť či sedem ráz, a to stačí. Pozrite – prečo ho nezastrelíte a nezbavíte sa ho?“
„Počúvajte, pán Feasey, *prosím vás.* Už len jediný raz a viac vás o to nebudem žiadať.“
„Ani raz! Dnes tu mám toľko psov, že takmer neviem, čo s nimi. Pre slimáky tu miesto nemám.“
Myslel som, že sa Claud rozplače.

„Pán Feasey," vravel Claud, „budem k vám úprimný. Po dva týždne som bol každý deň o šiestej hore, dával som mu tréningové behy, robil som mu masáže, kupoval bifteky a verte mi, je to celkom iný pes než ten, ktorého ste videli bežať naposledy."
Po slovách „celkom iný pes" pán Feasey podskočil, akoby ho uštipla osa. „Čo to znamená?" zvolal. „Iný pes!"
Musím povedať, že Claud sa držal statočne. „Pozrite, pán Feasey," vravel. „Ďakujem, že ma nechcete z ničoho obviniť. Veľmi dobre viete, že tak som to nemyslel."
„Dobre, dobre. Ale aj tak si ho odveďte. Nemá význam, aby na pretekoch bežali také pomalé psy. Prosím vás, odveďte si ho domov a nezdržujte nás tu."
Pozeral som na Clauda. Claud pozeral na pána Feaseyho. Pán Feasey sa obzeral za ďalším psom. Pod hnedým tvídovým sakom mal oblečený žltý pulóver a s tým žltým pásom na prsiach, s tenkými nohami v gamašiach a tým, ako pohadzoval hlavou, pripomínal energického vtáčika – tuším stehlíka.
Claud o krok ustúpil. Od rozhorčenia sa začal trochu červenať a videl som, ako mu pri pregĺganí poskakuje ohryzok.
„Volaco vám poviem, pán Feasey. Som si taký istý, že sa tento pes zlepšil, že sa s vami stavím o libru, že nebude posledný. Tak veru."
Pán Feasey sa pomaly obrátil a pozrel na Clauda. „Vyťahujete sa?" spýtal sa.
„Stavím sa o libru, prosím, tu je, že budem mať pravdu."
Bol to nebezpečný ťah, určite vyvolá podozrenie, no

Claud vedel, že nič iné mu nezostáva. Nastalo ticho, pán Feasey sa zohol a prezeral si psa. Videl som, ako pomaly, kúsok po kúsku pohľadom skúma celé telo zvieraťa. Jeho dôkladnosť a pamäť si zasluhovala obdiv; ale vzbudzovala aj obavy, veď tento sebavedomý nízky lotor si vedel uchovať v pamäti podobu, farbu a charakteristické črty možno niekoľko sto rozličných, ale veľmi podobných psov. Potreboval vždy len jeden záchytný bod – malú jazvu, vybočený pazúr, malé znamienko pod kolenom, slabšie vyvinutú kosť, trochu tmavší odtieň srsti – pán Feasey si to vždy pamätal.

A tak som ho pozoroval, ako sa zohol k Jackiemu. Tvár mal ružovú a tučnú, ústa malé a pevne zovreté, ako keby sa ani nevedeli roztiahnuť do úsmevu, a oči mal ako dva malé fotoaparáty, zaostrené na psa.

„Dobre," povedal a vystrel sa. „Určite je to ten istý pes."

„Ja vravím to isté!" zvolal Claud. „Čo myslíte, pán Feasey?"

„Podľa mňa sa vyťahujete, to si myslím. No ponúkate mi jednoduchý spôsob, ako si zarobiť libru. Zrejme ste zabudli, ako ho naposledy Jantárový záblesk skoro predbehol aj na troch nohách."

„Vtedy nebol vo forme," povedal Claud. „Vtedy nedostával bifteky, masáž a tréningové dávky, s tým sme začali až neskôr. No dúfam, že len preto, aby ste vyhrali stávku, ho nezaradíte do najvyššej triedy, pán Feasey. Tento pes patrí do najnižšej triedy. To predsa viete."

Pán Feasey sa zasmial. Malé ústa ako gombička sa mu otvorili do drobného kruhu, smial sa a pozeral na ľudí,

ktorí sa smiali spolu s ním. „Počujte," povedal a položil zarastenú ruku Claudovi na plece. „Poznám psy. Na to, aby som vyhral *túto* stávku, nemusím švindľovať. Pobeží v najnižšej triede."
„Dobre," povedal Claud. „Stávka platí." Pobral sa aj s Jackiem preč a ja som sa k nemu pridal.
„Kriste, Gordon, mali sme namále!"
„Aj mňa to zobralo!"
„No teraz to už je v suchu," povedal Claud. Mal znovu na tvári ten napätý výraz a rýchlo a smiešne kráčal, akoby mu horela zem pod nohami.
Na závodisko neprestajne prichádzali ďalší ľudia, teraz ich tu už bolo prinajmenej tristo. Nebol to veľmi pekný pohľad. Muži s ostrými nosmi a ženy so skazenými tvárami, vyštrbenými zubami a uhýbavými bystrými pohľadmi. Bahno veľkomesta. Vyteká ako odpadová voda z prasknutého kanála, v haditých potôčikoch sa valí po ceste, pretečie cez bránu a na hornom konci lúky vytvára malú zapáchajúcu mláku. Boli tam všetci, všetci tí povaľači, cigáni, špicli, spodina a ľudský odpad, odkundesi a vyvrheli, ktorí povyliezali z prasknutých kanálov veľkomesta. Podaktorí so psami, iní bez nich. Viedli si ich na motúze, boli to mizerné psy s ovisnutými hlavami, chudé prašivé psy s ranami na labách (od spania na dlážke), staré smutné psy so sivými ňufákmi, dopované psy, psy napchaté ovsenou kašou, aby nemohli vyhrať, psy s meravou chôdzou – najmä jeden, taký biely.
„Claud, prečo ten biely chodí tak meravo?"
„Ktorý?"

„Tamten.“
„Aha. Áno, vidím. Najskôr preto, lebo visel.“
„Visel?“
„Áno, visel. Dvadsaťštyri hodín visel v popruhoch s nohami vo vzduchu.“
„Prepánajána, ale prečo?“
„Aby pomalšie bežal, to je jasné. Sú takí, čo neveria dopingu či prekrmovaniu psov alebo viazaniu. A tak ich zavesia.“
„Aha.“
„Alebo ich zavesia,“ vysvetľoval Claud, „alebo ich ošmirgľujú. Pošúchajú im laby drsným šmirgľovým papierom, až im oškrú kožu, takže ich to bolí, keď bežia.“
„Aha, rozumiem.“
A potom tam boli súcejšie, bystrejšie psy, boli lepšie vykŕmené, každý deň dostávali konské mäso, a nie pomyje pre prasce, či sucháre v kapustnej vode, srsť mali lesklejšiu, kývali chvostmi, mykali sa na remeňoch, neboli nadopované, prežraté, no čakal ich možno ešte nepríjemnejší osud – že im o štyri dierky pritiahnu náhubok. *Presvedč sa, či môže dýchať, Jock. Nieže ho celkom zadusíš. Nech sa v polovici pretekov nezrúti. Len tak, aby trochu dychčal. Po chvíľke mu ho ešte o dierku pritiahni, až kým nebudeš počuť, že dychčí. Zistíš to, keď otvorí papuľu a začne ťažko dýchať. Vtedy je to tak akurát, ale nie, aby mu začali vyliezať oči. Daj na to pozor, dobre? Dobre.*
„Poďme preč od týchto ľudí, Gordon. Jackiemu neprospeje, keď ho ostatné psy vydráždia.“
Vyšli sme hore svahom k miestu, kde boli zaparkované

autá, a potom sa vrátili naspäť a znovu k radu áut, aby bol pes stále v pohybe. V niektorých autách som videl sedieť chlapa so psami, a keď sme šli okolo, chlapi na nás spoza skla zazerali.
„Gordon, dávaj si teraz pozor. Nepotrebujeme nijaké nepríjemnosti."
„Dobre."
Psy v autách boli tie najlepšie, predtým ich rýchlo z áut vyviedli, zapísali na preteky (pod nejakým vymysleným menom), znovu ich rýchlo strčili do auta a až v poslednej chvíli ich vyviedli do štartovacích boxov. Hneď po skončení pretekov ich znovu strčili do auta, aby sa im nejaký zvedavý pľuhák nemohol prizrieť zblízka. Tak to prikázal tréner na veľkom závodisku. *Dobre, povedal. Môžete si ho vziať, ale, preboha, dajte pozor, aby ho nik nespoznal. Tohto psa pozná tisíce ľudí, preto musíte byť opatrní, chápete. Bude vás to stáť päťdesiat libier.*
Sú to vraj ozaj rýchle psy, ale to nie je podstatné, že sú rýchle, pre istotu budú aj ony potrebovať injekciu. Jeden a pol kubíka pod kožu, urobia to v aute, vstrekovať im ho budú pomaly. To pridá každému psovi desať dĺžok. Alebo im niekedy vstreknú kofeín v olejovom roztoku, alebo gáfor. Aj to im pridá rýchlosť. Tí chlapi v autách o tom vedia všetko. A poniektorí vedia aj o whisky. Ale tú treba dávať do žíl. Injekcia do žily nie je nič jednoduché. Nemusia do nej trafiť. Ak človek netrafí do žily, injekcia nezaberie a čo potom?
A tak dávajú buď éter, alebo kofeín, alebo gáfor. *Nedávaj jej toho priveľa, Jock. Koľko váži? Dvadsaťšesť kíl. Tak dobre,*

ale vieš, čo nám vravel ten chlap. Počkaj chvíľu. Mám to tu, na papieriku. Aha, tu je to. Jeden kubický centimeter na päť kíl váhy sa rovná piatim dĺžkam na vzdialenosť tristo metrov. Počkaj chvíľu, kým si to vyrátam. Ach bože, vezmi to radšej odhadom. Vezmi to odhadom, Jock. Ak to uhádneš, bude to v poriadku. Tak či tak by s tým nemali byť problémy, lebo do pretekov som si určil súperov sám. Starému Feaseymu som za to podstrčil desať libier. Dal som mu mizerných desať libier a povedal som mu, to za to, že máte narodeniny a že vás mám rád.

Ďakujem vám pekne, povedal pán Feasey. Ďakujem vám, drahý a spoľahlivý priateľ.

A na to, aby sa tým mužom vo veľkých autách urobilo napriek, slúži chlórbutal. Taký chlórbutal je dobrá vec, pretože ho môžete podať večer pred pretekmi, najmä cudziemu psovi. Alebo petidín. Petidín zmiešaný s hyoscinom. Nech je to už čokoľvek.

„Je tu kopa starej anglickej šľachty, čo holduje športu," povedal Claud ironicky.

„To iste."

„Dávaj si pozor na vrecká, Gordon. Skryl si tie peniaze?"

Obišli sme rad zaparkovaných áut zozadu, kráčali sme medzi autami a živým plotom a zbadal som, ako je Jackie odrazu napätý, začal sa mykať na remienku a kráčal meravo a v strehu. Asi tridsať metrov pred nami stáli dvaja chlapi. Jeden držal na remienku veľkého žltohnedého chrta a pes bol rovnako meravý a napätý ako Jackie. Druhý chlap držal v rukách vrece.

„Dávaj pozor," zašepkal Claud, „chcú, aby si zapoľoval."

Z vreca sa na trávu vyhrabal malý biely králik s huňatou bielou srsťou, mladý a krotký. Vystrel sa, sadol si nehybne, nohy schúlil pod seba, ako to zvyknú králiky robiť, ňufák pritisol k zemi. Preľaknutý králik. Tak odrazu a nešetrne ho vysypali na trávu. Na jasné svetlo. Pes sa šiel zblázniť od vzrušenia, poskakoval, napínal remienok, hrabal zem, vzpínal sa, skučal. Králik zbadal psa. Vtiahol hlavu a nehybne čupel, od strachu skamenel. Chlap chytil psa za obojok, pes sa mykal, poskakoval, usiloval sa oslobodiť. Druhý chlap králika nohou posotil, no ten bol natoľko vyplašený, že sa nevedel ani pohnúť. Chlap ho kopal palcom nohy ako futbalovú loptu, králik sa niekoľko ráz prekoprcol, potom sa postavil na nohy a cupkal po trávniku preč od psa. Druhý chlap pustil psa, ten sa jedným skokom vrhol na králika – ozvalo sa pišťanie, nie veľmi hlasné, ale prenikavé, úzkostlivé a trvalo dosť dlho.

„No prosím," povedal Claud. „To sa volá poľovačka."

„Nuž, nemôžem povedať, že by to bolo bohviečo."

„Už som ti vravel, Gordon. Robí to väčšina. Rozvášni to psa pred pretekmi."

„Aj tak sa mi to nepáči."

„Aj mne. Ale všetci to robia. Robia to aj tréneri na veľkých pretekárskych dráhach. Podľa mňa je to jednoducho barbarstvo."

Pobrali sme sa preč a na svahu pod nami bolo čoraz viac ľudí: stánky majiteľov stávkových kancelárií boli teraz v dlhom rade za davom ľudí, videli sme ich mená napísané červenými, zlatými a modrými písmenami, každý majiteľ

už stál na prevrátenej debne vedia stánku, v jednej ruke držal sadu očíslovaných lístkov, v druhej kúsok kriedy a za ním stál pomocník s notesom a ceruzkou. Potom sme uvideli pána Feaseyoho, kráčal k čiernej tabuli, pripevnenej k stĺpu, ktorý bol vrazený do zeme.
„Práve zapisujú stávky na prvý pretek," povedal Claud. „Poponáhľajme sa."
Chytro sme zišli dolu a zamiešali sa do davu. Pán Feasey písal na tabuľu mená psov, odpisoval ich zo svojho notesa s mäkkými doskami a prizerajúci sa dav od napätia zmĺkol.
Sally
Trojlibrovka
Ulitka
Čierny panter
Whisky
Rockit
„Je tam," zašepkal Claud. „Prvý pretek! Box číslo štyri! Počuj, Gordon! Daj mi rýchlo päť libier pre ťahača." Claud bol taký vzrušený, že takmer nevedel rozprávať. Okolo nosa a očí mu vyrazili biele fľaky; podal som mu päťlibrovú bankovku, a keď ju bral, ruka sa mu triasla. Chlap v modrom svetri, čo mal krútiť pedále, stál ešte vždy na drevenom podstavci a fajčil. Claud prešiel k nemu, pod podstavcom zostal stáť a pozeral hore.
„Pozri na túto päťku," povedal potichu a na dlani držal poskladanú bankovku.
Muž na ňu fľochol, no ani nepohol hlavou. „Ak budeš počas tohto preteku krútiť pedále, ako sa patrí – je tvoja.

Nijaké zastavovanie ani spomaľovanie, ťahaj rýchlo. Jasné?“
Chlap sa ani nepohol, iba zľahka, takmer nebadane nadvihol obočie. Claud sa odvrátil.
„Pozri, Gordon. Peniaze vkladaj postupne, samé malé stávky, tak ako som ti povedal. Choď od stánku ku stánku, vkladaj málo, aby si neznížil stávkový pomer. Ja pôjdem s Jackiem čo možno najpomalšie dolu, aby si mal dosť času. Jasné?“
„Jasné.“
„A nezabudni, že máš byť prichystaný v cieli, aby si ho mohol chytiť. Keď sa začnú biť o zajaca, vyveď ho preč. Pevne ho drž, až kým k vám nepribehnem s obojkom a remeňom. Ten Whisky patrí cigánom a môže odtrhnúť nohu bársčomu, čo mu príde do cesty.“
„Dobre,“ povedal som, „už ideme.“
Videl som, ako Claud odviedol Jackieho k cieľu a vyfasoval preňho číslo – štvorku na žltom podklade. A aj náhubok. Boli tam aj ostatné psy, okolo ktorých nervózne pobehovali ich majitelia, priväzovali im na chrbát čísla a upravovali im náhubky. Bol tam aj pán Feasey, poskakoval v tesných jazdeckých nohaviciach ako energický, nedočkavý vták a všimol som si, ako hovorí čosi Claudovi a smeje sa. Claud si ho nevšímal. Onedlho sa všetci majitelia poberú so psami po trati, je to dlhá cesta dolu kopcom a na konci treba prejsť cez lúku k štartovacím boxom. Bude im to trvať desať minút. Mám prinajmenej desať minút času, povedal som si a začal som sa predierať zástupom ľudí, ktorí stáli v rade po šiestich–

siedmich pred stávkovými kanceláriami.
„Jedna k jednej na Whiskyho! Jeden k jednej na Whiskyho! Päť k dvom na Sally! Jedna k jednej na Whiskyho! Štyri k jednej na Ulitku! Poďme! Rýchlo, rýchlo! Na koho?“
Na každej tabuli celkom dolu bolo napísané: Čierny panter, dvadsaťpäť k jednej. Pobral som sa k najbližšiemu stánku.
„Tri libry na Čierneho pantera,“ povedal som a podával som peniaze.
Muž v stánku mal červenú vzrušenú tvár a v kútikoch úst stopy po čomsi bielom. Zhrabol peniaze a hodil si ich do tašky. „Tri libry na Čierneho pantera, to bude sedemdesiatpäť,“ zahlásil. „Číslo štyridsaťdva.“ Podal mi tiket a jeho asistent zapísal stávku.
Ustúpil som o krok a na zadnú stranu tiketu som rýchlo napísal 75:3 a vložil som si ho do vnútorného vrecka saka, kde som mal peniaze.
Pokiaľ som míňal hotovosť tak striedmo, malo by to byť v poriadku. A okrem toho podľa Claudovej rady som si dal aj v minulosti záležať na tom, aby som vsádzal na nášho pomalého psa zakaždým, keď bežal, aby som nevzbudil podozrenie, keď nadíde tá pravá chvíľa. Preto som dosť sebaisto kráčal od jedného stánku k druhému a všade som vsadil tri libry. Neponáhľal som sa, ale ani som zbytočne nestrácal čas, po každej stávke som na zadnú stranu lístku napísal sumu, až potom som lístok strčil do vrecka. Bolo tu sedemnásť stánkov stávkových kancelárií. Mal som sedemnásť tiketov, minul som päťdesiatjeden

libier, zatiaľ som nenarušil stávkový pomer. Zvyšovalo mi štyridsaťdeväť libier, bolo ich treba staviť. Rýchle som pozrel pod svah. Jeden majiteľ a jeho pes už došli k štartovacím boxom. Ostatní zaostávali za ním len o dvadsať až tridsať metrov. Okrem Clauda. Claud a Jackie boli len v polovici cesty k boxom. Videl som, ako Claud v starom kaki zimníku kráča pomaly, kým ho Jackie dychtivo ťahá na remienku, raz Claud dokonca psa celkom zastavil, zohol sa, predstieral, že niečo dvíha zo zeme. Keď sa pustil ďalej, zdalo sa, akoby krivkal, takže kráčal ešte pomalšie. Náhlivo som prešiel na začiatok radu stánkov, chcel som absolvovať druhé kolo.

„Tri libry na Čierneho pantera."

Majiteľ stávkovej kancelárie, ten s červenou tvárou a stopami čohosi bieleho v kútikoch úst, rýchlo zdvihol zrak, ešte si ma pamätal, jedným rýchlym, takmer šarmantným pohybom si oblizol prsty, potom starostlivo zotrel z tabule číslicu dvadsaťpäť. Oproti menu Čierny panter zostal malý čierny fľak.

„Dobre, ešte raz dostanete sedemdesiatpäť k trom," povedal. „Ale tým to hasne." Zvýšil hlas a zakričal. „Čierny panter – pätnásť k jednej! Čierny panter – pätnásť k jednej!"

V celom rade zmazali z tabúľ číslicu dvadsaťpäť a odteraz boli stávky na Čierneho pantera pätnásť k jednej. Obchádzal som stánky rýchlo, ale kým som ich všetky absolvoval, majitelia stávkových kancelárií mali dosť a už stávky na Čierneho pantera neprijímali. Každý vzal len šesť libier, ale mali stratiť po sto päťdesiat libier a pre nich

– amatérskych bookmakerov na malých vidieckych psích závodoch – to bolo na jeden pretek veru dosť, ďakujem pekne. Mal som dobrý pocit z toho, ako som to vybavil. Mám hŕbu tiketov. Vybral som ich z vreciek, zrátal som ich a v ruke mi pripomínali malý balíček karát. Dokopy tridsaťtri tiketov. A čo sme mali vyhrať? Počkajme… čosi vyše dvoch tisíc libier. Claud tvrdil, že Čierny panter vyhrá o tridsať dĺžok. Kde je Claud?

Ďaleko dolu pod svahom som videl kaki zimník, Claud stál pri boxoch, vedia neho veľký čierny pes. Všetky ostatné psy už boli v boxoch a ich majitelia pomaly odchádzali. Claud sa teraz zohol, konečne sa mu podarilo dostať Jackieho do boxu číslo štyri, potom zavrel vrátka, obrátil sa a rozbehol sa hore kopcom medzi divákov, zimník za ním povieval. Kým bežal, obzeral sa ponad plece.

Vedia boxov stál štartér, zamával vreckovkou v ruke. Na druhom konci trate za cieľovým kolíkom si chlap v modrom svetri obkročmo stal za kolmo stojaci bicykel na drevenom podstavci a začal rukami krútiť pedále. Vtom sa v diaľke drobný malý bod – atrapa zajaca, vlastne futbalová lopta obtiahnutá kúskom bielej králičej kože – začal rýchlo, čoraz rýchlejšie pohybovať smerom od boxov. Dvierka sa otvorili a psy vyrazili. Vyrazili v jednom kŕdli, z diaľky tmavom, všetky naraz, akoby to nebolo šesť psov, ale jeden široký, a zbadal som, že Jackie sa takmer hneď odpútal od ostatných. Podľa farby som vedel, že je to Jackie. V preteku nebol okrem neho žiaden iný čierny pes. Ozaj, bol to Jackie. Ani sa nepohni,

povedal som si v duchu. Nepohni ani svalom, ani okom, ani palcom na nohe, ani prstom na ruke. Stoj celkom pokojne a ani sa nepohni. Pozeraj naňho. Do toho, Jackson, drž sa! Nie, nekrič. Krik prináša nešťastie. A nehýb sa. O dvadsať sekúnd je po všetkom. Teraz príde ostrá zákruta, potom chvíľu do kopca a Jackie je asi o pätnásť až dvadsať dĺžok vpredu. Dobrých dvadsať dĺžok. Nerátaj dĺžky, to prináša nešťastie. A nehýb sa. Nepohni hlavou. Sleduj ho kútikom oka. Pozeraj, ako Jackson uháňa! Už beží do kopca. Už to vyhral! Teraz už nemôže prehrať…

Keď som sa dostal k nemu, mykal králičiu kožu a chcel do nej zahryznúť, ale náhubok mu to nedovolil, a odrazu dobehli všetky psy, zhŕkli sa nad Jackiem a chniapali po králikovi, až som musel chytiť nášho psa okolo krku a odtiahnuť ho preč, ako mi kázal Claud; kľakol som si na trávu a pevne som držal psa obidvoma rukami. Ostatní chlapi, čo mali za úlohu chytiť psov, sa usilovali schmatnúť každý toho svojho.

Zrazu bol Claud pri mne, celý zadychčaný, a od vzrušenia a od toho, že nevládal chytiť dych, nevedel ani hovoriť, snímal Jackiemu náhubok a navliekal mu obojok a remienok; bol tam aj pán Feasey, ruky spustené pri bokoch, ústa ako gombička, pevne zovreté, pripomínali sušenú hubu a očami ako dvoma malými fotoaparátmi si znovu nedôverčivo premeriaval nášho Jackieho.

„Teda takto ste ma dobehli," povedal.

Claud bol sklonený k psovi a tváril sa, že nepočuje.

„Už o vás nechcem viac ani počuť, jasné?"

Claud sa ďalej babral s Jackieho obojkom.
Počul som, ako niekto za nami vraví: „Ten lotor s rozpľaštěným ksichtom tentoraz starého Feaseyho poriadne dostal.“
Ktosi sa zasmial. Pán Feasey odišiel, Claud sa vystrel a pobral sa s Jackiem k ťahačovi v modrom svetri, ktorý už zišiel z podstavca.
„Cigaretku?“ povedal Claud a otrčil mu balíček.
Muž si jednu vzal spolu s päťlibrovou bankovkou, ktorú Claud držal poskladanú medzi prstami.
„Ďakujem,“ povedal Claud. „Veľmi pekne ďakujem.“
„Už o tom nehovorme,“ povedal chlap.
Nato sa Claud obrátil ku mne. „Všetko si zariadil, Gordon?“ Poskakoval na mieste, mädlil si ruky, potľapkával Jackieho a pri reči sa mu chveli pery.
„Áno, polovica dvadsaťpäť k jednej, polovica pätnásť k jednej.“
„Kriste, Gordon, to je bohovské. Počkaj tu, donesiem kufor.“
„Vezmi Jackieho,“ povedal som, „a zostaňte sedieť v aute. Prídem za vami.“
Okolo stánkov nebolo teraz takmer nikoho. Bol som jediný, čo si prišiel po výhru, kráčal som pomaly, akoby tanečným krokom k prvému z radu stánkov, k tomu chlapovi s červenou tvárou a bielymi kútikmi úst a v hrudi ma čosi nádherne hrialo. Zastal som pred ním a pomaly som v kope tiketov hľadal tie dva jeho. Volal sa Syd Pratchett. Mal to napísané na vývesnom štíte veľkými zlatými písmenami na červenom pozadí: SYD

PRATCHETT. NAJVÝHODNEJŠIE STÁVKY V MIDLANDE. VÝHRY SA VYPLÁCAJÚ OKAMŽITE.

Podal som mu prvý tiket a povedal som: „Dostanem sedemdesiatosem libier.“ Znelo to tak skvele, že som to povedal ešte raz a vyznelo to ako lahodná pieseň. „Za tento dostanem sedemdesiatosem libier.“ Nechcel som byť voči pánu Pratchettovi škodoradostný. Vlastne sa mi začal celkom pozdávať. Dokonca som ho ľutoval, že musí vysoliť toľko peňazí. Dúfal som, že jeho žena a deti nebudú preto trieť biedu.

„Číslo štyridsaťdva,“ povedal pán Pratchett a zvrtol sa k asistentovi, ktorý držal v rukách veľký notes. „Štyridsaťdvojka – sedemdesiatosem libier.“

Chvíľu trvalo, kým asistent prešiel prstom dolu po kolónke prijatých stávok. Spravil to dva razy, potom pozrel na šéfa a pokrútil hlavou.

„Nie,“ povedal, „nevyplácajte. Ten tiket vsadili na Ulitku.“

Pán Pratchett, ktorý stál na debne, sa nahol a nakukol do notesa. Zdalo sa, že asistentove slová ho zmiatli a na masívnej červenej tvári sa zjavil výraz úprimného zaujatia.

Ten asistent je blázon, pomyslel som si. Každú chvíľu mu to povie aj pán Pratchett.

Ale keď sa pán Pratchett znovu ku mne obrátil, oči sa mu zúžili a zračilo sa v nich nepriateľstvo. „Tak pozri, Charley,“ vravel potichu, „s takými vecami na mňa nechoď. Vieš veľmi dobre, že si stavil na Ulitku. O čo ti ide?“

„Stavil som na Čierneho pantera," povedal som. „Dva samostatné tikety po tri libry, každý v pomere dvadsaťpäť k jednej. Tu je druhý tiket."
Tentoraz si ani nedal tú námahu, aby nazrel do notesa. „Stavil si na Ulitku, Charley," povedal. „Pamätám si ťa."
Po týchto slovách sa obrátil a začal mokrou handrou zotierať z tabule mená psov, čo bežali v poslednom preteku. Asistent, ktorý stál za ním, zavrel notes a zapálil si cigaretu. Stál som tam, pozeral som na nich a cítil som, ako mi po tele steká pot.
„Ukážte mi ten notes."
Pán Pratchett sa vysiakal do mokrej handry a handru hodil na zem. „Pozri," povedal, „choď preč a neotravuj ma."
Vec sa mala takto: na tikete, ktorý vám dá majiteľ stávkovej kancelárie, na rozdiel od tiketu vytlačeného stávkovacím prístrojom, nie sú uvedené nijaké konkrétne údaje o stávke. To je normálna prax, tak je to na všetkých pretekoch v krajine, či je to Strieborný okruh v Newmarkete, Kráľovská obora v Ascote alebo malé vidiecke závodisko v Oxforde. Človek dostane iba lístok s menom majiteľa stávkovej kancelárie a poradové číslo. Stávku zapíše (alebo by aspoň mal) do notesa majiteľov asistent a vedľa nej aj číslo tiketu. Ale okrem toho nemáte nijaký dôkaz, na koho ste stavili.
„Choď," vravel pán Pratchett. „Zmizni." Ustúpil som o krok a preletel som pohľadom po dlhom rade majiteľov stávkových kancelárií. Ani jeden z nich nepozeral mojím smerom. Každý stál nehybne na nevysokej drevenej

debne vedľa dreveného štítu a hľadel na dav pred sebou. Podišiel som k vedľajšiemu stánku a podal som majiteľovi tiket.
„Stavil som tri libry na Čierneho pantera, stávka dvadsaťpäť k jednej," povedal som rázne. „Dostanem sedemdesiatosem libier."
U tohto muža s mierne vzrušenou tvárou prebehlo všetko tak isto ako u pána Pratchetta, otázka asistentovi, pohľad do notesa a tá istá odpoveď.
„Čo je ti?" spýtal sa potichu a hovoril so mnou, akoby som mal osem rokov. „Skúšať na mne taký hlúpy trik."
Tentoraz som ustúpil o krok. „Vy všivaví zlodeji!" zvolal som. „Všetci, koľko vás je!"
Mechanicky ako bábky sa hlavy všetkých majiteľov stánkov obrátili a zahľadeli na mňa. Výraz ich tvárí sa nezmenil. Pohli len hlavou – všetci sedemnásti, hľadelo na mňa sedemnásť párov chladných sklenených očí. Ani jeden z majiteľov o mňa nejavil ani najmenší záujem.
„Voľakto tu čosi povedal," ako keby vraveli. „Ale nič sme nepočuli. Dnes je krásne počasie."
Dav vycítil napätie a začal sa okolo mňa zhlukovať. Utekal som späť k pánu Pratchettovi, podišiel som až tesne k nemu a prstom som ho ďobol do brucha. „Ste zlodej! Odporný zlodejisko!" kričal som.
Čudné bolo, že pán Pratchett akoby sa na to vôbec neurazil.
„Ja? Nikdy!" povedal. „To mi vraví ten pravý!"
Odrazu sa na jeho masívnej tvári zjavil široký žabí úškrn, pozrel ponad dav a na plné hrdlo zvolal: „To mi vraví ten

pravý!“
Nato sa všetci rozosmiali. Rad stánkov ožil, majitelia sa k sebe obracali, smiali sa a volali: „Pozrime sa, to vraví ten pravý! Pozrime sa, to vraví ten pravý!“ Aj ľudia z davu začali vykrikovať a ja som tam stál na tráve vedľa pána Pratchetta so štósom tiketov v ruke hrubým ako sada kariet, počúval som tých ľudí a cítil som, že sa ma začína zmocňovať hystéria. Ponad ich hlavy som dovidel na pána Feaseyho, ktorý stál pri tabuli a písal na ňu mená psov pre ďalší pretek; a potom som videl, že ďaleko za ním hore na lúke stojí pri dodávke Claud, v ruke drží kufor a čaká na mňa. Bol čas pobrať sa domov.

ROALD DAHL
Fantastické poviedky

Z anglického originálu Someone Like You, ktorý vyšiel v nakladateľstve Penguin Books, Harmondsworth, Middlesex roku 1981, preložila *Ivica Chorvátová*.
Vydala Pravda, tlačový kombinát KSS, Nakladateľstvo Pravda, nositeľ Radu práce, ako svoju 3060. publikáciu
I. vydanie, Bratislava 1987
Prebal, väzbu a predsádky navrhol *Karol Rosmány*
Zodpovedná redaktorka *Jarmila Samcová*
Technická redaktorka *Gabriela Tydlitátová*
Korektorky *Dagmar Sabolová* a *Margaréta Kontrišová*
Vytlačila Pravda, tlačový kombinát KSS,
Tlačiarenské závody Pravda, závod 01, Bratislava, Štúrova 4
sádzané fotosadzbou v závode 02
Počet strán 256 – Náklad 50000 ex. – AH 14,52 – VH 15,56
Tematická skupina 13/34 – Povol. SÚKK č. 1729/1–85
75 – 002 – 87. Viaz. Kčs 30, –